

Eleonora Bulboacă

Rita Cîntiuc

Concursul național de critică literară „Mihail Iordache“

&

Concursul național de diaristică „Mihail Sebastian“

Editura Nomina



**CONCURSUL NAȚIONAL DE CRITICĂ LITERARĂ
“MIHAIL IORDACHE”**

&

**CONCURSUL NAȚIONAL DE DIARISTICĂ
“MIHAIL SEBASTIAN”**

Cuvânt înainte

În perioada 18-20 mai 2007, Colegiul Național „Petru Rareș” din Suceava a organizat cea de-a doua ediție a *Concursului național de critică literară „Mihail Iordache”*; manifestare desfășurată sub egida Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului, în parteneriat cu Inspectoratul școlar și Universitatea “Ștefan cel Mare”.

Concursul urmărește să valorifice potențialul intelectual al liceenilor, capacitatea acestora de a interpreta critic, utilizând limbajul de specialitate, texte, doctrine, idei. Specificul Concursului este dat de faptul că propune, ca obiect de analiză și reflecție, apariții editoriale recente, a căror receptare e departe de a se fixa în conștiința publică.

Situându-se în sfera criticii de întâmpinare, exercițiul eseistic pe care Concursul îl realizează urmărește încurajarea abordării unui domeniu extrem de dinamic și de fluctuant, precum cel al literaturii contemporane.

Primele două ediții ale Concursului au evidențiat interesul larg de care se bucură, în spațiul liceal, fenomenul literar contemporan, dovadă fiind numărul mare de lucrări înscrise în Concurs (aproape 300 de eseuri, provenind din peste 30 de județe ale țării), precum și numărul deosebit de ridicat al autorilor contemporani recenzați (peste 60 de nume).

Premiile oferite de organizatori au fost substanțiale (peste 1500 RON). Acestora li s-au adăugat cadouri deosebite, din partea organizatorilor și a sponsorilor noștri.

Se asemenea, manifestarea a cuprins o suită de acțiuni de mare interes, între care întâlniri cu scriitori și critici literari, lansări de carte, excursie la mănăstirile din Bucovina.

Prezentul volum conține *Caietele concursului*, materiale realizate la a doua ediție, desfășurată la Suceava: finaliștii și lucrările selecționate ale finaliștilor, premianții și lucrările premiate, aprecieri ale membrilor Juriului național și ale participanților.

Nutrim speranța că volumul de față va fi un ghid util pentru toți cei preocupați de fenomenul literar contemporan, liceeni și profesori deopotrivă.

Inițiatori,
Gheorghe Cîrstian
Viorel Ieremie
Andreea Șandru

FINALIȘTII CONCURSULUI NAȚIONAL DE CRITICĂ LITERARĂ "MIHAIL IORDACHE"
SUCEAVA • 18-20 MAI 2007

JURIUL PRELIMINAR

ELEONORA BULBOACĂ, INSPECTOR ȘCOLAR
ANGELA FURTUNĂ, SCRITOARE ȘI PUBLICISTĂ
GINA PUICĂ, ASISTENT UNIVERSITAR
ANDREEA ȘANDRU, PROFESOARĂ
CLAUDIA VLĂGEA, STUDENTĂ

Secțiunea	Nr. Crt	Numele și prenumele	Clasa	Liceul	Profesorul îndrumător
Cronică literară	1	HARIGA FLORINA RODICA	XII	LICEUL TEORETIC "VASILE ALECSANDRI" IAȘI	DELIA MARIA MOISE
	2	HÎNCU ADELA GABRIELA	IX	LICEUL TEORETIC "MIHAIL KOGĂLNICEANU" VASLUI	LAURA MUNTEANU
	3	IORDĂCHESCU IRINA	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "MIHAIL VITEAZUL" PLOIEȘTI	MARIANA IANCU
	4	MOROȘAN COSMINA	X	COLEGIUL NAȚIONAL "DRAGOȘ VODĂ" CÂMPULUNG MOLDOVENESC	GEORGE BODEA
	5	HANCER AIDA	XI	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	ILEANA BOTEANU
	6	MIHALACHE LARISA	XI	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	GHEORGHE CÎRSTIAN
	7	LĂTESCU ALEXANDRA IOANA	XI	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	GHEORGHE CÎRSTIAN
	8	ROGOBETE ROXANA SÎNZIANA	XI	COLEGIUL NAȚIONAL "TRAIAN" DROBETA TURNU-SEVERIN	ELISABETA HRUBY
	9	NOVAC ANDREEA CRISTINA	XI	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	ILEANA BOTEANU
	10	CREȚU ANA MARIA	XI	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	GHEORGHE CÎRSTIAN
	11	JUCAN IOANA BOGDANA	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "GHEORGHE LAZĂR" SIBIU	ADRIANA ISTRATE
	12	MANTARLIAN SIMONA	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "B.P. HAȘDEU" BUZĂU	DANIELA ENACHE
	13	NICU DAN	XII	LICEUL TEORETIC "ION CREANGĂ" CHIȘINĂU	ANA GALAJU

PREMIANȚII CONCURSULUI NAȚIONAL DE CRITICĂ LITERARĂ "MIHAIL IORDACHE"
SUCEAVA • 18-20 MAI 2007

JURIUL NAȚIONAL

MIRCEA A. DIACONU, PROFESOR UNIVERSITAR DOCTOR, CRITIC LITERAR
CORNEL MUNTEANU, PROFESOR UNIVERSITAR DOCTOR, CRITIC LITERAR
RĂZVAN ȚUPA, POET ȘI PUBLICIST

Secțiunea	PREMIUL	Numele și prenumele	Clasa	Liceul	Profesorul îndrumător
Proba scrisă	MARELE PREMIU	MANTARLIAN SIMONA	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "B.P. HAȘDEU" BUZĂU	DANIELA ENACHE
	PREMIUL I	MOROȘAN COSMINA	X	COLEGIUL NAȚIONAL "DRAGOȘ VODĂ" CÂMPULUNG MOLD.	GEORGE BODEA
	PREMIUL II	MIHALACHE LARISA	XI	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	GHEORGHE CÎRSTIAN
	PREMIUL III	NOVAC ANDREEA CRISTINA	XI	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	ILEANA BOTEANU
	MENȚIUNE	HÎNCU ADELA GABRIELA	IX	LICEUL TEORETIC "MIHAIL KOGĂLNICEANU" VASLUI	LAURA MUNTEANU

Regulamentul Concursului

Condiții de participare: Concursul se adresează tuturor elevilor de liceu (clasele IX-XIII).

Desfășurarea Concursului:

Participanții vor trimite, în perioada 22 februarie 2007 – 22 aprilie 2007, ca document atașat, pe adresa electronică a Concursului (e-mail: concursmihailiordache@yahoo.com), o lucrare de maximum trei pagini, cu caractere românești (Times New Roman 12; Line Spacing 1,5), cuprinzând cronică literară/ recenzie a unei apariții beletristice românești (poezie, proză, teatru) din 2006.

Atenție! Lucrarea va avea un titlu, care va fi menționat în Fișa de participare. Datele personale ale participantului nu apar în lucrare, ele fiind inserate doar în Fișa de participare. Tot ca document atașat se va trimite și Fișa de participare, completată cu toate datele solicitate.

Atenție! Materialele trimise după data de 22 aprilie 2007 nu vor mai putea participa la Concurs.

Din numărul total de participanți, în perioada 23-13 mai 2007, Juriul preliminar, constituit din profesori, scriitori și jurnaliști de prestigiu, va selecta 10 liceeni, care vor fi invitați, telefonic și în scris, să participe la etapa finală, care va avea loc la Suceava, în perioada 18-20 mai 2007.

Finaliștii vor susține o probă scrisă de interpretare critică a unui text la prima vedere. Juriul național, constituit din trei personalități ale criticii literare românești, va face selecția lucrărilor câștigătoare și premiarea câștigătorilor.

Se vor acorda următoarele premii:

Marele Premiu "Mihail Iordache" (500 lei), premiul I (400 lei), premiul al II-lea (300 lei), premiul al III-lea (200 lei), mențiune (100 lei).

Toți finaliștii vor primi, din partea organizatorilor și a sponsorilor, cadouri deosebite.

Manifestarea va mai cuprinde: întâlniri cu scriitori și critici literari, lansări de carte, excursie la mănăstirile din Bucovina.

Informații suplimentare:

Colegiul Național "Petru Rareș", Suceava, Strada Mihai Viteazul 24, Telefon: 0230/520822
E-mail: concursmihailiordache@yahoo.com

Persoană de contact:

Prof. Gheorghe Cîrstian, Telefon: 0230-531565, 0744611757

E-mail: gheorghe_cirstian@yahoo.com

Subiect

Interpretați textul următor, evidențiind relația specială ce se stabilește între criticul literar, scriitor și creația literară:

„În chip de post-scriptum

Dragă prietene,

Înșir aici doar câteva rânduri, ca să-ți reamintesc, acum la despărțire, ceva ce ți-am tot repetat în cursul acestei corespondențe în care, incitat de stimulantele dumitale misive, am încercat să descriu cum m-am priceput unele procedee de care se folosesc bunii romancieri ca să-și doteze ficțiunile cu farmecul acela căruia nu-i putem rezista noi, cititorii. Și anume că tehnica, forma, discursul, textul sau cum vrei să-i spui — pedanții au născocit tot felul de denumiri pentru ceva identificat de oricare cititor fără nici o problemă — este un tot inseparabil, în care a separa tema, stilul, ordinea, punctele de vedere etc. înseamnă a diseca un trup viu. Rezultatul e întotdeauna, chiar și în cele mai fericite cazuri, o formă de omucidere. Iar un cadavru este o palidă și înșelătoare reminiscență a ființei vii, în mișcare și în plină creativitate, nu încremenite în rigiditate, nu aflate la cheremul viermilor.

Ce vreau să-ți spun cu asta? Nu, nicidecum că e inutilă și de neluat în seamă critica. Departate de mine gândul acesta. Dimpotrivă, critica poate fi un ghid extrem de valoros în efortul de a pătrunde în lumea și metodele unui autor; uneori chiar, un eseu critic este în sine o operă de creație, aidoma unui mare roman, unui excelent poem. (Fără a aprofunda subiectul, îți citez doar exemplele următoare: *Estudios y ensayos gongorinos*/ *Studii și eseuri despre Gongora*, de Dâmaso Alonso; *To the Finland Station*/ - *Stația Finlanda*, de Edmund Willson; *Port Royal*, de Sainte-Beuve și *The Road to Xanadu*/ - *Drumul spre Xana-du*, de John Livingston Lowes: patru tipuri de critică foarte diferită, dar la fel de valoroasă, instructivă și creatoare.) Însă, în același timp, mi se pare extrem de important să specific că, de una singură, critica, chiar cea mai riguroasă și mai la obiect, nu poate epuiza fenomenul creației, nu-l poate explica pe de-a întregul. Întotdeauna va exista într-o ficțiune excelentă sau într-un poem reușit un element ori o dimensiune pe care analiza critică rațională nu le poate capta. Asta întrucât critica este un exercițiu al rațiunii și al inteligenței, iar în creația literară, în afară de acești factori, intervin, uneori de o manieră determinantă, intuiția, sensibilitatea, adivinația, ba chiar hazardul, care scapă mereu prin ochiurile celei mai fine rețele ale cercetării critice. Tocmai de aceea, nimeni nu-l poate învăța pe un altul să creeze; poate doar să scrie și să citească. Restul îl învață omul de unul singur, împiedicându-se, căzînd și ridicându-se neîncetat.

Dragă prietene: ce încerc eu să-ți spun cu asta e să uiți degrabă tot ce ai citit în scrisorile mele despre forma romanească și să te apuci o dată de scris romane.

Mult noroc.

Lima, 10 mai 1997”

(Mario Vargas Llosa, *Scrisori către un tânăr romancier*, Ed. Humanitas, 2003, pag. 139-141)

LUCRĂRI FINALISTE

Scrisoarea pe care nu o vei citi niciodată, de Nicolae Strâmbeanu

Crețu Ana Maria
Colegiul Național "Petru Rareș" Suceava

Romanul lui Nicolae Strâmbeanu (**Scrisoarea pe care nu o vei citi niciodată**, Ed. Humanitas, 2006) instaurează un fel de „manageriat” al cuvântului. Asumarea aproape dramatică a conotativului, a descriptivului, dar și a unei „oralități” de tip proletar, constituie parametrul fascinației oratorice pe baza căreia se desăvârșește eposul și se creează un conținut unitar, vast, complet. Așadar, bogăția de idei derivă dintr-o anume plenitudine a cuvântului, utilizat fără pic de sfială sau pudoare, inserat în sintagme originale, asimilat în toate ipostazele sale revelatorii și mai ales în delirul detaliilor frapante.

Nimic nefiresc, doar destine artificializate de o societate a nonvalorii, a roboțismelor de tot soiul, a uniformizării forțate, o egalitate aparentă, un fel de viziune extremistă (camilpetresciană) a universalului, dar care atrage după sine minimalizarea esenței, promovarea mediocrității și efigiile dramei. Drama unui intelectual care, aruncat în „câmpul muncii” și marcat de obsesia iubirii ideatice pierdute ireversibil, inițiază o incursiune confesivă, ce urmează cu strictețe firul unei vieți dornice să evadeze din stereotipia cotidianului, din sufocanta rigoare impusă vehement și lipsită de orice logică principală, favorizată de contextul politic redat.

În fapt, cartea în cauză împrumută tonul confesiv al unui jurnal, oferind o privire de ansamblu, însă departe de a trece prin filtrul formalismelor de orice gen, asupra societății comuniste și asupra cursului dramatic al unui destin glisant, ce încearcă să epateze în (ne)firescul social al vremii printr-o exacerbare, o intensificare a simțurilor, care conduce la imposibilitatea integrării în propria statornicie. De aici și senzația de neajuns, de paradis pierdut, din neputința încadrării ipostazelor vitale în tiparul prea strâmt al unor doctrine rigide, menite să acapareze iremediabil activitățile citadine („Să luptăm împreună! Să veghem! Să urmărim la înfăptuirea politică a partidului!”). Ireparabilul provine din mentalitatea conformistă, epuizantă, supusă dirijismului („Statul nostru duce o politică democratică activă”).

Eposul se constituie pe două planuri narative distincte, unul izvorât dintr-un simț al „pulsului” muncitoresc, al realității proletare ale vremii, care creează cadrul social, liniile de fugă pe baza cărora prindre contur regresia sufletească a celui de-al doilea plan, acapararea pe cale analitică a tuturor sentimentelor negate anterior, urmată apoi de acceptare, de resemnare. Nu este vorba așadar de o polaritate între secvențele narative, iar conversia dinspre realitate spre meditație se face cu tact, prin intermediul unor indici meniți să creeze similitudini și să asigure suportul destinat actualizării amintirilor.

Imaginea este aceea a unei cămăși de forță cu ștrasuri și cambrată pe o talie impresionant de frumoasă. Idei de încorsetare a tuturor mișcărilor, a tuturor activităților, ba chiar și a tuturor angrenajelor sufletești ale unui grup de muncitori comuniști dintr-un combinat chimic i se opune doar o variantă ideatică, cea a retrăirii visului neîmplinit de iubire al unui inginer care reușește să conștientizeze pragmatic lumea în care trăiește. Tocmai aceeași asimilare obiectivă a contextului comunist este posibilă datorită lumii

ideatice create, o lume convergentă și nu paralelă, dar care are capacitatea de a stimula atitudinea comparativă și, implicit, pe cea ironică în raport cu „dictatura proletară” („Și, stând așa, cu ochii închiși, mă vedeam exact cum eram: o piesă aiurea într-un angrenaj industrial pus în mișcare de romantismul revoluționar”).

Într-un neant social asemănător fazei incipiente creaționiste, apariția Prințesei, sub forma iubirii neîmplinite, dar ideale, a conceptului suprem de desăvârșire, de redescoperire a ontologicului, este menită să separe și să catalizeze, în același timp, întrepătrunderea a două lumi fundamental diferite.

Prințesa reprezintă elementul declanșator al întregii opere, o muză din vechile mitologii. Statutul ei este ușor dezumanizat, astfel încât ea ajunge să fie percepută pregnant, asemenea unei substanțe persistente, dar volatile, într-un fel de joc al „voluptății durerii”, de neîndurat în contexte normale: „Te așteptam, Prințeso, deși al nu știu câtealea capăt de toamnă se despletea între noi”.

De admirat rămâne puterea de interiorizare, de detașare a personajului central. Sentimentele sunt redată cu aceeași intensitate sufletească și sunt aproape hieratizate, creându-se un cult al iubirii eterne. De aici și nevoia de confesiune, optându-se pentru varianta unei adresări directe, sub forma unei scrisori triste, care surprinde o gamă întreagă de sentimente și de contexte social-politice, un cumul de impresii și percepții, despre care nu vor ajunge niciodată în mâna destinatarului ideal („Și tot de asta, scrisoarea mea se va așterne pagină cu pagină mereu, deși știu că nu o vei citi niciodată”).

Era nevoie de o astfel de confesiune. Perspectiva perioadei comuniste, cu toate tarele sale (sărăcia - „Afară-i frig, în casă frig,/Mă uit la frigider, e gol,/Deschid fereastra larg și strig:/Eu te iubesc, slăvit partid!”, politica de propagandă - „România a ales socialism, pace, progres”, în doctrinarea maselor, accentul strict pus pe elementul cultural autohton - „Un cor apoteotic-istoric cânta ceva despre Traian și Decebal și brațele lor tari”, „Și din mijloc să devină OMUL DIN MIJLOC”, dirijismul economic - „Cică se fură... Și ce dacă se fură? Tot n-o să meargă nimic! Salut și voie bună!”, schimbarea de mentalitate - „Nici pomeneală să-mi treacă prin cap că și eu eram altul. Altul!”), necesită un refugiu, concretizat în perspectiva meditativ-narativă a cărții, care oferă posibilitatea de comparație prin individualizarea ideii.

Într-o carte surprinzătoare, de citit cu atenție, prozatorul Nicolae Strâmbeanu filtrează forma brută a lumii prin prisma ideaticului, oferind-o spre devorare într-o variantă epistolară, subiectivă. Cartea are un impact puternic asupra celor care o citesc, datorat în bună măsură încărcăturii sufletești individuale, care dezvăluie dureros, mai mult decât o părere colectivă, drama acelor vremuri.

Cinema la mine-acasă, de Robert Șerban

Hancer Aida

Colegiul Național “Petru Rareș” Suceava

Moto: „ce e grozav este că suntem morți/ cu aceeași putere cu care suntem vii” (Ion Chichere)

Robert Șerban este poetul-spectator care urmărește cu interes, din fața ecranului, dar și din spatele acestuia filmul excentric și trist, singular și singur al poemelor sale. Volumul său, **Cinema la mine-acasă** (Cartea Românească, 2006), se constituie într-un monolog care

transformă viața și moartea în gratuități. Poetul însuși experimentează și repovestește, într-un timp al convulsiilor stranii, viața.

Poeemele sunt grupate în cinci capitole (cu tilturi emblematice ale unor filme proprii ființei): "Poezia", "Lupta", "Dragostea", "Viața", "Prietenia". Pentru a da monologului său aliura unui discurs confesiv, strict personal, Robert Șerban apelează la trăiri generalizate, aproape indispensabile. Și în fiecare din acestea cinci se dă pe sine drept exemplu de trăire, cu aceeași intensitate cu care Nichita Stănescu spunea despre sine: "Nu sunt obișnuit să fiu propriul meu subiect. Este pentru prima oară în viața mea când abordez un personaj necunoscut". Robert Șerban „declară”, detașat de propriile experiențe, că „poezia este ceea ce rămâne din viață / după ce o trăiești”, adică o umbră a actului poetic deja finalizat.

Poemul care deschide volumul este o artă poetică, o poietică, o facere. Se recunoaște necesitatea unui fundament în actul creației. Și acesta este unul de bună-voie și pe propria responsabilitate: "ca să pot scrie mai bine / sprijin coala de hârtie / pe-o carte". Poemul se scrie în ritmul alert în care însuși poetul moare pentru opera sa: "scriu repede repede și apăsă / iar cuvintele umplu / coala subțire / cum bulgării de pământ / un mormânt proaspăt."

Luciditatea transpare în fiecare poem, o luciditate autodistructivă. Autorul practică viziuni, pe care și le însușește autoironic. Renunță la intimitatea experienței cuvântului interior pentru a se „traduce pe sine” cititorului. Privirea spre propria persoană este una prea rapidă, prea dureroasă. Astfel că eul liric devine vocea duală dezamăgită de propria incapacitate de reîntregire. De fapt, reîntregirea nici nu se dorește, ea este sursa tragicului. Incapacitatea de recuperare a valorilor și a esenței trăirii nu se regăsește într-un *lamento*, ci cunoaște o redevinere surprinzătoare. Nu se poate afirma că poezia lui Robert Șerban este "tristă". Glumele cu tâlc se doresc a fi o negare a pesimismului. Intenția poetului este aceea de-ași duce mărturia până aproape de „sinucidere”. La granița dintre ludic și ironic, poezia sa devine personală până aproape de instabilitate. Poetul este totuși conștient de existența unei stele și a unui înalt din care aceasta se poate să cadă: "cred în steaua mea / pe care tocmai o văd / cum cade / fără zgomot." Din momentul acesta versurile devin zgomotele care „maschează” căderea. Se pare că în poemele grupate sub numele generic de „Poezia” rostirea din urmă, sentința, este rezultatul unui melanj instabil al creației cu pierderea: "scriu despre moarte / cu ușurința cu care înfig cuțitul de la doi / pași".

Nu este realul dezolant cel care primează. Drama individuală poartă însemnul poetului. Luciditatea este ardentă, dureroasă, halucinatorie. Celelalte capitole tratează în egală măsură problema morții, „a dezgolirii” într-o iubire deja „goală”, a solidarității atunci când ceva mai mult decât firescul o cere. Un exemplu viu este femeia, prezentată în ipostaze multiple. Ea este, pe rând, mama, adolescența, țiganka, femeia care știe „secretul ninsorii”. Femeia este marca unei ruperi interioare, ea aduce cu sine golul dintre poet și vocea sa, astfel încât condamnarea eului liric este aceea de a depinde fizic și aproape istoric de prezența unei amintiri, rece și vie realitate: "fiindcă doar ele jelesc întotdeauna / într-un fel sau altul / morții".

La Robert Șerban, lirica erotică se rezumă la faptul în sine că poetul realizează absența, înstrăinarea, coborârea în subterana pulsațiilor primare. Femeia lipsește cu forța cu care cuplul se risipește într-o gestualitate lipsită de poezie, luptă, dragoste, prietenie, viață: "gura ta desparte / carnea mea bună de carnea mea rea / ca o rindea / care desface în fâșii / lemnul ce ține ușa".

În lirica lui Robert Șerban este deopotrivă prezentă și o estetică a urâtului. Esențială este ascunderea într-o dramă a conștientului sau atragerea elementelor înconjurătoare în vertijul interior. Se caută empatia a tot ceea ce are viață și îi recunoaște inutilitatea estetică, iar eul liric care comite actul de curaj de a o mărturisi: "viața vine spre mine din toate părțile / din

pereti din gunoaie din stalpi din cer din borduri / din masini / din fețe pe care moartea s-a lipit / ca o caracatiță zâmbitoare.”

Capitolul „Viața” este suflul de spirit care însuflețește retragerea. Este abordat motivul divinității, iar însingurarea este accentuată chiar de prezența unui Dumnezeu „care ne privește de la o înălțime / așa de mare”. Din acest moment căderea capătă dimensiuni cosmice, drama nu mai e statică. Poemele pun în vedere distanțe și imposibilitatea revenirii la starea inițială. Există un drum de întoarcere înspre templul copilăriei, un drum între prezent și formele sale semnificative: starea inocenței și, târziu, bătrânețea.

Prietenia este forma de uitare în cadrul sinelui. Grupajul de poeme cu acest titlu dă naștere dublului menționat anterior. Într-una din jumătăți guvernează inima, cealaltă reprezintă o „cavitate trupească”, „loc pentru inimi”. Pentru Robert Șerban prietenia există „ca să schimb ceva nedureros pentru alții / în propria mea viață”. Dar e cel mai scurt popas acesta. Înainte de a lua decizia finală, aceea de rămânere în „semiviață”, eul liric ia parte la procesul, mai bine spus, la procesiunea trăirilor sale. Rostirea este armonioasă, iar drama naturală. Cadrul se schimbă, însă aceleași sentimente revin obsesiv.

Angoasa, un fel de joc arghezian al ființei cu neființa, face din poezia lui Robert Șerban un accident repetabil. Ca replici de sine stătătoare sau ca „nemetafore”, versurile sale poartă mesajul cercului care cuprinde maximum de trăire în minimum de formă. Iar dacă uneori „personajele” din poeme par familiare, tonalitățile autenticează împrejurările: ca într-o serie de reportaje unice prin lumini și umbre care conturează efectele dezastrului pe chipurile intervievaților.

Acesta este calendarul. Acestea sunt cele cinci revêniri-deveniri, iar Robert Șerban este principalul responsabil de faptul că filmele sale se continuă în viața cotidiană. Filme tari. Fără sfârșit.

Amicus Plato sau... despărțirea de Noica, de Alexandru Paleologu

Hariga Florina Rodica

Liceul Teoretic “Vasile Alecsandri” Iași

Maxima *Amicus Plato, sed magis amica veritas* (prieten mi-e Platon, dar mai prieten mi-e adevărul) poate fi considerată sintagma ce domină și, în același timp, veghează lucrarea critică, în esență, ocultând un profund caracter soteriologic. Aserțiunea reprezintă o parafrază a unui text din cartea I a Eticii Nicomahice a lui Aristotel de către filozoful alexandrin Ammonios Saccas, prin care adevărul este situat mai presus de prietenia sau stima pentru un maestru.

Aparent, adevărul (gr. *aletheia*) pare să fie plasat într-o sferă superioară omului (gr. *anthropos*), însă această obiectivitate înobilează caracterul uman fără a-l deprecia. *Aletheia* se traduce drept “ceea ce rămâne după ce intervine uitarea” sau “fără uitare”, termenul fiind adecvat prezentării unei relații veridice de prietenie. Adevărații prieteni rămân în memoria noastră chiar și în momentul în care intervine uitarea, atât de necesară existenței echilibrului uman.

Ipostaza prieteniei adevărate este ilustrată pe prima copertă a cărții, unde imaginea dialogului dintre Constantin Noica și Alexandru Paleologu pare să transgreseze limita copertei și percepția empirică, inoculându-se în conștiința lectorului ca o modalitate unică de eternizare.

Iata ce spune autorul: “O prietenie adevărată nu se poate epuiza prin uzură și nici nu poate înceta fiindcă părțile și-au descoperit la un moment dat alte gusturi sau alte interese.”

Prin intermediul copertei secunde, Alexandru Paleologu definește intenția lucrării sale: desființarea apologiilor supralicite și “filtrarea” ideilor “mitului Noica”. Aceeași modalitate a “despărțirii” latent disimulate sau a pseudodistanțării în analiza critică a unui scriitor este folosită de însuși Constantin Noica în lucrarea **Despărțirea de Goethe**.

Metoda “despărțirii” este analizată și de Cristian Bădiliță în prefața **Doi gentlemen**, care marchează rolul definitoriu al idiosincraziilor în analiza autorilor. Alexandru Paleologu inițiază procesul dezvăluirii lui Constantin Noica prin studiul acestor reacții tipice personalității fiecărei ființe umane. Mai mult decât o justificare, ele se validează ca o completare a ființei, idee conturată în Interviu realizat de Constantin Iftimie cu Alexandru Paleologu despre *personalitatea ahoretică*, după cum se autointitulează Constantin Noica în lucrarea **Șase maladii ale spiritului**.

Lucrarea propriu-zisă **Amicus Plato sau... despărțirea de Noica** transfigurează, de fapt, întâlnirea cu *homo philosophus* și, în special, cu filozoful “avid” după sistem. Prin raportarea la dialectica lui Hegel (sistemul tripartit *teză – antiteză – sinteză*) este posibilă analogia Goethe – Noica – Paleologu. O analogie parțială pentru că adeseori limitele triadei sunt transgresate. *A priori* cartea poate să se înfățișeze lectorului ca o acțiune de reabilitare, însă scopul ei este mai mult decât obiectivitatea. Ea definește și “sigilează” una dintre ideile personalității conturate.

Homo philosophus nu este întâlnit doar în personalitatea lui Constantin Noica sau a lui Alexandru Paleologu, ci și prin menționarea filozofilor ce au marcat “drumul spre înțelepciune” al omenirii: Kant, Hegel, Nietzsche, Heraclit, Platon, Schopenhauer. Șirul poate continua.

Cartea lui Alexandru Paleologu oferă perspective, idei asupra asimilării acestor esențe, reprezentând un început pentru evaluarea propriei naturi. Întrebat de Andrei Pleșu unde se află Ideile lui Platon, Noica anulează ipostaza imanentă sau transcendentă a acestora, afirmând simplu: *În tine sau acolo unde le găsești...* (Gabriel Liiceanu – **Jurnalul de la Păltiniș**).

Volumul lui Alexandru Paleologu demonstrează faptul că Ideile se regăsesc în forma lor verosimilă în prieteni...

Teodosie cel Mic, de Răzvan Rădulescu

Hîncu Adela Gabriela

Liceul Teoretic “Mihail Kogălniceanu” Vaslui

Cu un regat și un copil, Răzvan Rădulescu scrie un roman despre tristețe, neputință și frică, basm cu bufnițe și telenovelă cu furnici, pentru copii sadici, fete singure și oameni mari care lasă lucrurile neterminate. **Teodosie cel Mic** este suma mai multor astfel de lucruri, pentru că liniștea și beatitudinea și-au trăit traiul, la fel fronda și extravaganta, pentru că doar ce este la mijloc nu e destul de bun și mai rămâne calea potrivirilor și a colajelor, după cum realitatea și ficțiunea se lasă potrivite una cu alta, fără patimă, pur și simplu.

Într-un decor nu cu totul întors pe dos se desfășoară o poveste incomodă, cu care ne obișnuim treptat, dar nu cu totul, în parte datorită flerului cu care este scrisă și în parte datorită simbiozelor de tot felul care se repetă programatic, instituindu-se într-un fel de numitor comun al romanului.

Un lucru asemănător se întâmplă și la Lewis Carroll, cea mai la îndemână comparație, doar că, dacă în **Alice** realitatea este deturnată sistematic, în **Teodosie cel Mic** se întâmplă adeseori să asistăm la deturnări ale ficțiunii înseși, până acolo încât nici realitatea, nici

povestea nu mai au un statut clar, punct în care este evident că siguranța, claritatea sau coerența nici nu sunt dezideratele lui Răzvan Rădulescu.

Povestea micului moștenitor de regat, Teodosie, este scrisă foarte responsabil, cu mult umor și naturalețe și scapă tiparelor clasice ale basmului, ale aventurii, ale poveștii de dragoste sau chiar ale experimentului postmodernist. Are câte ceva din fiecare, inclusiv obiectivitatea cumplită a camerei de filmat, toate părțile și toate tehnicile tinzând până la urmă să recreeze diversitatea uneori dezarmantă a lumii înseși.

Toate personajele sunt de o pseudo-realitate fermecătoare. Pisicăinele Gavril este nobilul tutore al lui Teodosie, fantoma Otilia, buna sa protectoare; Bufnița Kaliopi are o căpșunărie și visează la ciuperci, Minotaurul Samoil are o ciupercărie și visează la căpșuni; Somnul Protector este peștele diabolic și instabil emoțional care mediază toate intrigile, iar Otto, despotul care își ia foarte în serios statutul, fapt pentru care citește **Ghidul tiranului**, construiește mașini de război demente, joacă tenis și se pregătește să ocupe tronul regatului.

Acțiunea este spumoasă, dar se desfășoară destul de sacadat. Prezența unui autor-declarat, care intervine prin scrisori adresate editorului sau precizări cu privire la conținut, este de natură să o fragmenteze în momentele de climax, ca și statutul mai puțin convențional unora dintre personaje: de pildă, Fantoma Otilia, cea care poate apărea după cum vrea ea, și Marele Monstruleț, un gheridemon care își pierde treptat puterile, micșorându-se, dar care oricum supraveghează simultan două realități. În acest fel, incertiile sunt redirecționate, tragicul este distilat, iar marile revelații sunt evitate.

Nimic nu este pe de-a-ntregul mare, pare a spune autorul, preocupat de simetrii de compoziție, chiar și de incitante diversiuni narative - Teodosie citește câteva capitole din propria poveste - și de luciditatea reînnoită a celui care nu caută nici certitudini, nici perfecțiunea.

După întâlniri diplomatice subacvatice, o evadare din închisoare prin efracție literară, o ceremonie de proporții gigantice, după intrigi, asasinate, trădări și activitatea revoluționară a unei societăți secrete, conflictul culminează cu o luptă colosală, disproporționată și foarte violentă, urmărită până în cele mai mici detalii cu aceeași obiectivitate îngrozitoare a lipsei vocii și cu o pasiune aproape morbidă pentru lumini și decoruri. Este o luptă fără concesii, Pisicăine și Samoil, Otto și Somnul Protector mor în moduri terifiante, durerea și demența se insinuează în poveste, pentru ca totul să se piardă, în final, în viziunea neantului, a golului, a paginii dincolo de care nu mai este nimic.

Peste o lume mișcătoare se lasă pentru prima dată o frică autentică și paralizantă, spectrul pierderii, al irecuperabilului, al morții și al uitării se întinde ca umbra mare cât toate zilele a gheridemonului. Se instaurează acum o clipă infinită a poveștii și a lumii, a ficțiunii și a realului, când temerile izbucnesc înăuntrul conștiinței naratorului și a personajelor.

Teodosie cel Mic este mai puțin roman decât confesiune în absență, este un spectacol grandios despre lipsa regizorului. Felul în care totul se întretaie la jumătate, felul în care ficțiunea e sinuoasă și imprevizibilă, felul în care naratorul se arată uneori, toate fragmentele, posibilitățile și stările sunt părți ale unei cărți complete și pline, inundată de tristețe ca de o adiere leșinată a unei furtuni fioroase.

Apariția, în anul 2006, la editura „Paralela 45”, a cărții **Trupul știe mai mult. Fals jurnal la *Pupa Russa***, scrisă de Gheorghe Crăciun, cu numai câteva luni înaintea morții autorului, a produs, cu siguranță, o schimbare remarcabilă, nu numai în proza românească, ci și la nivelul întregului fenomen postmodernist, prin relația, unică în literatură, ce se stabilește între aceasta și romanul autorului, anterior publicat, **Pupa Russa**.

Într-un context socio-cultural în care literatura pare, nu de puține ori, previzibilă, Gheorghe Crăciun face surpriza unui nou gen literar, echivalent al unei sinteze de genuri literare, pe care îl denumește „*fals jurnal*”, ca încercare de a sintetiza etapele propriei creații în romanul așteptat și amânat dintotdeauna ca o capodoperă a sa.

Începută în anul 1993, când autorul încă avea îndoieli cu privire la ideea pe care urma să o ilustreze în **Pupa Russa**, și terminată în anul 2000, cartea de față are un puternic caracter confesiv, ce conferă o autenticitate aparte relațiilor creator-creație, creație-creație și, nu în ultimul rând, relației acestora cu cititorul, care, având acces în „culise”, trăiește cu o mai mare intensitate experiența lecturii, devenind părtaș al agoniei și al extazului, trăiri indispensabile oricărei forme artistice.

Îndrăznind o analogie cu conceptul lui Blaga asupra filosofiei, „*falsul jurnal*” poate fi interpretat, din punctul de vedere al rolului pe care îl îndeplinește, ca o conștiință filosofică suprapusă și care continuă actul propriu-zis de filosofare, romanul **Pupa Russa**. Întrucât în cadrul acestei opere se regăsesc, într-un echilibru aproape perfect, elemente aparținând unor tipuri de proză diferite, și aici mă refer la jurnal, eseistică, metatext și intertext, se poate vorbi fără ezitare de o operă-hibrid, dar și de o complexă hermeneutică a scrisului din perspectiva unui autor ce încearcă o multiplă ipostaziere: în narator homodiegetic (ce demonstrează autenticitatea prin anticalofilie, și nu falsitatea, a cărei iluzie încearcă să se producă încă din titlu) și narator heterodiegetic, deci perspectiva eului emițător-receptor, dar și a unui eu critic.

Așadar, fiind un mijloc prin care autorul își enunță propriul crez artistic, putem considera cartea în cauză ca fiind integrabilă în proza programatică, la granița dintre teoretizarea literaturii și literatura însăși.

Titlul, foarte ingenios ales, anticipează subiectul cărții, neîngnorând ezitarea autorului de a o încadra într-un anumit tip de scriere. Prima parte, „Trupul știe mai mult”, metaforă antropomorfizantă ce adâncește misterul dualității naturii umane, interpretată individual, anunță un eseu filosofic și atrage atenția lectorului fără a spulbera nuanța de ambiguitate care îi menține interesul pentru lectură. Cât despre a doua parte, „Fals jurnal la *Pupa Russa*”, aceasta ar putea trăda intenția de cronică, de ontologie, de analiză și justificare a propriei opere. Atributul „*fals*”, contrar așteptărilor cititorilor, nu demonstrează lipsa coerenței dintre realitate și ceea ce se prezintă, caz în care ar fi dobândit valoarea de antifrază, ci demonstrează devierea autorului de la o scriere impersonală, de tip reportaj, la o scriere personală, la o incursiune în intimitatea obiectului creator. Echilibrul dintre cele două ipostaze face imposibil de precizat, chiar și după parcurgerea întregii opere, dacă eseul este un pretext pentru analiza romanului **Pupa Russa** sau analiza acestuia este un pretext pentru promovarea teoretizării unei conduite de viață.

Din punctul de vedere al abordării lingvistice, Gheorghe Crăciun recurge la mai multe tipuri de relații intertextuale, pentru a crea un amplu fundal cultural, un context în care să își poată desfășura plenar personalitatea și creația...

Astfel, se remarcă utilizarea metatextualității, prin care autorul susține tezele acestora, fără însă a indica sursa bibliografică („*Don Juan iubește în toate femeile o singură femeie.... pe când un fidel Tristan iubește într-o singură femeie toate femeile. Același bovarism se manifestă și într-un caz și în celălalt.*”), a intertextualității și a hipertextualității. De asemenea, referința la cotidian, de această dată fără implicarea metatextului, se realizează prin ilustrarea unor fragmente de tip jurnal, din perspectiva naratorului homodiegetic (narațiune la persoana I, naratorul este personaj) : „*Fumez ca înainte. Mă urmăresc în ceea ce fac cu o stupoare calmă. În schimb nu mă mai simt așa greoi. Slăbesc probabil, și gândesc procesul acesta cu un ușor regret.*”

Multe dintre aceste fragmente, bogate în diversitatea trăirilor exemplificate, demonstrează că opera este mai mult decât un „jurnal de sertar”, decât un „caiet de casă”: „*Într-o scrisoare trimisă în urmă cu o lună lui M.N. am analizat ce înseamnă scris-fumatul... fumatul nu e doar o plăcere și un mod de a-ți izola trupul de partea gânditoare și sensibilă din tine. El face rău cu siguranță, te otrăvește în doze minime, ceea ce mobilizează ființa, dă acea stare de perplexitate și energie intelectuală care devine scris. Pot scrie atunci când trupul meu e obligat să se apere de ceva.*” Erudiția paremiologică este prezentă, prin inserția fragmentelor de tip adagiu: proverbe („mândria orbește”, proverbul tamil: „*Frumusețea este inteligența pielii*”) și aforisme („*Dialogul, o reciprocă nevoie digestivă*”, „*Deasupra trupului e mintea. Deasupra minții e nevroza.*”, „*Gramaticii sunt primii pionieri ai profanului.*”).

În centrul filosofiei din lucrarea prozatorului român, se află conceptul din spatele metaforei păpușii rusești, Matrioșka, simbol al condiției umane. Astfel, se sugerează individualitatea ireductibilă, asemenea omului - agregat de monade, cum îl considera G.W. Leibniz, care este de fapt eul.

La Crăciun, aceeași idee este extinsă pentru a ilustra, cu foarte mult tact, relația trup-suflet: „*Îmi iau trupul, îl despic în bucăți și apoi îl reasamblez în ordinea pe care mi-o dictează construcția al cărei prizonier sunt*”. Lipsa exhaustivității în abordarea acestui subiect este trădată de frecvența cu care autorul revine asupra sa. Printre cele mai semnificative afirmații se număra cea a lui Gombrowicz care considera eul „*cea mai palpabilă și... cea mai corectă realitate*”, ce contravine dizolvării conceptului clasic de subiect al lui Nietzsche: „*ne suntem necunoscuți, noi cei ce cunoaștem, noi înșine nouă înșine*”, precum și propriile cugetări: „*Eul este un vas aflat într-un continuu proces de umplere*”, „*Eul este ceea ce se opune acțiunii.*” În ultimul dintre citate, eul este perceput ca o componentă mefistofelică a vieții din romantismul german-elementul static, despre care divinitatea lui Goethe spunea: omului „*bucuros îi dau un tovarăș care să-l stimuleze*”. Astfel, autorul spera să găsească imboldul creator în nihilismul lui Turgheniev, pe care însă îl ilustrează cel mai bine prin citatele lui Vargas Llosa : „*Într-o astfel de lume nu apare respingerea radicală și totală a lumii înconjurătoare, respingere fără de care, însă, nu pot lua naștere mari întreprinderi creatoare.*”, „*o mare operă literară e negarea radicală a ceea ce există*”, dar și prin autocaracterizarea „*eu sunt unul care refuză*”.

Refularea propriilor frustrări sociale, repulsia resimțită față de societate îi dă senzația de sterilitate emoțională, afectivă, probabil din cauza introspecției agresive, a psihanalizei minuțioase din perspectiva determinismului psiho-senzorial, redat prin balanța oniric-trezie. Această stare este ilustrată prin evocarea repetată a dimineții, „*cât durează starea confuză de după somn*”, moment al zilei ce predispune la creație.

Dar până la urmă de ce și mai ales pentru cine a fost scrisă această carte? Oare lectura ei nu devine un act de impudică indiscreție, atunci când absorbim fascinați abundentele detalii personale și biografice și cercetăm cu mai puțin interes relevanța lor pentru opera acestuia? Ei bine, nu, întrucât tocmai prin intermediul acestora, Gheorghe Crăciun urmărește

autenticitatea relației cu cititorii, pe care îi obligă la reconstituirea eului creator, la stabilirea precisă a determinismului creației. Acesta este detaliul care evidențiază modul în care emanciparea scriitorului și a contextului său cultural obligă lectorul la o emancipare similară.

Nu este nevoie să fii un cititor avizat pentru a accepta provocarea lansată de cartea de față, care stârnește necondiționat apetitul pentru lectură. Pentru cei deja inițiați în filosofie și literatură, cartea lui Gheorghe Crăciun ea va deveni, cu siguranță, o coordonată importantă în propria conduită de viață.

Jurnal, de Sorin Stoica

Jucan Ioana Bogdana

Colegiul Național "Gheorghe Lazăr" Sibiu

Unii fac alergie la banal – se tem de el, îl disprețuiesc. Aceasta, poate, dintr-un soi de teribilism ori din resimțirea acută a acestuia și încercarea (ineficientă) de revoltă. Dar banalul are farmecul său, adesea neluat în seamă din superstiție sau din alte motive mai mult sau mai puțin de (ne)înțeles. Sorin Stoica pare, contrar "fenomenului" descris, fascinat de banal, iar **Jurnalul** său (Ed. Polirom, 2006) poate fi perceput ca un studiu de caz asupra banalului.

Trebuie precizat dintru început că banalul se asociază – în mod firesc – vieții, reprezentând o trăsătură a acesteia. Și în această "acceptiune", devine banalul centru de interes pentru Sorin Stoica. De remarcă la acest scriitor este modul de abordare a banalului, întrucât demersul său pare să "vină de la sine" – nu e dinainte pregătit, ci "curge". În acest sens se observă două trăsături definitorii, care se întrepătrund, conferind **Jurnalului** un statut aparte: revolta și sinceritatea. Căci, deși sinceritatea este o caracteristică a scrisului și a scriitorilor "noi", la Sorin Stoica aceasta este lipsită de acel orgoliu al celui sincer, iar cititorul nu are senzația că nevoia de sinceritate e o aparență, o păcăleală, scopul real fiind acela de a șoca, de a ieși în evidență. Sinceritatea la Sorin Stoica permite sondarea banalului și a vieții și este o necesitate – de fapt, anumite pagini ale cărții par încercări de a descoperi și de a redobândi acea stare în care poți fi absolut sincer cu tine însuși și, implicit, cu lumea.

Revolta, ca atitudine asociată sincerității, definește un mod propriu de raportare la banal. Sorin Stoica atenționează în paginile **Jurnalului** că este greșit a-l considera un "ironist", "un d-ăla care râde ca prostul tot timpul și scrie ca să se amuze". Însă a-l considera un revoltat ne pare întru totul justificat: omul **Jurnalului** e revoltat mai ales de prostie și incompetență – de care banalul e "infestat", e revoltat-amuzat de lumea din jur care pare "prinsă" în rutină ca într-un scaiete. De observat, însă, că revolta sa nu suprimă, întrucât acest om e, în esență sa, un înțelegător sau, cu un termen care în lumea de astăzi este la mare căutare, un tolerant. Mai mult decât atât, fenomenul banalului, asociat fenomenului vieții, îl fascinează și îi permite să facă descoperiri.

Totul este pentru omul **Jurnalului** prilej de observație, de remarci, de amintiri și corelații, ceea ce ne pare a fi chiar nota definitorie a cărții. De aceea, **Jurnalul** este oarecum "ciudat", atipic: sinele trece pe plan secundar, iar "restul" – adică variatele forme de manifestare ale banalului – este pus sub lupă și minuțios examinat. **Jurnalul** conține puțină informație despre CE s-a întâmplat; este, mai curând, o colecție de impresii și constatări pe marginea a felurite evenimente – adică a Totului – cele mai multe din sfera banalului. Iar acest Tot sublimează în două chestiuni de interes: viața și scrisul.

Cu privire la întâia chestiune, cartea lui Sorin Stoica apare ca o radiografiere a "peisajului" românesc și a mentalităților specifice, unele (majoritatea) cu "sămânța" lor

comunistă. Întâmplări din trecut și prezent se împletesc, sunt “altoite” într-o unică tulpină ce se desfășoară sub semnul clar, cu contururi bine delimitate, totuși amăgitor, al banalului. Ceea ce la Camil Petrescu era “Să nu scriu decât ceea ce am văzut, am auzit, au înregistrat simțurile mele”, devine la Sorin Stoica “Să scriu tot ceea ce am auzit, ce mi s-a părut, ce mi-a povestit un oarecare”, căci omul **Jurnalului** este prin excelență un ascultător și un povestitor.

În fiecare pagină corespunzătoare unei zile consemnate se întâmplă ca omul **Jurnalului** să-și amintească o poveste auzită, vreo istorie din copilărie, ori să remarce pe un ton revoltat sau revoltat-amuzat vreo stare de fapt. Sorin Stoica vorbește despre orice și oricum, căci, în ultimă instanță, viața e orice și oricum. Observă “bolnavii” de rutină – cum e acel “moșulică” ce “își făcea apariția cu două plase cu sticle de lapte. La ora 7.55, de fiecare dată” – sau “ciudații” – cum e acel Listu, vedeta Doftanei, sau “unchi-miu Nae Stabiliment”, cu a sa măsură cu “efecte imediate”.

Viața se află în relație de interdependență cu scrisul. Iar a scrie e o necesitate de importanță egală cu aceea de a observa: “Scriu ca să nu o iau razna”, “Scriu pentru că am nevoie de un public, scriu ca să mă dau în stambă și, de fapt, toți fac asta”. E atât de puternică relația dintre scris și viață, încât Sorin Stoica constată o legătură între starea de sănătate și “fenomenul” propriilor creații: “Fiecare cronică să zgândăre trupul, să-l reformuleze după ce a luat la puricat textul. (...) Nu sunt nebun, dar am observat niște chestii. De exemplu, că pe unele medicamente scrie Polirom, sunt produse acolo”. Scrisul are drept consecințe pentru Sorin Stoica durerea fizică, dar nu renunță la actul scrierii, care înseamnă surprinderea și metamorfozarea banalului care îl înconjoară. Scrisul e șansa (poate unică) de dare în vileag a banalului și de expunere a observațiilor și concluziilor pe marginea acestui fenomen.

I s-ar putea reproșa lui Sorin Stoica, la o analiză superficială a cărții sale, că găsește o anumită voluptate a banalului, care devine, astfel, obsesiv, și “uită” măreția de care e capabil omul. Dar viața e, în esența ei, o sumă de evenimente banale – variațiuni ale unor modele standard – iar surprinderea acestei esențe ne pare absolut necesară în demersul de cunoaștere pe care îl presupune actul creator.

Jurnalele se scriu, de obicei, din nevoia de a păstra date despre sine și despre lume, de a nu lăsa “să se piardă” ceva important – este vorba, așadar, de un soi de egoism. **Jurnalul** lui Sorin Stoica, dimpotrivă, se îndepărtează de funcția de “păstrare” specifică jurnalului și o câștigă pe aceea de analiză și de povestire, devenind un veritabil tratat despre viața desfășurată sub semnul banalului.

Teodosie cel Mic, de Răzvan Rădulescu

Lătescu Alexandra Ioana

Colegiul Național “Petru Rareș” Suceava

O carte a „de ce nu ?”- ului constant. O răbufnire a imaginației scriitorului, fără prea multe limite vizibile oferite cititorului, trecând cu mult dincolo de hotarul realității, chiar și de cel al fabulosului, situându-se glorios pe o poziție mediană între cele două planuri, într-un mod inedit, cu adevărat original.

Apărută în 2006 la Editura Polirom, cartea de care vorbim este **Teodosie cel Mic**, scrisă bine-bine de către Răzvan Rădulescu. Romanul în cauză prezintă o categorie de personaje din regnul animal (Pisicâinele, Somnul Protector, poporul peștilor, Furnicile Verzi,



Furnicile Vinete, bufnița Kaliopi, minotaurul Samoil) cu însușiri umane, cu un caracter extrem de bine definit și individualizat, și totul nu din dorința de teribilism, atât de specifică majorității scriitorilor actuali, ci pur și simplu dintr-o manifestare nestingherită a unei... emanații artistice. Aș folosi această sintagmă și pentru a desemna impresia pe care mi-a făcut-o romanul: mi se pare a fi, în totalitatea lui, rezultatul unui tumult interior, ca o nevoie aproape patologică de „a scrie”, de a scăpa de povara imaginației autorului, imaginație care se manifestă în forme din ce în ce mai complexe în spațiul minții, devenind mult prea amplă pentru a fi păstrată ca o formă de creație netranspusă, sub forma unui text, în cazul de față.

Acțiunea e constituită pe baza unui climax, atât în ceea ce privește complexitatea structurilor narative, cât și în evoluția personajelor. Dacă la început cartea prezintă expedițiile în scop educativ ale micului Teodosie, scenele de final din război vădesc o atenție la detalii și o concordanță între acestea și imaginea de ansamblu ce ar ridica moralul oricărui critic, schimbându-i perspectiva asupra literaturii contemporane. În privința personajelor, evoluția este la fel de surprinzătoare, cu precădere în ceea ce înseamnă personajele pozitive.

La început, doar un tutore agasant, al cărui rol pare a fi acela de a spune „nu” la orice propunere a lui Teodosie, Pisicăinele ajunge un excelent strateg politic și militar, abil diplomat și bun cunoscător al viciilor dușmanilor săi, vicii pe care le folosește ca arme împotriva acestora, iar în final, câștigă, binemeritat, statutul de erou absolut, care-și pierde cele trei vieți și jumătate pentru a apăra tronul, fără a sta pe gânduri nici o clipă.

Bufnița Kaliopi și minotaurul Samoil, din așa-ziși „bătrâni senili” devin, în mod incurabil, îndrăgostiții vremii și, la rândul lor, eroi pe câmpul de luptă. În ceea ce-l privește pe Teodosie, se poate considera că avem de-a face cu un *bildungsroman*: băiețelul trece de la etapa în care cerea cu încăpățănare mai multe căpșuni sau în care era încântat de labirintul lui Samoil, la ipostaza de conducător al unui ținut zdruncinat de numeroase conflicte civile și de un război crunt. Însuși finalul textului este foarte bine construit: toți cei care i-au fost aproape lui Teodosie și au avut, mai mult sau mai puțin, un rol decisiv în educația sa mor în urma războiului, aceasta fiind poate unica metodă prin care băiatul chiar putea pune capăt copilăriei sale și putea fi un conducător de stat cu tăria de caracter necesară.

Spuneam că pentru personajele negative evoluția nu este chiar atât de evidentă. De fapt, nu știu dacă poate fi vorba de o evoluție propriu-zisă, caracterul lor e același de la începutul romanului și până la sfârșit. De remarcat este dedicația cu care Răzvan Rădulescu conturează personalitatea fiecăruia dintre ele, punând accent pe slăbiciunile lor, pe experiențele lor traumatizante din copilărie, pe ticurile verbale sau pe mimica specifică, oferind atâtea detalii despre personaje, încât orice psiholog ar avea îndeajuns material pentru a face, de pildă, profilul psihologic al unui pește Protector.

Cu toate acestea, un punct slab al romanului îl constituie capitolul XVII, în care coerența și inspirația autorului cunosc serioase turbulențe: aici, ni se pare că Răzvan Rădulescu pierde firul acțiunii, utilizează o mulțime de procedee artistice, unele dintre ele chiar interesante (cum ar fi introducerea personajelor în camera scriitorului, personaje care citează de pe laptopul acestuia opera din care ele fac parte – la o a doua vedere, imixtiunea perspectivelor narative și a raporturilor dintre autor-narator și personaj este glorioasă), totul pentru a-și regăsi drumul spre un final care revine la coerența inițială, final care totuși pare realizat într-un mod ușor forțat, căci densitatea de întâmplări pe centimetru pătrat de narațiune este covârșitoare. Tind să cred că un scriitor care își cunoaște interesele nu ar fi inclus capitolul respectiv în cadrul romanului, sau cel puțin nu fără a-l reciti și și a-l retușa semnificativ.

Marele merit al romanului este acela de a fi creat o lume alternativă atât de convingătoare, față de care el se supune cu atâta naturalețe, încât cititorului i se oferă un moment de respiro pe un altfel de tărâm: capacitatea sa de transpunere în acest nou peisaj este direct proporțională cu capacitatea cititorului de a se transpune.

Acesta este unul din motivele pentru care **Teodosie cel Mic** ar putea fi considerat un roman pentru copii, împreună cu alte câteva detalii referitoare la modul de constituire a personajelor și la unele pasaje narative ce țin de imaginația copilului sau sunt inocent-amuzante, însă cartea este mult prea complexă pentru a putea fi inclusă în categoria acelor care au ca public-țintă vârstele școlare.

Nu pot să nu mă întreb (cu oarecare teamă) la ce nivel de înțelegere și de cultură ar putea ajunge un copil care-și începe lecturile nu cu basmul **Capra cu trei iezi**, ci cu o operă de amploarea romanului lui Răzvan Rădulescu? Chiar dacă, prin valoare, acesta din urmă devine pentru cititor... **Teodosie cel Mare**... Vom răspunde după ce vom fi citit alte câteva captivante cărți ale lui Răzvan Rădulescu...

Mansarda cu portocale – puzzle spaniol, de Luminița Marcu

Mihalache Larisa Ștefana

Colegiul Național "Petru Rareș" Suceava

Originalitatea volumului de debut al Luminiței Marcu (**Mansarda cu portocale – puzzle spaniol**, Ed. Polirom, 2006) derivă din maniera (mai exact: punerea în scenă) fascinantă de îmbinare a fragmentelor (livrești) care vorbesc despre Spania, aparținând altor autori – celebri și mai puțin celebri, și pasiunea incandescentă a autoarei pentru acel tărâm *espagnol*, de poveste.

Constituit din părți extrem de conștiincios lucrate, volumul se prezintă ca un exercițiu de imaginație, concentrat unghiular. În termeni specifici, *puzzle-ul spaniol* mixează realitatea confesională cu rigiditatea sporadic manifestată în escistică. Ajutându-se de pendulări de efect, Luminița Marcu încearcă (și reușește!) să ne prezinte, într-o manieră exhaustivă, Spania. O țară interesantă, excesiv tradiționalistă, un adevărat jurnal intim pentru oricare admirator al său. Spania devine ea însăși, sub ochii cititorului, o carte cu filele albe, menite să fie completate după o analiză grațioasă a acestuia. **Mansarda cu portocale** este o cronică pasională, încărcată de feminitate și delicatețe, un filtraj senzorial exagerat, ce transformă o țară europeană într-un miraj, într-un spațiu *sanctificabil*.

Prin glisaj narativ, autoarea condamnă în același timp militantismul românesc scârbos, *pava* românească și presa hipercontrolată. Ni se demonstrează, într-o manieră diplomată, firește, că nici cotidienele străine (ca *El País*) par a nu fi mai prejos, dar că diferențe există și ele provin din ceea ce s-ar numi *capitalismul ideatic* (oximoron de acceptat?!) al ziariștilor occidentali, trăsătură specială a străinilor care nu întâmpină nicio problemă atunci când li se cere să fie sinceri, pentru că adoptă o poziție de o naturalețe francă, uneori exagerat de caldă.

Cu siguranță, avem de-a face cu o autoare apreciabilă, critic având talent scriitoricesc și prozator cu simțul obiectivității necesare. Un talent multifățetat, ce se împrăstie pelicular în multe și deosebite direcții. Deschizând atent volumul, după ce în prealabil ai admirat câteva clipe portocaliul lipicios al copertei și figurinele *nautilus* desenate vag în fond, ajungi la pagina cu mulțumirile autoarei (o pagină apropiată spiritualmente de scriitor, dar nu și de cititor), iar apoi pătrunzi cu hotărâre în *universul* prozei spaniolicești, părăndu-ți mediteraneană și mireasma filelor albicioase.

De la o *dimineață în Madrid*, și o incursiune în cartea și filmul *soldatii de la Salamina*, ajungi la interviurile și confesiunile autoarei cu și despre jurnaliști și scriitori celebri, ca Fernando Savater, Octavian Paler, Mario Vargas Llosa, Gabriel García Márquez, Mihai Ralea... Cu un spirit critic ascuțit și cu (de observat) un narcisism fin educat, Luminița Marcu îl critică pe Octavian Paler, deranjând-o nu personal, cât caracterial, anume prin ipocrizie. Aș spune că e pentru prima oară când admir pe cineva, și nu pentru că i-aș împărtăși părerea, ci pentru că e rarissim să citești pagini deloc elogioase legate de Octavian Paler. Când spui Paler, ca să o citez pe autoare, *lumea cascade ochii*. E vorba de un soi de divinizare atrofiată, nici măcar demnă de a fi menționată.

Cine își închipuia că spaniolii nu sunt sensibili, imaginându-i ca pe niște personalități înfierbântate, urbanizate la maximum și insensibile, s-a înșelat, căci, aflăm din cartea Luminiței Marcu, spaniolii numesc floricelele de porumb *palomitas*, adică porumbițe, făcând aluzie la culoarea lor pură. Un detaliu neînsemnat, poate, dar atât de emoțional atractiv pentru un îndragostit. Îndragostit de Spania. O dragoste care creează și cheltuieli, căci pe când era gata volumul, autoarea, pare-se, se afla deja la al treilea modul de la un curs plătit de limbă spaniolă din cadrul Institutului Cervantes. Și, cum vorbim de nații generatoare de pasiuni, de feluri de mâncare apropiate literalmente emoțional de spanioli (chiar și în devenire), așa putem vorbi de nopțile în care Luminița Marcu adormea mult prea târziu sau de diminețile în care era un fapt măreț (și extrem de greu de pus în aplicare) ca aceasta să se trezească la timp.

Îmi este aproape imposibil să nu apreciez cartea aceasta. Dacă nu pentru toți, întregul volum, un angrenaj cu inserții fabulatorii într-o realitate de necontestat, poate fi o lectură agreabilă, cel puțin două fraze ne-ar putea apropia indiscutabil de carte și de autoare, totodată.

Prima se rezumă, simplu, în frustrarea ei personală de a avea zeci de documente *Word* neterminate, ce se voiau a fi cărți (și valoroase, pe deasupra!), dar care s-au limitat la a fi documente-*ciot* de câteva rânduri (aspect înțeles de fiecare dintre cititori pe deplin, fiind vorba de un anume moment în care te simți, cum spune și autoarea, un *loser* veritabil). A doua e și ea simplă, dar consistentă în esență, referindu-se la un fapt cotidian biografic, atunci când autoarea a fost comparată cu o *bucată de tinerețe* de către un bătrân ce i-a oferit în schimb o portocală. (Îmi pot aminti perfect ziua în care eu însămi am fost oprită pe stradă, oferindu-mi-se un măr perfect, roșu-aprins, spunându-mi-se însă că tinerețea nu există...).

O carte, ca să atragă un cititor pasionat (al ei), nu trebuie să se ofere decât prin reperele ei estetice esențiale. Cartea Luminiței Marcu încearcă adesea imposibilul, anume dorința de a culege în același coș (cu portocale!) textul de studiu literar și microjurnalul...

Lucrarea este un text amplu, chiar dacă doar pe alocuri profund original, cuprinzător, chiar dacă nu se întinde pe sute de pagini de volum, și, să o spunem, adesea captivant, în pofida faptului că abordează subiect unic al îndrăgostirii de *bucățele de Spania*.

Patosul, pasiunea, entuziasmul firav, erosul extrapolat, toate se reunesc într-o esență puternică, cu miros tare, ca acela dintr-o *mansardă cu portocale*. Dacă citești volumul, înțelegi că și viața ta poate fi un *puzzle spaniol*. Cu nuanțe (și) portocalii. O cronică nonconformistă a îndrăgostirii de Spania. Și de viață. La urma urmei, o carte delicioasă a unui cunoscut critic literar de astăzi. În fond, și criticii pot vorbi de fericire, nu-i așa?

Al doilea roman al Doinei Ruști, **Zogru** (Polirom, 2006) este o carte în care prezentul nu exclude istoricul, sacrul nu exclude profanul și fantezia nu anulează plauzibilul. Ironie, pe alocuri ludic, uneori tragic, în funcție de timp, de spațiu, dar mai ales de *oameni* (factor care de-a lungul roamnului eclipsează orice concepte universale și statistice), **Zogru** este un roman complex în tematică, variat stilistic, dar limpede scris și ușor de înțeles.

Nu vom întâlni aici efuziuni poetice, patetisme, memorii sau, în orice caz, detalii introspective redundante care ar încurca acțiunea. Din contră, nimic nu pare așezat la întâmplare în labirintul acțiunii din **Zogru**, cititorul fiind surprins de fiecare dată să descopere o logică istorică în spatele unor fapte aparent întâmplătoare. Spre exemplu, alternanța planului contemporan cu planul istoric pare inițial o încercare de contrast, probabil moralizator, probabil doar estetic, până când se dovedește a fi clădită pe o succesiune de generații, de mituri, și dincolo de toate acestea pe deplasarea lui Zogru prin istorie.

Zogru este un personaj fantastic, apărut în Săptămâna Mare a anului 1460, un duh care se strecoară în sângele oamenilor sau al animalelor, însă vizibil numai pentru celelalte duhuri și pentru oameni ciudați, neadaptați social, cum este cazul personajului Achile Vintilescu, născut cu o malformație neobișnuită (două coarne și o creastă de piele pe spate). Zogru este un punct de intersecție al miturilor străvechi și ficțiunii cinematografice (are o înfățișare mai degrabă futuristă: verde, gelatinos, în forma unei pisici de mare), un amalgam de arhetipuri gravitând în jurul mitului eternei reîntoarceri. Locul de origine al lui Zogru este satul Cotești, ulterior numit Comoșteni. Zogru descoperă cum toate persoanele de care existența lui se leagă în mod necesar sau întâmplător sunt unite printr-o origine directă sau indirectă în zona Comoșteniului, iar spiritul-personaj pare condamnat să revină în acest loc, ba chiar să rupă legătura cu istoria pentru 10 ani, de fiecare dată când se aventurează dincolo de Dunăre.

Tehnica de înaintare narativă prin istorie nu plictisește, ci depășește tentația unei prezentări liniare, reorganizând istoria în funcție de flashbackuri, amintiri, nostalgii sau întâmplări care trec prin gândul lui Zogru. Rearanjarea istorică se realizează în stilul destabilizării metanarațiunilor. Istoria, ca ideal suprauman, imuabil și superior își pierde valabilitatea ca urmare a atomizării eului și a proeminenței microistoriilor.

Așa se întâmplă și în romanul Doinei Ruști, unde fenomene majore ale istoriei – de la schimbări de domnitori medievali și campanii antiotomane la persecuția politică și robotizarea oamenilor din perioada comunistă – există numai în măsura în care influențează viața personajelor, și prin ochii acestora. Asupra istoriei din manuale și enciclopedii, obiectivă și convențională, primează istoria subiectivă a personajelor, care ne transmit într-un mod direct spiritul epocilor.

Notabilă este și ironia cu care autoarea prezintă mistificarea istoriei. O legendă inventată de Zogru, pentru a impresiona fetele și băieții de la curtea domnească pe la 1460, apare peste sute de ani în culegeri de folclor (se face trimitere la Mitologia lui Tudor Pamfilie); descoperirea unui cadavru din vremea lui Țepeș aparținând prințului Mihnea (pe care Zogru îl cunoscuse la vremea respectivă) era pe punctul de a trece drept însăși descoperirea mormântului lui Vlad Țepeș ș. a.

Registrul ironic se continuă cu satira politică și socială, dar și cu observații critice bine plasate, care ne amintesc de importanța șpagii, de nepotisme drept criterii prioritare de

obținere de subvenții (de la Ministerul Culturii, vezi cazul lui Andrei Ionescu, sau Sănătății, ca în situația lui Bogdan Ilie, personaj pozitiv de altfel, care seamănă cu Orlando Bloom), despre cum se furau medicamente din spitale pe timpul comunismului (chiar dacă străbunicul lui Andrei Ionescu fura mai cu bun simț, aflăm din roman ce însemna asta exact), și cât de automați și lipsiți de gânduri deveniseră oamenii în acele vremuri. Andrei Ionescu, scriitor din Bucureștiul anilor 2005, este instrumentul perfect de satiră a intervenției superficialității în viața literară. Personajul încerca „să fie simpatic, să se împrietenească, să discute, să dea de băut, în fine, să intre în lumea literară” (pag. 143). De asemenea, întâlnirile cenaclului aduc aminte de Artiștii pe care îi ironizează Alexandru Vakulovski în romanul de debut.

O descriere memorabilă este aceea a unui personaj episodic, care apare drept „o femeie blondă, genul cu bocanci și fustă, dar care n-a fost în viața ei la un concert rock”. Concertele rock sunt de altfel repere în acțiunea romanului, viața personajelor principale din planul contemporan al romanului (Giulia Colceru și Andrei Ionescu) legându-se și de evenimente de acest gen din 2005, precum concertul formației “Celelalte Cuvinte” din Backstage sau concertul formației “Megadeth” de la Arenele Romane. Reperele muzicale sunt completate de câteva trimiteri cinematografice, inclusiv o conversație bine construită pe marginea filmului “Dogville” (regizat de Lars von Trier), aspect care contribuie la caracterizarea Giuliei, ca studentă la Regie film.

Este de menționat faptul că în **Zogru** întâlnim conflicte puternice, care ar putea constitui, luate separat, adevărate nuclee de romane diferite și chiar contradictorii (roman *fantasy* cu fantome, roman istoric cu aer conservator prezentând personaje gen Vlad Țepeș, satiră socială, roman violent tratând realitatea contemporană în plină degradare, cu prostituție și pornografie, pornind de la relația Giulia-Cristi). Atmosfera surprinde natura de sinteză, înțeleaptă, dar superficială, sacră, dar comică a unei lumi românești afectate constant de năravuri balcanice pe parcursul istoriei.

Zogru rămâne, cu toate acestea, un roman profund prin intuiția pe care o trezește în cititor, prin sensibilitatea la sacru și trecut, văzute nu într-o formă idilică, deci exagerată, ci în constantă raportare la prezent. Prin cartea Doinei Ruști, conștientizezi trecutul, fără să te desprinzi de prezent și intuiești sacralul fără să respingi realul. Este un proces simultan și unitar, reflectat într-o scriitură inedită și plină de suprapuneri epice neașteptate.

ochi roșii polaroid. acesta este un test, de Gabriella Eftimie

Moroșan Cosmina

Colegiul Național “Dragoș Vodă” Câmpulung Moldovenesc

Motto; „În lumina care descrește, asist fără regret la dispariția speciei.”

Plutind într-un univers în care umanitatea pare a se îneca într-un soi de urbanism artificial, corpul poetic al lui Gabi Eftimie supraviețuiește datorită propriilor sale resurse: sensibilitatea androgină sau autismul ca formă de emoție.

Aparută la Editura Vinea, în anul 2006, în seria debuturi, volumul „ochi roșii polaroid. acesta este un test” se desprinde tranșant de visceralitatea și grotescul de sorginte fracturistă al unor poeți ca Marius Ianuș și Dumitru Crudu sau, mai târziu, Dan Sociu, Dan Coman și Răzvan Țupa, îndepărtându-se în același timp de exploatarea feminismului degradant practicat de poete ca Elena Vlădăreanu și Oana Ninu. La Gabi Eftimie poezia nu

este poezie, limbajul nu este metaforă, universul individual părănd a fi universul robotic în care imaginile și stările alunecă pe o suprafață de plastic încercând să se salveze cumva prin stări fragmentate, rupte, incomplete. Nu poezia este inumană, ci spațiul în care organismul ei crește și pendulează apoi deasupra lumii "polaroide", asemenea unei lumini fosforescente (motiv permanent întâlnit în textele autoarei).

Volumul lui Gabi Eftimie începe cu anume cuvinte avertizatoare: „(testing testing. e cineva aici?) nu cunosc limba”, părănd a spune că nu limbajul sau acea expresivitate impresionistă (postmodernistă/ fracturistă la modul mizerabilist) primează, aici regulile fiind date de o microlume în care fiecare stare/ element declanșator intră cu forța în organismul poetic, un organism hipersensibil, tehnologizat. Poemul „peisaj”, titlu rupt parcă din tabourile expresioniste, construiește lumea sterilă, sfâșiată de ceva ce a existat înainte (un lucru pe care nici eul nu poate să-l înțeleagă): „un soare ca un cerc/ de decor, descărcat,/ un acumulator defect// în lumina nevrotică se târăsc la suprafață, ies din pereti, se preling/ gemând/ *glycerine*// strălucirea cadaverică pătrunde/ prin piele se impregnează în corp/ ca mirosul/ ca batrânețea// nicio umbra nicio urma de milă[...] *fascinating intruders/ sper că veți găsi calea*”.

Calea pe care cititorul trebuie să o descopere este salvarea, iar în cazul poeziei lui Gabi Eftimie vorbim despre un fel de salvare post-atomică, în care individul suferă, ca și în **Posibilitatea unei insule** de Michel Houellebecq, de transfigurarea totală la nivel fiziologic, psihic și afectiv. Ființa este una cu computerul, dar pare a-l implora pe acesta să comunice cu ea. Prietenii au fețe neutre, imaginile sunt distorsionate, culorile sunt tari, lumea se dereglează sub impulsuri aproape agresive, eul nu poate ieși din această dezordine în care el subzistă, se ascunde în muzică, în viața altora, în textura angoasantă a cotidianului imediat.

Încărcată de un umanism regăsit oarecum și la Ruxandra Novac, care face trecerea elegantă de la fracturism către această nouă poezie deloc patetică și dramatică, încărcată de o pace ce pare a foșni mereu în singurătate, textul „azi nu mi-e frica de liniste” învește organismul poetic în piele, acesta învățând să respire, să comunice: „de obicei vorbeam cu el când dormea/ și el mă asculta/ îi spuneam cele mai interesante lucruri/ care s-au întâmplat în capul meu/ îl mângâiam în timp ce vorbeam cu el// era prietenul meu cel mai bun//[...] îi spuneam despre un loc unde ploua întruna/ și unde/ atunci când vor să moară/ oamenii se culcă pe joc cu gurile deshise/ cu fețele întoarse spre cer”.

Dintr-o altă dimensiune a înțelegerii ființei umane face parte viziunea poetei. La ea oamenii aleg moartea, deloc dramatizată sau văzută ca o cădere totală specifică fracturiștilor (sau generației 2000), spre exemplu, în schimbul unei robotizări și transformări a stărilor într-un sistem reglabil. Limbajul pare a fi reconstruit, căci, la Gabi Eftimie, cuvintele curg într-o simplitate care izbește cititorul: „creierul meu se încălzește la soare/ capul meu începe să amorțească/ circuietele explodează în lanț” sau „nu-ți poți lua ochii de la soarele care moare” sau „s-ar putea să mor dacă nu mănânc”.

Motivul dispariției individului pare a fi privit cu o vagă tristețe, nu datorită faptului că acesta nu va mai fi la nivel corporal, ci datorită imposibilității de a mai fi cu prietenii, de a mai trăi și de a mai înțelege ceva. Deși aparent simplă, poezia lui Gabi Eftimie pune o problemă mult mai profundă, chiar tragică. Eul nu numai că nu-și găsește locul, este atins de anumite stări asemănătoare cu șocurile electrice, își caută o poziție (de outsider, dacă se poate) în care să fie la fel de protejat ca într-un incubator, ci și studiază aceste forme de umanitate, observă fiecare transformare la nivel de afectivitate, vede cum entitatea se apropie din ce în ce mai mult de alți idiomi care să o coordoneze.

Poezia autoarei este departe de cotidianul expresiv, oarecum iluzoriu, al postmoderniștilor, de biografismul tragic și implorator al nouăzeciștilor (în frunte cu Cristian Popescu și Daniel Bănuțescu), acest tip de poezie pare a concretiza niște probleme reale ale omului la nivel

individual, probleme resimțite ca obstacole spre tot ce e „viu”: „prea periculos să te aventurezi afară/ afară nimic nu e viu”, accentuează autoarea în textul său.

Filmul fragmentat al poeziei continuă pe parcursul volumului, ciclu în care nevoia de securitate și drama invadării artificialului trăite de eu se accentuează. Autoarea, sub vocea lui „gabi” („eu sunt gabi și-mi place să-mi pierd vremea aiurea/ eu caut fericirea// nu există cuvânt mai gol/ și mai inflexibil/ pentru deraiajul ăsta lin”) pare a adapta un ton mult mai grav, de data aceasta mai afișat, mai expus. Trauma se simte și la nivel de limbaj. Aici șocul aproape că anihilează cititorul și lasă eul să se extindă aproape malign, să se ramifice și să-și posede parcă limbajul: „toți fac poze ca amintire/ vor o bucată din polaroid/ ca să le arate prietenilor// toți vor o bucată de plastic”. ‘Aici posibila salvare nici nu mai poate fi luată în discuție, iluzia și visarea păzită de „camere infraroșu” sunt singurele care mai umanizează spațiul „wordwideweb”.

Refrene obsesive („din gură să curgă saliva/ să curgă înapoi saliva/ să intre în gură saliva”), stări mecanice, elemente sintetice care stimulează eul („e ca o frică anonimă” sau „insomnie. ridicat brusc din pat. vise goale, fără amintiri. [...] oamenii își continuă drumul în sferele lor private// cu grijă să nu se intersecteze”), autismul care devine deja un sindrom, o anticipare a dispariției, comunicarea scindată sunt elemente care construiesc acea tristețe sau singurătate uscată, depresivă, dar atât de reală. O posibilitate minusculă de ieșire din acest infern întunecat al polaroidului („parca am fi scufunțați în cărbuni/ atât de groaznic de corporal e întunericul acesta”) este integrarea într-un paradis, care la Gabriella Eftimie, este, de asemenea, sintetic, artificial, deși protector.

Paradisul acesta se mulează pe stările eului, deoarece eul are aici capacitatea atât de autometamorfozare, cât și de tranfigurare a absolutului sau chiar de anihilare a oricărui atribut sacral.

Trăirea androidă, imaginea unui eu asexuat, inert, se diluază în poezii ca „anyu(mama)”, „testează-mă pe mine. pe mine”, „smileyul tau doarme”, în care apar personaje ca mama, bunicul, chipul foarte vag al celui pe care entitatea de astăzi l-a iubit („atunci a fost altfel/ eu eram a lui era al meu/ eram a lui era al meu/ a lui al meu”) sau „o relație din aia non-erotică”) ce par a fi resturi dintr-o lume umanizată de care eul, lipsit de stimuli, nu-și poate aduce aminte în totalitate. Acest univers pare ascuns într-un colț al creierului, e de fapt o eroare care nu face sens, care accentuează drama poetei, cu un discurs atât de matur.

În partea finală a volumului, cititorul își dă seama că testul la care a fost supus de către autoare este departe de a fi o utopie, e testul pe care specia umană, tehnologizată, nu-l va putea trece niciodată. În această *hyperspftiu*, individul este asemenea celui „om înmărmurit luat în stop-cadru inert traversând încăperea lovindu-se de lucrurile din jur” care apare de-a lungul volumului.

Sub apocaliptica întrebare a lui Michel Houellebeck, din cartea deja menționată: „Care, dintre voi, merită viața veșnică?” stă eul Gabriellei Eftimie, care pare a recunoaște, printr-o limbă la fel de nouă ca și universul în care ea „devine”, că omul, adică lumea, nu subzistă decât prin resurse vii, voci care apropie.

Să presupunem că intrați într-o librărie și observați pe un raft o carte cu titlul **Născut în URSS**. Veți rezista tentației de a o răsfoi? Așa credeam și eu. Unii vor aștepta să vadă pe filele ei lungi poeme elogioase la adresa defunctului stat sovietic, gen „Țara mea” de Emilian Bucov. Ar fi haios, nu? Astfel, celor care au învățat în acele timpuri pe teritoriul „republicii sovietice socialiste moldovenești” le-ar reveni în memorie atmosfera „tovărășească” a lecțiilor de „literatură sovietică moldovenească”. Nu-i exclus că le-ar mai da și câte o lacrimă din când în când. Admiratorii rockului rusesc și-ar aminti că formația rusă DDT are o piesă cu aceeași denumire (Rojdionnii v SSSR) și ar ajunge la concluzia că e, totuși, cool să porți tricouri roșii cu inscripția respectivă. Iar deputații comuniști din parlamentul Republicii Moldova ar sări în sus de bucurie, strigând: „În sfârșit!”

Vasile Ernu s-a născut în 1971 la Odesa. **Născut în URSS** (Ed. Polirom, 2006) este volumul său de debut și reprezintă atât o descriere a propriei copilării și adolescențe, cât și a multor aspecte ale vieții cetățenilor sovietici. Până aici, nimic deosebit. Dar ineditul cărții constă în prezentarea nostalgică, chiar dacă pe alocuri ironică, a realității din perioada sovietică. Citim în primul capitol, „În loc de introducere”: „Am plecat din această țară în 1990. Parafrazându-l pe Vladimir Maiakovski aș putea spune: Priviți, minunați-vă, și eu am fost cetățean al Uniunii Sovietice. URSS este țara, patria în care m-am născut și am trăit. Este o țară care nu te poate lăsa indiferent, dincolo de relația pe care ai avut-o cu ea, fie că o iubești sau o urăști. Sper că ceea ce urmează nu e nici dragoste, nici ură, dacă există vreo deosebire între ele, căci indiferență cu siguranță nu va fi. Uniunea Sovietică nu a fost doar o țară, a fost mai mult decât atât, a fost cel mai mare proiect politic utopic al modernității. Ea te face să te minunezi, te fascinează, iar fascinația pentru ea lasă urme și răni adânci. Cum ar spune prima intelighenție revoluționară de după 1918, acolo nu arta imita viața, ci viața trebuia să devină artă. Acolo am trăit cu toții cea mai grandioasă scriitură politică a secolului XX, cu avânturi eroice, cu eforturi inumane, cu tragedii cutremurătoare, cu victorii și înfrângeri sîngeroase. Acolo am trăit o scriitură în care toți am fost contemporani unii cu alții. Eroii noștri, personalitățile și personajele, cuvintele și lucrurile, indiferent de perioada reală în care s-au născut și au trăit, au locuit alături de noi în aceeași *komunalkă* numită URSS, fiind simultan și precursorii și contemporanii noștri.”

Abia acum îmi dau seama că sintagma *născut în URSS* mă caracterizează și pe mine. Aveam aproape trei ani când „patria în care m-am născut și am trăit” a dat ortul popii. Am respirat și eu aer sovietic, dar acest fapt nu-mi provoacă nici un fel de nostalgie, ci doar dezgust și oroare. Voi explica în continuare motivele acestei stări de lucruri.

Horia-Roman Patapievici vorbea undeva despre „inocentarea ideologiei și a partidelor”, care, în numele comunismului, au practicat ceea ce în cazul nazismului a fost denumit „crimă împotriva umanității”. Or, anume aceasta face volumul **Născut în URSS**: inocentează ideologia care, în numele edificării unei societăți fără clase sociale, a distrus destinele unor întregi națiuni, deturnându-le de pe calea lor firească și întârziindu-le cu multe zeci de ani dezvoltarea.

Dar să ne întoarcem la carte. Vasile Ernu spune în continuare: „Am fost martorul unuia dintre cele mai utopice proiecte ale omenirii, am fost martorul unui proiect neterminat și am văzut gloria și căderea acestei utopii. [...] Privind înapoi, îmi dau seama că, odată cu dispariția Uniunii Sovietice și a comunismului, s-a pierdut ceva. N-aș putea să vă spun ce. Poate că s-a pierdut un anumit patos, un anumit mod de a vedea lucrurile și de a trăi viața

de zi cu zi, poate entuziasmul de a mai crede în idealuri, poate un anumit fel de a suferi. Nu sînt capabil să identific pierderea, trăiesc însă tristețea acestei pierderi. Cred cu o oarecare convingere că s-a pierdut ceva esențial și semnificativ din experiența noastră umană. Însă această pierdere nu poate fi nici înlocuită, și nici reabilitată. Cu un oarecare efort cred că această pierdere nu poate fi decît înțeleasă."

Oare ce vor să spună cuvintele „proiect neterminat”? Nu cumva ele au în vedere insuccesul autorităților sovietice în a șterge de pe fața pământului popoarele ajunse fără voie în „patria lor URSS”? Sau, poate, eșecul „revoluției comuniste mondiale”? În acest caz, mă bucur mult că Uniunea Sovietică a rămas la stadiul de proiect neterminat. Nu de alta, dar dacă proiectul s-ar fi „împlinit”, acest eseu ar fi fost (probabil) scris într-o altă limbă decât cea română și de către altcineva, eu urmând să adun răchite pe undeva prin părțile Irkutskului.

Chiar dacă alunecă deseori într-o exaltare emoțională a realității sovietice, cartea lui Vasile Ernu se deosebește radical de manualele sovietice de științe sociale și comunism științific. Autorul folosește un ingredient irezistibil: ironia. Cititorii „de proveniență ex-sovietică” au ocazia să redescopere în paginile volumului umorul negru care le îndulcea existența în momentele grele. Astfel, aflăm despre statul la coadă, despre care mi-au povestit atâtea părinții mei, că ar fi fost o ocazie perfectă de a pune în discuție teme filosofice, gen „Există Dumnezeu?” A sta la coadă este un mod de a fi, este o ipostază a ființei comuniste, este sentimentul comunist al ființei. Cine nu cunoaște acest sentiment, acela habar n-are ce este viața. Acum, după ce am parcurs aceste rânduri ale cărții, pot dormi liniștit. Eu am habar ce este viața! În primii ani ai vieții mele conștiente am apucat și eu să stau la coadă, la o lăptărie. Se întâmpla în anii 1994-1995, când fosta “livadă a Uniunii Sovietice”, cum era numită Basarabia, tocmai ieșise învinsă dintr-un război și intrase într-o criză economică și instituțională teribilă, care continuă și astăzi, chiar dacă au dispărut cozile. Ce rău îmi pare că sora mea, mezina familiei, a fost lipsită de ocazia să înțeleagă și ea ce este viața! Poate că sunt prea sever, însă e foarte greu să-ți dai seama cât din ceea ce scrie Vasile Ernu e ironie, și cât e “pe bune”. Crede (speră?) într-adevăr autorul că proiectul sovietic este doar suspendat provizoriu, urmând să fie reluat cu prima ocazie?

În aceste condiții, îmi pun întrebarea: ce impact poate avea o carte cu un asemenea titlu și conținut (nostalgic) într-o pseudoțară cum este Republica Moldova, care se mai zbate în mrejele unor confuzii identitare distructive? Se știe că în Basarabia oamenii iau totul în serios. Și să nu uităm că în 2001 comuniștii lui Voronin au venit la putere cu o retorică revanșardă prosovietică, promițând refacerea imperiului, dar nu în ultimul rând „pâine de 16 kopeici și salam de 2 ruble (prețurile din perioada sovietică). Un exemplu este formația „Grăiește moldovenește”, pe casetele căreia scria că militează pentru o limbă română corectă și că piesele lor sunt niște pamflete, a ajuns să provoace o mișcare inversă: de amplificare a „modei” rusismelor și a vulgarismelor între tineri. Și formația „Planeta Moldova”, din păcate, are aceeași soartă. Atunci, ce influență poate avea o carte de acest gen asupra unei populații deja impregnate de comunism? Desigur, unii pot zice că impactul e, totuși, nesemnificativ, pentru că numărul celor care vor citi cartea e infim în comparație cu numărul populației Basarabiei. Dar chiar și așa, teamă mi-e ca nu cumva acest volum să mai aducă voturi comuniștilor de astăzi, și (de ce nu?) „carne proaspătă” în rândurile organizației tineretului comunist.

În ceea ce mă privește pe mine, oricâte eforturi aş depune, nu pot urma îndemnul lui Vasile Ernu de a înțelege Uniunea Sovietică. Susținătorii acestui tip de inocentare a comunismului ar zice că am o viziune obtuză asupra lucrurilor, dar nu înțeleg decât un singur lucru: URSS mi-a invadat țara la 28 iunie 1940, rupând din trupul ei și al Europei două provincii și supunându-le unui adevărat purgatoriu, transformându-i pe buncii mei în

„cetățeni sovietici” fără voia lor, lipsindu-i de adevărata lor apartenență etnică și națională, cea românească. Poate că nu ar trebui să comentez această carte în manieră emoțională, dar sunt basarabean și mă mai simt, uneori, străin la mine acasă. Fantoma Uniunii Sovietice încă mai bântuie străzile Chișinăului și birourile guvernării. Spectrul îi este acum mai consistent ca niciodată, și nu știu dacă ne vom mai putea smulge vreodată din îmbrățișările ei de gheață.

De aceea nu pot fi de acord cu multe dintre cele scrise de Vasile Ernu. Nu neg, însă, dreptul la existență al viziunii sale, deoarece ea are la bază experiența personală, iar dreptul la propria opinie este esențial într-o societate democratică, așa cum începe să fie România și cum, din păcate, încă nu este Republica Moldova.

Mut, de Dan Stanca

Novac Andreea Cristina

Colegiul Național “Petru Rareș” Suceava

“N-ai stat niciodată liniștit, fără să așteptai nimic, fără să vă gândiți la nimic, ca și cum aceea ar fi ultima zi a vieții și după aceea nu mai știți ce urmează, știți doar că așa trebuie să arate sfârșitul, o zi liniștită, când nu va bate nimeni la ușă, nu va suna telefonul, nu veți avea chef nici de mâncare, nici de băutură, veți dori doar să stați cu ochii larg deschiși, să faceți un fel de priveghi la căpătâiul viitorului mut? Nu ai trăit așa ceva niciodată?”

O existență mută nu poate fi altceva decât o substanță obscenă, care se scurge lasciv pe trup, gravând pe vecie o altă existență. Un mut e „un pilot beat și în același timp treaz, care apasă simultan pe pedala accelerației și a frânei și care nu știe încotro se îndreaptă vehiculul”. O literatură mută e, în final, o luptă pentru eliberarea sinelui, o luptă pe care o câștigi, lipsit fiind de viață. E o pernă pusă pe gură, te asfixiază și taci, urmărind inert, de la distanță, mișcările unei realități șerpuitoare.

Literatura domnului Dan Stanca se situează la limita dintre banal și rafinat, în punctul de fierbere a materiei bine încheiate, omogene, fluidizate. Romanul **Mut**, apărut la Editura Cartea Românească în anul 2006, e o muțenie manifestată latent, un vagabondaj de idei și imagini frapante, proiectate într-o epocă cu totul derizorie, exemplară prin sexualisme, alcoolisme și restul traumatismelor de care suferă în prezent literatura noastră fragilă.

Avem însă autor în această carte? Oare acțiunea nu e mânată de o suită de personaje apărute ca o oaste ce năvălește un întreg teritoriu virgin? Și dacă e așa, noi „cu cine votăm”? „Mă numesc Radu Virgil, dar nu am nici o legătură cu personajul cu același nume din romanul lui Dan Stanca, **Vântul sau țipătul altuia**, apărut în 1992 la Editura Militară.”

Romanul debutează cu scena priveghiului lui Dan Stanca, unde aflăm de moartea mamei sale și de sinuciderea acestuia. Aruncându-se de la etajul zece, prozatorul va lăsa posterității un manuscris în al cărui conținut vom regăsi personajul cu numele de Radu Virgil, același cu Radu Virgil – vecinul, care participă la înmormântarea scriitorului și care va deveni, treptat, un obsedat al sinucigașului. Așadar, Radu Virgil va juca în dublu rol. Pe de-o parte, el e inginerul-ofițer infidel soției sale Laura („un robot îmbrăcat în piele și carne și infestat cu tot aparatul biologic necesar pentru obținerea plăcerii”), pe de altă parte, e celibatarul, făptura abjectă și firavă, tristă și fără putere, „a cărei viață s-a boltit la un moment dat amețitor de sus, ca pe urmă bolta să se frângă”, nihilistul care la 50 de ani se sinucide pentru că „voia să fie cineva, o vedetă, o personalitate și de fapt nu-l știa nici dracu! S-a omorât fiindcă și-a dat seama că nu a făcut nimic în viață”.



Cele două personaje sunt mereu în căutarea a ceva: sinucigașul aderă la muțenia supremă, la refugiul unui vârf de bloc ce-i asigură eliberarea finală, ofițerul, atras de manuscrisul lui Dan Stanca, va dezvolta o întreagă obsesie pentru personajul acestuia, Radu Virgil: „cât trăim suntem fascinați de posibilitatea de a crea o breșă”. De la întâlnirea din tramvaiul 20 cu sora lui Dan Stanca (profesoară de limba română) sau cu Elena Cojocaru, o fostă amantă a sinucigașului, care propune o anchetare a cazului, Radu Virgil-ofițerul ajunge în „mocirla acelor pagini, noroiul din tranșeele unor mărturisiri jenante”, în rogojinile înmoroiate ale istoriei unui om putred de vicii.

Toți eroii romanului (Radu Virgil-ofițerul, Laura, Radu Virgil-sinucigașul, Niculina, amanta docilă a acestuia) stau sub semnul limitării, sunt doar niște schije, crochiuri într-o penibilă fundătură, scăldate în marea baltă a vulgarității. Urmărite de cubul egoist al plăcerii, ele sunt captivatele decorului trupesc, un *underground* adesea brutal. În ansamblul lor, figurile se determină unele pe altele, sunt împinse într-un pământ al destinului. Radu Virgil-ofițerul suferă de rutină, e limitat de nevesta sa Laura, o buiacă și o femeie a cărnii. Stigmatizat de acest trai, el e, precum tizul său, un eșec, învățând să-și construiască intimitatea printr-o amputare a personalității. Viața sa i se va derula sub forma unei pelicule, în care se oglindește un fel de terorism sever la care este supus *în-sinele* său dezagregat. Atât cât îl privește pe sinucigaș, el este un eșec al comunicării, o existență hibridă. Universul lui – cafeneaua și birtul, cartierul Balta-Albă – va deveni treptat universul desfrânărilor și al traumelor (un cerc vicios de țigănci, babe aparent bătrâne, dar în faptă tinere, copile dezasamblate, râsete diabolice, insomnii - iată un adevărat vertij eliadesc, o lume diluată în profan, în subconștientul obscen), iar în final, un univers al Niculinei. Ea nu este atât o femeie tutelară, cât „o rămă care se furișează printre bolgiile aburinde ale istoriei”, „mlaștina de care aveam nevoie, craterul noroios al pierzaniei.” Din aceste momente, sinucigașul înnoată în ea ca într-o plasmă amorfă, o glandă endocrină din care va țâșni destinul său implacabil, muțenia morții.

Acțiunea în sine poate fi adesea deficitară, un mecanism ruginit de la prea multă uzură, însă figurile taciturne (mute!) ale personajelor sunt cele care o asczonează. Muțenia e o alternativă la care recurge fiecare dintre ele: Laura rămâne o mută insensibilă la moartea sinucigașului și își continuă datoria ei de femeie a cărnii, ofițerul e un mut privind cioplitura care se ridică triumfal în fața sa (triumful sinuciderii!), Niculina și mama acestuia, prin prezența lor, îl duc pe Radu Virgil-sinucigașul pe calea pierzaniei: „o asemenea dragoste te asfixiază și nu mai poți să-i răspunzi. Ajungi mut.”

Dincolo de această muțenie a personajelor și de scârba transparentă a cuvintelor vulgare, zace, în cealaltă parte a romanului, un ghem des de trecut și istorie („singura șansă de a fi lucid”). Flashbackuri impresionante amintesc de război și ambuscadele care dezagregau România în anii lui Hitler, de moartea lui Manciu, tatăl Niculinei (ucis pe 25 octombrie de însuși Corneliu-Zelea Codreanu), de Nelu Ciocan (care, de teama prizonieratului, se iudaizează sub numele de Johan Kranz și apare în finele romanului într-un scaun de rotile, ca semn al dereglării și al degradării unei generații suferinde de traumele războiului).

Observăm, astfel, o tranziție de la lumea nouă („trăiești în democrație, fă ce-ți cere democrația, nu fi aiurit, fi cool, adică lasă-te mixat, răzgâiat, gâdilat, spermatozoizii vor zburda într-un uter spileuit ca într-o grădiniță de educatoare elvețiene...”) și un spațiu real-imaginar care injectează în piele sămânța lăptoasă a trecutului hibrid. Însă această tehnică a trecerii este o evoluție (raportându-ne la mizerabilismele și vulgarismele cotidianului), o maturizare din partea celui care concepe aceste episoade și, nu în ultimă instanță, un punct forte al cărții.

Autorul atrage publicul într-un borean ermetic, în care închide deopotrivă o narațiune lubrică și o realitate adesea crapuloasă (existența, ca spațiu de desfășurare a profanului), ca

mai apoi, obosit parcă de atâtea lascivități, să înoate spre celălalt mal (cel "sacru"), aderând la cealaltă realitate, realitatea gravă a războiului și a societății rinocerizate.

Dacă incipitul ne asigură ipostaza de martori ai unor scene excesiv de vulgare, duse până la anomalie (ca și cum ne-am trezi în mijlocul romanului Ceciliei Ștefănescu, **Legături bolnăvicioase**, drenajul până la obsesie al actelor sexuale), eroul cade treptat într-o uitare de sine și, dedublându-se, face loc unei narațiuni mult mai controlate, mai rezistente prin însăși dezicerea de *ponografisme* și de memoria profund sexualizată din prima fază. Iată câteva pasaje scabroase (dacă nu înjositoare, atunci eliberatoare) care vin să manipuleze publicul, să-l atragă în vertijul lecturii pasionale, dar în spatele cărora se află sculptată o realitate usturătoare, macerantă: „Lume, lume, soro lume! Trăim interjecțional, ejaculăm și în gaura cheii, orgasm nerestricționat. Hitler se mânjea când ținea discursuri în fața sutelor de mii de simpatizanți.”, „Sfânta tinerețe legionară, în ce gaură de closet ai nimerit! Urinăm pe jertfele tale, și astfel, într-un neant, am biruit!”, „În timp ce astăzi e 9 mai, ziua Europei (...), noi stăm tolăniți unul lângă altul, cu orificiile deschise, pregătite pentru a fi linse, gădilite, răgâind, bând, scuipând...”

Poate aici e și punctul de fierbere al cărții: Dan Stanca e un mahalagiu rafinat, un vulgar profund ce scuipă carnea vie, sângerândă a realității. Pe bună dreptate, el se sinucide în muțenia acestei radiografii lucide a existenței șerpuitoare.

Mesi@, de Andrei Codrescu

Rogobete Roxana Sânziana

Colegiul Național "Traian" Drobeta Turnu-Severin

După **Scrisori din New Orleans** și **Casanova în Boemia**, Andrei Codrescu abordează și alte teme, dar în stilul personal. **Mesi@** explorează câteva teorii despre fatala (sau miraculoasa) Apocalipsă, însă într-un limbaj caracterizat de cinism, decadentă, vulgaritate, toate aflate sub o mască (aparent salvatoare) a autenticității, care ține mai mult de atmosferă, de atitudine, spațiu și timp, decât de direcție literară.

Scrierea, chiar dacă este încheiată de către autorul empiric, i se prezintă cititorului concret în devenire – el actualizează porțiuni succesive din text. Totodată, fiecare lector folosește propria cheie pentru a descifra sensurile operei. Cititorul caută să descopere *Legea* care face labirintul textual posibil de parcurs și de înțeles, *Regula jocului* (până la urmă, literatura nu este decât un joc, un joc atemporal, o metaforă a lumii fără limite, a lumii care se află deasupra realului obișnuit, un supraunivers care le conține pe toate celelalte). Enciclopedia maximală (pe care nimeni dintre noi nu o va poseda vreodată) este mutilată, de unde și deschiderea unei opere spre interpretări multiple. Acest joc de lumini și umbre, de spus și nespus într-o operă literară, deschide nemijlocit către formele privilegiate de exersare a libertăților umane. În acest sens este ilustrativ și volumul **Mesi@**, care nu presupune automatism, ci efectuarea unor alegeri proprii, astfel încât rezultatele semiotice pot fi diferite de la un lector la altul.

Acțiunea romanului surprinde două planuri, fiecare urmărind evoluția unui personaj principal feminin. Acestea alternează până în momentul în care destinele celor două eroine converg.

La o parcurgere simplistă a textului, Andrei Codrescu preia modelul literaturii triviale, de consum. Primul plan, care se desfășoară în New Orleans, o are ca protagonistă pe

Felicity Le Jeune, detectiv de profesie, care încearcă să elucideze un caz de dispariție, de unde și nota de roman polițist. Ea ajunge să exploreze cyberspațiul în care întâlnește personaje istorice care, paradoxal, își dezvăluie numele adevărat, bazându-se pe neîncrederea celorlalți utilizatori. De cealaltă parte (chiar și a Oceanului Pacific – în Ierusalim), se află Andrea, o orfană din Sarajevo, un personaj venit din neant (dar, până la urmă, din neant s-a născut omenirea, deci constituie un element fecund) care ajunge la o mănăstire unde conviețuiesc reprezentanți ai mai multor culte religioase.

În final, cele două tinere se dovedesc a fi părți complementare ale unui Mesia venit, în mod straniu, să salveze lumea de Apocalipsă.

Totuși, un lector eficient se va mișca prin pădurea narativă pentru a vedea cum sunt dispuse cărările. Astfel, putem sesiza că Andrei Codrescu ne face cunoștință cu temerile și speranțele de sfârșit de mileniu ale omenirii. Însă ceea ce nu reușește este să illustreze generalul prin particular. La fel cum în arta fotografică descrierea unui obiect duce la pretenția utopică de a descrie universul, și în acest roman putem observa diferențele dintre realitate și ficțiune, prin traducere – cele dintre un instantaneu și o fotografie media, ce are la bază un trucaj.

Se poate spune că anarhia stă la baza societății evocate de Codrescu, astfel încât, în acest haos populat de acele Mari Minți – identități precum Jeanne d'Arc, Alexandru cel Mare, Ovidiu, Nikola Tesla, Platon, Einstein, Nostradamus, indivizii nu reușesc să-și găsească Sinele. Sinele și Sinea. Personajele asimilează cunoștințe din mai multe domenii, ajungând niște mixaje ale cului.

Romanul, dorindu-se postmodern, preia tehnici narative dintre cele mai variate. Astfel, locuitorii Așezământului Sfânta Hildegard sunt puși să spună tot felul de povești (postmoderne, bineînțeles), la fel ca în "Decameronul" lui Boccaccio ori în ciclurile populare precum "Sindipa" sau "Halima", de unde reiese clar utilizarea tehnicii inserției.

Totodată, alternarea celor două planuri amintește de superbe volume ale lui Haruki Murakami, cu ale lui realități ce depășesc sfera suprealismului ("La capătul lumii și în țara aspră a minunilor", "Kafka pe malul mării"). Între ele se stabilesc și o serie de corespondențe, deoarece au elemente și motive comune ("roata norocului" – asupra căreia vom reveni mai târziu, îngerii, Umbrele, Sfânta Hildegard etc.).

Pe de altă parte, lectorul competent descoperă "centrul" operei, realizând amalgamele semiotice cele mai potrivite. Așadar, cele două planuri se pot așeza în termenii unei dihotomii profan-sacru. Prin urmare, avem de a face, în primul rând, cu o lume supertehnologizată, în care valorile spirituale au fost spulberate de mecanicizarea și vulgarizarea ființei. În al doilea rând, apare tărâmul biblic, înțesat de istoria divină, în care trăiește Andrea. Ea aparține atât tărâmurilor înțelepciunii, cât și celor ale spectacolului TV.

Ludicul postmodern reiese din câteva figuri demitizate. Astfel, îl găsim pe Platon meditănd în muzeul figurilor de ceară, Nikola Tesla joacă șah în Rai cu Mark Twain, apar remarci filozofice precum: "Lumea noastră e ca o sită. Ne amestecăm cu spiritele tot timpul. Unele sunt impostori, altele sunt reale" (Maiorul Notz), "Divinul a dispărut, lăsând doar disparea" (Dr. Luna), "Raiul e o birocrăție" (Zack), afirmații despre iad ca fiind sufletele celor dispăruți în mediul cyber, despre diavol se speculează că *poate* e chiar creditul bancar sau despre amnezia istorică a americanilor care e inconstientă, față de cea forțată a europenilor etc.

Avem parte atât de scene ce par desprinse din farse și gaguri ("Dacă va câștiga dumnezeirea, lumea toată va fi năpădită de plictis. Dacă răzbește răul, se va întâmpla la fel. Trebuie să-i ținem pe oameni în șah", Tesla se încarnează într-un cerșetor, iar îngerul Zack - într-o prostituată), cât și de adevărate definiții demne de luat în considerare ("Televiziunea e un portal prin care oamenii trec în viața de Apoi, chiar dacă sunt încă vii. Deja oamenii nu

sunt altceva decât capete și degete conectate la drăceasca rețea neuronală, World Web. Trupurile le-au dispărut”, starea de exilat a lui Ovidius a devenit, două milenii mai târziu, statu-quo pentru întreaga omenire).

Un element-cheie al cărții este “roata norocului”, în varianta orientală – Gal Gal Hamazal, care dă în mod iluzoriu sentimentul de participare și comunicare care le lipsește atât de evident personajelor romanului în încercarea lor de dezlegare a sensurilor lumii sau ale istoriei. Ea este simbolul hipnozei, al păpușarului care mânuiește în mod discreționar toate creaturile (la fel cum Dumnezeu manevrează Creația), dar și al instabilității permanente și al etemei reîntoarceri. “Viața omenească se rotește schimbătoare, ca spițele unei roate de la car”, spunea Anacreon, subliniind importanța hazardului în existența umană.

În final, totul se adună în New Orleans. Acesta devine teatrul de operațiuni al mult așteptatei Apocalipse. El este un oraș dual, un yin-yang al designului industrial.

La sfârșitul celor peste 600 de pagini, lectorii inocenți se mulțumesc să constate parcurgerea unui nou roman plin de intrigi polițiste și teorii conspiraționiste. Însă ideea centrală a textului pare a fi lupta dintre vechi și nou, dintre alteritate și modernitate. Așadar, omul nu are nevoie decât de un laptop și de o conexiune la internet pentru a pune lumea exterioară între paranteze, pentru a distruge echilibrul preexistent. Nu mai contează decât informația binară, care nu reprezintă decât virtualitate. Ortografierea titlului nu este întâmplătoare: este un fals titlu de proprietate virtuală.

În cele din urmă, putem accepta ideea că romanul se constituie ca operă deschisă, iar noi încercăm să găsim măcar câteva soluții pentru problemele pe care le propune. Dar, după cum spunea și Paulhan, “problema presupune o singură întrebare, în vreme ce rezolvările presupun 1000 de întrebări”. Rămâne de văzut de ce parte ne vom situa după actul lecturii, având în vedere că fiecare “trebuie să găsească adevărul adevărat pentru sine”, așa cum nota Kierkegaard în jurnalul său.

LUCRARI PROBA SCRISA

Povara criticii

Crețu Ana Maria
Colegiul Național "Petru Rareș" Suceava

Noi purtăm povara creației. Într-un context spațial pur întâmplător, ritmicizat de o tendință constantă evolutivă a succesiunii de Adami și Eve, într-o universalitate a opiniilor și a atitudinilor avangardiste, intuiția creativă este cea care desăvârșește temporalitatea, invadând progresiv eternități care îi aparțineau și pe care se încâpățânează să le revendice.

Astfel, apare trecutul cu toate mecanismele pe care le implică o regresie sufletească, reunind ipostaze meditative care fuzionează, se estompează și fac loc unui cumul de trăiri care, asimilat conștient și nu negat, clădește un sistem subiectiv, multilateral de analiză interioară... Așadar, conceptul de trecut și abstractizarea sa, încercarea de a-i suprapune reminiscențele peste trăirile actuale sau anticipative, într-un tablou tanslucid al „ariergardei avangardiste”, constituie geneza intuiției de tip creativ.

Intervine o interferență a trăirilor, iar statutul operei de creație se conturează în funcție de capacitatea eului de a-și structura acele simțuri, de a amesteca artistic culorile, asemenea unei opere de artă al cărei destin depinde strict de o paletă, o pensulă și un fior de genialitate. Există totuși un „ermetism”, o fază interiorizată a creației, de care depind mai apoi finalitatea și aprecierea actului. Dacă introspecția se face într-un mod detaliat, printr-o clasificare a ipostazelor vitale, o „îndosariere” minuțioasă, apare critica literară, un fel de cubism în corespondentul artei plastice. Dacă în faza de „ermetism”, ce coincide cu acea chemare spre traiectoria complexă a psihismului individual, actul este unul de estompare, de întrepătrundere, de asumare subiectivă și chiar controversată a stimulilor creativi, atunci avem de-a face cu o „dedublare” a spiritului prin ficțiune. Cuvântul, la fel ca și ideea, trebuie să prezinte acea fază de interiorizare, de individualism și autocritică, trebuie să fie adică formă și fond, așa cum reiese și din creația lui Nichita Stănescu, din volumul ce reunește cele 11 elegii. Abia atunci când cuvântul prezintă inerția aceea, a contemplației, purtând egida creaționistă, substanța interioară răbufnește printr-o supapă a sufletului și într-o manieră bizară și supusă hazardului, adică unei dispersări neuniforme. Procesul ce reunește toate aceste etape poartă numele de creație.

Perspectiva perceperii creației este într-adevăr distinctă și variază în funcție de potențialul sufletesc și de nevoia de asimilare a cititorului, care se stabilește pe criterii ce țin de structura și proporțiile materialului sufletesc individual, precum și de activarea intuiției creative. Intuiția creativă poate rămâne în stare latentă, inserată într-un cifru încă nedescoperit al contemplației sau poate să hieratizeze prin desăvârșirea actului în sine.

Dacă faza interioară a creației este una relativ simplă din unghiul exclusivist al autocriticii, lansarea în universalitate presupune riscul nestatorniciei sau al unei receptări superficiale a complexității ideatice.

Acum intervine nevoia „demiurgului” de a-și încadra propria creație într-un formalism stabilit anterior, de a-și modela și integra conținutul într-o succesivitate de procedee artistice, analizate și stilizate pentru a fi încadrate printre indici de clasificare și sisteme complexe de generalizare. Și totuși, aceste forme prestabilite nu trebuie să îngrădească ideaticul, iar critica nu trebuie percepută ca o certitudine a limitării substanței vitale emoționale. În fapt, a fi critic nu schimbă statutul de creator, ci îi conferă un parametru analitic, prin care orice operă fictivă își găsește finalitatea și liantul cu lumea materială, palpabilă.

Viziunea lui Mario Vargas Llosa din **Scrisori...** este una cât se poate de obiectivă, căci nimeni nu poate nega relația de interdependență dintre critica literară și creația literară. Am arătat că ele au aceeași genză și că se construiesc una pe alta, se valorifică și se întrepătrund în relații cauzale care nu pot fi dezintegrate. Spiritul critic nu poate fi anihilat și nici minimalizat în vreun fel. El există, asemenea unui al șaptelea simț care ar aparține domeniului spiritual și nu material, de ordin fiziologic (paradoxal, are totuși puterea de a anticipa și coordona reacții fizice), un simț suprem care invadează și mijlocește, „amortizează” impactul creaționist asupra spațiului material.

Creația constituie un „tot inseparabil”, sintetizează idei și sentimente puternic individualizate, care, în momentul „materializării”, în momentul transgresiunii dinspre spiritual spre lumea guvernată de ontologie și de incursiunea gnoseologică, necesită un suport, un „transformator” capabil să înlesnească perceperea genialității.

Fragmentul de comentat îmi amintește de o viziune platoniană, adaptabilă relației dintre critică și creația literară. Ne confruntăm cu receptarea actului creativ, care înglobează lumea materială și îi conferă acesteia o viziune ideatică, onirică, de ordin spiritual prin intermediul unui parametru care apare, dacă nu din entuziasmul inițial al hieratismului, atunci din nevoia de difuzie în spirit a reflexiei materiei, un fel de dispersie, într-un sistem de prismă succesivă. Acest parametru nu este unul al redării, al traducerii genialității, ci este unul al înțelegerii, al reintegrării creației în cursul firesc al traiectoriei ritmice temporale. De aceea, „intuiția, sensibilitatea, adivinația, ba chiar hazardul”, care reprezintă de fapt factorii adorației creaționiste inițiale, nu pot fi surprinse în actul interpretării critice.

Critica reprezintă un „sistem limfatic”, prin urmare adiacent celui central al creației inițiale, dar care are același traseu și care irigă același spirit, căci debutează prin forma conștientă a autocriticii și își găsește în creație resursele necesare încadrării materialului în spiritual și invers. Nu poate critica să își propună destabilizarea structurii unitare, a „tehnicii, formei, discursului, textului”, deși prin minuțiozitatea și detalierea cuvântului are precizia unui chirurg care însă nu își dorește să repare elementele constitutive ale operei creative, nici să „disece un trup viu”, ci din contră, încearcă să le găsească legături trainice, care să asigure cursivitatea și persistența în firea cititorului a „codului genetic” creativ.

Separarea este doar aparentă și abstractă, ajutând la înțelegere, dar nu conduce la dezintegrare, ci la complexitate. De aceea, scriitura nu trebuie să țină cont de formalism, ci mai degrabă să se lase interpretată și ingerată în cotidian. Noi purtăm povara criticii.

Scrisori de ocazie

Hancer Ruxandra Aida

Colegiul Național „Petru Rareș” Suceava

„Mult noroc”, îi urează Mario Vargas Llosa, unui „tânăr romancier”. Fragmentul din corespondențele autorului dezbate, în totală asumare a negației, problematica criticii literare ca formă de viață, ca parte a procesului de „completare” a materiei. Textul „întâmpină” relaționarea artă - creație, cadru în care este marcată distincția dintre implicarea emoțională, subiectivă, și implicarea totală, anume regenerarea ideii ce vine în completarea ficțiunii într-un „suficient”.

Se pare că actul scrierii nu se realizează independent de tehnică, formă și discurs, iar „revenirea imaginii” sub forma criticii literare constituie o întregire a conținutului. Este „genială”, deoarece induce maximum de idee într-o formă minimă, aceea a „limbajului



restrictiv". Desigur, trupul unitar al artei coincide și trăiește prin „dozarea” permisivă sau strictă a revenirii, astfel încât creația definește un „hybris” al materiei. Creația ca imagine și traducere, în timp ce arta definește starea inițială, aproape biologică, „neconsacrată” încă de tehnica, forma sau discursul utilizate. Inutilitatea și, în altă ordine de idei, considerația obiectivă și necesară a criticii literare conduc pledoaria lui Mario Vargas Llosa într-o altă direcție, aceea a raționării metodei și a fondului creației. Se afirmă recunoașterea „metodelor” autorilor prin intermediul analizei literare și, în același timp, singularitatea aproape „lacomă” a unui text critic în ceea ce privește detașarea acestuia față de fenomenul artistic considerat.

Este acceptată atât opinia favorizatoare asupra actului critic, dar și cea acuzatoare, fiind luată metonimia poetului (evidența armoniei interioare) drept reper al discuției. Polemicile conduse pe marginea fenomenului creație-întâmpinarea acestuia sunt rezumate într-o frază „concesivă”: „întotdeauna va exista într-o ficțiune excelentă sau într-un poem reușit un element ori o dimensiune pe care analiza critică rațională nu le poate capta.”

Intenția, hazardul „provocator” de idei, sensibilitatea și adivinația unui Dumnezeu „discutabil” în rolul creatorului, acestea vin în favoarea imposibilității de „descifrare” a alchimiei. Muza criticului literar este uneori femeia din stradă, incapabilă de gesturi și priviri „manipulative”. Ea obligă fenomene și procese de o izbitoare natură biologică. Analiza literară, deci, este „convenția sterilă” și plată dintre imagine și proiecția ei monocromă, acceptabilă. Culorile obosesc și sfârșesc prin a se „reinventa” reciproc. Hazardul este prelucrat și „reoferit”: „Restul îl învață omul de unul singur, împiedicându-se, căzând și ridicându-se neîncetat.”

Ceea ce „provoacă” repetabilitatea fondului este continua amenințare a modificării fondului. Nimeni nu învață să creeze, arta mulării minuțioase a cuvintelor pe tot corpul, pe fiecare argou în parte, se datorează unei fatalități: atâtea posibilități biologice oferă corpul, fie el și cadavru, și catedrală a viermilor.

Finalul scrisorii reprezintă pledoaria contra pledoariei. Se respinge teoria ca formă de elucidare. Concretă și gravă este situarea creatorului, prezență care necesită dedublarea – omuciderea. Obligația de a aborda o manieră determinată, de a prelucra definiția criticii în spațiul permisiv și discutabil al artei constituie un exemplu de poziție detașată a creatorului față de „artificiul” său dublu. „Crezul situației” este între hazardul „care scapă mereu prin ochiurile celei mai fine rețele ale cercetării critice”. De aici și confirmarea existenței intrinseci a criticii literare în defavoarea „baletului uzat și deșăntat” al artei libere.

Situarea autorului în „mlaștinile propriei încrederi în sine” are ca ultim efect transformarea acestuia în „plutonul de execuție”, supus și credincios morții. Ca artist, creează pentru a se „descreea” pe sine. Criticul literar „probează” valoarea și viziunea victimei în spațiul etern, mai chinuitor, al cuvântului.

Fenomenul creației este inepuizabil prin acela al criticii, în sensul valorificării lipsei de spațiu și a motivației, în tot indescifrabil până la capăt și, prin urmare, inseparabil gestual, și în idei deopotrivă. Din momentul în care arta „se realizează” prin „craterile de viață” și apoi se actualizează, scăpând astfel de autoritatea vreunui creator, ea nu mai aparține, deci nu se mai divide. Acesta este momentul în care critica este absolută, iar arta minimă. Și invers. Ambele încremenite într-o celulă. Analiza literară este rațiunea creației de a se recunoaște pe sine ca artă și, prin aceasta, fenomenul de interpretare este starea de mișcare a „încremenirii poetice” (în sensul viziunii).

Singurile care nu pot fi contestate sunt granițele și procedeele criticii literare care învață să conducă arta pe un ultim drum, „pe culmile disperării”, pentru că numai din moarte (totală) și transfigurare până la sânge rezultă o catalogare definitivă a sângelui, fără

posibilitatea altor „revărsări”. Două arte incomplete care se totalizează atunci când se neagă, un fel de dans al sălbaticilor pe cruci roșii.

Tematica unei creații nu este separarea de punctele de vedere care conferă vizibilitatea pe mai multe nivele de înțelegere, atât timp cât rațiunea „crește și descrește ca un imperiu” în camera considerației obiective. Mario Vargas Llosa devine, pe fondul „manifestului său glandular aproape” (în sensul în care își conduce cu fidelitate intențiile, până aproape de organismul viu al desființării) un cascador [care insistă să moară].

„Dragă prietene: ce încerc eu să-ți spun cu asta e să uiți degrabă tot ce ai citit în scrisorile mele [...] și să te apuci odată de scris romane”. Suntem aproape de nivelul senzațiilor primare ale oricărui Dumnezeu.

(Ne)limitele criticii

Hariga Florina Rodica

Liceul Teoretic “Vasile Alecsandri” Iași

În momentul în care spiritul creator începe să se dezvolte în ființă, aceasta va fi marcată de o „artă a răsucirii” (Platon). În fluxul ideilor, „răsucirea” poate disocia ființa creatoare în două ipostaze: ființa în care se reflectă imaginea demiurgică autentică și ființa marcată de o „artă a răsucirii nepotrivită” sau ipostaza demoniului înnobilit.

Ființa umană, ipostază a angelicului înnobilit prin libertate absolută, este inerentă unei peratologii (G. Liiceanu) autoasumate. Această limitare este definită de Emil Cioran prin „căderea în timp”, ce s-a produs în momentul în care omul a hotărât în libertatea sa absolută că vrea să aibă conștiința binelui și a răului. Din clipa respectivă, reflectarea divină în ființa umană este tot mai evanescentă, iar viața ei este determinată de planul dihotomic bine-rău.

Deși creația nu poate să devină niciodată Creator, ea tinde spre transgresarea limitelor autoimpuse, spre desăvârșirea inerentă spiritului în care se reflectă esența Divinului.

Încă din Antichitate, se încearcă definirea direcției optime prin care ființa poate avea posibilitatea să își depășească limitele și să evolueze în spirit și creație. Horatius a încercat să definească o asemenea orientare prin lucrarea „Epistula ad Pisones”, recunoscută ulterior ca o „ars poetica”. În această lucrare, „ingenium/ ars” și „studium/ natura” (talentul și efortul depus pentru perfecționarea acestuia) relevă un sincretism al valorii, promovat, de asemenea, de Aristotel și de Platon prin „paideia” în „Republica”.

Aristotel utilizează pentru creație termeni precum „mimesis” (imitare) sau „catharsis” (purificare). Creația trebuie să purifice spiritul uman de limite, de tendința grotescă de antropomorfizare și dispersare.

Perspectiva alienării de către disoluția creației și „încremenirea autorului în proiect” (Constantin Noica) este înfățișată de Mario Varga Llosa în lucrarea „Scrieri către un tânăr romancier”. Llosa îl situează pe tânărul romancier în ipostaza de „prieteni” printr-un discurs formulat dintr-o perspectivă a egalității, a respectului și a afectivității. Între cei doi se remarcă o relație veridică maestru-discipol. Sfatul final al maestrului se conturează într-o epistolă în care îi vorbește despre alteritate și despre modul în care poate fi asimilată creația sa.

Tratând problema criticii și a criticilor, Mario Vargas Llosa remarcă în natura acestora proiecția paratologică a disocierii întregului, ce tinde spre absolut, ideal, divin, asadar, spre „adiviziune”.

Termenul de „critică” provine din limba greacă și înseamnă „a descompune” sau „a analiza exhaustiv până la asimilarea ultimă a esențelor”. Această poziție a analizei exhaustive

este notată de Mario Vargas Llosa în primul fragment al epistolei, unde creația rămasă în urma criticii este asemănată cu o disecție efectuată pe un trup viu.

Dar dacă actul critic nu este o „omucidere”, ci, din contră, este doza homeopatică ce menține creația în viață? Llosa conturează ideea unui „ghid extrem de valoros în efortul de a pătrunde în lume și metodele unui autor...” Critica nu trebuie să fie o analiză limitată de „epistemă/ sistem” (Michel Foucault) cu formule stereotipe și idiosincrasii ce periclitează înțelegerea operei și farmecul insolitului său, ci încercarea de a susține creatorul și de a metamorfoza cititorul în lector, cititorul (aproape) perfect ce asimilează opera într-o manieră metafizică, dincolo de cuvinte și aliniată într-o reverberație a ideilor și a spiritului. Prin asimilarea operei, lectorul devine ecoul creatorului.

Constantin Noica afirma că „Ideile se regăsesc în lumea aceasta cu un rest” (Gabriel Liiceanu, „Jurnalul de la Păltiniș”). Este posibil ca Ideile să reflecte creația, dar, în acest caz, critica este „restul”, ce ascunde o „hierofanie” sau „o manifestare a sacrului în profan” (Mircea Eliade).

Spre finalul epistolei, Mario Vargas Llosa îl previne pe tânărul romancier asupra drumului sinusoidal al creației, asupra eclectismului eșecului și al succesului, al agoniei și extazului. Dar așa cum nu există geneză fără suferință și mântuire fără sacrificiu, așa nu poate să existe creație fără efort și „moarte pentru a renaște în eternitate”.

Critică sau creație? În abordarea Absolutului și a idealului, limitele sunt transgresate pentru că perspectiva teleologică este aceeași: iubirea pentru împlinirea spiritului în cultură. Mario Vargas Llosa ne înfățișează o altă modalitate de manifestare a iubirii prin scriere, adresându-i-se tânărului romancier astfel: „să te apuci odată de scris romane” sau „să te apuci odata de scris iubire”, pentru ca lumea întreagă să participe la ea și să se împărtășească din ea, fie că sunt cititori sau critici, îngeri sau demoni.

Despre privilegiul criticii

Mențiune

Hîncu Adela Gabriela

Liceul Teoretic “Mihail Kogălniceanu” Vaslui

Argumentele pentru intimitatea actului de creație și pentru imposibilitatea trecerii complete a unui asemenea intimități în realitatea multiplelor percepții au o tradiție lungă și o forță de a impune egalabilă cu cea a multor altor prejudecăți cu justificare mai puțin convingătoare. A scrie ține de individualitate, de persoană, iar rezultatul unui act atât de personal și atât de afectiv scapă înțelegerii raționale comune și clișeele inteligenței. Acolo unde lucrează instinctul, inconștientul, materiile volatile, incaptabile, afectele, înțelegerea trebuie să urmeze căi asemănătoare.

Toate acestea sunt adevărate cu măsură. Voluptatea rațiunii și voluptatea simțurilor nu pot sta în mod absolut în termenii unei comparații. Nici una, nici cealaltă nu epuizează conținutul ființei creatoare ori pe acela al lectorului. O dihotomie atât de comună, pare a spune Mario Vargas Llosa, își găsește rezolvarea într-un soi de compromis mai mult înțelegător și pasiv. De fapt, el nu propune o rezolvare propriu-zisă, de altfel imposibilă prin natura fizică a celor două procese ce corespund dihotomiei. Critica și creația nu sunt simultane și nici perfect interdependente. Folosesc instrumente diferite și aparent incongruente.

Creația este „un tot inseparabil”, o unitate organică anume, căreia i se suprapune o dimensiune a sensibilității, a intimului atât de pregnantă, încât actul criticii pare, într-un

sens, o impietate. Și în definitiv chiar este desacralizant. Critica într-adevăr disecă, într-adevăr caută creației temeiuri, altele decât cele care țin de inexprimabil, de mișcările interioare ale ființei, de frământările vii ale omului în cea mai personală, mai dezgolită formă sa. Critica descoperă teme, structuri discursive, urmărește cronologia, constanța și desfășurarea punctelor de vedere, dar nu este doar un exercițiu și nu i se pot atribui doar accidental sau „în cazuri fericite însemnătate și relevanță.

Se întâmplă doar uneori ca un eseu critic să poată fi asemănat, prin dimensiunea sa intuitivă și prin transcenderea propriilor încremeniri, probabil, cu o operă de creație. În exact același fel se întâmplă rarori ca o creație să se poată articula coerent pe de-a-ntregul, să dețină intuiția propriei sale interiorități, să își conțină și ideea, conceptul, esența, ca o transcedere rațională a propriei imaterialități. Tot atât de rar pe cât critica este incitată să-și depășească limitele mecanice, formale, literatura reușește să-și dea sieși legea de coerență în plus, după cum creația nu se învață, nici critica nu acceptă mentori.

Dacă se pleacă, așa cum poate ar trebui, de la premisa egalei justificări a acestor două acte de cultură, se poate ca printr-un proces de dublă reflecție să ajungem la un fel de hibridizare permițivă, capabilă să interpreteze mai mult decât o singură accepțiune a realității. Să vedem, prin urmare, ce anume pare a distinge creația în așa măsură de critică, nu pentru a privilegia o perspectivă sau alta, ci pentru a face posibilă sinteza.

De cele mai multe ori, creația este rezultatul unor resorturi fără materialitate rațională. Obsesia, senzația difuză, intuiția sunt substanțele ei predilecte și de aceea structurile, formele caută doar să dezvăluie, să elibereze, să reveleze. Creația își orientează desfășurarea către interioritate, către existența ascunsă sau inexprimabilă, într-un efort de implozie care ar putea justifica întregul. Creația este în sine și uzitează de forme fie inconștient, fie semi-lucid. Raționalul se insinuează independent de creator și încearcă să privilegieze raționalitatea. În acest fel, creația, deși își este sieși neficientă prin scopurile pe care le declară, nu reușește cu adevărat niciodată să se transceadă pe sine. Ea transcede realitatea absolut minunată și are trăsături nepământești și supraumane, dar problema depășirii de sine nu a reușit să o rezolve cu adevărat niciodată.

Critica, în schimb, depinde cu necesitate de altceva decât de ea însăși. Metodele sale sunt rațiunea și inteligența, la care se adaugă nu de puține ori și intuițiile sau sentimentele fără formă propriu-zisă. Demersul rațional primează cu siguranță, fără a fi însă exclusivist. Ceea ce încearcă în definitiv critica să facă este să înțeleagă aceleași lucruri a căror rezolvare o caută și creatorii, dar printr-un discurs invers, orientat către exterior, către foarte lucid.

Procesul ei urmărește descompunerea, acolo unde creația dorește cumulul, explozia în sensul de eliberare prin generare de legi, acolo unde creația refuză programaticul. Impersonalitatea și obiectivitatea se potrivesc acestei metode. Scopurile, în schimb, sunt asemănătoare. Critica încearcă să realizeze ceea ce creației subiective îi este imposibil – să se transceadă. Ea pornește de acolo de unde a rămas creația și rezolvă reintegrarea acesteia în realitate. Această realitate a devenirii este însă, prin chiar mutația adusă de actul creator, o realitate distinctă celei de la care s-a plecat, în așa măsură încât succesiunea creație-critică nu descrie niciodată un cerc, ci se rupe într-un punct de inflexiune pentru a dobândi tridimensionalitate.

Concomitent cu tânărul romancier al lui Llosa, cel care ar trebui să se apuce de scris romane, există cu siguranță și un tânăr critic, care se apucă și el de scris.

Omul este un aruncător de cuvânt, un aruncător cu cuvântul – în timp, în spațiu, sub Pământ și deasupra Pământului, în sine și din sine. Filosofii s-au silit să definească esența omului, să i-o surprindă riguros de la Început – Ce face omul să fie om și nu maimuță, furnică sau trandafir? – Unii au răspuns: latura socială, faptul său de a trăi (sau de a putea trăi) armonios în colectivitate, raportarea sa continuă la divinitate, accesul său la sacru, râvna sa de a atinge sacrul. Noi răspundem: esența omului o constituie faptul său de a fi aruncător de cuvânt, trăind și murind prin cuvânt, ofilindu-se și înflorind prin cuvânt.

Chestiunile abordate de Mario Vargas Llosa în demersul său de a lămuri textul luat sub lupă sunt legate tocmai de acest statut al omului de aruncător de cuvânt: 1. cu ce cuvinte aruncăm, 2. de ce aruncăm cu cuvinte, 3. cum aruncăm cu cuvinte.

În mod paradoxal, centru de interes sunt și primele două chestiuni, deși în lumea de astăzi, când mulți consideră că tot ce se putea spune s-a și spus, că toate cuvintele care s-ar fi putut arunca au și fost aruncate, pe omul modern n-ar putea să-l mai intereseze decât cum aruncăm cuvintele, aceasta fiind singura sursă posibilă (rămasă) de originalitate. Percepție cu totul falsă, după cum subtil subliniază și Mario Vargas Llosa.

Se impune a remarca dintru început că textul acesta concentrează esența viziunii lui Llosa față de fenomenul aruncării de cuvinte – căci doar „la despărțire” omul simte nevoia de a spune ce este absolut important – motiv pentru care se cuvine a-i acorda o atenție sporită. Textul e sfat, îndemn și profesiune de credință. Și încă o precizare înainte de a ne raporta la modul în care Llosa „rezolvă” chestiunile: nu actul comun, aproape trivial, al zilnicei aruncări cu cuvinte de nicăieri spre nicăieri (adică vorbirea cotidiană) – de multe ori o gratuitate – interesează, ci fenomenul creației literare, adică al responsabilei (cel puțin teoretic!) aruncării cu cuvântul.

Textul are în vedere fenomenul literar ca întreg, ca tot, focalizându-se, astfel, pe două „zone” (paralele, ar spune unii) ale acestuia: creația literară propriu-zisă și critica literară, ca asociat al primei „arii”, ori ca prelungire a sa.

Premisa de la care pornește autorul, și care ne pare întru totul îndreptățită, este stabilirea unui raport de tipul parte-întreg între aceste două zone. Formal, acest raport ar putea fi reprezentat în modul următor: Critică literară € Operă literară (Literatură).

Raportul ne pare firesc, întâietatea operei de artă, de creație fiind recunoscută: ar fi nemaiauzită și nemaîntâlnită ca mai întâi să apară critica unei opere și abia apoi să se nască opera propriu-zisă după „schema” impusă de critică (deși trebuie să recunoaștem că generația „de șoc”, „generația teribilistă” din ziua de astăzi, ar putea fi tentată de un asemenea absurd experiment, de o asemenea răsturnare, ce poate fi echivalată cu o adevărată „lovitură de stat” în cetatea literaturii).

Ideea fundamentală, la care, din nou, consimțim, este aceea că, în ciuda raportului lor de inegalitate (acceptată), atât opera literară în sine, cât și critica literară (pe care o vom numi opera secundă) sunt – dincolo de orice asemănări ori deosebiri – opere de construcție, acte de ridicare. Atât doar că una ridică dintr-un ceva nedefinit – amalgam de trăiri, senzații și amintiri - vise și năzuiri ale creatorului (este vorba evident despre literatură), iar cealaltă are o „fundatie” solidă, clară – și anume opera (de artă) literară pe care o are în „vizor” (ne referim aici la critica literară).

Fenomenul derogării de la legi și reguli este însă comun în lumea contemporană, iar delimitarea între critică literară și literatură nu este atât de simplă pe cât ar putea părea la o primă vedere. Raportul reprezentat mai sus capătă uneori valențe noi, înșelătoare.

Așadar, ne vom îndrepta atenția spre cele două "sfere" (literatură și critică) într-o abordare focalizată înainte de a reveni la acest raport pe care îl considerăm de maximă însemnătate pentru înțelegerea fenomenului literar ca întreg, a fenomenului de aruncare de cuvinte cu rost și scop precis.

Mario Vargas Llosa indică – referitor la opera literară – două aspecte care, spuse laolaltă, o alcătuiesc: „tehnica, forma”, respectiv, „discursul, textul”, adică, am completa noi, fondul. Esențială ni se pare aici afirmația: „este un tot inseparabil” și în legătură cu aceeași operă literară „disecarea ei” – „înseamnă a diseca un trup viu”.

Dacă Blaga aprecia în legătură cu filosofia că aceasta (împreună cu filosoful desigur) „deschide ferestre spre totul existenței”, noi am îndrăzni să spunem că și literatura deschide ferestre și uși și porți spre totul și toate ale existenței, întrucât e mai presus de orice – arta despre om. Dar, departe de a fi doar arta despre tot, literatura este ea însăși un întreg – și ne venea să spunem aici indestructibil – însă ne temem că ne-am înșela. Tocmai datorită acestei „fragilități” a literaturii este raportul său cu critica literară atât de important. Astfel ce le-ar mai păsa scriitorilor ce scrie critica despre ei? Faptul acesta de a fi ea însăși un întreg îi oferă literaturii statutul de „ființă vie” – o constituție – iluzie atât de asemănătoare cu realitatea, că uneori ajunge (și ar trebui să ajungă, credem noi) să se confunde cu ea. Prin realitate, însă, nu înțelegem aici faptele brute ale imediatului care se succed într-o ordine a cărei lege și al cărei sens uneori nu le înțelegem, ci alternativa la viață pe care aruncătorul de cuvânt bun o oferă și la care lectorul se poate raporta în diverse moduri – poate să o accepte sau să o respingă, să o îndrăgească (să se bucure de ea) sau să o urască (să-i displacă absolut), poate să se joace cu ea sau să nu, dar nu poate – nu are voie! – să se resemneze în fața ei, așa cum se resemnează în fața vieții. În cazul în care cititorul s-ar resemna în fața operei literare (și istoria literaturii a cunoscut din nefericire asemenea cazuri, proletcultismul fiind un exemplu în acest sens), aceasta ar deveni „cadavru” sau, am numi-o noi, mumie.

„Vina” în acest prim caz, ar fi a creatorului (sau a pseudo-creatorului, mai curând). Într-o a doua situație, la care face referire și Mario Vargas Llosa în mascata sa „lecție” despre actul scriiturii, „vina” nu mai este a creatorului, ci a altcuiva. Cine este acel altcineva? Nu e greu de ghicit: criticul literar, care comite „o formă de omucidere”. Dacă în primul caz, scopul prim al operei literare nu era împlinit – acela de a genera „farmecul acela căruia nu-i putem rezista noi, cititorii”, în cel de-al doilea, un scop secundar nu este dus la îndeplinire (în directă legătură cu cel dintâi), întrucât „pedanții” distrug operei literare ce are mai de preț, și anume unitatea: opera literară nu mai reușește astfel să se sustragă „blestemului”, în ambele cazuri căzând „la cheremul vremilor”.

Critica literară nu este atât de „inofensivă” pe cât ar sugera acel raport la care ne-am referit mai sus. Rolul criticii este, potrivit lui Llosa, acela de a fi un „un ghid extrem de valoros în efortul de a pătrunde în lumea și metodele unui autor” – definiție ce ne pare potrivită, dar incompletă, pentru că suprimă dimensiunea de act de creație, de construcție valoros în sine.

Am convenit deja că actul critic e un appendice al literaturii. Spre a ilustra mai bine această relație, vom apela tot la Blaga, și anume la distincția cu care operează el între filozofia în sine și competența sa filozofică. Simplist spus, am putea afirma și noi că actul critic e un soi de „conștiință literară”. Nu este, însă, un fenomen pasiv, ci activ și în evoluție, în continuă creare și recreare de sine, tocmai datorită faptului că e o operă de construcție. Critica nu trebuie să fie un simplu „ghid”: ea construiește, valorificându-și propriile resurse, observă, se inspiră dintr-un dat, dar îl și îmbogățește.

Interesant este aici de a lua sub lupă și un alt aspect al abordării în paralel a celor două „sfere” de către Mario Vargas Llosa. Astfel, dacă literatura apare ca o artă, rezultat nu doar

al unui „exercițiu al rațiunii și al inteligenței”, ci și al unor factori precum „intuiția, sensibilitatea, admirația, ba chiar hazardul”, critica literară apare ca o știință, rezultat strict al unui „exercițiu al rațiunii și al inteligenței.” Viziune interesantă, dar cu care nu suntem întru totul de acord. În opinia noastră, critica literară e un hibrid, artă și știință în proporții distincte, depinzând de critic. Amândouă sunt, în primul rând, rezultat al imaginației și al sensibilității. În relație cu literatura, nu considerăm că este necesar să dezvoltăm. În ceea ce privește critica, o vom face însă. Fiecare critic literar „ascultă”, credem noi, la ce îi spune, șoptește, strigă opera literară. Iar această șoptă, vorbă, strigăt o trece prin ceea ce el deja crede și cunoaște, ceea ce i-ar plăcea lui să audă. Cu alte cuvinte: începe să construiască ce i-ar plăcea lui să audă sau ceea ce i se pare lui că aude, într-o manieră sau alta: devine și el aruncător de cuvinte cu rost.

Atât e și creatorul. Criticul trebuie să fie ceva mai mult: aruncător de cuvinte mai responsabil decât toți responsabilii din lume, care altfel riscă să se facă vinovat de „omucidere”.

Critica, actul critic, așadar, nu poate fi un act gratuit (nu are voie să fie astfel!). Conceptul lansat deja și vehiculat de „artă pentru artă” nu poate fi extrapolat și schimbat în acela de „critică pentru critică” ori „critică de dragul criticii”.

Criticul are libertatea de a construi – și de aici farmecul și prospețimea criticii literare autentice, dar nu are dreptul de a fi iresponsabil. Un act de iresponsabilitate din partea criticului ar fi acela de fragmentare a operei literare, de abordare a sa pe bucăți, găsind că un astfel de critic nu acceptă adevărata înfruntare la care invită literatura (care e, prin definiție, un tot armonios). Critica nu are voie să taie, să rupă, să anuleze fragmente.

În legătură cu raportul (înșelător) critică literară-literatură vom dori să enunțăm trei „legi” cu care suntem întru totul de acord, care apar și în textul avut în vedere al lui Llosa: 1. Critica este un appendice al literaturii, raport similar cu acela dintre suzerani și vasal. 2. Puterea criticii < Puterea literaturii, Libertatea criticii < Libertatea literaturii, fapt ce sugerează că datoria criticului este mai mare decât datoria creatorului. 3. Dacă statutul de aruncător de cuvinte este moștenit, acela de aruncător de cuvinte bune trebuie câștigat, relevantă în acest sens fiind afirmația lui Llosa: „nimeni nu-l poate învăța pe altul să creeze; poate doar să scrie și să citească.” Dar, am completa noi, nimeni nu poate învăța pe altul să critice cu simț de răspundere, poate doar să critice.

Interesantă este „urarea” de final a lui Llosa: „Mult noroc”. Apelul la un factor din afară pentru a susține apropierea de scris și împlinirea sa ne pare surprinzător. Ideea este că avem nevoie de scriitori, de aici și îndemnul lui Heliade Rodulescu – „Scrieți, scrieți, numai scrieți” - și acela al lui Llosa: „să te apuci odată de scris romane”. Avem nevoie de scriitori ca să avem critici și avem nevoie de critici ca să avem veritabili aruncători de cuvânt.

Statutul de aruncător de cuvânt al omului e un fapt, acela de aruncător de cuvinte măiestrite, izbutite este un fapt minunat, o necesitate. La modul imperativ cere Llosa (deși deghizat) să aruncăm cuvintele bine și cu responsabilitate și aceasta este și poziția noastră, într-o lume în care literatura uneori aruncă și cu pseudo-cuvinte sau nici măcar nu se obosește să le ridice din solul lor de infinite posibilități.

Omul creator, constructor de sine și prin sine pe baza cuvântului, aruncă mereu cuvintele cu simț de răspundere și cu dramul de noroc ce sintetizează „din afară”-ul. Două ipostaze privilegiate ale omului aruncător de cuvânt - critic și scriitor - se întâlnesc, se apropie, se despart, dar *există* (trebuie neapărat să existe), pentru ca năbădăiosul cuvânt să sfârșime Limita.

Cartea este summum-ul aptitudinilor memoriei și experienței unui scriitor sau ea vine dintr-o latură a noastră mai puțin explorată, paradoxalul tărâm ingenuu și totodată de-a pururi omniscient, sediul „intuiției, sensibilității, adivinației?”

Urmărim o pistă „sui generis” pentru a ajunge la locul din care izvorăște geniul/ talentul literar: intelectul caută feroce cauza, punctul din care ficțiunea literară ia naștere. Căutăm împlinirea imaginii mentale a unui soi de „bing bang” al creației, momentul în care Cartea, pe care inconștient o porți în tine din secunda în care ai luat ființă, iese la suprafață, erupe într-un orgasmic, halucinant moment al revelației. În acel moment, îți reculegi toate instanțele psihice despre care ți-a povestit un misterios domn „F” că le-ai avea și devii una; un monoism de tip „Totul este Una; Una este Tot; Cartea este Tot”. Ochii tăi privesc atunci cu litere. Prin buricele degetelor îți trec valuri de energie de... litere. Acesta este visul tău, al Creatorului; e momentul să-l faci veșnic și colectiv – îl scrii.

Acum este focul de răscruce, punctul culminant al narațiunii unei cărți: cititorul, receptarea cărții, închiderea cercului „scriitor-carte-cititor”. Dar cititorul operează cu un etalon distinct, cu un instrument diferit. Creatorul îi pune în mâini o fărâmă de ființă, un colț viu de suflet – o viziune, iar cel căruia i se fac Darul își acoperă ochii, urechile, se anesteziază și scoate Ghidul receptării textelor literare. Ia Cartea, o împopoțonează, cu teorii, clasificări, noțiuni, concepte, toate idealuri abstracte, dionisiace, dar!... cuvinte moarte.

Llosa pare că strigă: „Cititori! Scriitori! Filozofi! Oameni!... Până când o să urmăriți un paradis de o frumusețe divină, dar perfect inexistent? Căutați sensul, împlinirea unui act, a unui fapt, gând, om, simțire în Ireal, proiectați desăvârșirea într-un presupus rai post-mortem, când tot ce-ar trebui să știți vreodată zace în voi. Independent de voi.”

Sistemul psihic uman e încă mutilat de amprenta religiilor care au plasat fericirea într-un loc inaccesibil și care au predat un stil de viață ce denigrează prezentul, clipa, și care astfel ucide simțirea umană.

Și poate acum acordăm credit scriitorilor contemporani, cu creațiile lor aparent derizorii, absurde, care trag de noi pentru a coborî perspicacitatea noastră asupra aspectelor ce ne compun existența. Într-un anume sens, ei sunt revoluționari; ei luptă cu armele pe care le mănuiesc cel mai bine împotriva imperializării literaturii. Ei vor să ieșim de sub auspiciul unei lumi a Cărții în care soarta e dictată de nume „mari”, atât de vehiculate încât au devenit monumente ce plasează individul în hăul celor mai profunde inhibiții și frustrări.

Spunând acestea, nu manifest ingratitudine față de glorioasele epoci și genii literare; doresc să susțin doar că o Carte valoroasă intră în tine, o asimilezi treptat și, din acel moment, ea se integrează în sistemul tău și va fi parte din tot ceea ce vei face. Spun doar că asemenea cărți transformă oamenii, iar ele nu trebuie comemorate superficial pentru a-și dobândi nemurirea, ele sclipesc de viață pentru totdeauna. Spun doar că pentru a exista asemenea cărți, un scriitor pune mâna pe condei cu memoria goală, neutru, în starea de „tabula rasa”.

Că memoria ar fi de fapt un impediment o susține generația nouă a psihologilor – psihologii transpersonali – și, de milenii întregi, misticii. Ei aduc în discuție faptul că ignoranța ne-a îndepărtat de adevărata noastră natură, iar ego-ul, cu psihicul, constituie doar o unealtă socială, o interfață care a adus nivelul relațiilor interumane la un nivel ipocrit, mai corupt, în sensul depărtării de autentic.

Problema o reprezintă dualismul – emisferile cerebrale cu funcții diferite și oscilarea între a acționa sub influența uneia sau a alteia. Emisfera stângă este emisfera rațiunii, a



logicii, locul producerii proceselor psihice, iar emisfera dreaptă, puțin explorată, sediul afectivității, al intuiției, al spiritualității. Misticii susțin că desăvârșirea umană și atingerea stării de Nirvana, Iluminarea (sau orice altă denumire pentru această ipostază) se atinge prin unificarea emisferelor. În urma acestei experiențe, indivizii ajung la așa-numitul „fond al conștiinței comune”, realizarea unei alte naturi umane, cea pe care unii filosofi, printre care și Nietzsche, a numit-o „Observatorul”. Cerebralitatea nu trebuie ignorată, ci penetrată, conștienți că dincolo mai există un „Ceva” ca promisiunea că și cele mai profunde intuiții ale noastre s-au împlinit.

Revenind la sfera Cărții, critica nu trebuie desconsiderată, „poate fi un ghid extrem de valoros în efortul de a pătrunde în lume”, dar că „întotdeauna va exista o dimensiune pe care critica rațională nu o poate capta”.

Luând în considerare această dimensiune, a te substitui unui sistem critic înseamnă a rata esențialul. Oricine îți oferă un sistem de credințe, de convingeri îți este dușman; el încearcă să-și satisfacă propriul ego prin subminarea ego-ului tău, îți mutilează creșterea. Să realizăm că „tehnica, forma, discursul, textul sau cum vrei să spui ” reprezintă „ceva identificat de oricare scriitor fără probleme”. Pentru societate însă, dacă acel „ceva” ce reprezintă influența Cărții asupra individului nu este conceptualizat, disecat, transpus în cuvinte, nu constituie nimic! O opinie se face auzită dacă ea vine împachetată în forma unei teze cu redundanță neologică și susținută de zeci de alte idei ale unor filosofi sau critici, personalități matusalemice în comparație cu omul „comun”. Nu cred în ierarhia oamenilor. Cred doar în gradele de apropiere față de adevărată natură a ființei umane și aceasta face diferența între indivizi, însă distruge utilitatea sau, mai mult, logica oricărui sistem oligarhic, a oricărei piramide a valorilor.

Teoriile consacrate devin relative. Militez pentru reconsiderarea valorilor, pentru inițiativă proprie și curaj. Pentru cărți mediocre din punctul de vedere al criticilor, dar care îți gâdilă plăcut existența. Pentru contact direct și înlăturarea mediatorilor. Pentru un univers literar în care un anume curent artistic nu înglobează o gloată de variațiuni pe aceeași temă, ci în care fiecare scriitor constituie un curent literar în sine. Aceasta – cred eu – va fi epoca diversității plenare, reinventarea deopotrivă a scriitorului, a Cărții, a cititorului și a contactului dintre ei.

Cel mai controversat filozof, Friedrich Nietzsche, a cărui arhicelebră afirmație „Dumnezeu este mort” a tulburat conștiința umanității, împărtășește experiența sa similară. Provenind dintr-o familie cu tradiție religioasă, având el însuși bogate cunoștințe teologice, primii ani de activitate profesională au fost în condiția de strălucit filolog. După ce a studiat scrierile universale încă din perioada de glorie a civilizației grecești până în epoca sa, cuprinzând și vastul peisaj filozofic, a afirmat cu serenitate: „Cel mai mare favor pe care mi l-am făcut mie însumi a fost să renunț să mai citesc.” Este același scriitor care a scris „La Gaya Scienza” („Știința Voioasă”), o briză de aer proaspăt în îmbâcsitul mediu al scrierilor filozofice și care susținea că „cel mai greu lucru de înțeles la filozofi este tocmai buna lor dispoziție”.

Însă, spre a nu cădea în cursa pe care eu însămi, prin această lucrare, o condamn, aș prefera să mă opresc aici din exemplificat, analizat, comparat și demonstrat, pentru că „ce încerc eu să-ți spun cu asta este să uiți degrabă tot ce ai citit [...] și să te apuci odată de scris romane. „Mult noroc.”

Suntem martorii unei confruntări sincere între dionisiac și apolinic. Fără artificii de stil, fără tehnici preexistente de scris literatură, ci sub forma unei confesiuni transparente, care însă nu răpește cu nimic cititorului senzația că ar fi martorul unei tragedii antice. Dezintegrarea artei prin conceptualizare, care adesea se confundă cu epuizarea sensurilor prin interpretare (ceea ce ar încerca să conducă spre o unificare a înțeleșurilor, deși utopică) este, în definitiv, un exercițiu al vidului, al „fiecțiunilor logice”, pe care Nietzsche le consideră un criteriu de falsificare a realității.

Llosa atrage atenția asupra spațiului nesigur dintre artă și știința în care se situează critica literară. În filosofie, un demers al unificării liniei ontologic-hermeneutice cu cea științific-analitică ar fi imposibil din punctul de vedere al logicii clasice (va trebui să desființăm principiul non-contradicției, pentru a preveni știința și arta de la a se exclude reciproc).

Literatura și critica literară se desfășoară însă concomitent și fără a se conduce reciproc la o disoluție totală, fapt care nu exclude existența unei puternice tensiuni. Metacritica lui Llosa reia și formulează întrebarea care exista, latent, în cazul relației critică-artă, încă din definirea celor două noțiuni. Care ar trebui să fie punctul de echilibru dintre literatură și critică, în ce măsură poate fi critica valabilă, pentru cine se mai scrie critică literară și, mai ales, este cineva în măsură să dicteze, să impună cititorului o linie de interpretare a artei?

Critica de valoare este (sau ar trebui să fie) un exercițiu subiectiv, care își recunoaște statutul de interpretare. Nu trebuie să apară ca o avalanșă de concepte și hipercorectitudine, ci sub forma unei încercări modeste și non-ofensive de identificare a unor sensuri. Llosa vehiculează ideea că un demers critic nu va avea valoare decât prin apropierea pe care o realizează între cititor și „lumea și metodele” unui autor. Critica nu apare așadar ca o formă de comunicare, dublând-o pe cea realizată prin intermediul artei, dar intersectându-se adesea cu spiritul artistic. Prin sincretismul critică-artă se ajunge la eseuri „aidoma unui mare roman, unui excelent poem”, iar meta-literatura, a scrie critic despre opere literare, nu poate exista decât contaminată de haotica dezlănțuire a artei.

Fragmentul de corespondență în discuție este dominat de argumentul separării. Prin critică, pare uneori că se încearcă o demonstrare deconstructivă a operei, o încercare de a explica iraționalul prin mijloace logice stricte. O astfel de perspectivă amintește de încercarea scolastică medievală de a explica o lume imperfectă prin mijloacele perfecte ale teologiei.

Soluția nu poate fi decât o „slăbire” a conceptului de critică, o flexibilizare a acestuia, în sensul propus de Gianni Vattimo. Paradigma postmodernă nu apare ca incompatibilă cu conceptele „tari” ale modernității, iar o critică având pretenția de deținătoare a adevărului, de tipul încercării de definire a „tehnicii, formei, discursului, textului” după modelul unei disecții. Nu o cadaverizare a operei artistice ar trebui să se urmărească prin critică, nu o încercare de a epuiza dimensiunile operei și a înțelege exhaustiv. Critica ar trebui să adopte ca deviză aserțiunea lui Nietzsche: „nu există fapte, ci doar interpretări”, ar trebui să fie o formă de lectură hermeneutică, nu o demonstrație matematică.

Hans-Georg Gadamer stabilea o diferență între limbajul cotidian sau științific și limbajul artistic, pornind de la viziunea lui Paul Valéry, conform căruia „cuvântul poetic se indică pe sine și durează”. Limbajul cotidian, fie în forma lui coloquială, mundană, fie științifică sau elitistă, nu este decât o monedă de schimb, prin care se transmit și se

receptează informații. Limbajul artistic este, în schimb, aurul însuși, prin faptul că transcende funcția de mijloc, de vehicul, a limbajului. Privită din această perspectivă, critica literară ar trebui să împrumute din ambiguitatea misterioasă a artei și nu să încerce a transforma arta într-un obiect de schimb prin demonstrarea întregului (care este mai important decât suma părților – principiu filosofic aristotelic și psihologic gestaltist, devenit, din nefericire clișeu, fără sa-și piardă din veridicitate) în elemente „explicabile”. Arta nu poate fi explicată „pe de-a-ntregul”, critica de calitate amplifică inexplicabilul, „farmecul acela căruia nu-i putem rezista”.

Critica, subiectul general al textului nostru, apare apropiată de conceptul platonician de „pharmakon”, în polisemia lui antagonică de „medicament” și „otravă”. J. Derrida stabilea o paralelă între cuvântul scris și pharmakon, susținând că scrierea, văzută permanent ca eliberare, a fost ignorată în sensul ei de factor care „otrăvește” mintea, gândirea spontană și permanentă, în care același cuvânt nu are niciodată sensuri identice. Scrisul despre scris, sub forma criticii literare, capătă sensul negativ de pharmakon în condițiile în care își propune să fixeze o interpretare, să imobilizeze fluiditatea ideatică și senzorială a ficțiunii sau a poemelor.

Lloso formulează o sentință valabilă în toate sectoarele creației artistice, sub iminența însă a pericolului de a fi ignorată, în special în domeniul criticii și al creației literare: „nimeni nu-l poate învăța pe un altul să creeze”. Este un fapt peremptoriu că, prin lectura criticii (interpretării) unor opere de artă plastică, un cititor nu poate deveni (și nici criticul nu este) artist plastic, prin lectura unei cronici cinematografice un cititor nu devine regizor, critica muzicală nu transformă pe nimeni în compozitor, iar aceasta în mare parte datorită faptului că artele respective sunt independente de cuvânt. În cazul literaturii, unde materialul este chiar limbajul, același din care se compune, la nivel obiectiv, critica acestei arte, este greu de hotărât distanța dintre operă și interpretarea (critica) ei.

Acestea pot fuziona, se pot respinge, dar nu se anulează niciodată. Probabil că înlocuirea criticii cu arta, sau viceversa, ar însemna renunțarea la limbaj. Tendința este opusă, iar limbajul își pierde universalitatea sensuală, migrând spre o pluralitate a sistemelor, în direcția jocurilor de limbaj (Sprachspiele) wittgensteiniene. Tot ce se poate învăța este a scrie și a citi, deși creativitatea, adică elanul artistic, nu depinde nici măcar de această minimă tehnică necesară. Restul regulilor, prinse în algoritm, al aprecierilor de stil și formă nu pot determina creația.

Existența unor tehnici aplicabile de creație ar însemna o apocalipsă literară, ducând la creație non-umană în genul „literaturii pentru proli” din 1984, romanul lui George Orwell, creată de mașinărie specială, sau după modelul „poetului electronic” programat de Ray Kurzweil. Nu este exclusă posibilitatea umanizării unei opere artistice artificiale prin participarea afectivă (deci umană) a cititorului, însă o astfel de ipostază înseamnă pierderea rolului literaturii de „comunicare autentică între oameni” (caracteristică pe care Karl Jaspers o stabilește filosofiei, dar perfect aplicabilă literaturii). Critica literară nu trebuie să robotizeze cititorul, inversând raportul poezie-inteligență artificială prezentat mai sus, nu trebuie să determine o citire „științifică”, axată pe tehnici și concepte, pe reguli și particularități.

Critica literaturii este justificată ca mediator, ca un zeu Hermes între autor și cititor, deși niciodată ca mediator unic și universal. Putem fi siguri întotdeauna de faptul că prin critica unei opere ne înșelăm în privința a ceva, dar în acest domeniu, evoluat din artă și determinat de aceasta, teoria failibilismului este exclusă, „falsul” în interpretare nu constituie un criteriu de descalificare a teoriei interpretative, ci un argument al apropierii acesteia de natura eteroclită și haotică a artei veritabile.

Am izbucnit pe neașteptate! Adevărul pur despre sacralitatea scrierii, pierdut deunăzi printre sfaturi didactice. În mod clar, aproape fiecare dintre noi a încercat (și poate încă încearcă) să deslușească succesul scrierii, pornind de la identificarea factorului primordial și exersându-și imaginația unghiular, în încercarea de a găsi un răspuns.

În **Scrisori...** Mario Vargas Llosa, în pofida conștientizării pericolelor de a „diseca un trup viu”, speră actul de creație, precum și criticile post-apariție, cu un zbcium spiritual ajuns la paroxism, căutând să descrie fidel adevăratul „amor al artei”. Cunoscând întregul volum al scriitorului, „Scrisorile către un tânăr romancier” îmi par a fi o bună lecție de dogmatică literară pentru un tânăr scriitor. Spunând scriitor, desigur, nu fac abstracție de calitatea unuia de a fi critic, căci, în fapt, ce e critica literară, dacă nu e o serie cristalizată? Prin misiva de final, autorul conștientizează, în fapt, un fel anume de „handicap”, transpus în imposibilitatea de a formula rețeta scrierii, secretul „Goliaților literari”, ce transcend individualitatea. Practic, pe parcursul acestui demers, între învățător și învățcel ce creează un raport de egalitate, fiecare asimilând misterul de nepătruns al actului creativ.

„Tehnica, forma, discursul, textul” sunt elemente ce nu se pot separa sau, altfel spus, nu se pot despărți în cadrul unei analize ce se dorește a fi exhaustivă, fără a leza integritatea ei. Autorul textului folosește o sintagmă deosebită, prin însăși expresivitatea ei, în încercarea lui de a nominaliza rezultatul separării amintite mai sus: „trup viu”. De ce consider această sintagmă drept cea mai potrivită? Pentru că, la fel cum în cazul raporturilor umane, „disecările” declanșează „separări” sau „separații”, la fel se întâmplă și în cazul criticii, unde o „disecare” stârnește o reacție. În esență, textul este un corp. Un corp viu și de nestăpânit, în integritatea lui.

Critica nu ar trebui desconsiderată, date fiind aceste date, căci „forma de omucidere” nu face decât să trimită textul într-un „purgatoriu colectiv”, în așteptarea unei sentințe irevocabile. Am putea numi critica literară, ținând cont de volatilizarea la care este supus un anume text, în cadrul ei, drept „o reminiscență a ființei vii”.

Soarta acestei reminiscențe intense depinde, totuși, de patru elemente: depinde de cititorul textului autentic, de autorul textului autentic, de criticul acelui text și de cititorul criticii aceluiași text. Pentru a nu „încremeni în rigiditate”, corpul trebuie analizat cu minuțiozitate de fiecare dintre cei patru, iar de către toți aceștia... separat.

În mod cert, critica literară, „chiar cea mai riguroasă și mai la obiect”, nu poate epuiza fenomenul creației și nu-l poate explica în totalitate. Dimensiunea aceea a unui text, pe care o analizează critica rațională nu o poate capta, reprezintă tocmai elementul care face ca un text să nu fie doar un „corp”, ci „un corp viu”. La fel cum nici existența noastră nu are o explicație plauzibilă și/sau universal acceptată, nici vitalitatea corpurilor textuale nu are o explicație sigură. Ar putea fi vorba de o formă a intuiției, de o anume sensibilitate, poate chiar de o intervenție a hazardului, încă poate fi vorba de toate acestea. În critică, nu aș spune că inteligența este cea care joacă rolul definitoriu, ci m-aș referi, mai degrabă, la rațiune.

„Orice” este caracterizat de trei factori: „de timp, spațiu și mișcare” (M. Eminescu). Dacă timpul și spațiul sunt hotărâte și flexibile, în cazul celei de-a treia caracteristici, dacă vorbim de un „corp literar”, intervine energia acelui corp. Mișcarea poate fi provocată și

intrinsec, spre deosebire de altceva, poate fi declanșată de un oarecare imbold lăuntric, un foc interior transferat de la autor, în „corpul” creat, din „corp” în cititor și, de ce nu, din „corp” în analizatorul său, criticul. „Un ghid extrem de valoros în efortul de a pătrunde în lume și metodele unui autor”, critica se vrea a fi veritabilă, dar și veridică. Oare nu putem vorbi de o separație între viziunea proprie și viziunea expusă (prin eliminarea subiectivității)? Sigur că se poate, căci tocmai din acest motiv critica e numită o „analiză rațională”. Dar, până la urmă, rațiunea e și ea relativă și relativizată, în funcție de „Eu”.

„Critica este în sine o operă de creație”, spune Llosa. Și atunci, ținând cont de faptul că și critica este citită, dacă se ajunge la o „critică a criticii”, care este „corpul” sacrificat? Termenul de „operă” este la fel ca și cel de „entitate”. Cunoscut de toți, dar imposibil de definit rațional și complet.

Ca scriitor, poți fi înzestrat cu două tipuri de har: în primul rând, talentul, plăcerea de a scrie, capacitatea de a oferi un farmec anume cuvintelor, și, în al doilea rând, harul de a avea răbdare, lucrându-și textul, talentul formal, declanșat și favorizat de cunoașterea normelor ce țin de formă, stil, tehnică și alte asemenea caracteristici. Poate tocmai de aceea, „nimeni nu-l poate învăța pe un altul să creeze”; „poate doar să scrie și să citească”, iar poate scriind, va reuși să transmită „ceva”. Mario Vargas Llosa spune că „restul îl învață omul de unul singur, împiedicându-se, cazând și ridicându-se neîncetat”. A scrie e așadar ca mersul. Dar a scrie valoros? E cumva, dacă pot compara, ca mersul cristic pe ape?

Conștientizându-și incapacitatea de a reda complet procedeele scrierii valoroase, abia după zeci de pagini, în final, autorul își sfătuiește „prietenu” (în fapt, tiparul unui viitor scriitor, în căutare de sfaturi) să „uite degrabă tot ce a citit în scrisorile lui despre forma romanească și să se apuce de scris romane”, urându-i „mult noroc”.

Origami critic

Premiul I

Moroșan Cosmina

Colegiul Național „Dragoș Vodă” Câmpulung Moldovenesc

Supraviețuirea unui scriitor, în contextul în care o literatură trăiește mutații esențiale la nivel textul, este posibilă doar prin perceperea condiției sale atât în raport cu sine însuși, cât și cu timpul în care acesta „devine”. Roland Barthes definește scriitura ca pe o placă ce susține istoria vremii contemporane scriitorului, tonul și atitudinea sa, oscilațiile sale la nivel ideatic, scriitura este, de fapt, dincolo de limbaj, dincolo de divertismentul meta-textual.

Construit sub forma unei scrieri, fragmentul din **Scrisori către un tânăr romancier** de Maria Vargas Llosa aduce în discuție probleme eterne ale scriitorului. Este foarte interesant cum naratorul, deși îi dă sfaturi sau, mai mult decât sfaturi, îi propune o întreagă rețea de activități pentru a deveni un scriitor real, se adresează unui interlocutor numit „tânăr romancier”. O personalitate oarecum utopică, fantezistă, „tânărul romancier” este de fapt pretextul pentru raportarea la sine și la înțelegerea propriilor probleme, identificare cu un anume element al lumii (care, în capul romancierului, poate fi simbolizat de acel „trup viu” mereu disecat, mereu analizat și niciodată desăvârșit). Llosa pare a scrie aici pe un mecanism care macină pentru a da un rezultat propriei ființe. „Tânărul romancier”, scriitorul din afara textului, este un „hiper scriitor”, care se desprinde oarecum de condiția sa și analizează, nicidecum încorsetat sau stânjenit, poziția creatorului în fața textului ca un tot inseparabil și a criticii ca un exercițiu al rațiunii și al inteligenței.

Asemănător cu Julio Cortazar care, în a doua parte a romanului **Șotron**, face numeroase adnotări în care meditează asupra eului, asupra lumii vălurite de anumite frustrări/angoase, zbuciumatul Horacio fiind mereu în căutarea unui sentiment static al descompunerii integrale. Llosa propune, sub forma unui dialog aproape confesiv, o altfel de comunicare referitoare la triada scriitor-text-critică.

Așezat în poziția cititorului, detașat deci de condiția sa de creator („farmecul acela căruia nu-i putem rezista noi, cititorii”), cu o atitudine vădit persuasivă, dar în același timp încărcată de o doză de căldură ce transpune dialogul într-o legătură aproape osmotică, naratorul îi reamintește tânărului romancier „ceea ce i-a repetat în cursul acestei corespondențe”. Se întâmplă un lucru extrem de interesant în această mărturisire. Observăm cum naratorul sugerează de fapt acea „eternă reîntoarcere” la nivel ideatic, o continuă repetiție, deoarece scriitorul, deși subjugat vremii sale și istoriei din spatele sau, obligat să culegă într-un anume fel, rămâne la o concepție oarecum standardizată a condiției sale. Cartea este o întreagă istorie la urma urmei, o conștiință individuală ce poate simboliza, în mâna puterii de percepție a scriitorului, atât atitudinea personalizată, cât și timpul în sine. **Scrisorile...** înglobează acest fel de atitudine, transformând și esențializând, în acest fragment, conceptul de „istorie a scriitorului”. Ne pune față în față marile dificultăți, marile probleme care în fond sunt extrem de firești, iar naratorul, în poziția sa de cititor, cu ochiul său de cititor minuțios, hipersensibil, observă aceste lucruri firești cu o mai mare flexibilitate a gândirii.

În fond, naratorul spune lucruri care s-au mai spus, revenind încă o dată la ideea de repetiție. Însă ceea ce face ca atitudinea să rămână este stilul în care acesta o spune, modul cum interacționează el cu cititorul (aici pretextul pentru dialogul acesta cu cititorul putând fi simbolizat de „tânărul romancier”), un fel de modulație a textului care formează sensibilitatea. Acest tip de impact îl are naratorul de aici. El deschide oarecum comunicarea cu cititorul numindu-l „dragă prietene” (deși adresarea aparentă este către tânărul romancier). Farmecul, de care vorbește naratorul, este același concept al „muzicalității textului”, de care vorbea Fr. Schiller în perioada romantică sau acea „seducție a textului”, regăsită la poeții romantici. Aflăm dintr-o singură sintagma și de „plăcerea textului”, termen propus de R. Barthes, altfel putând continua pentru a relua unghiurile unui concept de care se ocupă Llosa aici într-un stil realmente seducător, ludic, într-un joc aproape maieutic, nu doar cu interlocutorul. Se instalează o anumită intimitate, pe care naratorul reușește să o construiască prin faptul simplu de a spune totul cu dezinvoltură, cu un ton al firescului și al evidenței și, în același timp, fibrilatic, mereu doritor de a mai mărturisi ceva grandios.

Problema extrem de sensibilă pe care o pune Llosa este referitoare la relația criticului cu textul sau cu „trupul viu”. Numind oarecum demersul critic drept o “formă de omucidere”, el consideră că “tehnica, forma, discursul, textul” sunt disecări aplicate în acest caz pe un “trup viu”. Ideea de organism real, viu, o regăsim și la Nichita Stănescu în **Fiziologia poeziei**. În sfârșit, acest corp senzorial a creat numeroase obsesii scriitorilor de-a lungul vremii. Spre exemplu, la Proust, textul devine în sine un omonim care freamătă în propriile reminescente. La postmoderniști, însă, s-a manifestat o puternică recăptare a imperialului de ordin fiziologic. În literatura română cel mai elocvent exemplu este Gheorghe Crăciun, scriitor ce pornește de la o simplă reacție corporală ce face sens în minte și devine un element exacerbant, o creație, o sursă.

Astfel, acest „trup viu” (care îi crea și lui Paul Valéry numeroase probleme) devine un cadavru, acea „palidă și înșelătoare reminiscență a ființei vii”. Un fel de supraproiecție a textului reușește să realizeze criticul, bazându-se exclusiv pe intuiție și pe o anume solidarizare a propriului eu, a propriei ideologii, cu ceea ce s-a scris și cu ceea ce crede în momentul când citește o operă.

Într-un stil extrem de poetic, încercând mereu să oscileze elementele, să lucreze cu piesele acestea deosebit de fine ale „scriiturii”, Llosa pare a construi aici un adevărat origami. Tonul său, ce lasă loc intervenției subtile și iminente parcă a cititorului, este asemenea atitudinii borgesciene. J.L. Borges vorbește, de asemenea, în conferințele sale, adresându-se parcă unui „tânăr romancier”, despre experiența sa ca scriitor, identificată cu experiența fericirii și a frumosului.

La naratorul din **Scrisori către un tânăr romancier**, critica nu este un instrument care deteriorează și distruge laboratorul unui scriitor, dimpotrivă, critica are un rol aproape mistificator, acela de a re-crea opera. Sevele și energiile folosite de critică sunt înrădăcinate într-o altă dimensiune decât aceea a scriitorului. Criticul este detașat, separat oarecum de operă, tocmai prin rolul său de „metapersonaj”. El oscilează în jurul operei, gravitează și îi propune anumite repere: „critica poate fi un ghid extrem de valoros în efortul de a pătrunde în lume”. Însă, înainte de a veni cu propria ideologie în fața lumii, criticul înlesnește o polemică în fața lui. Este foarte interesant și acest tip de conexiune, aproape scindată între operă și critic: până la urmă, acesta este mai mult decât un cititor, reușind să atingă corzile sensibile ale unei cărți. Astfel ia naștere acel „mare roman” sau „excelent poem” critic, altfel de text, ce clarifică, lucrează pe textul românesc sau poetic, însă nu cu bisturiul, ci cu un instrument mult mai fin ce se sprijină pe puterea de înțelegere, de receptare critică. Astfel, criticul nu mai depinde de acele „limite ale interpretării”, de care vorbea Umberto Eco: propunând el însuși un fel de interpretare, criticul defragmentează cartea, o localizează la nivel temporal (ideatic o poate chiar mistifica), propune o estetică a operei.

Scindarea care se produce între critic și operă este explicată de Llosa oarecum mistic. El vorbește de acea „dimensiune pe care analiza critică rațională nu le poate capta”. Există o anumită intimitate a actului creativ, ce nu poate fi explicată și nici măcar descoperită. Există în același timp acea putere, aproape metafizică, a scriitorului de a mânui limbajul în raport cu propriile gânduri. Acest loc scindat, acest gol pe care numai Scriitorul îl percepe, nu poate fi definit de critic. Cum poate să explice criticul modul cum Kafka se metamorfozează într-un păianjen sau poziția, înfiorător de reală a lui Dostoieski, de criminal, capacitatea de subminare a realității, de reformatare a limbajului, de transcendere a concepției de „scriitură”.

Este evident că acel critic observă anumite lucruri cu o minuțiozitate generată de cunoașterea personală a literaturii de până la acel scriitor. Există un joc permanent și, în același timp, riscant al scriitorului cu opera sa. Acesta poate transforma și schimba sensuri, se poate salva sau nu. Scriitorul poate reuși să se emoționeze de propria prezență în ceea ce creează. Însă criticul pendulează între toate aceste stări și nu poate decât să le analizeze (clasifice). Există totuși o doză de poetizare a discursului critic care, în măsura puterii de convingere, poate institui un adevărat ritual al semnificațiilor unei cărți. Însă relația scriitor-critic este aproape paradoxală, pe cât pare de apropiată, pe atât este de detașată: „Tocmai de aceea, nimeni nu-l poate învăța pe altul să creeze; poate doar să scrie și să citească.” Glosa sugerează ideea de „ezoterism” al creației, la Llosa, ca și în concepția filosofilor antici, creația nu depinde nicidecum de calea rațională, fiind mereu subjugată unei dimensiuni metafizice ce depășește puterea de percepție a unui critic.

Naratorul sfârșește printr-o idee ce conchide tot ceea ce a vrut să sugereze în scrisorile sale: „să uiți degrabă tot ce ai citit în scrisorile mele despre forma românească și să te apuci odată de scris romane”. În fond, scriitorul există, dincolo de tehnici, mecanisme, încadrări și clasificări, dincolo de analize. Scriitorul subzistă însă numai dacă este înțeles. Glosa identifică de fapt critica anume cu înțelegerea. Însă acest tip de înțelegere depinde și de timpul în care scriitorul creează. Dacă la clasici dorința de generalitate a fiecărei conștiințe era intens manifestată, individualizarea a devenit o cheie spre devenirea literaturii.



Scriitorul a fost pus mereu în situația de dezmembrare și de lucru cu un schelet. Pentru a rămâne, scriitorul trebuie să recreeze limba și să înțeleagă în același timp mutațiile la care este supusă lumea în care trăiește. El dă naștere acelor „prețuri noi” de care vorbea T. Arghezi, se individualizează devenind modern (cum susținea P. Valéry), este preocupat de cotidian cu un sentiment al tragicului și al pasiunii (la postmoderniști), privește familia ca pe o reclusiune sau o salvare, se salvează implorator prin religie (nouăzeciști) și, în cele din urmă, se regăsește în realități mizerabiliste.

Scriitorul, după cum mărturisește Llosa, „se împiedică mereu, cade și se ridică neîncetat”, fiind subjugat propriilor resurse de percepție a lumii. Dincolo de mecanismele de laborator care îl coordonează, rămâne el, scriitorul viu, depășindu-și chiar resursele imaginative. Angrenat într-o realitate „demistificatoare”, scriitorul trebuie să reziste, după cum afirmă criticul Radu G. Țeposu, faptului că „mistica a murit [...] și nici visul nu se simte prea bine”. Rămâne doar exploatarea senzorialului, în raport cu viziunea asupra realității.

Despre anumiți bolnavi

Premiul III

Novac Andreea Cristina

Colegiul Național „Petru Rareș” Suceava

Într-unul dintre capitolele cărții sale **Fragmentarium**, Mircea Eliade amintea de un aune istoric al medicinei, Karl Sudhoff, care afirma că fiecărei epoci istorice îi corespunde o maladie, o boală. Astfel, Antichitatea se confrunta cu lepra (simbolul destinului individual), Evul Mediu avea ciuma (o decădere socială), Renașterea ne oferea sifilisul (boala libertinajului), Romanticii sufereau de tuberculoză (expresie a ignoranței datorate unui acut simț al metafizicului) și, în sfârșit, Modernii, maladii notorii, a căror anemie e vitală, fiindcă simptomele bolii se pulverizează continuu. Omul modern este, așadar, preocupat de această ereditate malativă. Spiritul său critic (ce pulsează neconținut în el încă de la primul scâncet divin), precum și aplecarea acestuia către fenomenele interne ale organului de studiu, este adesea un bolnav în căutarea celui „ganz anderes” de care pomenea Rudolf Otto, a unui cub genealoid, dătător de energii.

Criticul (literar, în speță) este un bolnav, mai exact Bolnavul care suferă de simptomele cărților. Este atât de mult de Bolnav, încât fiecare răsfoială, fiecare zvâcnire de foi e un adevărat spectacol al dizolvării medicamentului în apa cunoașterii. Țâșnetul sublim creează impresia de analgezic. În fond, cartea e o Boală mai gravă. O primejdie care-l macerează pe omul „de lut” (J.W. Goethe).

Literatura epistolară a lui Mario Vargas Llosa din **Scrisori către un tânăr romancier** tratează tocmai această maladie a Omului modern (cu totul deosebit de omul modern, minuscul și firav, aflat la „cheremul viermilor”, după chiar sintagma lui Llosa). Sfaturile pe care autorul le dă „tânărul romancier” aflat la începuturile sale de creator (generalizând, astfel, tagma creaționistă, grămăjoara de oameni ce se ridică deasupra animalității și „accidentalului”) reușesc, în egală măsură, să stabilească un raport bine definit între Creator și Creție, Creator și Critic (un public mai rafinat).

Cadavrul, „acea palidă și înșelătoare reminiscență a ființei vii”, opera în sine, Creația, este, fără îndoială, un ecou al fiindului (căci Omul aflat la un nivel superior al gândirii, cum este Creatorul, ființează, nu există; în el e „un șir nesfârșit de oameni”, cum spunea și Constantin Noica, o lavă de ființe ce fierbe în adâncuri). Departe de a încremeni în

rigiditate, Creatorul se zbate între realitatea anostă (și adesea primejdioasă) și irealitatea de mijloc, anume existența centrată a „în-sinelui” (Ioana Em. Petrescu). „Tehnica, forma, discursul, textul” (Mario Vargas Llosa) sunt tocmai instrumentele cu care acesta își organizează materia creatoare.

De aceste instrumente se va folosi și Criticul (un cititor aflat la un rang mai înalt, un meta-Cititor), căci “uneori chiar un eseu critic este în sine o operă de creație, aidoma unui mare roman, un excelent poem.” Criticul este cel dintâi în stare să recepteze mesajul aflat în „îndărătul” operei și cel mai în măsură să judece, longitudinal și latitudinal, actul Creatorului (dar nu să-l și descifreze!).

Există însă și falii, fărâme de nimicnicie și incoerențe, violatorii spațiului literar, pe care îi vom numi fie „critici” (cu statutul lor de existență în minorat), fie a-critici (situați chiar în afara urgenței de a exprima adevărul maioreșcian). Ei vor desființa omul și nu cartea, vor mima fie cuvinte laudative, fie injurii insolite la adresa Creatorului.

În ceea ce-l privește pe Critic, bolnavul nostru, nu numai că nu se poate trata de maladia cărților, dar el se comunică prin ele. Orice carte este pentru acesta un prilej de ieșire (din subiectivism și părtinire) și de intrare (în forul Oamenilor, un izolator pentru cei ce depășesc „pragul opac al existenței” heideggerian). Critica este, spune Llosa, „un exercițiu al rațiunii și inteligenței”, un moment de fermentație a spiritului analitic. Criticul este Bolnavul care, analizând cu atenție prescripția medicală (cartea), se analizează pe sine.

În fragmentul de analizat, Llosa atinge un adevăr general valabil pentru Critică (și a-Critică), acela că, de una singură, critica (adăugând aici și „Critica”), chiar cea mai riguroasă și mai la obiect, nu poate epuiza fenomenul creației, nu-l poate explica “pe de-a-ntregul”. E semn că Ei/ ei au acces doar la umbra lucrurilor. „Intuiția, sensibilitatea, adivinația, ba chiar hazardul” Creatorului vor scăpa mereu „prin ochiurile celei mai fine rețele de cercetări critice”, căci misterul Creației e singurul ce nu poate fi decriptat.

De aici și ideea că orice carte este o boală incurabilă, ceva căreia nu i s-a descoperit o vindecare. Ele toate ne învață același lucru: cum să ne comportăm și de ce, însă nu ne învață să pătrundem în centrul tănuit: „Tocmai de aceea, nimeni nu-l poate învăța pe un altul să creeze; poate doar să scrie și să citească. Restul îl învață omul de unul singur, împiedicându-se, căzând și ridicându-se neîncetat.” Menirea Criticului aici este de a direcționa, de a informa asupra actului creat și nicidecum de a radiografia, sagace, sufletul Creatorului.

Dacă spiritul critic este sau nu prezent acum, în epoca modernă, mai mult decât oricând, rămâne de văzut. Obsesia creației, înclinația către derizoriu, suburbia, „adamismul etern” (Octavian Paler) încă există. Bolile îi năpădesc până și pe cei nevoiași, ele năvălesc și în cel mai îndepărtat ungher al cubului existențial. Este îndeajuns ca în marea bolnavă de orduri și urdori să mai înnoate câte un Bolnav de literatură.

Atâta timp cât Critica (fidelă) va avea un cuvânt de spus, vom ști că anarhia biologică de care suferă Bolnavul e necesară acestui spațiu, că publicul va fi slăvit de la înec printr-o boală (de carte) compensatorie, Literatura.

CONCURSUL NAȚIONAL DE DIARISTICĂ "MIHAIL SEBASTIAN"



Cuvânt înainte

În perioada 4-6 aprilie 2008, Colegiul Național „Petru Rareș” din Suceava a organizat prima ediție a *Concursului național de diaristică „Mihail Sebastian”*, manifestare desfășurată sub egida Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului, în parteneriat cu Inspectoratul școlar și Universitatea “Ștefan cel Mare”.

Concursul a luat naștere pe fondul unui curent de opinie favorabil literaturii de frontieră, marcat deopotrivă la nivel editorial (prin recuperarea și publicarea unor scrieri cu caracter memorialistic și/sau diaristic), la nivel exegetic (prin evidenta sporire a interesului cercetătorilor pentru sfera discursului diaristic), dar și la nivelul practicii didactice (prin atribuirea unui rol substanțial în programa disciplinei limba și literatura română).

În acest context, Concursul își propune promovarea jurnalului, gen artistic nevalorificat, până în prezent, în manifestări școlare similare. Inițiatorii au avut în vedere o dublă abordare a discursului de tip diaristic: din perspectiva receptării (stimulând astfel lectura critică a discursului diaristic și punând accentul pe valoarea formativă, edificatoare a jurnalului), respectiv, din perspectiva producerii de text (travaliul jurnalului personal).

Justificarea proiectului o constituie perceperea de către inițiatori a dimensiunii culturale a jurnalului și, în consecință, valorificarea acestuia ca un element de originalitate în paleta artistică a liceenilor.

Premiile oferite de organizatori au fost substanțiale (peste 2500 RON). Acestora li s-au adăugat cadouri deosebite, din partea organizatorilor și a sponsorilor noștri.

Se asemenea, manifestarea a cuprins o suită de acțiuni de mare interes, între care întâlniri cu scriitori și critici literari, lansări de carte, excursie la mănăstirile din Bucovina.

Prezentul volum conține *Caietele concursului*, materiale realizate la prima ediție, desfășurată la Suceava: finaliștii și lucrările selecționate ale finaliștilor, premianții și lucrările premiate, aprecieri ale membrilor Juriului național și ale participanților, afișul și diplomele.

Nutrim speranța că volumul de față va fi un ghid util pentru toți cei preocupați de fenomenul diaristic, liceeni și profesori deopotrivă.

Cu cele mai bune gânduri,
Gheorghe Cîrstian
Anca Vieriu
Andreea Șandru

FINALIȘTII CONCURSULUI NAȚIONAL DE DIARISTICĂ "MIHAIL SEBASTIAN"
SUCEAVA • 4-6 APRILIE 2008

JURIUL PRELIMINAR
ELEONORA BULBOACĂ, INSPECTOR ȘCOLAR
SABINA FÂNARU, CONFERENȚIAR UNIVERSITAR DOCTOR
FLORIN DAN PRODAN, POET ȘI PUBLICIST

Secțiunea	Nr. Crt.	Numele și prenumele	Clasa	Liceul	Profesorul îndrumător
Jurnal personal	1	BARBU TAISIA	XI	LICEUL TEORETIC "ȘTEFAN ODOBLEJA" BUCUREȘTI	DANIELA DELION
	2	BUTEAȚĂ ANDREEA	IX	COLEGIUL NAȚIONAL "ION MINULESCU" SLATINA	IULIA GHIȚĂ
	3	CONSTANTINIUC ANDRADA	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	GHEORGHE CÎRSTIAN
	4	DINOCI OTILIA IULIA	XI	PALATUL COPIILOR PITEȘTI	GABRIELA BĂDESCU
	5	HOLBEA MARIA ALEXANDRA	XI	LICEUL TEORETIC "VASILE ALECSANDRI" IAȘI	NICOLETA MUNTEANU
	6	MOROȘANU GABRIELA ADINA	X	COLEGIUL NAȚIONAL "FRAȚII BUZEȘTI" CRAIOVA	GABRIELA COJOCĂREANU
	7	NICA ANDREEA AURELIA	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	ADINA ADAM
	8	SÂRBU ADRIAN	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" PIATRA NEAMȚ	LUCIAN IORDĂCHESCU
	9	VLAD GRAȚIELA TEODORA	IX	COLEGIUL NAȚIONAL "MIRCEA CEL BĂTRÂN" RM. VÂLCEA	LUMINIȚA MĂNESCU
	10	VOICAN MIRUNA	XI	COLEGIUL NAȚIONAL "IENĂCHIȚĂ VĂCĂRESCU" TÂRGOVIȘTE	IOANA GEACĂR
Secțiunea	Nr. Crt.	Numele și prenumele	Clasa	Liceul	Profesorul îndrumător
Jurnal consacrat	1	BERCEA ANA MARIA	IX	COLEGIUL NAȚIONAL "I.L. CARAGIALE" PLOIEȘTI	CRISTINA IONESCU
	2	CHICHIFOI DIANA	XII	GRUPUL ȘCOLAR "ALEXANDRU CEL BUN" GURA HUMORULUI	MARIANA PINTILIE
	3	DIACONIȚA GEORGIANA	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	ILEANA BOTEANU
	4	HANCER AIDA	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	ILEANA BOTEANU
	5	MALANCU IOANA GABRIELA	XII	ȘCOALA CENTRALĂ BUCUREȘTI	LAURENȚIU DUMITRESCU
	6	MIHALACHE LARISA	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	GHEORGHE CÎRSTIAN
	7	MORHAN ȘTEFANA	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "CALISTRAT HOGAȘ" PIATRA NEAMȚ	CRISTINA NECULĂEȘ
	8	NEDELEA OANA GABRIELA	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "ALEXANDRU GHICA" ALEXANDRIA	MIHAELA ANDREICA
	9	NOVAC ANDREEA CRISTINA	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	ILEANA BOTEANU
	10	ROGOBETE ROXANA SÎNZIANA	XI	COLEGIUL NAȚIONAL "TRAIAN" DROBETA TURNU-SEVERIN	ELISABETA HRUBY

**PREMIANȚII CONCURSULUI NAȚIONAL DE DIARISTICĂ
"MIHAIL SEBASTIAN"
SUCEAVA • 4-6 APRILIE 2008**

**JURIUL NAȚIONAL
CORNELIA MĂNICUȚĂ, CONFERENȚIAR UNIVERSITAR DOCTOR
OCTAVIAN SOVIANY, PROFESOR, POET, PUBLICIST
PAUL ARETZU, PROFESOR, POET ȘI PUBLICIST**

Secțiunea	PREMIUL	Numele și prenumele	Clasa	Liceul	Profesorul îndrumător
Proba scrisă	MARELE PREMIU	VLAD GRAȚIELA TEODORA	IX	COLEGIUL NAȚIONAL "MIRCEA CEL BĂTRÂN" RM. VÂLCEA	LUMINIȚA MĂNESCU
	PREMIUL I	NOVAC ANDREEA CRISTINA	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	ILEANA BOTEANU
	PREMIUL II	MIHALACHE LARISA	XII	COLEGIUL NAȚIONAL "PETRU RAREȘ" SUCEAVA	GHEORGHE CÎRSTIAN
	PREMIUL III	MALANCU IOANA GABRIELA	XII	ȘCOALA CENTRALĂ BUCUREȘTI	LAURENȚIU DUMITRESCU
	MARELE PREMIU	VLAD GRAȚIELA TEODORA	IX	COLEGIUL NAȚIONAL "MIRCEA CEL BĂTRÂN" RM. VÂLCEA	LUMINIȚA MĂNESCU



Regulamentul Concursului național de diaristică "Mihail Sebastian".**Organizatori:**

Colegiul Național "Petru Rareș" Suceava, Inspectoratul școlar al județului Suceava,
Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava în colaborare cu Ministerul Educației, Cercetării
și Tineretului,

Condiții de participare: concursul se adresează tuturor elevilor de liceu (clasele IX-XIII).

Desfășurarea Concursului

Concursul se desfășoară pe două secțiuni: 1. jurnal consacrat, respectiv, 2. jurnal personal. Atenție! Liceenii care doresc să participe se pot înscrie la una dintre secțiuni sau la ambele. Pentru prima secțiune, participanții vor trimite, ca document atașat, pe adresa electronică a Concursului (e-mail: concursdiaristica@yahoo.com), o lucrare de maximum trei pagini, cu caractere românești (Times New Roman 12; Line Spacing 1,5), cuprinzând interpretarea proprie a jurnalului publicat al unei personalități culturale românești.

Pentru a doua secțiune, participanții vor trimite, în aceleași condiții, o lucrare de maximum trei pagini, cuprinzând o selecție din jurnalul personal, limitată la perioada liceului.

Participanții vor trimite, în același mod, și Fișa de participare, completată cu toate datele solicitate.

Atenție! Data-limită de trimitere a lucrărilor este 24 februarie 2008.

Din numărul total de participanți, în perioada 25 februarie 2008 – 2 martie 2008, Juriul preliminar, constituit din profesori, scriitori și jurnaliști de prestigiu, va selecta 20 de liceeni, care vor fi invitați să participe la etapa finală, care va avea loc la Suceava, în perioada 7-9 martie 2008.

Finaliștii vor susține o probă scrisă de redactare a unui jurnal pe o temă dată. Juriul național, constituit din trei personalități literare românești, va face selecția lucrărilor câștigătoare și premiera câștigătorilor.

Se vor acorda următoarele premii:

Marele Premiu "Mihail Sebastian" (1000 RON), premiul I (750 RON),
premiul al II-lea (500 RON), premiul al III-lea (250 RON).

Toți finaliștii vor primi, din partea organizatorilor și a sponsorilor, cadouri deosebite.

Manifestarea va mai cuprinde:

întâlniri cu scriitori și critici literari, lansări de carte, excursie la mănăstirile din Bucovina.

Informații suplimentare:

Colegiul Național "Petru Rareș", Strada Mihai Viteazu 24, Telefon: 0230/520822

E-mail: concursdiaristica@yahoo.com

Persoană de contact:

Prof. Gheorghe Cîrstian, telefon 0230/531565, 0741137440

E-mail: gheorghe_cirstian@yahoo.com



Anexa 3 Subiectul etapei finale:

Relatați, sub formă de jurnal, trei zile din viața unui personaj literar sau a unei personalități istorice/ culturale.

Se va ține seama de:

- verosimilitatea faptelor;*
- structura psihologică a personajului/ personalității;*
- distribuirea echilibrată a ficțiunii epice și a discursului analitic de-a lungul celor trei zile.*

Jurnal (1935-1944), de Mihail Sebastian

Bercea Ana Maria

Colegiul Național "I.L. Caragiale" Ploiești

Motto: „Există o problemă a tinerei generații... ordinea, pentru tinerii din ziua de astăzi, nu mai reprezintă forță...

Marile energii se găsesc astăzi în afara ordinei...” (M. Eliade - „Huliganii”).

I. Pro domo.

Găsim în misteriosul **Jurnal (1935-1944)**, apărut la Ed. Humanitas, în anul 1996, forme ale destinului nostru cultural și politic, forme de zidire, de prăbușire, de înălțare și de alinare, certitudini adânci în idealul estetic gravat cu ochiul sau/și condeiul cauterizant de radar jurnalistic al lui Mihail Sebastian.

Descoperim un romancier, dramaturg și publicist, tradus în numeroase limbi, jucat în majoritatea țărilor europene, în Rusia, în țări asiatice, sud-americeane, africane, în S.U.A., numele și opera autorului Mihail Sebastian fiind de o explozivă actualitate pentru cei care își pun acut problema șomajului intelectual și, mai ales, problema scriiturii. Căci „Scrișul are valoare și justificare numai ca eliberare de obsesiuni, ca mijloc de a amâna o distrugere și o prăbușire.”, cum spune Emil Cioran, în „Singurătate și destin”.

Jurnalul lui M. Sebastian ne demonstrează că a scrie înseamnă a exista. Actul scriiturii este un act critic, polemic. Dacă „huliganii” scriu, generațiile nu sunt în conflict, ci într-o continuitate prin care se decantează și se transmit valori.

II. Structura jurnalului.

Macrostructural. Jurnalul cuprinde nouă caiete (12 februarie 1935 – 31 decembrie 1944) editate integral prin fundația „Mihail Sebastian”, ce a reușit să învingă reticențele familiei de a da manuscrisele publicității. Volumul se ordonează potrivit criteriului cronologic, elementele de cronotop (1935/1944) dezvăluind pasiunea autorului pentru singurătatea creatoare, ca de exemplu, „Jurnal de schi” (1937-1938).

Microstructural. În incipitul unei pagini de jurnal semnate de M. Sebastian, apar frecvent structuri eliptice, cu caracter aforistic sau cu forță de introspecție, cu referent lăuntric și exterior: „Mereu aceeași obositoare impresie de provizorat” (Sebastian:1996, 560), sau: „Nedumerire, frică, îndoială” (ibid. 558); „Prima alarmă aeriană serioasă” (ibid. 349). Când evenimentele se precipită, se acutizează conflictele interpersonale, în țară și în

plan european, apar notații brevilocvente, cumuli enumerativ, precum cotele obligatorii pentru evreii amenințați cu deportarea (406).

Steaua lui Sebastian iluminează aspecte multiple în cele 590 pagini ce derivă din jurnalul intim, intelectual, politic, cultural și, nu în ultimul rând, creator: „Lucrând, pot regăsi - cel puțin pentru câțeva vreme - un sens vieții asteia destrămate. Măcar atâta lucru să rămână scrisul pentru mine: un refugiu” (11 februarie 1938).

Înțelegem cum au început, din 1939, anii de urgie: legile rasiale de pe urma cărora Sebastian și-a pierdut postul de redactor la „Revista Fundațiilor Regale” și dreptul de a mai publica. Și-a aflat un refugiu în singurătate. Era prea mândru pentru a bate la ușa cuiva, pentru a cere vreun ajutor. Salvarea a venit din febra creației, scriind capodopera vieții sale: „Steaua fără nume”. Cu aceasta, imaginarul și „drama sensibilității rănite” pătrund în literatura română. Imaginarul e o lume în care realitatea își afirmă existența prin mirajul scriiturii. Eroul, un profesor din provincie, unde rareori oprește vreun tren pentru câteva minute, pare să fie chiar autorul. El își caută, pe cerul vieții sale, o stea unică. Acest poem teatral al visului și al singurătății e scris cu un rafinament, cu o discreție și o sensibilitate înfiorate. Atmosfera plutește între planul real și cel oniric, este o viață tristă, calmă, fermecătoare, într-un ritm de andante tulburător, cuprins și în paginile acestui jurnal.

În primăvara anului 1945, M. Sebastian a fost numit profesor la catedra de literatură universală a Universității din București. Dar și de data aceasta, blestemul nenorocului l-a lovit crunt. În ziua când se ducea să-și țină primul curs, a fost ucis de un camion sovietic, în timp ce traversa strada. La 38 de ani, s-a stins unul dintre talentele cele mai promițătoare ale literaturii române interbelice. Un om de o înaltă probitate morală și un adevărat suflet de artist...

III. Huliganii de ieri, golani de azi

Ceea ce au în comun două generații, cred eu, este actul scriiturii, actul de a transforma experiența trăită și citită în creație. E un act fundamental, care naște pretextul unei întâlniri spirituale, ce se întemeiază pe proiecte, pe idei și pe cuvintele-cărți.

Cu siguranță că fiecare dintre noi a cunoscut cel puțin în adolescență riscul de a fi mai mult sau mai puțin golan sau huligan. Definiții de dicționar:

golan, -că golani, -ce s.m., s.f. 1. (peior.) Om fără ocupație, care bate toată ziua drumurile, fără să facă nimic util; derbedeu 2. om sărac/zdrențaros 3. (pub.) participant la mișcările stradale anticomuniste desfășurate în București în primăvara anului 1990 4. (prin ext.) luptător anticomunist („Dicționar de argou al limbii române”, 2006). Sloganul binecunoscut: „Mai bine huligan decât activist, / Mai bine mort decât comunist!”

huligan~i m. Persoană care încalcă în mod grosolan normele de conduită în societate. Cel care comite acte de huliganism. [< rus. huligan, cf. Hooligan – personaj dintr-o comedie irlandeză, mare bătaș]. (DN, 2006).

Huliganii sunt tineri între 18 și 25 de ani, nihiliști ca eroii lui Dostoievski. Au încredere uriașă în sine și consideră problemele de sex esențiale. Sunt tineri contradictorii, cărora nu le pasă de prieteni sau de familie, nu-și respectă cuvântul dat, nu au nici milă, nici complexe. David Dragu îl lămurește pe Al. Pleșa, prietenul său: „Să nu respecti nimic, să nu crezi decât în tine, în tinerețea ta, în biologia ta, dacă vrei... Cine nu debutează așa, față de el însuși sau față de lume, nu va crea nimic, va rămâne sterp, timorat, copleșit de adevăruri. Să poți uita adevărurile, să ai atâta viață în tine cât adevărurile să nu te poată pătrunde, nici intimida – iată vocația de huligan...” (M. Eliade – „Huliganii”, s.n.). Dacă experimentăm trăirismul, riscăm a confunda accidentalul cu esențialul, fără a ancora creator. Cred că noi avem din vocație sau din obligație și ceva punți comune cu generația lui M. Eliade, reprezentată de M. Sebastian.

IV. Între oglinzi paralele

Pentru a înțelege o epocă rinocerizată, înecată în valuri de trivialitate, trebuie să aflăm taina lui Mihail Sebastian, care l-a întărit în forul său interior. Și atunci și acum, tinerii se adunau în cenaclu sau la serate. M. Sebastian la „Criterion”, noi - la cenaclul „N. Stănescu” sau la teatrul „Equinox”. El nu intervenea decât rareori în discuțiile aprinse. Și vorba îi era măsurată, calmă, serioasă și temeinică... Noi renunțăm la cuvânt, în „timp de petreceri” (cum ar zice Vasile Voiculescu la un pahar de umbră cu Mircea Nedelciu, aici și pe lumea cealaltă). Centenarul „Sebastian” în spațiul moldo-valahic e pretext de rememorări cu dispute mii și stele făclii, în timp ce un scriitor ca Ion Stratan se ancorează în cuțit, în loc de condei.

M. Sebastian a fost descoperit de Nae Ionescu în 1927, când acesta prezida Comisia de bacalaureat la Liceul din Brăila. Remarcând calitățile excepționale ale tânărului candidat, profesorul l-a invitat să vină la București ca redactor la „Cuvântul”. Cariera de gazetar și de scriitor a lui M. Sebastian se întemeia pe o frumoasă cultură literară, preferați fiind Marcel Proust și Paul Valéry. Era discret, modest, meloman, de o eleganță firească în atitudini, nu devenea niciodată violent sau agresiv. Detest extravaganțele, era un „causeur” plăcut, inteligent, distins și bine informat (M. Sebastian, evocat de Ionel Jianu).

Conflictul se produce în 1934, atunci când Sebastian i-a cerut lui Nae Ionescu o prefață pentru un roman al său, în care povestea suferințele unui tânăr student evreu. Nae Ionescu a scris o prefață în care a susținut că aceste persecuții sunt necesare, potrivit legilor istoriei, deoarece poporul evreu nu și-a recunoscut Mântuitorul și l-a ucis. Pentru ispășirea acestei crime, persecuțiile erau pedeapsa cuvenită. Când a primit această prefață, Sebastian s-a aflat în fața unei dileme: să publice prefața și să confirme, astfel, teza lui Nae Ionescu, sau s-o restituie autorului ei cu explicațiile cuvenite. Prietenii l-au acuzat de servilism, iar adversarii de lașitate și de ipocrizie. Înălțător mi se pare coeficientul de suferință în dialogul dintre maestru și discipol, dialog bazat pe sinceritate, eliberat de norme, transformat în polemică de referință pentru cultura și literatura română interbelică.

M. Sebastian e un luptător, un protestatar extrovertit în și prin scriitură. Războaiele acestui scriitor cultivat și elitist („prea suplu”, cum singur se caracterizează undeva) sunt o reușită în actul scriitoricesc. În **Jurnal**, condeiul său lucid, receptiv la toate nuanțele, ia perfect pulsul lumii înconjurătoare și, de cele mai multe ori, oferă un diagnostic just prezentului continuu. În vremea lui M. Sebastian și acum este o nevoie acută de scris, de actul critic și de polemică.

Deșertul pentru totdeauna, de Octavian Paler

Chichifoi Diana

Grupul Școlar „Alexandru cel Bun” Gura Humorului

Acceptarea prezentului ca mod de existență în sine devine pretext pentru evocare, ceea ce aduce și în jurnalul-memorie al lui Octavian Paler o reflexie inversă a propriului destin: realitatea actuală e subordonată celei care a declanșat-o, trecutului atemporal al copilăriei și al adolescenței.

Deșertul pentru totdeauna (Ed. Albatros, 2001) cristalizează o existență modelată de timp, care, din perspectiva eului actual, e una generatoare de anxietate: trecutul compensează frustrările senectuții doar în măsura în care își are proiecția în remușcările actuale. Este probabil una dintre cărțile în care autorul se expune cel mai mult, dezvăluind

cu o sinceritate pe alocuri dureroasă și fără teatralism greșelile făcute, regretele și unele sentimente devalorizate de timp.

Consemnarea zilnică a evenimentelor are ceva din substanța morbidă a claustrării, tocmai fiindcă experiența jurnalului încearcă să reitereze momente pe care nici un martor sau erou evocat nu le poate schimba. Timpul acestei cărți nu este trecutul, ci un prezent care se întinde de la copilărie până la clipa redactării, un timp povestit și conceput cu mintea trează și ascuțită a celui de azi. Impresiile ce reproduc atmosfera spitalului unde scriitorul este internat în vara lui 2000 nu creează decât un refren sacadat al angoasei: „Adevărul e că nu găsesc în mine nici nepăsarea, nici puterea de a privi moartea ca pe un sfârșit firesc. Și, probabil, tocmai pasiunea cu care am iubit viața m-a adus în situația asta. Nu sunt în stare să concep fatalitatea fără nici o crăpătură pe unde vine un licăr de speranță.”

Ceea ce alimentează resemnarea vagă a eroului e chiar vârsta începuturilor, relatată fragmentar, fără intenția scrierii unei biografii. Traiul idilic în Lisa și anii de liceu sunt primele argumente ale pactului autobiografic pe care scriitorul îl consolidează în jurnal. Adunând mărturii ale sinelui, el își mobilizează forța revelatoare a conștiinței, căci amintirea generează prezentul continuu al ființei, un claustru benefic, deloc reparator, ci esențial recuperator.

Martor al unui declin material lent, autorul își construiește o „terapie” a deșertului prin care să-și poată stăpâni neliniștea. Liantul dintre vârsta prezentului și cea evocată îl constituie povestirea din deșertul Asybaris, care formulează prin intermediul personajelor – maestru și discipol – o morală dialogată între eul prezent, cu experiență, și cel trecut, bântuit de îndoieli. Jurnalul înglobează învățăturile primite de tânărul Julien de la doctorul Luca într-un timp și spațiu nedelimitate, ca și când deșertul atemporal ar putea compensa golul sufletească al oricărei vârste pe care naratorul a trăit-o în realitate: „De ce mă obsedează oare deșerturile? Doar fiindcă singurătatea a făcut parte mereu din destinul meu? Nu cred că explicația e pe de-a întregul valabilă, de vreme ce - m-am convins de asta de nenumărate ori - nu-mi sunt suficient mie însumi”. Pornit din orgoliul unui „romantic vulnerabil”, jurnalul recunoaște în persoana mărunțită sistematic un erou și un loc de reagregare a lumilor ce migrează amorf tocmai spre acea persoană.

Timpul amintirii, atât cât există el în **Deșertul pentru totdeauna**, e un timp utilitar, căci el e adoptat doar în măsura în care poate lămuri aventura conștiinței spre momentul prezent. Timpul real, singurul care contează cu adevărat, e acest prezent omogenizat, în care un fapt petrecut cu cinci-șase decenii în urmă nu mai are patină, căci e interogată în miezul și în explicațiile sale neperisabile.

Evenimentele unei vieți trecute se suprapun prezentului din nevoia de a adăuga timpului real noi valențe și dimensiuni moralizatoare. Așa cum Julien ar fi primit învățătura de la Monseniorul din Asybaris, autorul însuși pare a-și alina lipsurile sufletești, după un timp de acumulare tensionată: „Oricum, băiete, acum, la bătrânețe, știu că e mai bună o dragoste uzată, cârpită, decât singurătatea. Cel puțin, îl cunoști pe celălalt. Te știe și el. Ești ca și singur, dar la nevoie e un suflet lângă tine. Nu te simți ca un câine de pripas.”

Locuindu-și copilăria la modul fabulos, memoria scriitorului va proiecta peste toate nu nostalgia lui „ubi sunt?”, ci o dare de seamă „în ochii copilului care am fost”. S-ar putea spune că nivelul de realitate în fragmentele retrospective e chiar superior prezentului evocării, acesta din urmă aducând în schimb un act de creație cerebrală. Fiindcă autenticitatea jurnalului nu poate fi căutată dincolo de autenticitatea vieții, nici înțeleasă ca pulsione scripturală, **Deșertul...** corelează faptele din trecut cu obiectivitatea martorului din momentul retrairii, așa cum poate fi ea înțeleasă din perspectiva individului ca judecător a propriilor trăiri: „Aici judec, se pare, ca stoicii. Tot ce s-a întâmplat e bine că s-a întâmplat și sunt mulțumit că nici măcar zeii n-au puterea să schimbe ceva în trecut”.

Nu există nici o contradicție în dialogul intern amintire-confesiune/memorie-jurnal care structurează cartea. Nivelul amintirii și nivelul meditației sunt paliere distincte numai atât timp cât se dorește o separare descriptivă a trecutului de prezent, iar faptul petrecut „atunci” poate fi înțeles doar „acum”, pentru că „evenimente despre care credeam că, trăindu-le, le-am epuizat, își dezvăluie o față care ne-a scăpat înainte, se organizează, capătă coerență și un sens, uneori neașteptat” (Octavian Paler – “Nevoia de a vorbi”, în „Caiete critice”, nr. 2/1987).

Reflecția ca regim de lucru permanent, insistența cu care fiecare fapt e întors pe toate fețele sunt urme ale unei nervozități tipic introspective, tipice jurnalului: „Mă împac din ce în ce mai greu, văd, cu handicapurile impuse de bătrânețe și cu grijile aduse acum de infarct, că oboseala sufletească nu se compară cu una care provine dintr-o iubire ce nu se poate consola.”

Fiindcă sinceritatea jurnalului e regăsită doar prin implicarea în scriitură a eului care narează, **Deșertul pentru totdeauna** cristalizează o imagine vie a timpului plurivalent, o localizare abstractă a sentimentelor care învâluie atât planul biografic, cât și pe cel imaginar.

Jurnal, de Sorin Stoica

Diaconița Georgiana

Colegiul Național “Petru Rareș” Suceava

Motto: "Ce-ai, mă, ai băut apă după Mutu?"

Publicat postum la editura „Polirom” în 2006, **Jurnalul** lui Sorin Stoica a fost conceput într-un mod interactiv, scris de-a lungul anului 2005 și trimis prin e-mail, fragmentar și treptat, unui grup de prieteni, apropiați prozatorului. Împreună cu interviul acordat pentru „Suplimentul de Cultură” (prezent în „Addenda” volumului), jurnalul contribuie la conturarea unei imagini, „chiar și prin câteva tușe” („Nota editorului”, de Lucian Dan Teodorovici), a celui care-a fost Sorin Stoica, „unul dintre cei mai talentați scriitori din spațiul literar românesc” (ibidem).

Încă din primele pagini, jurnalul se încheagă ca o scriere realistă, prezentând România care “ne ocupă tot timpul” ca pe o lume în care Totul este îndeobște posibil. Jurnalistul scrie sub impulsul durerilor fizice și intelectuale și se pare că nu e prima dată când “scriu cărți în timp ce sunt sub tratament și ceva mai citostatic”.

Stilul colocvial („vă mai scriu io”, „postul ăsta”, „se spală pe față cu urină sau pișat, mă rog”, „taică-miu”), jovialitatea, mască a discursului, în prezentarea unor scene obsedante și halucinatorii: „pase, băi, Munaf! Așa, Ocealane, 'te-n cur pe mă-ta! Stai la pomană ca bou’!”, „stai dracu acilea și ciocu' mic!”, „avortul e ceva mai dezirabil decât un ghimizdroc născut la termen”, „și clișeul... să știi, bre, că e ceva în aer!”, „unii să mă acuze că sunt sisi la scufiță!”, „nu se poate ca cel care juca fotbal toată ziua pe stradă și căruia îi intrau mucii în gură să ajungă să scrie”, „stau așa și mă uit în curul lumii”, „reporterul spune că nu poate să scrie nimic, pentru că a fost vorba despre o moarte naturală” contribuie la creșterea „pepinierii” unde scriitorul își „plantează disperările, plăcerile”, dar mai ales la apropierea cititorului.

Indiferent de nivelul de lectură, se observă că jurnalul nu este scris pentru ca Sorin Stoica „să se dea în stambă”, cum el însuși mărturisește, ci pentru a putea „extrage câte un puiet în faza de coacere și a pune la cale un text ceva mai matur”. Această aparentă imaturitate este dată în mod vădit de exprimare. „Io”-ul, folosit cu o frecvență uluitoare,

este expresiv, auto-umilitor, scriitorul mărturisind că „Eu pronunță doar indivizii bolnavi de importanță”. Se reliefează astfel un anume tip de cititor căruia jurnalistul i se adresează: „cititorul meu e mai utopic din fire. De fapt, cred că orice individ alfabetizat poate citi ce scriu.”

Lăsând la o parte astfel de lexeme ce nu fac decât să potențeze înțelesurile, jurnalul trebuie considerat în primul rând o importantă sursă bibliografică. Scriitorul obișnuiește cititorul cu trimiteri literare dintre cele mai variate: „Bibliografia generală” - Mircea Horia Simionescu, „Tratat de apărare permanentă” - Cușnarencu, „Jurnalul”, „De ce iubim femeile” - Mircea Cărtărescu, „Despre tăcere” - David le Breton, „Codin” - Panait Istrati, „Febra stadioanelor” - Nick Hornby, „Istoria literaturii” - Alex Ștefănescu ș.a. De asemenea, cineăștii pot găsi aici recomandări care să le suscite interesul: „Ultimul tren din Gunhill”, „Legături bolnăvicioase”, „Forrest Gump”, „Pompierul atomic”, „All that jazz” etc.

Seris într-o perioadă în care factorii economici, politici, sociali și culturali apăsau împovărători conștiința tuturor, Sorin Stoica comunică prin intermediul jurnalului trăirile și convingerile sale, experiențele, visele și neîmplinirile. Profesor la Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării din București, acesta este conștient de faptul că studenții nu mai citesc, sunt tot mai puțin documentați, trăind într-o lume dezlănătă, peste care gravitează vulgarul, lipsa germenului respectului și-al iubirii. Realitatea din facultățile românești este cruntă: 80% din studenți „nu prea au nimic în cap, sunt intrați pe pile sinistre. Nu știu nici măcar cine e președintele Franței, se miră că trebuie să citească ziare. Cărți, după ei, citesc numai tocilarii”. Concluziv, jurnalistul ajunge să izbucnescă: „parveniții, împuțiții, inculții dracului!”.

Cât despre politică, Sorin Stoica se oprește (curios!) la Mona Muscă, pe care o transformă într-un arhetip al politicianului contemporan: „o persoană de o mediocritate crâncenă... decorativă, beteală, ornament care a trecut așa prin viață, a fost tolerată, las-o, bă, că face niște cafele extraordinare și niște prăjituri de te piși pe tine”. Din nefericire, „sunt și alți politicieni, mult mai idioți”.

Fotbalul e un laitmotiv al jurnalului, fiind mereu privit prin contrast cu ceea ce se petrece în afara granițelor României, dar și cu fotbalul copilăriei. La capitolul scris pe data de 20 iunie 2005, Sorin Stoica atașează și un articol care va fi publicat în „Suplimentul de cultură” (1 iulie 2005). În acesta, marii fotbaliști ai vremii sunt făcuți „de cacao”, prezentați ca niște persoane imbecile, lipsite de moralitate, numele lor nefiind altceva decât un brand. Câteva exemplificări: „la Mutu e mai mult izmeneală”, Ronaldinho este „un fel de ghionț țăfnos, un fel de împunsătură răutăcioasă în stomacul unui animal mic”, Zidane apare ca „un beduin transpirat ce slalomează printre mormane de nisip, după ce cămila a răposat de zăduf”, iar Figo „bibilește mingea de parcă ar lustrui pantofii unui mahăr”.

Nici sistemul de sănătate nu va scăpa de ochii critici, dar realiști ai jurnalistului. Internat pentru lungi perioade în spital (la Ploiești, localitate natală, și la București), acesta va observa că tradiționala șpagă este nelipsită, el însuși devenind un „corupător nenorocit” pentru a avea condiții mai bune în rezervă. Recunoaște, uneori, sarcastic: „șpaga e un lucru bun, măcar nu mori; și cel mai interesant e dansul acela până când îi oferi plicul. Are reguli exacte”. Cu toate acestea, șederile în spital l-au adus față în față cu niște oameni „pe care îi poți trata nu neapărat în calitate de pacienți, ci de persoane având și ele o viață, sau o fostă viață. Și unii sunt antologici”. Trebuie amintiți aici „omulețul tulcean”, cel care se pieptăna dimineața 15 minute în fața oglinzii, deși avea „doar trei floace”, „monarhistul” care avea relații sus-puse și nu se uita la televizor, fiindcă „asculta la căști muzică clasică”, sau „individul dintr-un sat din Argeș”, căruia îi era frică de lift și o săptămână n-a ieșit deloc pe afară. Privită dintr-o perspectivă strict literară, viața în spital l-a învățat pe jurnalist să-și

esențializeze exprimarea, fără a „spăla varză inutil”, să meargă cu discursul la țintă. Și fiindcă boala nu iartă pe nimeni, acesta a devenit serios, deoarece „râsul e o chestie prohibită”. „Țara tristă, plină de humor” evocată de Bacovia se regăsește și în monologurile adresate ale scriitorului: „Sunt multe lucruri de care aș râde din toată inima, dar nu-mi dă voie medicul”.

Apropiat prin formă și fond de histrionismul lui Marin Preda și jovialitatea lui Ion Creangă, pentru Sorin Stoica cele mai fascinante și savuroase momente sunt cele din copilărie, în apropierea Câmpinei (în Bănești), zonă în care își va petrece și perioada de convalescență. Copil normal („un puțoi jalnic”), cu nimic mai aparte decât ceilalți, era „înrolat” în gașca satului. Jucau fotbal, aveau echipa lor, cu Hașu (portar), înlocuit mai apoi cu Kalimero („avea o Dacie roz”), Rică (fundaș dreapta), care-l substituia pe Gică Discotecă, fundașii centrali - frații Matache, Petre al lui Harapu, Vali (juca „libero”), fundaș stânga - Ness („uneori era mangă”) alături de Listu (un adevărat simbol pentru toți), Be'ică și Ion al lui Pârțan, un băiat talentat, deși „avea un nume bășinos”, Motoreta, Gheonoiu („își înfîgea nebunia în ațe”). Era un adevărat festin onomastic printre copii, dar acest aspect era prea puțin important. Mai târziu, când jurnalistul va reveni în Bănești pentru a se recupera medical, va fi uimit de legile nescrise ale lumii rurale, care funcționează impecabil și sunt respectate cu strictețe: „după ora șase se animă peisajul, se strâng babele pe la porți și nu poți ieși din curte fără să le spui și lor, cum îți permiți să le ascunzi așa treburi interesante”. Scriitorul compară această lume și exponenții ei cu acele „fosile vii, relicve sociale care s-au conservat peste timp”, de care vorbea Mircea Eliade.

Nimic nu este mai dezinvolt în jurnalul lui Sorin Stoica decât prezentarea făcută oltenilor. Păstrând valorile tradiționale, aceștia au o personalitate acaparatoare: „au ceva forfotitor, o neliniște sănătoasă, o agitație permanentă, că-ți vine să-i legi de un scaun, stai dracului acilea și ciocu' mic! Aleargă, se agită, pentru că se tem să gândească... olele, ce e mânca-ți-aș balta aia? Lacul Fundeni! Olele, vericule, tre□ia să venim să dăm la pește!”.

Amintirile din perioada comunistă vin peste toate aceste încercări de a râde, dacă nu fizic, măcar spiritual (prin scris). Scriitorul este într-o permanentă „stare de trezvie”, cum ar spune Andrei Pleșu, văzut drept „omul care s-a plictisit de morgă și de filosofie, care înmoaie arțapelele”.

Victimă nefastă a unui regim care se dorea a fi „de aur”, jurnalistul schițează câteva repere ale acelei epoci: „erau extrem de rare momentele când puteai vedea ceva decent la televizor”, „la mare mergeam să văd desene cu ciocănitorea Woody”, „sâmbătă seara nu dădeai de nimeni pe stradă cât timp se difuzau varietățile... era o formă de disperare. Aceasta era singura chestie adorabilă, singura concesie” pe care o primeai „de la ei”. Ochiul lui Big Brother, supremația absolută reprezenta acel „de la ei”; era o adevărată enigmă, care nu va putea fi înțeleasă decât de cei care au trăit „sub comuniști”. Epoca a produs un adevărat deluviu, românii fiind niște supraviețuitori: „aveam cu toții psihologii de sinistrați”.

„Seriș ca să nu putrezesc. Seriiș ca să nu o iau razna. Stau și privesc până îmi face privirea țurțuri. Și-apoi voi lua țurțurii ăia, îi voi pune în apă, în ciorbă, în cafea sau în ce vreau eu. Și voi spune povești.” Acesta este **Jurnalul** lui Sorin Stoica. O proză tip pepinieră, care așteaptă altoirea, lipsită de ficțiune, un crochiu detaliat, o oază a lui „io”. Un carte mare, în care cel destoinic apare ca un războinic, revoltat împotriva noilor mijloace tehnice, care nu descriu realitatea, ci promovează „un univers paralel, autist și inautentic”.

motto: „a traversa cele patru anotimpuri cu un unic anotimp lăuntric”

În contextul unei literaturi al cărei unic scop este proiectarea imaginilor viabile într-un mediu comercial, Andrei Pleșu devine, cu **Jurnalul de la Tescani**, un militant al noii literaturi. Pledoaria autorului pentru o „procedură intimă a gândirii”, care este „fragmentul”, se face în afirmația: „cea mai adecvată expresie scrisă a efortului spiritual îmi apare a fi *fragmentul* (...) A fi creatură îmi pare a fi fragment”. Altfel spus, volumul în cauză este, în intimitatea simțirii reprezentate, un jurnal de idei filozofice.

Andrei Pleșu își organizează jurnalul într-un mod inedit, practicând, în interiorul temelor abordate, o „ordine a dezordinii”. Totuși, printr-o riguroasă reorganizare a ideilor, se disting probleme filosofice fundamentale, umanizate și problemanizate în contextul paralelismului vegetal vs. animal. Apar, astfel, concepte esențiale, precum credința - legitimitatea acesteia în contexte concrete - (în text, credința este percepută ca element viu, ce ține de etica aplicată), creația și justificarea actului creator, teoria relativității binelui și a răului, libertatea.

Religia este, se pare, tema fundamentală a jurnalului. Credința se materializează într-o formă de bună-dispoziție, „salvează iertarea de la posibila ei alunecare în (...) ilustrarea microasă a unei simple ideologii”. Raportată la cunoaștere, „pofta de a ști” este considerată o sfidare în granițele religiei, fapt ce nu-l împiedică pe autor să afirme concis că „teologia trebuie să se reverse peste cultură”, care este „fascinație a unicatului”. În același context al religiei poate fi adusă și problematica unui Creator care a fost, de-a lungul timpului, *despicat în două jumătăți distincte*. Acesta este, în opinia lui Andrei Pleșu, în artă, păcatul original, deci justificarea oricărei forme de religiozitate. Totuși, demonstrația continuă, ajungându-se la considerarea spiritului care lucrează în mod diferit. O religiozitate asumată și personalizată naște, astfel, un *Dumnezeu personal*.

Omul, ca materializare a spiritului, „resimte dublul tăiș al centralității sale: el e important și solitar. Marginalizează tot ce e umanitate și rămâne părăsit în pustiul excepției pe care o întrușipează”. Ființa umană se află într-un inevitabil pact cu păcatul original prin faptul că a acceptat divizarea în cele două jumătăți: omul este artistul și criticul, iar relațiile sale cu cei asemenea lui sunt fie de seducție (care este o manevră de asalt - voluptatea echivocului), fie de comunicare, și în ultimul caz aceasta este autenticitatea nespectaculoasă, voluptatea limpezimii. Totuși, eforturile umane de a reprezenta, și într-un caz, și în altul, entitatea creatoare, sunt rezumate astfel: „ce risipă de virtuozitate îi trebuie omului pentru a părea mai puțin decât este!”.

În ceea ce privește actul creației, autorul afirmă că „rostul scrierii de cărți e lăsarea lor în urmă”. Singularitatea acestei meditații constă în determinarea unei „igiene a scrisului”, care este actul creației literare. În sprijinul acestei idei, autorul enumeră câteva cazuri în care intenția s-a materializat într-o anume formă de scris. Există, deci, cărți-evaziune, cărți-camuflaj, cărți-scuza, cărți barieră etc. „A lua în serios o platitudine”, aceasta este tendința scriitorului, încredințat că „e fatal să lași o umbră când stai în soare”.

O atitudine condamnată în paginile jurnalului este preferința umană pentru linearitate. Aceasta se poate manifesta în dorința de a prelungi la nesfârșit un moment de împlinire. Totuși, „nu poți păstra momentul frumuseții decât părăsindu-l”, continuă autorul. Datorită capacității noastre de a spiritualiza cadrul, frumusețea e adesea autentică și originală în momentul retrospecției. Realitățile adaptate sunt perfecte!

Materializată, frumusețea constituie un peisaj, iar acesta din urmă trăiește deopotrivă în localnic și în străin. Totuși, în timp ce natura îi este localnicului destin, străinul „nu leagă ceea ce vede de nici o necesitate”. Frumusețea este, pentru el, un accident.

Jurnalul de la Tescani se constituie pe opoziția dintre pământ și religie, balast și aspirație. De aici și ambiguitatea dionisiacă a faptului că apolinicul nu îi e propriu-zis opus, că există întotdeauna un apolinic tulburat, halucinatoriu, în care se înscrie și ființa umană, și „tandrețea cadavrului vegetal în contrast cu tandrețea noptatecă a cadavrului animal”. Cu alte cuvinte, religia, credința și creația aparțin unei dimensiuni pure a dionisiacului, în timp ce apolinicul deține forța de a se camufla, împreună cu natura care îi este specifică, într-un dionisiac tulburat, înșelător.

Tema religioasă este completată în text de două concepte precum *libertatea* și *opoziția bine-rău*. În timp ce libertatea este „materia primă a lumii și efectul global al spectacolului ei”, binele și răul reprezintă variabile ale moralei, deoarece, ca obstacole, ele pot și trebuie lustruite până la transparență. Binele va oferi întotdeauna posibilitatea alegerii, în timp ce, reflectat în oglinda binelui, răul este „agresiv la vedere”. Privite din perspectiva creștinismului, cele două noțiuni sunt condiționate de conservarea spiritului: „nici a fi cuminte, nici a te răzvrăti n-au sens, dacă trebuie să le obții pierzându-ți sufletul”. Totuși, autorul conchide: „În generația noastră, fiecare e suma a ceea ce i s-a interzis să fie”.

Ultima parte a jurnalului, și cea mai nefilosofică, datorită unui anume dogmatism, a unei localizări a creștinismului între granițele ortodoxismului, reprezintă o meditație amplă asupra divinității. Autorul numește patru atitudini umane la adresa unei Entități Superioare. Prima, un refuz parțial al lui Dumnezeu, e soluția „intelectualului luminat”, a „filozofului realist”, și invocă un soi de umilitate raționalistă „care nu aspiră la performanțe imposibile”. Al doilea mod de abordare aparține „pictismului curent”, care se fundamentează pe maxima „crede și nu cerceta!”. Un altul este reprezentat de soluția ezoterismelor care etalează „o nesfârșită, luciferică încredere în capacitățile aparatului nostru de cunoaștere (...) și un impetuos orgoliu”. Ultima atitudine față de divinitate constă în continua căutare a Dumnezeuirii, în măsurarea intelectului cu inabordabilul care descurajează prin imensitate și perfecțiune. Ea este atribuită intelectualilor credincioși, „care să-și asume pariul ei”.

În fine, ceea ce metamorfozează scrierea de idei a lui Andrei Pleșu într-un jurnal intim este finalul, prin însușirea unei forme de creștinism. În aceste ultime pagini, autorul rostește o rugăciune menită să exprime nevoia de certitudini pe care intelectualul o resimte atunci când imaginația refuză a mai da curs accidentalului.

„Rugăciunea unui intelectual” aparține Sf. Anselm și rezumă incapacitatea finalizării actului de creație, care necesită la rândul său o cunoaștere „a celor de sus și a celor de jos”: „Am fost făcut pentru a Te vedea și iată că n-am împlinit încă lucrul pentru care am fost făcut”. Creatorul de inspirație divină are, deci, datoria de a experimenta proximitatea divinității, dincolo de sacrificiul de a înțelege neînțelesul: intelectualul e „surghiunit în imediata Ta apropiere”. Întrebările pe care această rugă le numește amintesc de Immanuel Kant, care problematizează limitele cunoașterii umane: „Ce pot să știu? Ce trebuie să fac? Ce pot să sper?” Andrei Pleșu întreabă „unde?” și „cum?”. Ruga este caracterizată de lirismul și sinceritatea specifice literaturii religioase, mai cu seamă specifice psalmilor, și atestă viziunea teologică a autorului asupra culturii, certitudinea că între granițele acestei lumi există o mai sinceră nevoie de certitudini decât în oricare alta. Aceste încredințări ale autorului duc la armonizarea intimității sale spirituale cu un ansamblu de elemente naturale considerate „o exhibiție de stări și metafore”.

Alături de momente de stranie confuzie a două realități (cea exterioară și lumea interioară), referirile la nume precum Constantin Noica au rolul de a confirma implicarea directă a intelectualului (și a filosofului, mai cu seamă) în realitatea plană a naturii. Un

exemplu de imitație a actului creator al Divinității de către discipolul său este prietenia (privită ca fapt inevitabil), dovedită în situații atemporale. Admirația autorului față de cadru implică respectul său pentru un spațiu perfect, care-și conține Demiurgul în centru.

Jurnalul... poate fi considerat o pledoarie pentru reprezentarea unei vocații autentice. "E fatal să lași o umbră când stai în soare", afirmă Andrei Pleșu. Natura este o realitate descriptibilă, în timp ce religia e o intuiție creatoare, iar creația, la rândul ei, o religie a incertitudinii. Volumul prezintă obiectiv o stare subiectivă, conștientizarea unei armonizări între Dumnezeu cel mic și Dumnezeu cel Mare. Muzica pe care are loc transferul de cunoaștere este, însă, „o imensă cheltuială de precizie pentru a obține vagul”.

Jurnalul de față poartă, însă, cifrul personalizat al autorului și, retrospectiv, este denumit „mofturi la Tescani”: „Scriitorul de azi, la Tescani: nu iese decât cu greu din cameră, nu privește în jur decât constrâns și plictisit. Bun! Îți spui: n-are sentimentul naturii”. Dar sentimentul naturii nu înseamnă admirație, ci efort de evanghelist care, într-un spațiu atemporal ca acela de la Tescani, experimentează inocența gândirii grecești (aceea că lumea poate fi gândită).

Maestre, „Nu ești în apele tale. Ai mereu ceva de obiectat.”...

Jurnal politic: 1939-1941, de Martha Bibescu

Malancu Ioana Gabriela
Școala Centrală București

Un jurnal politic scris de o personalitate feminină nu e un fapt des întâlnit. Cu atât mai puțin când personalitatea reprezintă o țară nu foarte mare și nu foarte puternică. Cu toate acestea, jurnalul Marthei Bibescu este unul... politic, un jurnal în care se regăsesc evenimente ce se vor răsfrânge și vor răsfrânge date fundamentale ale celui de-al doilea Război Mondial. Evenimentele sunt privite din prisma unei personalități profund marcate de aceste schimbări, care cunoaște jucătorii marelui conflict, care le înțelege reacțiile și le poate interpreta, dar și care poate, prin iscusința recunoscută, să intervină pe lângă aceștia pentru țara ei.

Martha Bibescu nu se dezvăluie în acest jurnal ca autoarea celebră, apreciată de marii scriitori francezi contemporani. Forța de expresie și fermecătoarele descrieri nu lipsesc, vocația sa oglindindu-se în fiecare notă, deși acestea nu sunt mult dezvoltate. Autoarea face referiri mai cu seamă la situațiile politice, la călătoriile și întâlnirile la care participă cu înalți miniștri și oameni politici ai vremii, dar și cu prieteni, din discuții dezvăluind însă doar îngrijorările create de frământările din interiorul guvernelor și ale politicilor externe. Acestea sunt însoțite nu doar de atmosfera pe care o creează, dar și de prezentarea conjuncturilor în care se prezintă sau de portrete ale figurilor cu care îi este dat să se întâlnească, toate pentru a sublinia stările pe care toate acestea le emană.

Privind mai cu seamă faptele din exterior, jurnalul este profund legat de viața personală a autoarei, de relația sa cu George Valentin Bibescu. Remarcabil în acest sens este pasajul întâlnirii mașinilor pe șosea, în vreme ce Martha Bibescu se întorcea de la Palatul Cotroceni, unde cinase cu Regele Carol al II-lea, fiul său Mihai și doamna Lupescu, pentru a-l înștiința de cele ce îi erau transmise de Regele Greciei. George Bibescu revenise de la Posada, unde luase prânzul cu ministrul Elveției, Henri Martin, care o aștepta pe Martha Bibescu. Deși iritat de întârzierea soției sale, care fusese sfătuită de Rege să meargă să-l viziteze pe Ministrul Argetoianu, cei doi se liniștesc, ca mai apoi fiecare să plece pentru a-și

rezolva problemele. Dragostea celor doi se dezvăluie prin îngrijorarea scriitoarei, mai cu seamă spre sfârșitul vieții soțului, când acesta se va lupta cu o boală necruțătoare, dar și în susținerea pe care i-o oferă în cariera sa, George Bibescu fiind președintele fondator al Federației Internaționale de Aeronautică. La rândul său, George Bibescu își va sprijini soția, pe cei doi unindu-i nu numai o afecțiune puternică și respectul, dar și dragostea pentru pace și pentru țară, convingerile politice pe care le împărtășeau.

Opozantă a politicii lui Hitler, intuind amenințarea războiului, Martha Bibescu analizează fin întreaga situație a epocii. Ea compară starea nesigură de dinaintea invadării Poloniei cu legenda Sfântului Gheorghe, pe care i-o înfățișează diplomatului englez Rob Bearnays. Asemănă Anglia cu Sfântul Gheorghe și pe Hitler cu balaurul, în vreme ce fata aruncată de părinți în mâna balaurului rămâne încă necunoscută. Autoarea face însă o apreciere, ce mai apoi se va dovedi justă, considerând că dacă "prințesa cehoslovacă a fost înghițită de balaur înainte ca Sfântul Gheorghe" să intervină, atunci prințesa va fi Polonia. Alături de capacitatea de apreciere a situației politice, Martha Bibescu dovedește o analiză lucidă a tendințelor pe care oamenii din jur le dezvăluie în situații de criză. Amenințarea războiului dezvoltă reacții neașteptate. Autoarea aprecia acest fapt ca "intrarea în era minciunilor", când fiecare crede doar ceea ce prefera să creadă, "astfel încât discuțiile au devenit niște incantații: se rostesc cuvinte magice, menite, cu puțin noroc, a se transforma în fapte. Războiul iluziilor este mai puternic decât cel al realităților".

Pe lângă încercările sale de a interveni, cerând ajutorul prietenilor pentru alți prieteni, Martha Bibescu prezintă străinilor obiceiurile românilor. Astfel, ea îi explică lui Sir Reginald că românii, în ritualul de înmormântare, lasă sicriele deschise pentru ca mortul să poată fi privit, cu referire la moartea asasinilor ministrului Călinescu, ale căror cadavre au fost expuse pe cheiul Dâmboviței. Martha Bibescu apreciază în această aluzie cât de greu este să judeci un popor pe care nu-l cunoști îndeajuns, sugerându-i distinsului om politic înțelegerea situației.

Cunoscătoare a problemelor politice, Martha Bibescu dovedește și un spirit diplomatic ascuțit, reușind să-și păstreze calmul în fața anumitor interlocutori, fără a le comenta deciziile, fără a-i contrazice. Ea recunoaște că "atunci când discută probleme politice cu o femeie, bărbații investiți cu răspunderi mari se străduiesc s-o mintă. Vor să facă din ea un emisar mistificat, care să-i ajute să mistifice opinia publică."

Ca orice jurnal, paginile Marthei Bibescu ascund un spirit de observație acut, forța întoarcerii în sine, dar, adeseori, și un remarcabil talent literar. Pe lângă remarcile asupra interlocutorilor săi și a aprecierilor acestora în domeniul politic, centrul de interes al anilor cuprinși în jurnal, Martha Bibescu conturează multe portrete pitorești. Face observații despre ziaristul Pamfil Șeicaru, care "se ia drept tragic, ceea ce e de un comic nemaipomenit", sau despre soția ministrului Argetoianu, "ca un rinocer alb". O brașoveancă blondă, cu un păr vopsit înspăimântător, "în nuanța lămâii verzi", este fermecător zugrăvită. Prozatoarea dezvăluie uneori intuiții grave în formule delicate: "Zarurile au fost aruncate și se rostogolesc. Toate <furtunile dorite> sunt în cerul acestei zile frumoase".

Între veștile care circulă rapid și hotărârile ce le urmează, se strecoară mici tablouri ale decorurilor grandioase care participă tăcute la toate acestea, precum clădirea Amiralității din Londra, "albă pe de-a-ntregul. O jucărie arhitecturală, în marmură albă și filigran, legată prin mii de firisoare subțiri cu miile de nave care depind de ea și numai de ea, pe toate mările lumii."

Jurnalul unei femei se distinge de cel al unui bărbat, fie scriitor sau om politic. Spiritul feminin conștientizează faptele prezente și de multe ori intuiește gravitatea celor ce vor veni. Din perspectivă diacronică, este tulburătoare presimțirea intrării în "era minciunilor", care abia se deslușea după sfârșitul războiului.

Originalitatea acestui jurnal unic se naște tot dintr-o intuiție fermă, și anume din percepția ideii că “Războiul iluziilor este mai puternic decât cel al realității”. Spunând aceste cuvinte, Martha Bibescu nu intuia oare chiar tărâmul oricărui jurnal? Nu este oare jurnalul spațiul ascuns al conștiinței care încearcă să tranșeze definitiv între războiul iluziilor și acela al realității?

Jurnal filosofic, de Constantin Noica

Mihalache Larisa Ștefana
Colegiul Național “Petru Rareș” Suceava

Un filosof român spunea că noi nu avem un termen pentru “devenire”. Avem câte unul pentru “ființă”, pentru “suflet”, dar nu avem unul specific pentru ceea ce se cheamă “devenire”. Nu-i voi spune numele acum, preferând să inserez o doză de suspans în textul de față. Așadar, sunteți liberi să faceți supoziții, aceasta chiar dacă nu cunoașteți deja afirmația livrescă pomenită mai sus...

Jurnalul acestui om de cultură transmite multe, făcând cititorul să caute înțelesuri ascunse sau semnificații inedite. Dar nu acesta este singurul motiv pentru care mă impresionează. Apreciez faptul că jurnalul vorbește despre felurite domenii, permițându-și analize rafinate, fără însă a-și pierde spontaneitatea. Autorul visează la școli în care să nu se predea, la drept vorbind, nimic. El consideră că astfel de școli ar transforma individul, oferindu-i o libertate pură și, adaug eu, o lecție pentru conștiință. Ar fi minunat dacă s-ar materializa această idee, pentru că – la urma urmei – totul ne dă o lecție. În viață, totul trebuie învățat pe dinafară, astfel încât nimeni să nu fie surprins când întâlnește o situație mai delicată. “Stări de spirit, asta trebuie dat altora; nu conținuturi, nu sfaturi, nu învățături...”. Cât adevăr în atât de puține cuvinte!

În întreaga lume, încă din cele mai vechi timpuri, s-au concretizat diverse forme ale unei școli sau, mai bine zis, ale unei instituții de modelare a minții. Chiar și în zilele noastre, oamenii învață despre orice (începând cu date despre celulele umane și terminând cu cel mai nou motor de căutare de pe Internet), numai despre suflet se vorbește și se știe puțin. Autorul acestui jurnal a conștientizat – poate chiar timpuriu – necesitatea de a avea o educație a stărilor noastre de spirit. El știa că, mai ales acum, cei din jur au nevoie de dovezi, de așa-zisele acte energetice, și nu de teorii – descori chiar nedemonstrate.

Un alt punct, pe care jurnalul îl exploatează cu farmec, este reprezentat de feminitate. Autorul crede că un spirit feminin are de dat lumii două nuanțe: o singură fericire și un singur extaz. Tot el conchide – într-o manieră splendidă – că tehnica feminității e “de a pulveriza acea fericire în nenumărate fericiri, într-o succesiune și devenire de fericiri minore, căci ea pleacă de la Ființă și atunci caută devenirea și diversul, în timp ce bărbatul pleacă de la devenire și e însetat de Ființă, deci de unitate”. În câteva fragmente inedite, autorul vorbește despre setea Unului de a se pierde, respectiv despre setea Multiplului de a se readuna. Cât de firești ne par toate acestea, și totuși mereu ne întrebăm: de ce nu am spus noi toate astea? Unii dau vina pe contextul social-istoric, alții slăvesc prezența unei inspirații de natură Divină. Care e adevărul, până la urmă?...

Aproape că nu există om căruia să nu-i placă muzica sau pe care să nu-l încante un dram de nebunie. În jurnalul său, autorul ne mărturisește că, dacă ne numărăm printre oamenii cărora un munte de măsură le face bine, atunci – cu siguranță – undeva, cândva, vom întâlni filosofia. Rilke vorbea cândva despre *a fi singur*, ca un copil printre oameni mari. Privit în

amănunt și judecat cum se cuvine, jurnalul pe care am ales să-l discut dezvoltă practic această idee, pentru că autorul – partizan al unor idei neobișnuite, noi, totuși clare – dezvoltându-le, se singularizează, se individualizează, ba chiar se supra-individualizează, îndepărtându-se de *vulgus*-ul ideatic.

În continuarea fragmentelor, urmează o discuție despre Dumnezeu, pe care autorul încearcă s-o poarte cu cititorul lui iscusit. El dezvoltă povestea divinității care întâi a creat, apoi a judecat, pe când oamenii cer întotdeauna ca programul să preceadă fapta. Tocmai din acest motiv, el consideră oamenii drept ființe întoarse de la viață, ființe absurde și teoretice. Și totuși Neagoe Basarab spunea că “acela ce n-are îndârjire, acela vede pe Dumnezeu”.

Așadar, abil pierdut printre subiecte ca religia ori feminitatea, autorul realizează o incursiune atât în propria lui viață, cât și în existență, privită la modul general. Pe parcursul jurnalului, rare au fost momentele în care să nu fiu de acord cu spusele autorului – și aceasta doar la o primă judecată. Filosofia nu ne învață adevărul, ci ne oferă repere spre a-l putea desluși noi înșine. Nu mare mi-a fost mirarea când în jurnal am găsit idei asemănătoare, bineînțeles, strălucitor formulate, căci autorul consideră și el că filosofia nu ne învață adevărul, ci ne învață să gândim, dându-ne doar direcția unui adevăr, sau a adevărului, în genere.

Vorbindu-ne, în jurnal său, despre gratitudine, autorul se gândește la cât de recunoscător trebuie să-i fie medicul pacientului pe care l-a vindecat, ținând cont de faptul că binefăcătorul există prin cel care primește binele. În viață, diferența – de cele mai multe ori – e că nu se știe cine dă și cine primește, recunoștința nearătându-și expresia decât la sfârșit.

În final, am să divulg identitatea autorului despre care am tot vorbit și ale cărui cuvinte le-am reprodus. Este vorba de filosoful Constantin Noica, cu al său **Jurnal filosofic**. Lucrare atipică, nu tratează aspectele personale ale vieții lui Noica, ci probleme generale, abordate însă după o anterioară filtrare prin gândirea filosofului.

Am ales acest **Jurnal filosofic** tocmai pentru că eu îl consider profund și valoros pentru literatura română. Este tipul de jurnal din care poți oricând să înveți ceva, dar poți să și trăiești ceva, și nu doar din detaliile personalizate. E aici, cu alte cuvinte, vraja literaturii...

Revenind la întrebarea pomenită mai sus: de ce nu am spus noi oare tot ce a spus și Constantin Noica? Un posibil răspuns: nu pentru că n-am fi știut, ci pentru că am fi spus-o prea târziu. Tocmai din acest motiv, filosoful merită o mulțumire. Probabil că, dacă ar mai fi trăit, ne-ar mai fi spus multe lucruri frumoase. Cuvinte rostite la momentul potrivit...

Jurnalul unei fete greu de mulțumit, de Jeni Acterian

Morhan Ștefana

Colegiul Național „Calistrat Hogaș” Piatra Neamț

Din capul locului, mă sustrag vreunei ambiții artistice ce poate fi prăpăstios de fermecătoare și mă complac în a fi un simplu observator. Acest jurnal, epatant prin profunzime și prin simplitate, fără a fi deliberat rânduit așa, mă impregnează aproape organic cu o dorință de a nu mă pierde în demonstrații inutile sau în abuz pompos. Fără o intenție de justificare, de prisos, de altfel, încerc replierea rândurilor mele pe o abordare pe care nu o doresc nici afectată, nici jurnalistică, ci, mai degrabă, psihologică, condiționată, pe de o parte, de o înclinație pur rațională, iar pe de alta, de ocazia de a analiza un material psihologic de o rară complexitate.

Jurnalul unei fete greu de mulțumit (Ed. Humanitas, 1991). Un deceniu și jumătate din viața lui Jeni Acterian. Un spirit precoce, capabil de introspecție, înzestrat cu o gândire abstract-analitică. Lipsa unei maturități afective, asociată unei acute sensibilități, totuși voit reprimată și cenzurată prin rațiune din teama de ridicol, dă naștere unei adolescente introvertite, cu o intimitate preponderent năfericită. Totuși, o fire fluctuantă în dispoziții, protagonista cunoaște uneori intense momente de exuberanță.

De o extremă luciditate, mereu conștientizată însă pe fondul unui temperament melancolic, artistic și al unor exigențe de ordin estetic, Jeni dezvoltă un profund simț critic și o totală respingere a mediocrității. Este capabilă de observații subtile asupra concertelor, asupra pieselor de teatru sau asupra filmelor vizionate, de analiză pătrunzătoare a unei impresionante lecturi.

Tot de aici, din această tulburătoare luciditate, atitudinea particulară față de misticism și de teozofie, precum și panica în fața morții. Imposibilitatea de a găsi o explicație pe cale rațională naște în autoare o angoasă permanentă ce va căpăta proporții supradimensionate. De fapt, ea însăși se situează în raport cu misterul, cu interzisul, de care se simte inevitabil atrasă. Se plasează în ofensivă când i se interzice ceva, se îndrăgostește datorită faptului că nu reușește să decodifice firea partenerului sau lasă pregătirea examenelor pe ultima sută de metri.

Datorat unei oarecare inadaptări la realitatea superfluă, asupra căreia face adesea reflecții filosofice în căutarea insistentă a unui răspuns verosimil, autoarea dezvoltă un complex al singurătății. Paradoxal, un puternic instinct camaraderesc îi facilitează accesul la o societate de care se va simți în mare parte străină pe plan intelectual, dar în care va lega, totuși, durabile relații de prietenie.

Întreține o corespondență insolită cu Emil Cioran, în care vede o dedublare a sa, ceea ce îi produce, totuși, nemulțumire, ca o negare a propriului inedit. Cei doi resimt incontestabil anumite afinități. Două firi chinuite, nevrotice, de o luciditate paroxistică. O asemănare de aceeași natură o leagă și de Alice Botez, o relație marcată de o răceală concentrată. Conversații eliptice, cu un înțeles profund, intuit. Cu toate acestea, Jeni devine chiar refractară când ghicește în Alice Botez o tendință indusă de a se agăța de suferință, dovedind din nou un subconștient pozitiv, aflat sub egida unei rațiuni necruțătoare.

În ciuda unui veritabil potențial și a unor aspirații rafinate, autoarea duce adesea o existență delăsătoare, cauza neputinței de a se valorifica. Mereu se află în imposibilitatea de a găsi ceva nou care să-i suscite interesul în această lume pe care o consideră, în același timp, inexplicabilă și banal de previzibilă. Subordonată unei tristeți cronicizate, autoarea intră adesea în perioade de letargie sau în momente de reverie.

Deși își conștientizează condiția, este incapabilă de a se mobiliza. Nenumărate pagini ale jurnalului sunt o reflexie a unor stări de lene și de plictiseală, așa cum le numește chiar ea. Deși mărturisește că se simte acaparată de mediocritate, rămâne, de exemplu, pe postul de referent la C.A.F.A. Timp de aproape șase ani, se complăce într-o postură oarecum reconfortantă, lipsită de inițiativă.

Finele jurnalului deschide perspectiva emotivă a unei personalități contrastante. Pradă a unor sincope afective interioare, temperate de un simț al autocontrolului și al disimulării. Spirit judicios, pragmatic, totodată cunoscând intense momente de exaltare. Scriitoarea devine interesată doar în fața a ceea ce provoacă și unde prevede inaccesibilul.

Înclinată spre perfecționism, devine ușor dezinteresată când nu este satisfăcută intelectual sau când cel vizat devine plat și previzibil. În mod ciudat, se îndrăgostește de Alexandru Dragomir, un personaj fad în societate, cu o cultură derizorie și cu o manie a filosofiei pe care nu o înțelege, dar și-o însușește ca pe un ideal. Îi place să braveze printr-un aparent

donjuanism și etalează o atitudine dominantă, intransigentă, camuflând, de fapt, un complex al inferiorității și teama de a fi respins.

Conștientă de aceste neajunsuri, Jeni se simte, totuși, inevitabil atrasă de neînțelesul acestei firi mereu revoltate, inflexibile și orgolioase. Nu se autoiluzionează, ci își propune să îl cucerească sistematic. Descoperind un temperament ireversibil marcat de frustrare și incapabil de consecvență, nu înțelege zădărnicia în a persista, probabil din cauza unei stringente nevoi de afectivitate.

Finalul brusc al jurnalului ne pune în postura de a face prezumții în legătură cu metamorfoza sa amoroasă, și nu doar. Ar fi absurd să ne închipuim un declin valoric al scrierii, când atâția ani stau sub patronajul incontestabil al unui logos atât de expresiv? Oare dezvăluiri tulburător de intime sau destăinuiți familiare? Sau poate o Jeni Acterian pusă în altă lumină, o femeie ce trebuie să rămână necunoscută publicului?

Ar fi ingrat să încerc să neutralizez valoarea acestui jurnal. Ar însemna să aduc deliberat un prejudiciu tezaurului literar românesc. Textul este și va rămâne istoria unei fete greu de mulțumit și, totuși, mai mult decât mulțumitoare pentru cultura noastră.

Jurnalul de la Păltiniș, de Gabriel Liiceanu

Nedelea Oana Gabriela

Colegiul Național "Alexandru Dimitrie Ghica" Alexandria

Am citit prima dată **Jurnalul de la Păltiniș** la 15 ani. A fost punctul critic în care m-am simțit fecundată de un nu-știu-ce, pe care simțeam nevoia să-l dezvălui rapid în toată deplinătatea lui. Desigur, acest lucru nu a fost posibil și până cu puțin timp în urmă - când am recitit această impresionantă mărturie de supraviețuire - am simțit că există un "ceva" pe care acum sunt pregătită să-l înțeleg, însă am nevoie de imboldul potrivit.

Astfel, am regăsit **Jurnalul de la Păltiniș** cu o emoție teribilă, cu emoția elevului la examen, cu sfiala specifică celui care pășește pe un tărâm nesigur. Însă odată drumul asumat, trebuie să mergi până la capat, cu încredere, fără a privi în urmă, fără a te simți martir, numai cu acel curaj pe care ți-l dă voința de cultură, dorința de deplinătate. Citind **Jurnalul**, m-am simțit "eleva" lui Noica, am respirat aerul Păltinișului, am inspirat cultura, am trăit totodată dezamăgirea profundă a ființei mele finite, dar și exaltarea în fața descoperirii unei idei.

Pe ultima copertă a ediției mele apar câteva cuvinte ale lui Noica: "Peste 100 de ani nici eu nu voi mai fi cunoscut, nici Liiceanu. Dar raportul dintre noi va fi cunoscut." Cu siguranță ca filosoful avea dreptate, căci **Jurnalul de la Păltiniș** este, după cum spune și Liiceanu, "un model paideic în cultura românească".

Acest jurnal nu este nici despre Liiceanu, nici despre Noica. Este jurnalul unei întâlniri a spiritului în forma sa originală, este jurnalul unui început, jurnalul mai multor destine. Oare istoria a avut vreun rol în toate cele povestite în **Jurnal**? Cu siguranță. Aceasta pentru că, poate, dacă Noica nu ar fi trecut prin toate vicisitudinile pricinuite de un sistem prost gândit - care din fericire nu avea decât să impulsioneze dorința de a ști în cei câțiva supraviețuitori ai săi - nu s-ar fi născut în el dorința de a crea o "școală de înțelepciune", o modestă întoarcere la "profesoratul" de tip socratic. Întoarcerea la cultură, explică Liiceanu, este întoarcerea la o cultură adamică, ce ar premerge căderii în păcatul unei culturi oficializate și instituționalizate.

Asemenea imaginilor lui Escher - în care scările reprezentate sunt finite, însă prin simplul fapt că nu duc nicăieri este sugerată eternitatea lor - Păltinișul va fi un veșnic prilej de întâlnire cu spiritualitatea în forma sa cea mai pură, căci discipolii lui Noica n-au fost numai cei care l-au vizitat, cei care au asistat direct la fenomenul Păltiniș, ci și aceia care i-au citit cărțile, care i-au urmărit evoluția spirituală în toată deplinătatea sa, care au fost martori, într-un fel sau altul, ai revoluției spirituale a lui Noica.

Citind din **Jurnal**, aveam un ciudat sentiment de anacronism. Noica părea scos din timp. Calm, cald, întotdeauna primitor, acid cand era nevoie, hazliu și jucăuș când își permitea un pic de "naivitate strengărească", alături de mai tinerii săi discipoli, el trăia în propria sa lume, în care, fără pic de egoism, juca, întotdeauna cu har didactic, rolul de ghid oricui voia să-i treacă pragul: "Mi-e straniu să-l descopăr așa, chicotitor și incontinent verbal, aproape «dezământat» de soarele toamnei, de iubirea prietenilor și de tinerețea care urca, anecdotic, în el", povestește Liiceanu. Crezând în voința de cultură până la sfârșitul vieții, n-a încetat nici un moment să-și păstreze încrederea în oameni, în puterea lor de redresare prin cultură, în reînvierea lor prin educare continuă, căci "orice infern este suportabil dacă paradisul culturii este cu putință".

Noica a găsit în Liiceanu elevul perfect, mărturisindu-i ulterior acestuia că are mai multă dragoste pentru el decât pentru fiul său care, întors către călugărie, s-a consemnat pentru totdeauna unei "închideri ce se deschide".

Mi-am pus întrebarea: pentru cine scrie oare Liiceanu acest jurnal, care este cititorul pe care îl vizează? Care este profilul celui căruia îi permite să patrundă în experiența sa? Cum e acest spectator? Îmi dau seama că **Jurnalul de la Păltiniș** este mai mult decât un simplu jurnal. Eliade l-ar încadra în categoria "jurnalelor ca romane indirecte", o operă de sine stătătoare, un jurnal al explorării spirituale sau, cum însuși Noica a spus-o, "o închidere spre deschidere". Prin acest act de credință, Liiceanu îi dăruiește lui Noica o asigurare pe viață, o condiție primă a supraviețuirii, dusă până dincolo de imaginabil. Monica Lovinescu spune că nu știe cât de mult îi datorează Liiceanu lui Noica, deși a spus-o, a declarat-o, a descris-o pe sute de pagini, dar știe în schimb cât îi datorează Noica discipolului său, căci fără **Jurnalul de la Păltiniș** și **Epistolar**, Noica ar fi ramas un filosof cercetat numai de studioși și specialiști. Astfel, mă gândesc că **Jurnalul** fie a fost scris pentru Noica și pentru potențiala sa posteritate, fie este doar un testament fără destinatar.

Nu trebuie să uităm însă că, deși această lucrare este dedicată lui Noica, ea este înainte de toate un jurnal al lui Gabriel Liiceanu. Scris la persoana întâi, trădează multe dintre emoțiile și incertitudinile prin care trece autorul. De pildă: luni, 3 octombrie, 1977: "zi de debut proastă, indispus de ceea ce trebuie să lucrez (...) am dormit prost și, spre ziuă, am avut un vis pregnant din care m-am sculat tulburat"; duminică, 12 noiembrie 1978: "Mă simt oricum vinovat - și tot ce fac este o debilă și târzie formă de recuperare"; sâmbătă, 17 februarie 1979: "astazi Andrei s-a apucat să citească primele pagini ale jurnalului meu. Gândindu-mă că le va judeca stilistic, am avut trac." Totul pare filtrat prin prisma percepției tânărului discipol. Toate evenimentele trec mai întâi prin el. Și totuși, de unde aparenta impersonalizare a textului și obiectivitatea relatării? A vrut oare Liiceanu să creeze un document intim, personal? Poate că nu, răspunsul fiind structura de filosof a autorului și obișnuința de a îngora amănuntele "lumești" în favoarea celor cu adevărat importante, a celor ce țin de rațiune. Cum însuși Noica îi explica, filosofia nu se ocupă de tot ce există, ci de ceea ce este cu adevărat, de ceea ce poartă în sine saturație ontologică. Astfel, Liiceanu renunță la detaliile care ar putea personaliza scrierea, optând pentru o relatare veridică, cu subtile accente de admirație.

Citind, putem constata că sunt momente în care, parcă fără de veste, în locul "confesiunii" autorului, care își relatează experiențele, avem în fața admirabile discursuri

ale lui Noica. Aici Liiceanu încearcă o delicată "pasare" către "emițătorul" original, o punere în conexiune cu însăși forța ideii, a cuvântului, a dialogului, a relatării. Din loc în loc, autorul se retrage încet pentru a face loc maestrului, pentru a permite o scurtă incursiune, o desfășurare de energie în timp real. Acestea sunt momentele de glorie ale lui Noica din **Jurnalul de la Păltiniș**.

Spre sfârșitul vieții, Noica s-a dedicat unui scop suprem, condus fiind de o idee ce avea să inspire pe mai mulți, anume că, dacă există câte un om genial la un milion de oameni "simpli", atunci România ar trebui să se afle în "posesia" a douăzeci și două de genii. Douăzeci și doi de oameni care pot și trebuie să schimbe destinul ciudat impus de comuniști. Acestei căutări i-a dedicat ultimii ani ai vieții sale, călătorind prin Cluj, Sibiu, Sighișoara și prin alte orașe mari, alcătuind dosare în care se afla, trecută pe fișe, situația fiecărui tânăr cărturar, prinsă pe două rubrici: "Ce știe?" - "Ce-i trebuie?". Bătând din poartă în poartă la autoritățile locale pentru a-i ajuta pe acești tineri, pentru a le oferi, ca și sportivilor, posturi fictive care să le permită un "antrenament cultural", Noica a fost aproape de ficcare dată lovit de ignoranța apăsătoare a celor din jur. El povestește într-un fragment cum a izbucnit în lacrimi în fața unei funcționare de resort de la comitetul județean de cultură din Timisoara ("Cum e cu puțință, le spuneam, cum e cu puțință să plătiți timp de o viață cinci mii de fotbaliști care dau sau nu randament vreme de zece ani, rămânând ca restul vieții să-l petreacă în șprițuri, iar cinci-șase oameni pe care-i aveți în județ, înzestrați excepțional spiritualicește, nu pot beneficia câțiva ani de un cantonament cultural, cu gândul că dintre ei se va alege cel care ne va aduce cândva Nobel-ul în țară? Cum e cu puțință? Și am izbucnit în plâns"). Astfel de momente sunt dovada vie a modului în care Noica a luptat, cu toate resorturile de care dispunea, pentru mințile tinere. Căci Noica credea ferm că istoria unui popor este istoria culturii sale, și de asemenea capitalul de cultură și producția culturală sunt certitudinile de supraviețuire ale unui popor, nu gradul lui de participare la evenimentele lumii.

În general politicos, stăpânit de un patriotism de stil vechi, Noica a cedat în ultimii ani de viață: "Era într-o stare de teribilă surescitare, era de nerecunoscut (...) O spaimă a sfârșitului începuse să crească undeva în sufletul lui (...) Pe el, care făcuse apologia bătrâneții ca fiind punctul absolut de acumulare a vieții, din care este firesc să se răsfrângă sensurile ei cele mai adânci, pe el, care se mirase cum de nu a învățat omenirea cultă, de șapte mii de ani încoace, să moară, pe el, care mă uimise prin neomenescul sau supraomenescul lui, prin tot ceea ce făcea sau simțea altfel decât se face sau se simte îndeobște, l-am descoperit tremurând, plâvragind, chicotind, amenințând și plângând, bătrânește și omenește deopotrivă". Acestea sunt momentele în care se simte o ușoară răvășire interioară a autorului de jurnal. El nu mai poate rămâne obiectiv, impasibil, nu poate să nu tresară la slăbiciunea celui ce era și avea să-i devină – pe zi ce trece mai mult – un "părinte" cultural.

Gabrie Liiceanu ne permite să pătrundem în universul lui Noica numai atât cât să ne dam seama că era om, adevărat om. "Momentul Noica" este cu siguranță unul de maximă importanță în istoria culturii române, urmând momentului Maiorescu și celui interbelic, însă ale cărui semnificații și efecte nu pot fi măsurate încă în amploarea lor.

Novac Andreea Cristina
Colegiul Național "Petru Rareș" Suceava

Cioburi și așchii ale impermanenței. Un mormânt mare care le ține pe toate și le știe pe toate. Iarba care crește neconținut pe deasupra, de un verde crud și brutal, iarba care le veghează pe toate și le ascunde pe toate. De aici, o pădure cât un neverland, crescută anume să anuleze orice primenire a uitatului, a nevăzutului și ascunsului. Un curent rece, venit de undeva din atimp, se odihnește pe pământul brun și cald. Un pământ primitiv, care curge, ex officio, de la izvorul memoriei, până la vărsarea ei în „marea trecere”. Un pământ născut din pământ și întors în pământ, asemenea unei ființe care este ceea ce trăiește și este în același timp în care există în orizontul său. Cioburi și așchii care vin să prăfuiască întregul silogism, trecându-l drept material impur, cu adevăruri și irealități. Și omul, mestecându-le pe toate, înghițindu-le pe toate, adunând și scăzând în sine, până la o nouă judecată. Un soi de veșnicie produsă manu propria. Jurnal.

Dintre toate câte le auzim, simțim și citim, acesta pare să fie un modus vivendi ideal. O dată exorcizată, spaima de literatură, de maiestuoasă reflexie a laturii noastre culturale (căci nu e viața singura literatură pe care o poate scrie oricine?), apare fenomenul de narcisism. Narcisism consumat zilnic în mizerie și satisfacție, energie și sentiment, grabă și plesneală. Nu e vorba de o posibilă aspirație către un centru al lumii, ci de o stare sine qua non, adusă din tărâmul conștiinței. A nu lăsa timpul să treacă în zadar. A te preocupa, mereu cu patimă, mereu cu ardoare, de lucrurile cu adevărat importante, de momentele care te traversează cu rapiditatea tgv-ului, dar pe care le poți manipula încă. Până la marea judecată. A construi un templu închinat trăirii, a turna mereu pământ peste mormânt. A te ascunde de alții și a te arăta ție, în nuditatea existenței, prin ideile placentare despre lume.

Dacă Păltinișul a fost, pentru Gabriel Liiceanu și cei trei - Sorin Vieru, Andrei Pleșu, Victor Stoichiță - un mormânt din care a ieșit și s-a afundat apoi Noica, nu știm cu certitudine. Nici măcar el, marele Noica, cel care le pregătește, convulsiv, „trecerea dincoace”, nu cred să fi fost conștient de acest lucru. În tot cazul, o asemenea deschidere către „locul continuității, al micilor sfîntenii și rituri”, către cultură în extremis, poate fi urmărită, cu o aleasă savoare, în volumul lui Gabriel Liiceanu - **Jurnalul de la Păltiniș**, apărut în anul 1983.

Departat de a fi o simplă radiografiere a anilor 1977-1981, cartea a generat, încă de la publicare, printre numeroasele reacții pozitive ale publicului, nașterea unui mit, mitul Noica. Paginile sale adună lecții de viață, ba, mai mult, o adevărată coală unde cultura devine o naștere a eului și a individualității, un Bildung și „o desprindere din lumea imbecilizării forțate și planificate”, căci cultura în sine este „adevărata bucurie; restul este desfătare” (op. cit.). Observăm aici, ca în mai toate jurnalele consacrate, o nevoie nebunească de a cocheta cu memoria, de a lăsa o urmă a energiei care refuză uitarea și dezechilibrul intelectual, provocat de o cădere bruscă în derizoriu.

Structural vorbind, dezechilibrul nu se produce nicidecum în această carte. Forma este, de fapt, o formalitate, o tehnică ce ține de actul în sine al diaristicii. Însă ceea ce rămâne aparte este caracterul jurnalului la nivelul ideilor, căci vorbim de un jurnal atipic, o scriere filozofică ce nu mai gravitează, cu narcisism, în jurul propriei existențe, ci este direcționată către o țintă anume. Discipolul Liiceanu se vede parcă în obligativitatea de a cataloga o experiență la fel de unică și trecătoare ca și viața, nu povestindu-se pe sine, ci povestindu-l pe maestrul său, Noica, din „chilia cu lemne și lighean cu apă pe sobă”: „avea pe cap o băscuță care-i dădea un aer de papă bonom. Nu este ieșit, cum sunt înclinați mulți să

creadă, judecându-l după micile aplecări cu care te întâmpină i după tonul molcom-dulceag. Este un naiv eficace.” (Joi, 24 martie 1977).

Întreaga carte nu este altceva decât o amintire proustiană a unui „timp pierdut”, dar mai ales reînviat de orice memorie despre Noica. El a fost, pentru acești patru discipoli (dar și pentru mulți alții), ceea ce ar fi fost și Aristotel sau Kant dacă ar fi căzut din ceruri în mulțime: un adevărat „antrenor cultural” (op. cit.). Iată ce notează Liiceanu, într-o seară de noiembrie din anul 1978, despre tărâmul făgăduinței: „Păltiniș a devenit o proiecție plină a spiritului lui Noica. Până și oamenii de aici i-au primit prin el un legato, ființa lor pare să atârne de salutul lui, de căciula pe care și-o scoate cu un gest prelung și încetinit, însoțit de zâmbetul lui smerit, prin care el, cel foarte sus și neștiut de ei, se ploconește în fața spiritului și a ființei, fără de care n-ar exista pathos, nici propria-i filozofie.”

Tête à tête cu realitatea implacabilă, Liiceanu încearcă orice formă de luciditate pentru a re-crea scenariile cu Noica-aporeticul, Noica-antrenorul de „cai de curse” și Noica-omul. Care este rezultatul acestei jertfe? Un jurnal filozofic, o meta-carte ce recompune un univers cultural fascinant, o amplă și memorabilă „repriză Păltiniș” relatată în decursul întâlnirilor din perioada 1977-1981 cu Noica, despre care Liiceanu nota în februarie 1979: „Fiind un antrenor extraordinar, el a știut să ne ia din punctul în care ne aflam și să ne propună idealurile performanței culturale fără să ne strivească sub ele, dar și fără să ne lase iluzia că le-am putea ajunge trișând. Noica reprezintă, de aceea, șansa noastră culturală. Prin el ni s-a oferit contactul viu cu un model cultural foarte înalt, care ne-a dispensat de pseudoconfruntări cu un mediu cultural ignobil și care ne-a învățat să privim faptele culturii de la înălțimea modelului pe care el însuși l-a configurat și l-a atins.”

Metoda de a vorbi prin Noica (Liiceanu oferă adesea cititorului pagini întregi de opinii ale discipolului său, dicuții și chiar lecții de filosofie), de a se cumineca prin intermediul unei imagini atotprezente a maestrului său, nu pare însă a fi întru totul agreată de criticul Alex. Ștefănescu, care remarcă, necruțător, „frazе de o eleganță căutată, uneori teatrale, lipsite de grația și de spiritul ludic cu care ne încântă cele scrise – sau spuse – de Andrei Pleșu (...) dar cu o elocvență brutală, obsedantă”, precum și „strădania autorului să ridice plasticitatea portretelor și a descrierilor de interioare și gesturi la o semnificație mai înaltă, să transforme proza în poezie” (**Istoria literaturii române contemporane**). Dar iată că, în spatele acestor fenomene, atât de contestate pentru „limbajul tehnic, specific disciplinei” (Alex. Ștefănescu), stau pitite imagini de o încărcătură expresivă uluitoare: „Insuportabilă senzația de inițiere condensată și integrală, de ezoterism profan, de glorie a spiritului asistată de Dumnezeuul culturii. După spectacolul acestui scrâșnet suprem al minții s-a așezat în mine, nu știu de ce, o tristețe mare. Și după ce Noica a plecat, ca la un semn, am început, Andrei și cu mine, să mâncăm. Am mâncat amândoi imens, mai mult tăcând.”

Deopotrivă cu notațiile zilnice, cu detaliile de portret ale maestrului sau ale discipolilor, acest Bildungsroman propune cititorului și alte scene, la fel de savuroase: ritualul aprinderii focului: „Noica se grăbește apoi să ne arate camerele calde, în care întreținuse focul toată ziua, mărturisindu-ne că s-a simțit ca un mare orchestrator de focuri...”, căldura camerei, dar și cea a ospitalității: „În cameră este întotdeauna cald și miroase a tutun de pipă. Ne prinde mâna în mâinile lui, bătându-ne încetișor dosul palmei, întru regăsire tandră și pact reînnoit de statornică prietenie. „Mă pot lipsi de o călătorie mereu amânată în Grecia, mă pot lipsi de București, dar de voi văd că nu mă pot lipsi.”, o seară a judecății: „Astă-seară, în camera lui Noica, a fost „judecat” Andrei. Ne-am așezat toți trei pe pat, rezemați de perete. Noica stă pe un scaun în fața noastră. Primim câte o portocală, ne povestim ziua, apoi judecata începe.” sau un program riguros, una din maladiile culturale ale lui Noica: „Program: Duminică: 9-11 program administrativ, 11-1 fundamentele filozofice ale istoriei artei, 1-5 dejun, repaus, lecturi, 5-7 meditații păltinișene, 8-9.30 discuție liber. Luni: 11-1

întregiri nefilozofice ale istoriei artelor (teologie, istorie, literatură, știință, revoluție tehnoco-științifică), 5-7 meditații bucureștene, 8-9.30 proiecte comune. Marți: 11-1 Plotin, 5-7 prezentări din ultimele lucrări, 8-10 proiecte proprii. „Cincinaluri”. Angajamente.”).

Cât despre actul de a scrie jurnale, iată ce notează autorul: „Orice jurnal trebuie să anuleze caracterul oarecum clandestin al faptelor de viață și, tinzând să le introducă într-o contiință de memorie colectivă, el are năzuința secretă de a le mântui de însemnele lor fatal subiective, trecătoare și, pentru ceilalți, neinteresante.” Cu alte cuvinte, orice jurnal este o radiografiere a unei existențe colective, a unui timp deschis care se închide în sine, prin tabloul categoriilor kantiene: necesar, real, posibil.

Privit îndeaproape, jurnalul pare a reuni un meta-timp, o experiență culturală care coboară pe panta Logosului cu aceeași prospețime cu care falnicul Noica se deschide discipolilor săi. „Orice infern era suportabil dacă paradisul culturii era cu puțință. Și paginile Jurnalului dovedeau că era cu puțință; chiar și în România lui Ceaușescu”, notează Liiceanu, ca dovadă că toate încercările maestrului de a propovădui „performanța culturală” (trecând în revistă „tinerii de viitor” între 25 și 28 de ani și alcătuind dosare, prin Cluj, Timioara, Sighioara, Craiova sau Iași, în care se afla, trecută pe fie, situația fiecărui tânăr cărturar, prinsă pe două rubrici: „Ce știe” – „Ce-i trebuie”) n-au fost zadarnice.

Dar ce rămâne din acești ani de „re-educare” și scriitură? Un supraom care făcuse apologia bătrâneții („punctul absolut de acumulare a vieții”) și pe care îl găsești, spre sfârșit, „tremurând, pălăvrăgind, chicotind, amenințând și plângând – bătrânește și omeneste deopotrivă”? O finală nevoie de a pune lumea în ordine? Un transfer între generații care ajunge la apogeu prin îndemnul dat lui Liiceanu: „Dragul meu, te conjur să îți iei destinul în serios. Lasă-l pe Heidegger; este o Sackgasse, o fundătură. Ca să-ți poți face cu adevărat treaba, trebuie să ai într-un buzunar miracolul grec, iar în celălalt pe cel german.”? În tot cazul, vorbim de toate acestea la un loc, de un mormânt deschis în paginile unui jurnal, căptușit cu pământul-mamă, pământul-timp și care, în adâncul său, închide o experiență suficientă sieși. Cioburi și așchii ale impermanenței, iarbă veghindu-le pe toate și ascunzându-le pe toate, glăsuind în cor: „să ne întemeiem în sinea lui, să fim, o dată, NOI CA EL.”

Jurnal în fărâme, de Eugen Ionescu

Rogobete Roxana-Sinziana

Colegiul Național “Traian” Drobeta Turnu-Severin

Părinte al “teatrului absurd”, Eugen Ionescu (sau Eugène Ionesco) a creat literatura alunecării lumii spre irațional, a depersonalizării ființei umane, a crizei existențiale, fiind influențat de filozofi precum S. Kierkegaard, A. Camus, M. Heidegger ori J. P. Sartre. Însă personalitatea sa nu poate fi cunoscută și înțeleasă în complexitatea ei insolită decât prin raportarea la întreaga mărturie personală. Așadar, este nevoie de o resuscitare exegetică a jurnalului său, un **Jurnal în fărâme**, publicat în 1967.

Astfel, ni se impune obligația de a fi martori la edificarea sintaxei ionesciene, care se refuză gândirii discursive și demonstrative. Jurnalul este atipic, deoarece nici o notație nu este datată. Mai mult, textul este fragmentar, discontinuu, speculativ, despletind aproape fractalic o infinitate de idei, transmutând subtil materia unei ingenioase metafore a imaginarului, dincolo de orice coagulat instrumental care ar putea-o fixa, fie și tranzitoriu, pe masa de operații a chirurgului estetic. Spectacolul acestor ramificații, a căror anvergură

este dificil de cuprins într-o primă lectură naivă, dezvăluie un evantai fragmentar și fragmentat, aruncat în groapa cu lei a reflecției interioare. Panorama spectacolului de umbre ale demonilor se desfășoară în spatele cortinei, dincolo de text, ilustrând un lanț pasionant, vertiginos și expansiv în toate direcțiile (atât temporal, cât și spațial).

Cuvintele radioactive devin instrumentalizare a catharsis-ului, un exercițiu lucid de exorcizare ce conține "adevăruri după moarte" (Vasile Ghica), însă remediul este refractar la timpul exterior, obiectiv. Totul se raportează la Sine și trece prin Sine, până la contemplarea timpului din interiorul Sinelui. O interioritate ardentă, mocnită, iminentă, care se pulverizează în frânturi disperate, ulcerate, distorsionate și afazice. Prin urmare, asistăm la o confesiune a epuizării totale, o irosire, o aglomerare de trucaje și măști ale Eului. Un solilocviu interminabil și alienat, în care Ionescu/Ionesco se istovește vorbindu-și, dar nu se aude decât pe sine. Un Sine în care fuzionează reveriile, oniricul, îndoielile, meditațiile, întrebările: "Imaginile din copilărie făcute țândări", "Criza limbajului", "Loviturile", toate încadrate sub semnul generic al "Visului". Așadar, senzațiile "reale" sunt permanent dublate de trepidanta frecventare a universului oniric.

În cadrul "realității", temperatura înaltă a mărturie, disperarea de a rămâne implicit în sine, de a rămâne scriitor își dezvăluie vertijul inconvertibil și șocant, consecvent abordării neconvenționale a relației dintre istorie și Eu. Fragmentele permit intrarea într-un labirint care nu se epuizează, mut și gol, obosit de cuvinte și sătul de frica repetată a timpului. Ele devin teatru al înfruntării cu sinele, insolit și oarecum paradoxal.

Incendiindu-și memoria, scriitorul desenează dansul apocrif al copilăriei, vârstă de aur a propriilor virtualități imanente și incrente. Regresiunea în cioburile inocenței configurează o trecere ce devine anxietate, așteptare a ceva fără de care nu poate trăi. Pe la 8-10 ani conștientizează: "Lumea [...] venind spre noi, îndepărtându-se de noi, desfășurându-se sub ochii noștri, în vreme ce noi înșine stăm locului și priveam cum trece timpul, rămânând însă în afara lui". Intuiția temporalității survine odată cu revelația potențialei morți, "ilogice, înfricoșătoare, un vid în prezent". Finalul incinerator își face simțită prezența: "dintr-o dată, s-a petrecut un soi de răsturnare: ca și cum o forță centrifugă m-ar fi proiectat în afara propriei mele imuabilități; printre lucrurile care se duc și vin și duse sunt".

Mai târziu, la 15-16 ani, adolescentul intră în ciclul devenirii, o devenire ca neantizare și alienare, o cufundare într-o entropie irepresibil degradantă: "gata, se sfârșise, eram în timp, în curgere și în finit". Convulsia inițială a trecutului se evaporă pe parcurs: toate astea s-au uscat [...] s-au făcut ca o foaie subțire-subțire și străvezie, da, care apoi s-a spart fără zgomot". Timpul devine tot mai greu de acceptat, conturul existenței este asimilat cu greu de penelul conștiinței: "N-am izbutit nici să accept existența, să mă accept pe mine însumi.". Absurdul, oboseala îl înghit între pereții ascuțiți, ca într-un "tragic dialog al conștiinței cu limita" (G. Liiceanu): "Eu sunt limitat și alienat.[...] Am alergat după viață să prind parcă timpul, și am ținut să trăiesc... ca și când aș fi alergat pe lângă ea." Această senzație de exil din sine, imposibilitatea de a-și regăsi sufletul și miezul referențial al rugăciunii sunt însoțite de o concluzie dureroasă: "Atâta am alergat după viață încât am pierdut-o.[...] Suntem în viață ca să murim.[...] N-avem ce face." Regăsim acum la Ionescu/Ionesco "sentimentul persistent al neliniștii, al zădărniciiei sfârșitului de lume". Ne învârtim într-un cerc imobil, din care evadarea este interzisă, unde iluziile se spulberă brutal, iar cernelurile indescifrabile ale morții și anihilării invadează precum ciuma lui Camus.

Cutremurarea în apocalipsul personal al adevărului revelat în sine oferă prilejul excavarilor simplității, a fineții și a conciziei, a francheții și a asprimii tonului. Confesiunea conține echilibru și circularitate a temelor, dar stabilește și o relație afină, necontrafăcută cu dublul: "Singura mea justificare de a vorbi despre mine e faptul că mă dedublez și că

vorbesc despre mine ca despre altul, ca despre un caz străin.” De aici probabil și ușurința de a vorbi despre propria moarte: “Uite aici o funie, e înnodată. Desfac nodul. Nu mai e nodul. Ce s-a făcut cu nodul? Funia rămâne. Alte noduri se pot face cu aceeași funie. Eu sunt un nod, sunt funia. Sunt oare mai degrabă nodul decât funia?”

Cel de-al doilea plan, “irealul” oniric, se suprapune neîncetat peste primul, încununând un crescendo de sfâșieri lăuntrice, dezolări alchimice. Pânza visului presupune asumarea propriei singurătăți, într-un paradis în care tristețile sunt întotdeauna ireductibile și în care este posibilă șansa de a ne mișca înăuntrul propriei existențe. Aceste fragmente de cer întunecat ale conștiinței alcătuiesc, de fapt, caleidoscopul revelator al intrinsecului: “visul [...] este revelator [...], adică el dezvăluie, înfățișează și deopotrivă ascunde ceea ce înfățișează; ceea ce visul dezvăluie, prin cenzuri, prin simboluri, ese ceea ce conștiința diurnă ascunde.[...] Visul demistifică”. Zidul ce apare în mod repetat în cadrul himeric simbolizează incapacitatea de a realiza incidența dintre Eu și plenitudinea absolută, izolarea de dimensiunile profunde. Semn ultim și decisiv al experienței, visul contribuie la decodificarea propriilor simboluri, iar personajul Schäffer devine un alter-ego într-un alt teritoriu de înțelegere. Practic, așa cum notează și Marie-France Ionesco, “un scriitor povestește totdeauna nu viața, ci viețile sale, viața trăită, dar și viețile visate, imaginate, truate, în care jocul, miturile și referințele culturale se îmbină”.

Jurnalul devine, așadar, o carte de învățăture pentru sine însuși, în care autorul poate fi găsit în fiecare cotlon al textului ca subiect al autoconstruirii. Scrisul îl eliberează în măsura în care el se eliberează de scris. Plimbările prin pădurea labirintică interioară au un singur scop: “să mă aflu pe mine însumi”. Toate notațiile suprapotentează sinceritatea, descătușează strigătele. Urcă din profunzimile substanței și se oferă ca o amantă. Apoi coboară din nou în materie și se ascund, latent, înăbușit. Alinare și tortură, crisparea, debusolarea determină o luciditate exacerbată, umana și dureroasă și devine, în individualitatea ionesciană, un cadru în care deșertul deznădejdiei înflorește miraculos după fiecare furtună a tragicului – a tragicului ficțional, dar și non-ficțional. După cum spune Mircea Vulcănescu, “Eugen Ionescu este bolnav de luciditate, îmbolnăvit de acuitatea spiritului său discursiv, de obligația de a vedea clar și poate puțin de păcatul exagerării”.

Până la urmă, scopul acestui praf de imaginație încercat acum este de a afla cine este Ionescu/Ionesco, de a eflora un mit indescifrabil, dar ne răspunde el însuși în **Jurnal în fărâme**: “Eu sunt deci cel ce (mă) se privește, un soi de Dumnezeu neputincios. Nu sunt doar o privire. Sunt și cel ce nutrește patimi, dorințe etc., sunt deopotrivă eu și nu sunt eu, sunt înăuntru, sunt afară, acela care face, care e făcut, care vede cum face, se face, cum se face că, fără să înțeleagă prea bine.” El este cel pentru care uimirea “e cu adevărat conștiința [...] cea mai autentică”, pentru care ne-răspunsul e cel mai potrivit răspuns”.

A-l prinde pe Ionescu/Ionesco sau pe om în general într-o orchestrație logică este periculos și nedrept. Lectura jurnalului său ne salvează, în măsura în care ne aruncă inevitabil către a trăi, fiecare în felul nostru, același text, deschis neîncetat intuițiilor, experienței gândirii și neliniștii noastre. Sfârșitul acestui travaliu nu se poate încheia. Declicul autobiografic are menirea de a deveni propriul principiu cosmogonic, referențial și autoreferențial, un metajurnal, metarealitate în care se materializează, cu sau fără voia scribului, opțiunile contradictorii ale unei conștiințe artistice atrase mereu de experiment. De experimentarea exteriorității și, deopotrivă, a interiorității: “Eu sunt atât de adevărat încât nu mă pot lepăda de mine însumi. Mă organizez. Eu sunt cel care mă organizez astfel, rânduind într-un alt chip unele și aceleași materiale.” Scrierea de sine, logocentrismul transfigurat, se metamorfozează într-un joc superior și atemporal al spiritului, într-un monolog demiurgic.

“Fărâmele” se organizează într-o endosmoză de tip particular, menținându-se în fluid. Voința de coerență pendulează continuu, într-un balansoar al sinelui – între existența abisală și planarea în zenit. Dialogul își trage seva din topirea dialectică a sinelui cu sinea într-o fuziune pătrunzătoare și alchimică. Iar simțurile frizează starea de levitație într-o aparentă pierdere de identitate. Din contră, este o revelare a aluviunilor subconștientului, o plonjare în “noaptea Inconștientului”. Totul se termină într-o nevroză a visului inconsistent, căci esența este rotirea în jurul propriului ax.

Jurnal de licean

Barbu Taisia

Liceul Teoretic “Ștefan Odobleja” București

București, 30 noiembrie 2007

E frig și întuneric. E numai 6 fără 5 p.m. Aștept troleul parcă de-o veșnicie și ascult radioul în căști. În sfârșit, vine. Urc. Obişnuită și resemnată cu aglomerația, găsesc dibace un loc liber. Mă așez lângă o mamă care-și luase fetița de la școală. Femeie tânără, oacheșă, superficială, cu părul răvășit de vânt, de burniță și de fetița care nu-i dă pace. Citește intrigată un manual de religie, scos din curiozitate din ghiozdanul copilei. Rămâne indiferentă la rugămințile repetate ale fetei de a-i strânge codițele semiîmpietite, care alunecă neglijent pe o geacă roz. Fetița se plictisește să insiste degeaba și-și mută interesul spre geamul aburit. Începe să deseneze cu degetul ei mititel un soare care râde. Oricât încearcă să-l facă să arate mai bine nu reușește. Dezamăgită, renunță. Într-o stație cele două coboară, iar eu mă surprind fixând cu un zâmbet infantil geamul cu soarele mângălit.

Nu-mi dau seama de ce am amintit scena aceasta aici, dar mă surprind încă o dată zâmbind la amintirea soarelui.

Pagină de autoportret... 5 decembrie

Autoanaliza la care mă supun zilnic nu poate să aibă efecte pozitive, nu? Sau mai bine zis autocritica. Orice aş face, nu reuşesc să fiu mulţumită de mine însămi. Pendulez între două extreme: când de un calm imperturbabil, când colerică până la extrem.

Îmi place să fiu absolut fericită și nu doar mulțumită. Nu prea reușesc. Vreau să fiu împăcată cu mine însămi și, din prea multă perseverență sau ambiție prostescă, nu prea reușesc. Despic firul în patru de fiecare dată când am ocazia, sunt uneori nesigură pe mine, însă cred că reușesc să ascund destul de bine lucrul acesta. Îmi place să râd din tot sufletul, să dansez, să cânt, să ascult, să deschid geamul dimineața, în plină iarnă și să mângâi zăpada de pe pervazul înghețat. Îmi place mirosul acelor de brad și al lemnului verde. Îmi place să alerg desculță pe gazonul din curte și să adorm în patul din casa bunicilor. Îmi place să admir, vara, gârla ce se despică vesel lăsând loc unei movile crude de pământ, plină de buruieni cu un miros urât, narcotizant. Îmi place să ascult scara țârâitul greierilor și lătratul curios al câțelului. Îmi place scârțâitul leagănului în care ațipesc, în serile răcoroase, îmbătăta de parfumul Reginei Noptii. Îmi place să adun frunze veștede toamna, din stația de lângă liceu, unde aștept răbdătoare troleul. Îmi place să culeg nucile verzi din grădina bunicilor. Primăvara, să gust corcodușele. De sărbători, să ascult reclama de la Coca-Cola, care îmi induce o stare nemaipomenită și mă face să fredonez în surdină binecunoscutul refren „...vin sărbătorile, vin...”.

Îmi place să trăiesc la intensitate maximă bucuriile mărunte!

11 decembrie

Ah!... Îmi simt pleoapele atât de grele, ca după o veșnicie de nesomn. Și încă e întuneric și liniște. Se aude doar secundarul ceasului, din dreapta patului, al cărui ritm monoton a devenit de mult timp obsedant și parecă s-a sincronizat cu bătăile inimii. Da, am dreptate: o dată ceasul, o dată eu, imediat în urma lui, o dată ploaia pe jgheabul de lângă fereastră. Armonie perfectă... Și iar senzația nebună de semiconștientă, când te lupți cu somnul și cu alarma telefonului, care sună atât de sinistru pe întuneric și care-mi imprimă mișcările mecanic, efectuate conștiincios, ca un ceas elvețian.

Repet obsesiv cuvântul „ceas”, nu? Laitmotivul jurnalului, cred. Zâmbesc, gândindu-mă câte reacții aş vrea să-mi surprind în scris. Oare se potrivește didascaliile în jurnal? Dar se poate să nu se potrivească ceva când te afli față în față cu tine însuși?!... Zâmbesc...

Da, ceasul a devenit laitmotivul meu. De parcă aş fi rămas în urmă cu timpul. M-a lăsat el în urmă și trece pe lângă mine. Nu. Mai bine-zis prin mine, cu așa repeziciune de nu-mi dau seama. Cred că cineva l-a stricat și merge mai repede. Alunecă peste oameni, peste spațiu și te ofilește. Îți face inima să bată mai repede, gândurile să-ți usture mintea mai rău, problemele să te macine mai tare, să uiți mai repede amintirile, să nu mai simți gustul și mirosul vieții, să nu mai poți fi așa cum ai vrea.

Și atunci, cum să nu mai fii obosit și să nu simți cum te doare fiecare încheietură a corpului și să nu aluneci în nepăsare?...

20 decembrie

E iarnă, e frig, dar se apropie Sărbătorile! O neobișnuită euforie mi s-a furișat în suflet și mi se răspândește prin minte cu o rapiditate de nestăvilit. Nu mă pot abține să nu reproduc aici câteva versuri celebre: „You'd better watch out, you'd better not cry, you'd better watch out, I'm telling you why... Santa Clause is coming to town!”. Aș fi vrut să atașez și linia melodică, dar, din păcate, sunetul nu se poate imprima pe hârtie.

Luminițele multicolore ce răzbesc prin jaluzele îmi amplifică și mai tare sentimentul. Și asta fără să mai punem la socoteală și vacanța care e la doar două zile distanță!

Cum n-aș vrea ca superlativele să năvălească prea brutal pe hârtie, mă voi rezuma la atât astăzi. În final, îți dăruiesc, dragă jurnalule, o grupare săltărească de semne de exclamație, care să-mi amintească de beatitudinea-mi molipsitoare: !!!

30 decembrie

Ultima sută de metri din 2007.

Și acum, obișnuita-mi cronică la cumpăna dintre ani. Nici nu știu când a mai trecut și anul acesta. Nici măcar nu mă obișnuisem să scriu 7 în loc de 6 la dată că gata: am trecut deja la 8. Cred în continuare că cineva s-a jucat cu timpul și l-a stricat.

Realizări în 2007?...

N-am să le scriu. De ce? În primul rând, pentru că sunt încă nemulțumită de mine însămi și nu, nu mă interesează că tu, jurnalule, la fel ca aproape toată lumea, consideri că perfecționismul este o prostie. Ei bine, nu este. Pentru că așa vreau eu! În al doilea rând, pentru că vreau să-mi păstrez sentimentul de vinovăție și neîmplinire (ca pedeapsă pe care mi-am autoaplicat-o). În al treilea rând, pentru că aş fi vrut să scriu că m-am mutat la Paris și am o viață fantastică. Așa că, păstrez totul pentru când mă voi muta la Paris și voi avea o viață fantastică.

Ce pot spune după anul acesta e că sunt mai obosită ca niciodată. Obosită psihic și fizic. Mi s-a întâmplat de multe ori (și experimentez asta și în momentul de față) să am senzația că mă zbat pentru nimic. Fac ce fac, pentru că nu pot să nu fac. Conștiința nu mă lasă să

stau degeaba, să nu-mi fac datoria. Și chiar dacă nu sar peste nimic și fac totul, absolut totul, ba chiar mai mult, nu reușesc să fiu mulțumită de mine. Câteodată mă întreb de ce mă mai obosesc, dacă tot nu mă simt pe deplin mulțumită și mă gândesc să las lucrurile la voia întâmplării. Doar mă gândesc. Nu pot s-o și fac. Cel puțin nu conștient.

Dacă aș putea să dau timpul înapoi...

Aș schimba o grămadă de lucruri. Mă enervează oamenii care spun că nu ar schimba nimic. E imposibil să nu fie ceva, un lucru, o întâmplare, o reacție cât de mică, pe care să nu vrei s-o modifice. Să spui că nu ai schimba nimic e ca și cum ai spune: „Dragii mei, eu sunt perfect. Priviți-mă, căci n-am făcut în viața mea ceva care să-mi dea remușcări sau care să mă facă să mă simt prost cătuși de puțin.”. N-am dreptate? Mi-am spus de atâtea ori că o să renunț la întrebări de genul „N-am dreptate?”, pentru că n-au niciun rost. Gata cu obiceiul ăsta! Deja îmi aud conștiința spunând sarcastic: „Aiurea... <<ai puținică răbdare...>>”.

Da. Ziceam că aș schimba o grămadă de lucruri. E drept, multe contează doar pentru orgoliul meu personal. Știu că sunt răutăcioasă uneori. Că spun ceva și pe urmă regret. Că nu-mi cer scuze, chiar dacă ar trebui uneori, de multe ori, de cele mai multe ori... Dar nu asta vreau să schimb. Aleg să renunț aici la pledoaria mea, dragă jurnalule, căci, la fel ca întotdeauna, m-am îndepărtat de la subiect și ar fi cazul să mă opresc. Noapte bună vouă, nemulțumirilor mele...

Mă duc să-mi aleg cerceii pentru mâine seară.

Jurnal de licean

Buteață Andreea

Colegiul Național "Ion Minulescu" Slatina

20 ianuarie 2008

E târziu și încă nu pot dormi. Minteă îmi zboară aici și acolo... sunt nestatornică în gânduri și acțiuni. Nu mă pot hotărî asupra unui om, asupra unui fapt. Mă întreb dacă afară e lună – camera mea e luminată. Aproape că pot scrie fără lumină. Sunt nehotărâtă... mă văd incapabilă să construiesc ceva: cu temelie puternică, cu ziduri înalte putând să reziste în fața unor eventuale ploi. Ideile-mi sunt dezordonate și mereu îmi propun să fac măcar un lucru așa cum trebuie, să-mi pun la punct un plan, să-mi găsească cuvinte potrivite și să materializez toți fluturii ăștia de idei ce-mi zboară prin minte. Zidurile cetății mele nu rezistă în fața ploii... doar că n-a mai plouat de mult. Trăiesc zile monotone, pline de propria-mi inutilitate, de obsesia că nu pot face nimic cum trebuie. Mi-e dor de ploaie, de tot ce înseamnă apă prelinsă pe geamuri flămânde de căldură și suflete încărcate de sentimente indefinite. Mă simt ciudat, pentru că nu pot face nimic să ies din starea asta de amorțelă. Aș vrea doar să zac pe pământ sau pe o podea, privind lumina cum se dezbracă ușor-ușor. Mereu am vrut să vad răsăritul, dar niciodată n-am stat până dimineța... ascult muzică pentru dimineață. Și mi-e dor de unele zile pe care atunci nu le doream. Îmi vreau zilele de vineri înapoi. Oare câți oameni dorm acum? Oare câți se trezesc și câți zâmbesc? Tremur și nu știu de ce. Versuri îmi inundă mintea, dar mă opresc aici înainte de a crea și mai multă dezordine în rânduri.

23 ianuarie 2008

Fiecare zi se stinge la fel, în fiecare zi fac același lucru. Sunt obosită de tot ce fac. Școală, acasă, somn, școală, acasă, somn. Nimic altceva. Încercările de evadare sunt și ele condamnate: "De ce nu faci pentru școală? Iar citești alte cărți?" Vreau... acum vreau să încerc altceva. Vreau să scap de zilele astea moarte, când nimic nu se schimbă.

"Niciun corp nu este perfect elastic". Dacă tragi prea mult, orice corp se deformează iremediabil. Eu aș spune altfel. Dacă un "ceva", un corp sau un suflet e presat, apăsător, nu-și mai revine niciodată exact la forma inițială. Poate părea la fel, dar ceva se schimbă, nu mai poate fi îndreptat. O parte din tine rămâne diferită după fiecare experiență. De aceea, la sfârșitul tău, ești doar un rezultat al vieții, nu mai ești decât o parte din ce-ai fost la început. Nu-mi place mecanica. Nu-mi place fizica. Dar, oricum, în ultimul timp nu mai știu ce-mi place.

Astă seară stăteam la semafor și priveam cum mi se scurg secunde din viață în timp ce așteptam să trec strada. 31, 30, 29, 28... se scurg încet. Oare aș putea să rămân în fața semaforului mereu? Să-i privesc număratoarea, mereu aceeași, contabilizându-mi clipele rămase? Până când... până când? "When the people run in circles it's a very, very mad world". Într-o stație de autobuz era un bătrân care-și număra pașii în cerc. Până la 5. Număra până la 5, așa cum fac piratii când își caută comorile. Poate își căuta visul. Era singur, foarte singur. Și trist, tare trist. "Îmi e frică și tremur de un nou cutremur".

24 ianuarie 2008

Și iată că a venit. Cutremurul a venit. Și mă așteptam. De ce nu cred când cineva mă avertizează? De ce fac mereu greșeli inutile? Dar poate că unii sunt făcuți să facă greșeli. Vreau să treacă și ziua asta și ziua de mâine. Vreau să plouă. A plouat. Într-una dintre nopțile care au trecut a plouat. Deși afară era frig și trebuia să ningă, a plouat.

În ultimul timp sunt acuzată de o schimbare. Nu recunosc nimic. Și totuși... oare m-am schimbat? Care e diferența dintre mine de acum și mine de altădată? Oare sunt mai indecisă (se poate?!). Nu știu, nu cred. Ca pe orice lucru important îl voi lăsa deoparte. Am să amân cât de mult pot.

Progresii, progresii, inducție, progresii aritmetice. Progresii. Am lucrare din progresii. Numere, progresii... ce ar fi dacă numerele n-ar mai fi așezate cum trebuie și ar fi doar niște desene pe un perete vechi? Mă dor urechile. E liniște totuși. Dar în mintea mea răsună scuturi și săbii. Privește, vin la țarm corabiile vikingilor!

Undeva, adânc în ceea ce se numește în general suflet, mi-e mereu sete. Și de-asta vreau mereu să plouă. E logic... nu? E matematic, rațional. Nu, nu e. În lumea mea nu e nimic rațional și logic. În mintea mea totul e într-o altă ordine, și de-asta n-o înțelege nimeni. Măine e vineri. Am lucrare din progresii. "Să vă pregătiți din..." Asta ne repetă toată lumea, ca pe un refren plicticos. Se face liniște pentru urechile mele.

26 ianuarie 2008

Ieri sau azi am făcut cunoștință cu un cineva de la o clasă vecină. Nu mai am noțiunea timpului, căci zilele sunt ca progresiile aritmetice, dar fără rație. Deci constante, toate la fel. Așa că s-ar fi putut întâmpla la fel de bine și ieri și azi. Am dat mâna cu acel cineva. După ce a plecat, am simțit parfumul său pe mâna mea. În mod ciudat, o persoană pe care o cunosc de două minute își lasă amprenta asupra mea. Parfumul acela a rămas pe mâna mea o vreme, până când încet-încet s-a pierdut. Câteodată am impresia că încă mai e acolo, pe pielea mea, dar nu-l mai pot prinde.

Afară cerul e construit din petece, Roșii și galbene, culori ale soarelui în agonie, într-o rece seară de ianuarie. Au spus că oricât de rece e iarna, o să vină și primăvara. Oare când o

sa vină primăvara? A fost o iarna lungă... și probabil că nu s-a terminat. E așa lungă... de parcă sufletele noastre putrezesc acolo, în interiorul caselor cu ferestre luminate. Când mă duc la școală mă uit în jur și văd oameni cu suflete zbârcite de atâta iarnă. "Ce existență bizară, un dig care și-a pierdut marea". Un suflet care și-a pierdut primăvara. Vreau... vreau să fie primăvară, și soare, și vacanța. Și timp. Și nu mai vreau zile goale. Se face târziu... "târziu, când zăpezile sunt albastre". Nu mai cade zăpadă de pe acoperiș. Ascult... ascult. "Timpul petrecut alături de ea... visuri ca acesta trebuie să moară". Oare visurile noastre se evaporă? Se pierd? E târziu. Personaje și fragmente se amestecă în mintea mea. E prea târziu.

27 ianuarie 2008

"În prima zi din restul vieții / Zeii vor merge braț la braț cu poezii". Nu știu de unde sunt, nici măcar dacă sunt corecte. Sunt doar niște versuri. Începe o nouă săptămână, ultima până la vacanță. E aiurea să ne mai ducem – oricum toată lumea e plictisită, încercând să scape de ore. Sunt secată de energie (pentru a câta oară?), trăiesc doar prin ce citesc. Parcă sunt un robot: fac lucruri pentru că așa trebuie. Suntem limitați de regulile unei societăți care ne îngreuează libertatea de a alege. Și nu numai alegerea e decisă, ci întreaga viață. Încep să mă întreb dacă are rost.

Atunci când mă simt calmă, foarte calmă, inima începe să-mi bată cu putere ca și când m-ar îndemna să fac ceva, să nu mai zac în starea asta de nimic.

Se aud trenuri. Iar e noapte. Și frig și iarnă. "E miezul nopții. Plouă." E miezul nopții, dar nu plouă. Oare Anna Karenina moare în fiecare noapte de iarnă spre a-și ispăși păcatul? Care a fost păcatul ei? Acum într-o gară oamenii așteaptă să vină un tren spre a porni altundeva, spre o nouă zi. Gările sunt triste, tare triste. Se simt și ele părăsite, căci oamenii nu sunt statornici. Oare cum ar arăta o gara care zâmbește? Și zâmbind, tot tristă ar fi.

28 ianuarie 2008

Vreau să scriu ceva. Poate o să renunț. Poate nu. Nu-mi găsesc locul nicăieri. Azi a fost așa frig... Ce o să fie mâine? O să mă trezesc ca un robot și îmi voi repeta zilele la nesfârșit. Adi mi-a spus că din comoditate nu ne putem schimba (destinul, viața sau doar pe noi înșine). Eu cred că e un ceva anume care ne oprește, mai mult decât comoditatea. Sau poate că-mi place să dau vina pe altcineva și nu pe mine. Vreau să păstrez unele lucruri așa cum sunt azi, unii oameni așa cum îi știu eu (sau poate doar cred). "Din comoditate" îi voi uita, căci e prea greu să încerci să ții minte ce e important.

8 februarie 2008

Zilele din vacanța asta au trecut ciudat. Am stări schimbătoare. Pot fi indiferentă și pot privi lucrurile din jur de parcă nu sunt ale mele. Mă simt ca un ciudat spectator al propriei mele vieți. Dar sunt și zile când sunt copleșită de sentimente. Sunt inundată de un flux al trăirilor. Mâine e ziua celei mai bune prietene. Nici nu încerc o descriere. Îmi e suficient să o știu aproape și clară în minte.

21 februarie 2008

Am plecat de la școală cu un sentiment de gol, de încarcerare. Afară era soare, era frumos și se juca fotbal. De parcă ar fi fost vacanță. Ce căutam eu acolo? Ce căutam eu la școală? Sau acasă? Mi-ar fi plăcut să merg pe străzi goale în lumina de aproape primăvară. Nu-mi dau seama când a trecut timpul. Mai e puțin și vine primăvara. Vreau să merg la gară, să o văd pustie și rece, deși e cald. Mama mea era să fie călcată de tren. Era în clasa a zecea. Îmi tot repet asta fără să înțeleg: mama mea era să fie călcată de tren.

9.09.07

Niște studenți de la Medicină au inițiat cândva un proiect, anume harta mirosurilor din București" [după modelul celei din NewYork]. O hartă cu arterele mari și cu stații de metrou și de transport la suprafață, cu mirosurile specifice de acolo: vomă, urină, transpirație, fecale umane, fecale animale, mușchi, apă stătută. Astăzi, 9 septembrie 2007, am hotărât ireversibil că voi merge la facultate în Iași. Și tot astăzi Eddie mi-a spus că dacă pic bacul ne despărțim.

Aoleo, în 23 de minute trebuie să fiu în fața CDC-ului. Merg cu Raluca să plătească lumina. Pe mine mama nu mă trimite să plătesc facturi; cică decât să-mi explice jumate de oră unde anume trebuie plătite, mai bine se duce singură [din seria "Decât să te pun pe tine, mai bine-mi fac singură"]. Mă schimb și plec. Șapcă verde, geacă grenă, pantaloni bleumarin și bocanci maro. Eu niciodată nu mă asortez. Dacă mă vei vedea vreodată asortată să știi că a fost din greșală.

Akum kiar brb, k tre să plec rpd. || back.

Mă plictisesc, mă plictisesc, mă plictisesc, mă plictisesc, mă plictisesc, mă plictisesc, mă plictisesc, mă plictisesc, mă plictisesc, [...], mă plictisesc!!! Aș putea ieși, aș putea citi o carte, aș putea să multe, dar cel mai bine pot să stau acasă și să fac o grămadă de nimic toată ziua. Să stau în pat, să ascult muzică și să mă gândesc la prostii. Adică la chestii aiurea, nu la prostii din alea ☺ Și să mănânc jeleurile colorate, să bag multe în gură, până obosesc mestecând și-mi ies acizii ăia pe nas.

Tot azi mi-am promis că atunci când o să fiu mare am să păstrez legătura cu toate mătușile, cu toți verișorii, finii, nașii, să ieșim în weekend la iarbă verde cu familionul.

Uite, acum aș vrea să fiu la mare. Să fie noapte, să mă lase Anca din nou singură, să mă plimb pe plajă, acolo unde nu e lume. Sau. Să stau pierdută printre lume multă-multă și necunoscută, la un foc de tabără, ceva.

Filmul "High Fidelity" începe foarte interesant: tipul își pune problema dacă "Ascult muzică tristă pentru că sunt trist sau sunt trist pentru că ascult muzică tristă?". Sunt atât de luminată încât știu răspunsul și știu că viața e frumoasă iar în caz contrar numai tu ești de vină. Când simt nevoia să mă simt împlinită, mă uit la ce am și la ce sunt și la ce fac și la cum fac și la cum sunt etc. și, cu un strop de optimism, zâmbesc către mine și mă simt bine. Asta e una din zilele alea.

Am văzut pe MTV UK un clip foarte vechi de la Radiohead într-un top, pe locul II și-mi săltă inima ☺

Diseară am să-mi tai puțin vârfurile genelor, că-mi intră în ochi. Eddie cică s-a bărbierit. Bine că nu o să ne mai vedem până poimăine. M-am gândit la un titlu pentru următorul set de 100 de e-mailuri și n-am găsit nimic. Nimic demn de noi, bineînțeles. Ce tare, vorbim în "sute de mailuri". Cică "Mai ții tu minte, acu 232 de mailuri ți-am zis că..."

E vreme din aia londoneză care începe să mă indisponă. Mă duc la o porție de stricat ochii la TV, ce va culmina cu mult zzzZZZ.

Încheiat transmisiunea, good night și tie!

cândva, tot în '07

M-am trezit la 8 fără 22 [7:38; 7+3+8=18; 1+8=9, deci perfect]. Am băut o cană cu lapte și-am citit niște mailuri de când îi seriam lui Eddie de pe telefon, de la mare. Cică

“Sunt pe dealul ăla din Costinești, sus, și stau pe o bancă și mă uit la mare, la cer, la valuri și mă gândesc. Ți-ar plăcea și ție aici, mai ales cum ești tu meditativ. Și-i frig, cum îți place ție. Îndată mă duc până la epavă, pe plajă. Ciao ☺”. Ți-am spus ca avem ~900 de mailuri până acum? Și încă mă doare jumătatea stângă de față de la apucăturile lui.

Primul lucru care mi-a venit în minte când am făcut ochi a fost Dixie Darlin'. Dacă voi avea vreodată un magazin, chioșc, hotel, motel, bancă, vreo insulă / iaht personal(ă), se va numi Dixie Darlin'. Îmi și imaginez un chioșc în colțul blocului pe care scrie cu litere portocalii Dixie Darlin'. “Mama, mă duc să iau o kilă de mandarine de la Dixie Darlin', ție nu-ți trebuie nimic de la Dixie Darlin'?” – “De la Dixie Darlin'? Mergi la Dixie Darlin'? De fapt stai, cobor și eu cu tine până la Dixie Darlin'..”. Ar fi genial! Aș vrea să ceva...

tot în 2007, seara

De ce? – cea mai periculoasă întrebare. He-he, copile nebun, întreabă-mă “De ce?” și mai apoi fă-ți timp.

Uite încă un mail: “[...] Și-apoi am fost pe plajă și în mare și-am înotat în larg și stăteam așa, în plută, și mă uitam la cer și mă gândeam.. Pff, ce altceva îți mai poți dori în momentul ăla? Mănânc și merg înapoi. Ciao >:D<”. Cel mai mult îmi plac mailurile de asta-vară. Sunt cele mai scurte, dar care lasă cel mai dulce gust.

Pe mai târziu, d r a g u l e.. || back in business.

Am fost până la bica. Mi-a împletit niște șosete verzi. Bunica are mereu sticksuri. De-alea la cutie. Are o noptieră lângă pat pe care ține veioza, telecomanda și o cutie de sticksuri. Mi-a făcut un ceai [se spune că e mâncarea cea mai sănătoasă] de tei, din flori culese în spatele blocului, nu prostii d'alea la plic. T U știi că E U am o problemă cu chimicalele? Niciun suc natural la cutie nu poate fi natural, nicio pastilă nu poate face numai bine, aproape orice cumperi din magazin e plin de euri. Uneori îmi imaginez cum ar fi să mă mut undeva la o fermă, să-mi cultiv singură tot ce bag în gură, să scot cu mânuța mea din fântână apa pe care urmează să o beau, să duc o viață sănătoasă. Cred cu ardoare în “Îmi iubesc țara atunci când nu mă uit la televizor și când nu merg pe stradă”. Fu om mare Paler ăsta, da' se duse săracu'...

De astăzi am reducere 100% la căldură.

Vreau ca soțul meu să aibă burtă; nu să fie gras, doar să aibă burtică. Și-aș vrea să avem un pat din ăla cu apă, și perne mari, mari și tari, nu moi, și lenjerie de pat de-aia în care te pierzi.

Dar, viața nefiind atât de roz pe cât sunt ochii mei de verzi, mă întorc pe front [la făcut ceva ordine prin hrubă, deși pare-am fi la Cooperativa Munca În Zadar aici]

Cică Eddie făcea flotări pe întineric când a primit semeseul de la mine.

Eu în sfârșit am făcut dușul ăla pe care îl tot amân de sâmbătă seara. ☺ [azi fiind luni, iar ieri nu am ieșit din casă] și fiind singură acasă am stat așa 3 minute încercând să definesc feelingul pe care îl ai când ești ud și gol în cameră. N-am găsit nimic... Poate data viitoare.

Sunt foarte mulțumită de mine că am fost la magazin și mi-am luat așa: o mandarină [mandarină!!!], un grapefruit, un ciorchine de struguri și un kiwi. Mă simt atât de bine; adică am dat 40.000 pe 4 fructe sănătoase. Altcineva ar fi preferat să dea 37.000 pe o pungă mare de chipsuri, pe o ciocolată sau pe o sticlă de cola/beră.

What a day for a daydream na na na

Și-am mâncat ciorchinele de struguri și arată atât de bine mandarina, kiwiul și grapefruitul în castronul verde în care le-am pus, încât nici nu-mi vine să le mănânc. Camera mea arată perfect în seara asta. Am calculatorul, am TV-ul, am fotoliul întins, am

bibliotecile, am v e i o z a!, am oglinda, am scaun care se învâрте, am și spațiu berechet dacă am chef de flotări, am fructe, am DVD-uri cu filme. Unde ești T U, inger nebun?

Mno, desenele s-au terminat, Mariana vă urează o noapte bună, copii!

eh, '08 deja

Se făcu așa deodată 7 pm. N-am idee când trecu ziua. Îmi propusesem să trec măcar azi de pagina 13 din Orgolii, dar nu fu să fie, și nici n-o să mai fie; nu azi. Niciodată nu duc la bun sfârșit nimic din ce încep luna. De marți încolo e mai mult spor, e mai mult chef, e aaaaltă treabă. Luna e o prelungire a stării de duminică, care e o prelungire a stării de sâmbătă seara. Azi am să mai ascult muzică, să mă încarc pentru marți.

Din categoria silly stuff: pe Y!Mess sunt pe invisible pentru toți în afară de mine și-mi tot schimb avatarul și statusul și mă simt atât de bine; de fapt chiar mă distrez făcând asta. Aș putea sta săptămâni întregi cu cu mine, făcând lucruri care nu m-ar plictisi nicio secundă. Pot avea mai multe personalități, pot fi cel mai bun ascultător al meu, cel mai distractiv prieten pe care îl pot avea. Uneori stau singură în casă, și aproape fac pe mine, dar nu mă duc la baie. Mereu mi-am dorit să am un frate sau o soră după care să aștept bățând din picior să iasă din baie. Și-abia când simt că nu mai pot, o iau la fugă spre baie. Ar trebui să încerc asta. ☺

Ascult o piesă care pe Eddie îl face să vrea să fie mai bun și mai muncitor și în câțiva ani să se mute într-un orașel de pe lângă Paris sau Lyon sau, dacă nu, undeva în sudul Franței, să stea la o căsuță cu grădină și cu potecă pavată, să stea în ea pe un scaun / fotoliu din nuiele, să citească și să se îmbrace ca un francez, să meargă ca un francez la restaurant bun cu o mașină veche franțuzească, să bea doar vinuri bune și să se reîntoarcă în grădina lui, să stea pe iarbă, să asculte muzică veche de pe plăci vechi la un pick-up vechi. ☺

joi, ianuarie, '08

E oficial; prea mult calculator pe zi.

Dacă mă ia mai peste câțiva ani cu trilulilu măcar am să știu de la ce. Reacția: mai mult Radiohead. Si p a t r u ore de lectură / zi [o jumătate de ora citit și apoi mă ia somnul și na..]

"Viața n-are niciun rost, dacă nu treci prin ea ca un bărbat." Uneori cred și în asta.

prima marți din februarie '08

Cea mai educativă parte din călătoria de ieri la Iași a fost mersul cu trenul. Mereu mi-a plăcut să merg cu trenul. Când mergi cu trenul, poți fi vesel că pleci și scapi de tot, poți fi trist că nu vrei să te întorci acasă, poți fi entuziasmat că mai ai puțin și ajungi. Când mergi cu trenul, poți asculta discuțiile celor din jur despre comunism, modă, Ceaușescu, Băse, Jiji, politică, Avon vs. Oriflame, examene etc., poți vedea oameni dormind cu gura deschisă, poți asculta muzică, poți citi, poți serie, poți face liste, te poți gândi, te poți răzgândi, poți rămâne stupefiat de frumusețea țării tale. Când mergi cu trenul, poți termina o discuție plictisitoare la telefon pe motivul că nu mai ai semnal, poți serie mesaje pe care ai să vrei să le trimiți când revii în civilizație. Când mergi cu trenul, poți ajuta moșnegeii la bagaje, iar dacă drumul e lung, poți să-ți faci în prealabil încă o plasă, intitulată plasă cu mâncare pentru tren. Tot când mergi cu trenul poți face schimb de chestii comestibile cu ceilalți din compartiment, poți mânca alune pentru prima dată în anul curent pentru că tantea de lângă tine o tot dă cu "haii, da' nu-ți fie rușine...". Când mergi cu trenul, îți pot îngheța picioarele, poate fi caniculă, poate leșina lume, îți poți pierde biletul. Când mergi cu trenul, poți bate din picior de nerăbdare, poți dormi ca să treacă timpul mai repede, poți da peste lume cunoscută, poți sta cu capul pe geam, poți sta jumate ieșit pe geam, poți sta în fund pe trepte



cu cel mai bun prieten al tău, cu ușa deschisă, și asculta mărturisiri. Când mergi cu trenul, poți amâna mersul la baie până nu mai poți, poți cumpăra plasturi cu rivanol și alte chestii, la numai două de mii bucata. Când mergi cu trenul, poți dormi peste bagaje, poți dormi peste oameni, poți dormi pe sub oameni, poți dormi în picioare, poți visa că ești în ora de fizică. Când mergi cu trenul, poți să nu poți dormi, poți cunoaște lume, poți să n-ai loc, poate să-ți fie dor de cel pe care l-ai lăsat în gară. Când mergi cu trenul, poți mânca semințe până plesnești, poți bea bere, poți juca jocuri, poți auzi adevăruri, te poți îndrăgosti, poți arunca pe geam chestioara ta preferată. Când mergi cu trenul, poți sta întins, cu picioarele pe pereți, și ochii închiși. Când mergi cu trenul, pot exploda brichete în poșete de fete cucuiete, poți uita că ai ajuns la destinație. Din nou, când mergi cu trenul te poți gândi, te poți răzgândi, și poți gândi din nou, la loc, ireversibil.

Eh... În concluzie, toate trenurile fac bine. [mai puțin alea care dau peste tine, bineînțeles]. Am zis.

Jurnal de licean

Dinoci Otilia Iulia
Palatul Copiilor – Pitești

Marți

6.30 Telefonul se agită copilărește pe biroul încărcat cu cărți și reviste. Undeva în umbră, Răducu visează la o insulă pustie unde doar vântul îi șoptește cuvinte de amor, soarele aleargă pe pielea lui albă ca varul și pistruiată, înconjurat de fructe exotice care să-i satisfacă apetitul și loțiuni de corp. Pătuțul lui cald îl poartă în fiecare noapte în același loc, în același timp, doar că de fiecare dată e întrerupt de acel zgomot impertinent și obraznic. O siluetă visătoare străbate camera și zorește căutarea micului toboșar, dar mormanul de hârtii și fițuici îi întârzie tăcerea.

„Oprește nenorocitul ăla de ceas odată! Nu vezi că lumea doarme!” se auzi o voce ascuțită de alături. Mihai întotdeauna doarme mai mult ca toți. Leneșul!

7.25 Cafeaua are un gust ciudat în dimineața asta! Mă uit la zațul rămas și încerc să încropesc o previziune. Dintr-o dată mă simt dumnezeiește! Însă primul lucru care-mi vine în minte e figura monotonă și deformată de vreme a profului de mate. Mereu e posomorât la prima oră. Poate ne face vreo surpriză.

7.40 Dau să ies pe ușă, dar observ niște bani pe birou și un bilet lângă: „Răducu, mamă, plătește și tu factura de la telefon. Iar am rămas în urmă cu ea. Și vezi că restul sunt pentru tine să îți iei ceva de mâncare la școală! Te pupă mama. Vezi ce faci la școală!” Norocul îmi surâde! Pot să ies cu baietii la un suc după!

8.00 Liceu – cimitir al tinereții mele”. Chevroletul lui Robert e mult prea neîncăpător pentru toată gașca, dar se supune fără comentarii. Ultimul chiștoc de țigară trece din mână în mână ca o gură sfântă de apă după o lungă noapte de beție. Închisoarea se întinde în fața noastră liniștită și într-o veșnică așteptare. Ne dezbrăcăm de orice ambiție, aruncăm orice surâs și ne aruncăm în ocean. Cu Dumnezeu înainte!

8.04 Ora de matematică. Profu' are chef de tortură. Scoate victime la tablă și le lovește ca pe niște muște prinse în plasa adezivă. După fiecare victorie zâmbește amenințător, dar satisfăcut pe sub mustați și semnează sfârșitul în catalogul martirilor. Numai o minunăție poate salva!

12.00 Iată-ne scăpați de mate! Plecăm frunțile liniștiți și așteptăm momentul dulce al răzbunării! Amintirea noastră va rămâne pe veci. Mărsăluim pe culoare pline de zumzăitul altor muște ale societății și cerem onoare și respect. Mândria ne este rănită ! Dar vom fi răzbunați... Să sperăm că nu de ei!

Miercuri

12.01 Ora de desen. Cică la vârsta asta majoritatea dintre noi ar trebui să aibă curajul să plece neînfricați pe câmpul de... agățat! Mulți au de umblat în sus și în jos, dar la mine a venit ea, profa' de desen, femeie puternică, cu palme mari de fier, cu buze mari, cărnoase, voluptoasă, întotdeauna am considerat că e genul meu de femeie! Și e în căutarea dragostei! Iar îmi surâde norocul! Nu-mi pot lua ochii de la ea! Îi ador fiecare părticică, mă fascinează fiecare gest!

“Băi, uitați-vă la Radu, iar salivează la profa de desen! Ce să-i faci, dragostea asta!”

Se vede că era beat Cupidon când a tras cu săgeata! Săracu'! Cred că o să aibă un șoc când își va reveni! Da! Un șoc cu...volum! Mereu îi aud comentând pe la spatele meu, dar băieții nu știu ce vorbesc pentru că n-au întâlnit adevărata dragoste, așa ca mine! Sunt doar geloși, sunt sigur.

Joi

18.30 Cinematograful. Azi ruleaza un film marca Jackie Chan. Eu și băieții am decis că este prioritar în dezvoltarea culturii noastre să vedem această capodoperă arte-marțială! Adică, ce rău poate face! Ne va ajuta cu siguranță să înțelegem mai bine care-i treaba cu mâinile alea care aleargă pe fețele rău-făcătorilor ca niște pui pe o tavă mare încinsă pregătiți pentru a fi devorați. Trebuie să mărturisesc că ne-am hotărât să mergem și noi la niște cursuri asemănătoare. Dă bine la fete și nu strică să mai pui un mușchi-doi acolo pe tine, căci... iar dă bine la fete!

19.45 E stabilit! Robert are nevoie de ochelari! Intrăm noi mândri și onorați în sala măreață, care era cam goală, înarmați cu floricele și suc să ne ajungă pentru o lună și... și a rulat „Albă ca Varul și cei șapte mucoși”, ediție specială pentru copii. Ce pierdere! După seara asta ni s-a cam luat de trânteli, plesneli și alte zăpăceli. Atât mușchii, cât și fetele trebuie să mai aștepte !

Cred însă că Robert și-a găsit partea feminină. A plâns de fiecare dată când Albă ca Sarea era în prag să moară!

Sâmbătă

6.45 Ora de pescuit cu tata. Deși se spune că tații au o chestie cu fiicele lor, stai să vezi ce chestie au cu fii!? Nu zic că e rea, dar cred că mă puteam lipsi... Mulți m-ar considera un tâmpit și n-am dubii în privința asta, adică ce-ar fi mai frumos decât o ieșire în aer liber, pescuind <în traducere liberă – hai la spânzurat de pești>, făcând pe mortu' până trag ei. Bineînțeles că tata a insistat să petrecem cât mai mult timp împreună, cică să facem ceva productiv în educația mea (când aș putea foarte bine să descifrez scrierile științifice de pe pereții camerei mele, făcute când aveam șapte ani zăcând în pat, cine știe, poate aș urma pe lista marilor genii aspirante la premiul Nobel). Dar nu, eu trebuie să fac pe mobila în natură! Și uite așa se mai pierde o minte strălucită... Rău e, Doamne, să stai cu un geniu în casă și să nu-l recunoști!

14.20 M-am întors pe jumătate viu din marea excursie pe muntele Himalaya (pădurea de la marginea cartierului), unde am reușit să n-adorm și să-i împărtășesc o parte din aspirațiile

mele omului distrat de lângă mine. Și ca să fie treaba treabă, n-am prins niciun pește. Cred că mi se vedeau cornițele și codița de drăcușor și se speriau bieții pești! Nu-i condamn! Nu sunt singurii!

Iar marți

8.01 Ora de fizică. Ce poate fi mai plăcut decât să-ți începi ziua cu o oră mirobolantă de fizică? Orice altceva, vă spun eu. Tablele pline de informații pe înțelesul nimănui, desene caligrafice înfricoșătoare și calcule algebrice nelimitate. De aceea, se știe că aceasta este cea mai fierbinte oră din câte există și nu pentru că mințile noastre acced concentric (?) la rezolvarea enigmelor, ci pentru că e ora în care linia de urgență către elevul de serviciu se înroșește. Cu toții participăm la minunea de a zori clopoțelul să danseze! Iată rugăciunea închinată Sfântului Mare Clopoțelul:

Sfinte Clopoțele, rogu-te pe tine Sună ca să
scapi leneșul de mine. Căla ce pe masă
cuminte așteaptă, acela Să mântuiască o școală
întreagă. Împărate sfinte, să trăiești în veci
Multe generații de profi' să zorești
Să termine repede fără să tâmpești!
Să nu te topești, în veci nu te spargi.
Să nu răgușești sau să nu dispari!
Voia noastră ascultă, umili păcătoși
Să ne mângâi sufletul cu al tău glas duios!
Amin!

Jurnal de licean

Holbea Maria Alexandra
Liccul Teoretic "Vasile Alecsandri" Iași

3 martie 2007, Iași

Parte din mine, un mod de a trăi din nou, un mijloc de a mă confesa unui prieten adevărat, acesta ești pentru mine, jurnalule... Întodeauna simt nevoia să trec dincolo de ceea ce gândesc și simt, pentru că, oprindu-mă și limitându-mă doar la ceea ce văd, nu pot aduce în lumină sensul unei simțiri.

Viața e simplă. Avem spor însă în a o complica și în a-i conferi dimensiuni de trăire extra-intensă pentru că din momente reflectate în conștiință se naște procesul de resemantizare a lumii și de valorizare a sinelui.

Dacă e să o transpunem viața în paginile unui jurnal, exact așa cum o vedem și ne pierdem în abisul ei, ar fi probabil mult mai complexă odată cu încercarea de decelare a semnificațiile întâmplărilor de fiecare clipă. Dar asta contează cel mai puțin! Nu felul în care vedem "totul", ci modul în care, odată cu simțirile și cugetările proprii, contribuim la devenirea noastră, într-o inițiere subiectivă și totuși generalizată.

Ridic stiloul, îl țin câteva clipe deasupra foii, mă gândesc, rememorez și mă transpun iar și iar în amintire. Revin în "primordialul" meu la frânturile care-mi răsar în minte din cea mai delicată parte... din punctul în care am început să trăiesc cu adevărat, să simt viața, să încep o nouă etapă, să găsesc în fiecare sfârșit un nou început, să dezleg esența aparenței, să mă lupt cu măștile...

Pe foaia imaculată îmi oglindesc sufletul, îmi ating gândurile de suprafața foii, stiloul greoi scrie fără încetare, abia reușesc să-mi mai trag suflul... totul se întoarce din nou la mine sau poate nu, poate doar acum am început să conștientizez ceea ce sunt pe cale să pierd, să dau uitării fără nici un fel de regret și nu pentru că asta intenționez și nici din nepăsare, ci pentru că „sângerez”, chinuind-mă să simt bucuria clipei de altădată...

Imaginile sustrate ființei amintirii se întrerup, apoi pătrund iarăși melancolie în cotidianul prezent, mașinile trec fără încetare, vântul bate ca o durere grea... Câteva frunze cad ușor... Era prima zi, un alt început, clasa a IX-a, vedeam în fiecare pas un nou sens, un alt drum, orice semn încifra o superstiție, în sufletul meu înflorește teama, dar nu în sensul de frică, de „groaznică” asociere, ci era o teamă manifestată prin emoții, zbatere a sufletului asociată cu entuziasm, mă simțeam pregătită, acceptam cu fiecare moment acest risc pe care mi-l asumam: a mă arunca în necunoscut, a privi teama ca pe o provocare, realitatea ca pe o iluzie în supraviețuire.

Primul an a trecut ca o clipire și mă simțeam mulțumită, eram profund dedicată, socializam în fiecare moment, dădeam viață spațiilor „rezervate” libertății, învățam să cunosc și să mă cunosc.

Aspirațiile celorlalți mă faceau să-mi doresc să fiu cea mai bună, la fel și truda acestei dedicații venite din partea lor. Îmi doream să ating echilibrul fără a renunța la a fi cea mai bună. Și părea atât de simplu... Provocările înșirau însă și piedici. În momentul inițial, credeam că a fi cel mai bun înseamnă să ai notele cele mai mari, să pari, nu să fii cel mai inteligent, să ai mulți prieteni, indiferent dacă întâlnirea dintre ființa ta și ei se producea sau nu, și, nu în cele din urmă, să ai o înfățișare plăcută... Simțeam umbra unei chemări necunoscute numite „sine” care-și făcea simțită, ca la Narcis, prezența... Dar nu! Acesta s-a dovedit doar un ideal comun, limitat și am înțeles repede că nu reprezenta nicidecum ceea ce-mi doream cu adevărat.

Ceea ce conta era faptul că-mi dobândeam încetul cu încetul încrederea în mine, deveneam mult mai sigură, puteam pluti printre ceilalți. Trebuia doar să vrei să poți, să ai inițiativă și să nu fii pe deplin sigur neapărat când zici „Asta vreau și asta voi obține!” Să-ți asumi unui posibil risc.

Așadar, primul an de liceu m-a învățat sensul punctului „zero”, din care trebuia să pornești spre a iniția ceva.

24 iulie 2007, Ocna Sibiului

Vacanțele mele erau un ciclu complet desfășurat în mare parte în casa bunicilor, într-un mediu desprins de cotidianul monoton.

Mai toată copilăria mea am petrecut-o în acest spațiu, experiența bunicilor mi-a cultivat gândirea și mi-a oferit educația necesară de a respecta un mediu diferit. Fără sensibilitatea lor și fără emoțiile pe care le sădeau în mine n-aș fi reușit niciodată să înțeleg o parte a situațiilor pe care oamenii sunt mult prea ocupați să le privească și să le analizeze.

Încă mai meditez la lucrurile învățate, lucruri al căror sens se „joacă” în mine ca moleculele unei substanțe. Uneori simt că viața nu este atât de reală, de consistentă, pe cât pare, și, cu cât o iau mai în serios, cu atât se dovedește mai iluzorie și invers. Râd și eu, pentru că uneori ceea ce mi se întâmplă e schematic, pornește din mine, iar toate câte se întore sunt doar consecințe...

Anii au trecut și iată-mă, iarăși, întorcându-mă aici, în spațiul primordial de care simt că aparțin, unde sunt primită atât de simplu și de sincer, fără rețineri sau păreri ascunse, păstrate în neadevăr.

Unele amintiri sunt atât de vii, încât îmi sfâșie inima... Totul ia ființă în mine, trăiește acolo prin ceea ce gândesc, pentru că eu însămi dau consistență acestor amintiri. Nu le-aș

putea anula, pentru că e ca și cum m-aș „sinucide”, nu-aș putea trăi fără ele, sunt dependentă de tainele lor și de ceea ce mă fac să reprezint.

Al doilea an de liceu - cel mai frumos vis prinzând contur pe aripile timpului...

Percepeam totul cu un optimism aproape ieșit din tiparele firescului, zâmbeam mereu, mă eliberam prin destăinuri naive, eram toți la fel, poate tocmai din acest motiv era atât de frumos. Ajunsesem toți cam în același punct de cunoaștere și acolo ne limitam, acolo staționam pentru a petrece mult timp împreună, într-o temporalitate sustrasă secundelor, un timp al viziunilor și al libertății inconștiente.

Fiecare zi însemna entuziasm, în fiecare zâmbet se integra o „rază” de creație, un moment revelator asupra sufletului meu. Eram foarte preocupată să învăț, de asemenea emoționată când venea vorba de noi provocări în care nu-mi era frică să mă avânt. Credeam mult în oameni (în Omul de lângă mine). Pe atunci inocența îmi dădea forță, naivitatea era mascată de siguranță, nu prea îmi păsa de pericole și chiar nu m-am gândit niciodată că un eșec mi-ar putea frânge zborul. Privirea-mi cucerea aprigă lumea, nu percepeam posibilitatea căderii. Dar toate la timpul lor. Probabil am și dezamăgit. Mă simt datoră cu scuze... La rândul meu, am sângerat uneori din cauza înstrăinării...

10 februarie 2008, Iași

Al doilea semestru al clasei a XI-a... Mă pierdusem, mă lăsasem doborâtă de situații și momente critice, eu eram și nu mai eram eu... Simt că însemnările acestea mă ajută să redevin „EU”.

Totul se complică, viziunile se dezvoltă, concepțiile se schimbă, comportamentele evoluează, lumea se află în mișcare. Umbra unui sentiment, dublată de o încredere „seismică”, zdruncinată de neadevăr, nu încetează și, probabil, nici nu va înceta să-mi dea târcoale.

Oamenii au impresia că încerc să-i îndepărtiez. Poate aștept mult de la ceilalți, pentru că cer mult de la mine. Uneori sunt rău-înțeleasă, sunt adeseori iubită când trebuie să fac servicii, respectată pentru că „cer” impetuos și urâtă pentru că, greșind, stric totul, deci trebuie să fiu „impecabilă”.

12 februarie 2008, dimineața

Niciodată nu-am fost mândră pe Dumnezeu, niciodată nu-am zis că viața este în altă parte pentru că sufăr din simplul fapt că-mi asum responsabilități, că suport consecințele faptelor mele, povara lor...

Învăț din mers cum să fac față unor provocări, sunt mereu atentă, totul se derulează ușor, cu o precizie și cu o trecere grabnică a vremii într-un alt plan. Eu rămân aceeași, tulburată de emoții, sensibilizată de atmosferă, abătută de dezamăgire, „admirată” de iluzie și „sărutată” de adevăr...

Septembrie, dimineața

O viață nu se poate măsura în secunde trecând peste clipele când te-ai simțit licean. Este aievea sau într-adevăr ai ajuns și la această etapă? Vestea că-mi voi revedea colegiul stârnește o emoție puternică, o exaltare a inimii, dar puțin plăcută. Mă abstrag incertitudinii asupra a ceea ce-mi va păstra viitorul în „cufărul destinului” și îmi adăpostesc emoțiile sub contrafortul dimineții de toamnă, când luna trece sub linia orizontului și nu mai primește lumină. O mare de chipuri prelungi și încărcate de un mister colectiv așteaptă hotărârea, așteaptă așadar ceva, nu pe cineva, credeam că ne substituim reciproc în priviri, ca un algoritm de matematică ce anunță intrarea în tabloul neutru al nedumeririlor.

Din fântâna amintirilor n-am mai putut sorbi decât momentul când mi-am văzut cu mulți ani în urmă liceul, cu mult înainte să mă închipui o adolescentă. Panta liceului este dificilă, sinuoasă, mi-ar fi trebuit o balustradă virtuală sau un punct agățat de viitor care să mă asigure că este rezervat ceva și pentru mine, dar nu se întrezărea nimic. Mersul meu era alene, căci mi se încetinise gândul, imaginile se proiectau ca pe un portativ, urma să am parte și de urcușuri și de coborâșuri... Abia atunci mi-am dat seama că am lăsat în trecut timpul să zboare degeaba, nu l-am immortalizat în nici o biruință sau poate cele care-au existat nu s-au dovedit îndeajuns ca să-l abată de la sensul său retrograd...

În analiza primitivă a celor douăzeci și șapte de chipuri peste care ultimele pâlpâiri ale dimineții își răsfrângeau un galben tomnatic, curiozitatea mă întreba dacă voi putea stabili similitudini, dacă ne vom fi tovarăși în aventura celor patru ani de liceu, sau doar umbrele aparențelor ne vor picta împreună la finele adolescenței. Adunam acele chipuri într-o fotografie veche, ce avea să păstreze senzația prezentului, o imagine statornicită de impactul cu o altă entitate lăuntrică ce mă străbătea, în care chipul încă necunoscut al doamnei diriginte întârzia să apară. L-am găsit mai târziu, mai înțelept decât mă așteptasem, de parcă depărtarea dintre bancă și catedră ar fi fost anulată de o sentință favorabilă mie, atât de grăbită să preschimbe realul într-o poveste, încât a uitat să-i șoptească chipului din fața clasei să-mi citească numele din catalog.

Am emigrat din penultima bancă, nu pentru că eram prea scundă, așa cum se prezenta mereu argumentul, ci pentru că nu vedeam de la distanță... Tragic sau nu, acesta era pe cale să devină un al doilea „Roman al adolescentului miop”, de data aceasta neașternut pe hârtie cu măiestrie scriitoricească, ci mai împletit, asemenea personajului principal, căci, în ceea ce mă privea, tensiunile sufletești și nepotrivirile de sensibilitate din conținutul romanului transcriu perfect tribulațiile mele interioare.

Septembrie, seara

Liceul mi se înfățișa ca un Cosmos închis ermetic, fără șanse de bucurie, presărat cu zâmbete nostalgice pe la câte-un colț mai izolat. Renunțând la copilărie și trăind în lumea aproximativului, adolescenții erau privați de luciditatea adulților, liberă de condiționări. În primele luni de liceu mă simțeam imună la orice zvâcnire a materialului, chiar și o nouă zi de școală o pictam în termeni fluizi, părându-mi un abis fără sfârșit și o lucrare de control - o căutare zadarnică a idealului ce nu-mi aparținea. Pasivitatea în care eram eu prinsă ca-ntr-un vârtej mă arunca într-un spațiu imponderabil, pe fluviul cărui navigam fără posibilități de cârmuire. Nu era modelul de zbor la care visasem, fără consistență, fără centru de greutate, în care orice încercare de aterizare se transforma într-un vid de puteri.

Mă luptam cu un flux contrar și nimeni nu mă putea ajuta. Zborul acesta se dorea o inițiere în arta rațiunii, de integrare a eului într-o conștiință cultivată, modelată, trecută prin cărți. Poate se va dovedi a fi o utopie, dar sigur va stârni la fiecare efort un rezervor de întrebări...

Și totuși, cele mai strâmtorate în senzații au fost zilele cu teze, când trebuia să dau ochii cu adevărul unui întreg semestru, așadar era printre puținele atingeri ale palpabilului ce mă impresura. Rugându-mă la Cel de Sus să mă aibă în pază, o mână invizibilă parcă îmi ghida stiloul și creierul parcă înțepenit de oboseală, pierdere a gândurilor sau suprasolicitare. Nereușitele școlare îți mai stânjenesc traiectoria (de altminteri, ființa omenească nu este un drum drept), iar episoadele mărunte din viață se compun și din adaptări tardive.

Decembrie, în vacanță

Timpul se scurge printre teme, acorduri de pian, depănări de amintiri și nesomn, ca niște particule de nisip alunecând în josul învelișului sticlos al unei clepsidre. Chipurile își pierd autenticitatea și se îndepărtează și doar tu mai rămâi nedeștrămat... M-am bizuit pe nădejdea că vacanța îmi va reda timpul să lectuez ce nu mi-am permis pe timpul anului școlar. Într-un fel nu m-am înșelat, căci dacă am realizat ceva cu adevărat valoros în viață a fost dintr-un act de inconștiență, de lăsare în voia valurilor... cărților.

Februarie, dimineața

Privesc școala și mulțimea care forfotește pe coridor prin optica adolescentului... Tabloul îmi dă o impresie de întrepătrundere liberă în viață, de junglă a informațiilor. La ore, nu mai judec profesorul din perspectiva notelor sau a observațiilor pe care mi le face, îl consider acum un om superior, un vârf al cunoștințelor pe care doream să mi le însușesc. Nu mai subapreciam însușirile unui profesor, căci acesta îmi oferea multiplicarea eului, adică fericirea. Crisalida acestui amurg se pregătea să se erijeze într-o lumină strălucitoare: glisadele adolescenței o luau pe un făgaș normal, se uneau într-un spațiu al metamorfozei din siguranță în certitudine.

Îmi văd colegii uniți printr-un văl de simpatie comună, de parcă ar fi avut aceeași origine. Nu reușesc, însă, să-mi întipăresc imaginea vreunuia dintre ei, mă mulțumesc cu o mână care-mi sare în ajutor, gesturile lor sunt ținute în rezervă pentru împrejurări și oportunități... Toată deziluzia mea, imprimată până la cearcăn, se oglindește într-un surâs fugar ce-mi flutură pe chip. Mă îngrijorează neprevăzutul, mă înfristează neatenția oamenilor la lucrurile cu adevărat rotunde în forma lor. Îmi rezum visele la starea de somn paradoxal, iar reveriile la prezumții, căci nu-mi permit să făuresc planuri ce se vor măcina până la pulbere.

Gândul mi-e ancorat în prezent, iar sentimentele mă duc departe, pe o stradă pietruită spre poarta liceului, când ecoul unei sonerii pe un ton cunoscut mă anunță că am întârziat din nou la prima oră. Îi admir pe adolescenții care au dobândit o gândire analitică mai profundă decât a mea și le imit pașii din umbră. Învăț din experiențele vieții de licean, dar nu reușesc să conving pe nimeni de nimic... Secunde de viață de licean își fac loc printre teoreme trigonometrice, reacții chimice, călduri latente, „comprehension-uri” și alianțe politico-militare.

Din când în când, văd câte o fostă elevă a liceului mulțumind profesoarei de biologie pentru sprijinul acordat la admiterea la medicină, câte un matematician medaliat cu aur la balcaniadă, care îi aduce un omagiu profesorului de matematică, sau un tânăr geograf admirând hărțile prăfuite ce l-au purtat pentru prima dată de-a lungul meridianelor și sunt mândră că fac parte din colectivul unui liceu care a știut să transforme copiii în adulți.

O incertitudine mai trădează liniștea așternutului de stele ce mă veghează și-mi anticipează gândul împiedicat și nesigur de adolescent: oare eu voi avea pentru ce să mulțumesc la împlinirea celor patru ani de liceu?

Mi-e dor de o emoție, dar sper ca emoția de a fi licean va locui mereu în forul interior al inimii mele...

Jurnal de licean

Nica Andreea Aurelia

Colegiul Național "Petru Rareș" Suceava

08.01.2008: Sunt orgolioasă și am nevoie de el. Am început ziua trist, dar aș fi vrut să o termin în modul cel mai optimist posibil. Cu intermitențe, nu mă lasă să respir, impresia ignoranței lui care mă transformă într-o victimă a pasiunii, iar structura lui psihică melancolică imprimă o stare de panică. Mi-a promis că nu mă va dezamăgi.

Dimineața am început să privesc toate promisiunile lui ca pe niște motive de a mă abrutiza. Acum viața e oribilă. Acum îmi îndur viața, pentru că știu că și el e nefericit. Asta pentru că avea să-mi spună un lucru - pe care trebuia să mi-l spună. Populația moare de foame și eu mor după el. E sadic. Impresia asta mă împiedică să-mi termin obligațiile pentru școală, temele colorate și exercițiile vapoaroase. Profesorii mei sunt obișnuiți să vadă neînțelegerile și iubirea pe holurile liceului. E modă. O oră chiulită la română cu el, un 5 primit ora următoare pentru o prezentare liberă. Lacrimile sunt în zadar.

09.01.2008: Aseară m-am purtat destul de corect față de toată lumea... îmi place să fiu așa. Poate cuvintele n-au fost dintre cele mai potrivite, dar nu mi-am schimbat gândurile. Are o răspundere față de mine. Așa cum și eu am o răspundere față de sistemul educațional. Fac parte din el. Notele mele, unele mai "deștepte decât altele", țin să concureze cu propria mea conștiință. Uneori, lucrările mele pledează starea mea de spirit. Biologia, azi, a făcut parte din categoria materiilor putrezite și amare. De fapt, am refuzat să gust orice.

11.01.2008: Nu, nu am fost nedreaptă cu el, deși el este nedrept cu mine. Aștept să-mi spună ca mă iubește și că „vrea să intre în mine”. Dragostea pentru mine are o conotație absolută. Romantismul e vital, iar folosirea expresiilor de acest gen nu face decât să incite sufletul, nu corpul. Sună absurd. Însă nervii cranieni trebuie studiați fără demonstrații stilistice și aplicații conotative.

12.01.2008: Este uimitoare dragostea!

14.01.2008: Mă simt ca într-un tunel de 3400 de metri lungime și la ieșire un obstacol de pini umbroși. M-am maturizat într-un ritm halucinant. Mîntea mea a străbătut de două ori distanța oaselor, asemenea unei locomotive blindate în tunelul meu. Nu înțeleg adolescenții. Deși cei 18 ani mă cataloghează drept unul, soluțiile ecuației par a aparține mulțimii vide... De fapt, în umila mea părere, subiectele neînțelegerilor sunt date de materii precum fizica, matematica și... așa mai departe: însă la interpretare s-ar putea înțelege istoria celui de al doilea război mondial.

Sala de clasă e un teren de luptă. Încă de la începutul liceului s-au format alianțe. S-au format păreri și scopuri. Parșive, perverse. Însă și azi am luptat în mod brutal. De ce?

16.01.2008: Plimbarea de azi a fost benefică. Prezența lui m-a determinat să renunț la idealul politic de a mulțumi taberele adverse din clasă. Mi-a maximizat satisfacția primirii notelor de 10 la română și engleză. Mi-a reamintit de ce particip la toate acele activități extrașcolare și de ce învăț pentru olimpiade ori pentru concursuri literare. Da! Părinții mei

m-au considerat de mică un copil cu un coeficient de inteligență foarte ridicat și m-au îndrumat către performanțe extraordinare. Îmi apreciez materia cenușie de deasupra. Ceea ce-mi produce o imensă satisfacție e puterea combinatorie. Viața nu constă numai în gradul de inteligență, ci în puterea de socializare și adaptare. Și, fără să-mi aduc un surplus de laudă, reușesc să combin viața de liceu, viața de familie, viața socială, viața amoroasă. Câteodată, turbulențe sunt în fiecare.

19.01.2008: Azi am avut un fel de emoție ciudată, ba chiar am trecut dintr-o surescitare într-alta: mai presus de toate am simțit plăcerea conștientă de a-l pune la încercare cu șanse de care el nu profită. Vreau să facem totul într-un ritm lent și fin, să-mi plimbe câinele și să-mi facă el cumpărăturile. Nu mă aștept la un program perfect executat, însă umilinta e cea mai bună cale către reușită. Asta învăț pe băncile liceului. Motivația este dată de egoismul propriu al fiecărui elev când este pus în postura de "Nu am învățat lecția pe azi." sau "Mulțumesc pentru nota 4." Însă apar mutații. Frica de-a dreptul comunistă a părinților noștri s-a transformat la noi în indiferență cronică. Ce e drept, sistemul e altul. Miniștrii sunt tot alții. Eu îmi păstrez gura închisă la fiecare notă mediocră. Elegant, și destul de rar.

20.01.2008: Visul de ascară a căpătat un ciclu săptămânal. Tot revăd o alee lungă, foarte lungă... tot cu copaci, mereu copaci și apa... Sunt singură? Nu cred. Pe aleea aceasta o bănuț, o structură de lemn, care, în ochii mei, ia proporții minuscule. Și cu emoție mă revăd în fața lui. Problemele cu ecuații m-au abandonat. De fapt, cu... În acea clipă conștiința de elevă mi-era murdară, însă nu și cea de iubită. Ceea ce mă nedumerește este senzația corporală. Testul la biologie l-am trecut cu nota maximă, însă manualul nu pomena de astfel de senzații la nivelul "sistemului reproducător". Și mă revăd pe bănuț, în plin soare, cu același copil aplecat asupra mea. Creierul meu tânăr n-a păstrat decât o impresie de răcoare imediată, înghețându-mă pe neașteptate. Mă sărută. Suntem amândoi încălziți. Însă e doar o alee în aer liber.

21.01.2008: Am o speranță. În privința lui, îmi încolțește în suflet speranța că nu voi spune nimic "necredincios". Știu ce înțeles dă aceste lucru, ceva cu totul aparte de ideea că ar putea fi vulgar. De fiecare dată transform clipele lui inocente în clipe murdare. Poate am citit prea multă proză erotică. Îmi zâmbește simpatie, cum îmi place mie și se prefacă că nu vrea. Vrea? O astfel de întrebare am regăsit-o în ultimele pagini ale lui Paulo Coelho. Nu aparține bibliografiei obligatorii, însă e o materie necesară pentru tinerii (mă mențin în categorie) cu vise nepotrivite. Uit să menționez că apreciez cărțile în limba engleză. Mai sănătos pentru cultură.

29.01.008: O mică vacanță aduce liniște. Am suferit o decepție ușoară. Decepțiile vin de obicei din partea iubitului ori a celei mai bune prietene. Niciodată din partea părinților. De asta dată e a doua variantă. Admit justificările inteligente pe care le aduce pentru acțiunile ei, însă opinia mea e alta. Duplicarea statutului ei în viața mea (colega de bancă și prietenă) nu face decât să sensibilizeze relația. Și revin la caracterul meu profund matur / maturizat. Moartea mamei când eu aveam 17 ani, de leucemie, a făcut din mine o entitate puternică, dar în același timp cu o marcă depresivă. Orice amănunt pentru mine capătă nuanță de teoremă și orice individ o semnificație majoră. Deși ador obiectele materiale (haine, parfumuri etc.), prezența ființei contează. Luna (labradorul meu de doi ani) îmi demonstrează asta pe zi ce trece...

01.02.2008: Am o cameră goală și sunt social-democrată. Decizia începe să se formeze. Mă aflu la prima dramă. Eu și el, două elemente comune ale Universului lăsate în voia sorții. Parcă nu s-ar interesa forța conglomeratelor universale pentru a păstra ideologiile societății moderne înaintea instituțiilor și a demnității. Absurditate totală înaintea dorinței și a dragostei. Pentru noi doi, faptul are să se consume rapid și alunecos. Însă, ca orice primă experiență, durerea va fi absolut inevitabilă și neapărat suportabilă. M-am privit în oglinda



de dimineată. Cei doi ani petrecuți împreună s-au impregnat pe trupul meu. La cei 170 centimetri, fiecare întâlnire își are locul (pe palme, pe gât, pe obraji). De data asta însă, vacanța va aduce noutate. Tind s-o compar cu prima oră de liceu. Frica era peste tot în mine, însă nervii încercau s-o țină strâns legată. Ochii analizau alte holuri, alte chipuri. Încercam să-mi unduiesc (așa se zice oare?) mintea după situație.

04.02.2008: Teme afurisite!

05.02.2008: Viața de liceu e... fără viață, dacă-i fără filme, muzică (discoteci și alte minunății). Destinul dur însă m-a îndepărtat de obiceiurile moderne. Cel puțin în proporție de 40%. Recunosc, și vârsta.

06.02.2008: Visul de aseară a fost... nou. Eram într-o cameră albă. Lumina felinarului de pe strada vecină străpungea perdeaua groasă ce atârna copleșitor pe podea. Era mult în noapte. Îmbrăcămintea mea era destul de bine aleasă (imi scotea trupul în evidență într-un mod foarte plăcut). Eram cu el. Ce mă fascina să văd la el era expresia părului ondulat (natural) pe albul peretelui și zâmbetul foarte aproape de pielea mea. „Lasă-mă să te dezbrac!” (o rugămintă deja indecentă, însă potrivită pentru un astfel de loc și pentru intențiile mele). Visul se prelingea încet și rece. Însă și într-un mod rușinos. Siguranța mea în viața socială era echivalentă cu o formulă trigonometrică scrisă aiurea. La fel se prezentau și noțiunile de anatomie memorate cu atât devotament. Și mă văd în aceeași cameră, de astă dată sub niște cearșafuri încălzite, cu același iubit aplecat asupra mea. Creierul meu a păstrat fiecare mișcare și senzație. Nu pot fi descrise. Mă sărută. „Te iubesc”... Da... și eu îl iubesc.

09.02.2008: Sunt gata să încep din nou școala. Am înăuntru o minte nouă, un trup nou. Am rezolvat chiar și limitele matematice cu o altă metodă. Mai inventivă. Sunt mândră de mine. Acum romantismul a căpătat și el alte limite, alte nuanțe. I-am zâmbit până și vânzătoarei de la magazinul din colț într-un mod mai frumos. Azi simt și decepția mai puțin. Îmi suport drumul mai ușor.

10.02.2008: A început școala. Biata de ea!

Jurnal de licean

Sârbu Adrian

Colegiul Național "Petru Rareș" Piatra Neamț

Astăzi, ca și ieri

Școala m-a învățat multe. Știu cam cincizeci de metode clasice de a-l păcăli cu succes pe examinator, plus două metode inventate chiar de mine, știu să fumez în baie la etajul trei, unde profesorii urcă cel mai greu și mă pot mândri cu un record de trei secunde la săritul gardului. Dar dacă ar fi să mă gândesc la primii ani de școală, frumoșii ani în care preferam să mi se facă o injecție în fund decât să mă duc, ca toți copiii de bani gata, la școala particulară la care mă înscriaseră și pe mine dragii mei părinți, mă apucă o nostalgie înfricoșătoare. Ca atunci când m-am speriat singur, când se luase curentul și umblam noaptea prin casă cu o lanternă de-mi lumina numai moaca și m-am uitat într-o oglindă din hol, care deși era acolo mereu, uitasem complet de existența ei prin bezna aia și m-am speriat de monstrul acela incandescent care eram de fapt eu. Dar asta e o altă poveste.

La școală, câteodată nu știam care-s profesorii și care-s elevii, pentru că în mare parte erau cu toții o gașcă de zăpăciți. Mă plictiseam îngrozitor cu ei. Nu avea nimeni chef de lucruri serioase și, de la o vreme, îmi ceream mereu voie la baie și stăteam acolo cu orele, măcar să nu mai aud pe nimeni. Îmi luam cu mine un joc electronic la care trebuia să

construiești niște ziduri din diferite forme ciudate, care la un moment dat semănau cu animale, deși erau doar niște pătrate. Profesorii mă tot întrebau dacă mă doare burta și eu le spuneam că da, normal că mă doare, altfel nu aș mai sta pe closet cu orele. Și ei mă credeau, însă o dată, îngrijorați, le-au spus părinților și am fost purtat prin vreo zece spitale din țară și din străinătate, până când un doctor mai deștept s-a prins de șmecherie și m-a tras de urechi până am recunoscut că mă prefăceam.

Ce vremuri. Studiam mai multe limbi străine – de fapt numai două, dar oricum două sunt mai multe decât una – engleză și germană, dar niciun profesor n-a vrut să mă învețe înjurături și chiar mă certau pentru că îi rugam asemenea prostii. Asta până când i-am învățat eu pe ei câteva de nu le-a mai trebuit mâncare două săptămâni. Dar așa m-au cunoscut mai bine, pentru că, dacă vrei ca oarecine să te țină minte, trebuie să fii ori foarte silitor, ori foarte obraznic. Eu mă străduiam pe cât puteam să fiu de amândouă, însă parcă mi se părea mai ușor să vorbesc porcș și să mă urc în capul tuturor decât să știu și dacă mă trezește cineva din somn în miez de noapte lecția la biologie despre sistemul osos. În orice caz, prin nu știu ce miracol ceresc, au reușit să treacă acei ani plictisitori și eu am devenit mărișor și nu chiar prost.

Profesoara de fizică îmi puna numai note mici și cu ea am avut de tras cel mai mult. Eram tobă de carte și de abia reușeam să trec clasa. Mi-a dat mereu senzația că e o vrăjitoare care fierbe copii mici în cazan și crește pitoni cărora le dă să mănânce iepurași albi și drăguți. Dar în pufoșenia sufletului meu, nu-mi permiteam să o urăsc, mai ales că într-un moment, probabil de rătăcire sau de neatenție, s-a scăpat și mi-a spus marele secret din spatele fizicii și anume că nu este o știință exactă. Eu însumi făceam deja experimente pe lumea înconjurătoare și aveam o bănuială cum că ceva totuși e putred în Danemarca.

Îmi veneau tot felul de idei idioate când mergeam singur pe stradă, știam ca printr-o revelație cum se construiesc mașinile, cum se descompun atomii, îmi veneau în minte sute de invenții nebănuite de nimeni vreodată, dar le alungam cu nebunia unuia care dă foc biletului câștigător la loterie. Pe mine mă interesau lucrurile simple și așa au început notițele mele, precum și faima de nebun pe care mi-o făcusem în oraș. Era toamnă. Îmi amintesc perfect cum aveam un pix negru în mână și scriam pe carnețel: frunzele galbene și frunzele maronii cad. Frunzele verzi nu cad, deci verde este o culoare a imponderabilității. Frunzele verzi nu ard, deci echipamentele pompierilor ar fi bine să fie verzi. Adevărata confirmare a faptului că fizica nu este o știință exactă am avut-o atunci când profesoara a comis sacrilegiul și ne-a spus: „calculule făcute de Ohm difereau numai la a cincea zecimală de cele teoretice, deci erau egale”.

Dar nu era încă sfârșitul. Eram aproape gata să accept imperfecțiunea acestei lumi, până când am sfidat într-un mod prea evident legile fizicii. Mă îndrăgostisem de o fată și ea mă iubea, iar iluzia de timp și spațiu curgea deja în ritm târăgănat de jazz. Vedeam mai multă realitate într-un tablou de Dali decât în pământul pe care îl călcam în picioare când ne plimbam prin parc. Era prima oară când fericirea atât de adâncă și adevărată mă apăsa pe toată pielea, pe toate organele interne, pe toți mușchii, pe golul din stomac, pe impulsurile electrice ale creierului, pe sinapse, pe sinusuri, cosinusuri și tangente, atât de tare încât nu mai eram sigur de senzațiile corpului meu și a sufletului meu, iar dacă m-aș fi putut exterioriza dintr-odată, mi-aș fi schimonosit fața de plâns și mi-aș fi inundat obrazul de lacrimi. Debordam de energie. Nu podeaua mă ținea pe mine, eram în stare să țin eu podeaua să nu cadă în cap vrăbiilor și vulturilor și avioanelor, pe umerii mei se ținea cerul și pe capul meu se ținea bila rotundă de foc a soarelui, concentrarea mea făcea ca oceanele să nu se reverse peste uscat... Eram mare cât o planeta, cât o galaxie, cât un Univers, al meu și al ei. Încercam s-o fac fericită, câteodată mai ieșeam seara să mănânc undeva frumos și atunci ea îmi spunea „ce romantic ești”. Și eu îi răspuneam „postmodern dragă,



postmodern". Era mica noastră glumă pe care o știam doar noi. Atunci, lumea a pierdut un posibil fizician, dar a câștigat un om întreg. Un pas mic pentru omenire, dar măcar două picioare sănătoase care nu mai șchiopătează fiecare în dreptul său, ci armonizează în iubire ca instrumentele dintr-un concert de Bach.

Pentru germană și engleză, sau pentru limbile străine, în general, am început să manifest un mai mare interes începând cu acea perioadă. La început, la germană adormeam mereu cu capul pe bancă, pentru că profesoara, foarte bătrână și cam surdă, ce să mai, aproape o mumie care mesteca niște cuvinte așa de lungi că nu știam dacă apucă să le termine înainte să dea colțul, mă scula în picioare în fiecare zi, ca să-i număr până la douăzeci. Nu mi-a plăcut germana, însă doar atunci, căci mai târziu am descoperit-o singur și mi s-a părut cu mult mai atrăgătoare. Pățisem ca și cu sarmalele. Nu mi-au plăcut sarmalele decât începând cu vârsta de cincisprezece ani, când părinții au recunoscut că îmi puneau aspirină măcinată în umplutură, pentru că nu voiam să iau pastile cum ia toată lumea. Mi se păreau mie amare, dar ai mei mă păcăleau fără scrupule, spunându-mi că e pătrunjelul de vină. Când am descoperit germana pe cont propriu, mi-a plăcut foarte mult și nu-mi venea să cred că acele fraze somnoroase pe care le rostea profesoara de la școală erau din aceeași limbă cu ceea ce citisem eu. Cunosce acum o limbă germană foarte jucăușă, iar latura aceasta a ei e mai cuprinzătoare decât am crezut: un joc cu mărgelile de sticlă, vioara, pianul și toate instrumentele muzicale, la care germanii, ca și englezii *joacă*, nu cântă, și chiar în structura intimă a vieții, descopăr același caracter ludic. Pentru că, să fim serioși, cine n-a purtat, măcar o dată în viață, *spielhosen*?

Engleza mi-a plăcut, însă pentru sobrietate și bogăția de cuvinte. Și să nu uităm ceaiul, care, spre mândria mea, aș spune, a devenit ca un drog pentru mine. La engleză mi s-au stabilit în creier niște conexiuni cam ciudate, probabil din cauza fizicii (sau a profesoarei), de al cărei sistem de gândire nu m-am putut lepăda foarte ușor. Îmi vine greu să cred, când recitesc pentru a zecea oară rândurile ce urmează, că am fost chiar eu cel care le-a scris. Frământările au început din clipa în care am aflat că, în engleză, la virgulă se spune „comma”. Momentul nu a fost nici pe departe la fel de amuzant ca atunci când am aflat cum se spune „sari!” în portugheză, însă destul de hotărâtor pentru viața mea ca și pentru rândurile următoare.

Virgula este momentul în care fraza intră în comă, pentru o fracțiune de secundă sau mai mult, depinzând de rapiditatea cititorului. Induce o stare de înconștiență a minții umane, din cauza plăcerii nemăsurabile similară cu prima gură de aer pe care o tragi după ce îți ții respirația timp îndelungat. Arta punerii de virgule în scrieri ține în spate succesul autorului, iar autorul are nevoie de virgule ca de aer. Literalmente. Suspansul creierului trebuie menținut până în ultimul moment, aproape de punctul critic în care acesta se albăstrește de durerea sugrumantă a cuvintelor, ca apoi să fie eliberat printr-un orgasm al plămânilor din creier, organe ce respiră viu oxigenul pauzei concentrate în dâra de tuș de la picioarele literelor.

Milioane de virgule au îmbolnăvit milioane de milioane de cuvinte cu starea lor înăscută de înconștiență, mușcând, pe rând, toate literele lumii de călcâiul lor drept, singurul punct vulnerabil ce cu eforturi milenare a putut fi găsit de iscusința semnelor de punctuație. Cuvintele s-au înconștientizat pe ele însele ca un cancer, din literă-n literă, până ce în toate cărțile lumii scrise vreodată s-a produs aceeași mutație genetică, încât toate cărțile viitoare ce încă n-au fost scrise mustesc de înconștiență și toți scriitorii care se vor naște de abia peste trei sau patru generații nu vor putea scrie decât cărți înconștiente.

Inconștiente de ceea ce sunt, de ceea ce pot oferi și de prețul atât de mic pentru care se vând, inconștiente de cititorii care le vor slăvi și care le vor păstra ca pe niște Evanghelii, care vor plânge de bucurie pentru că au avut privilegiul de a le citi și care îi vor pomeni pe

autorii lor în veci ca pe niște zei. Generează și vor genera aceleași neînțelegeri pe care le au bărbații despre femei, despre cum acestea își privesc trupurile cu o plictiseală și cu o obișnuință cu care privești o coală albă de hârtie, de parcă e firesc să fie atât de frumoase și de suave și de parcă bărbații ar înțelege asta. Așa au devenit cărțile din cauza virgulelor – inconștiente de cât de frumoase sunt.

Cititorii au fost și ei inconștientizați, pentru că latura lor cu care ar fi putut privi o pagină văzând doar niște semne fără vreun înțeles s-a stins, n-a murit, însă a intrat în aceeași stare latentă de inconștiență. Nimeni nu mai poate vedea semne și urme de pix, ci toți văd lumi complexe, imagini colorate, aud simfonii, tobe, cântece de război, șoapte de dragoste, simt iubiri și dezamăgiri, pentru că, de când s-au inventat literele și cuvintele și virgulele, spiritul adormit învelit într-o carapace groasă ce păstra doar în interiorul interiorului său o lumină vie, arzând mocnit, fără flacără, s-a trezit la viață, esența din el aprinzându-se din ce în ce mai mult către margini încât, dacă straturile dinăuntru doar se topeau treptat, crusta exterioară a devenit incandescentă, crăpându-se și apoi explodând, rămânând din ea doar o pulbere care mai apoi s-a făcut aburi și s-a pierdut printre neuroni și sinapse, limba de foc, limba de lumină și căldură, făcută nu pentru a gusta sau a săruta sau a sângera, ci doar pentru a rosti cuvinte, a învia în noi și a început să se frământa mai tare ca o mie de limbi, mai tare ca un milion de limbi dintr-un milion de guri.

S-a întâmplat deopotrivă ca un ritual tănuț și ca o metamorfozare firească de la mersul patruped la cel biped, minuni în urma cărora am uitat să privim în gol la posibilele inscripții pe care le-am fi întâlnit și am uitat să auzim, dar să nu ascultăm și să nu înțelegem cuvintele pe care le-am fi putut auzi; în schimb, am învățat să nu avem numai senzații, ci și percepții, lucruri pe care, odată trăite, să le depunem în memorie, și să trăim zile individualizate, ani diferiți și nu doar un prezent continuu, limitat la satisfacerea nevoilor fiziologice. Totul s-a răsturnat și totul e acum inversat, ca într-o oglindă. Dacă înainte de *trezire*, obiceiurile de animal erau cele conștiente și ținerea de minte a locurilor, a drumurilor și a vizuinilor era un automatism, acum ne-a apărut memoria pe care o conștientizăm, iar animalul din noi a rămas în inconștiență. Ne-am ridicat, ne-am schimbat, am evoluat, etichetele s-au transformat în mâini și picioare, am construit clădiri, am purtat războaie, am zburat cu avioane, am descoperit matematica, fizica, biologia, chimia, însă toate acestea au avut și vor avea prețul lor: am început să resimțim timpul și, ca urmare a lui, a apărut nostalgia...

Alea da vremuri. Mi-a plăcut într-un final la școală, iar dacă nu mi-ar fi plăcut, oricum deja nu-mi mai era frică de injecții și nu prea aveam ce lucru dureros să prefer în locul scolii. Poate doar mediocritatea, asta dacă ar fi să numesc cea mai mare frică a mea, însă cum mai degrabă aș muri decât să fiu mediocru, cred că dacă nu mi-ar fi plăcut până la urmă școala, aș fi preferat să mor decât să mă oblighe cineva să fac ceva ce nu-mi place. Dar mi-a plăcut și, mai nou, îmi place foarte mult literatura. Uneori mi se întâmplă să cred că *biblioteca* se scrie cu literă mare. Cam asta a făcut școala pentru mine. M-a învățat că pot să învăț și singur, chiar și de la o frunză din copac și că poți ajunge foarte departe plecând de la o banală virgulă. Cât despre mine și ce am făcut eu pentru școală – mai nimic. Dar mă căiesc și-mi pare cu adevărat rău pentru vremurile acelea când voiam să o ung cu slănină ca s-o mănânce câinii.

17 sept. 2007. Nu cred că altceva s-ar fi declanșat mai rapid în mecanismul meu psihic, așa ca recunoștința că prima zi de liceancă a fost copleșitoare. Câte emoții dintr-o dată! M-am simțit de parcă aș fi început o altă viață. Acum e seară, am scăpat de privirile „ucigătoare” ale noilor colegi și de zgomotul de fond care bruia discursurile de bun venit... Îmi savurez victoria. Sunt unde mi-am dorit, nu?

20 sept. 2007. În toamna asta, n-am mai putut citi după căderea amurgului... Nu, nu gutuiul – mai puțin roditor acum - a fost de vină, ci faptul că deja mă simt pregătită de luptă! Îmi propun ca în acest an școlar să arăt ce pot! Voi fi mai mult decât o tipă plictisită. N-am să-mi mai dau ifose și, deși mi-ar plăcea, NU-mi voi mai imagina altceva... Da, mă voi interpreta doar pe mine însămi! Oare am să reușesc? Impresii de la școală? Bune, colegii mi se par destul de drăguți ... deși nu avem băieți sau avem atât cât să nu spunem că ne lipsesc. Profesorii?! O parte – noi, o parte - din vechea gardă. O fi bine? O fi rău?

15 oct. 2007. Azi am redescoperit substantivul „bucată”... *o bucată* de Mozart... alături de *o bucată* de cașcaval sau de pâine... sau, de ce nu, *o bucată* de drum! Hm, disponibil cuvânt! Și pe deasupra expresia: *a-i face bucată*... (ha, ha, ha! Cui? Uite că la asta nu m-am gândit, dar nu-i timpul pierdut, așa-i?). Și totuși, *o bucată* de lectură nu voi spune niciodată! Mi-a interzis profa mea care crede, pe bună dreptate, că lectura nu se face pe bucăți... Mda, ce-aș fi-nțeles -de exemplu - din „Iona”, dacă aș fi citit doar prima bucată (a se citi: primul act)? Așa, am înțeles și eu că e vorba despre un om singur și destinul lui, care l-a condamnat să-și regăsească Sinele, trecând din burtă în burtă de pește... Și nici măcar un spectacol nu-l poți viziona pe *bucăți*! Ce relevanță ar mai fi avut – de pildă - jocul lui Virgil Ogășanu interpretându-l pe Iona, dacă eu aș fi plecat din sală după prima scenă (pentru că era mare gălăgie, generația copy-paste nu e obișnuită să asculte, dom'le)? Ei, da! N-aș mai fi aflat, cu câțiva ani mai devreme, că IO-NA sunt EU! Noroc cu diriga care ne-a cam dus pe sus la teatru și noroc că Ogășanu a reușit, în cele din urmă, să-i facă să tacă pe consumatorii de manele; fără număr, fără număr!

21 oct. 2007. Iar am mâncat... lapte de pasăre! Țsta e „dulcele” duminical din bucătăria *bunicii*. Doamne, ce bun e! Azi mi l-a oferit ca un fel de premiu, pentru că am luat primul 10 din cariera mea de liceancă. Ce mă mai minunăm, când eram mică, de albul-gălbui (ha, atunci când *buna* făcea rost de ouă proaspete, de casă! Că la bloc, de unde „trufandale”?) al „laptelui” ăsta! Și cât se mai chinuia *buni* să-mi spună cum se prepară și de ce i s-a zis așa! Astăzi m-a rugat ea să-i spun cum i s-ar zice în engleză acestui preparat... E o comoară *bunica*! N-a uitat că pe semestrul al doilea voi fi gazdă pentru un englez venit prin Clubul Rotary...

22 octombrie 2007. După ce ai mângâiat câinele, nu-ți pierde timpul și cu porcul ... Lui îi place să fie... scărpinat! Nu mai știu cine a zis asta (nici nu știu dacă am știut vreodată). Important e că „zisa” se potrivește perfect întâmplării din seara asta... Mă simt deja atât de singură. Cred că ceva este în neregulă cu mine. Of, a mai apărut și blestematul acela de catalog. Mi-este frică de el. Nu înțeleg de ce sunt considerată „cea mai veselă colegă”. Ai mei nu au aceeași părere... S-a văzut chiar la primul lectorat cu părinții. Tata nu s-a putut

abține și a făcut din nou glumele lui, pe care nu toți le gustă, dar de care el e tare mândru. Mă bucur taaaaaaaare mult că am ieșit în evidență!

1 noiembrie 2007. La ce bun să mă mai amănesc? Iar îmi merge prost, drumurile par inaccesibile. Mândria și demnitatea nu sunt pentru toți: „rara avis!”, zice o jumătate a strămoșilor mei! Ha! Mă zbat fără rezultat în cușca mea...

7 noiembrie 2007. Note! Învățat! Stres... of, ce bine era în vacanță! Mi-aș dori ca fiecare secundă să se retragă în catalogul meu imaginar de clipe libere. Sunt epuizată. Astăzi i-am sărbătorit pe toți cei născuți în septembrie, octombrie și noiembrie. La grămadă! N-a ieșit deloc așa cum aș fi vrut! Oare de ce nu suntem pe aceeași lungime de undă? De ce am senzația că numai mie îmi pasă? Mă terorizează școala asta! Și colac peste pupăză: am dat lucrare la engleză. Sunt un om mort! Renunț acum. Ceasul destăinuirilor a trecut și, da, prefer să renunț la detalii.

19 noiembrie 2007. După o mini-vacanță, preț de un weekend, mă întorc cu forțe proaspete... A fost cea mai reușită excursie cu puțință, iar aerul și peisajul: de neprețuit!

28 noiembrie 2007. Azi am început „foarte bine”. Toată lumea mi-a reproșat că sunt aeriană, dar cum să nu fiu când s-a dus și toamna și miroase a iarnă... Mă gândesc cu teroare la ceea ce va urma. Crize! Nu mai suport viața asta! „Hei, trezește-te!” - zice tata, care le știe pe toate. „Ce-ți reproșezi?” - mă întreabă mama, atunci când are chef de vorbă. Chiar așa! Ce nu-mi convine, dom'le? Că sunt elevă, ca sunt adolescentă sau că sunt om? Joc mereu un rol Același! Rolul plictisitei. Dar cu îngrijorările și anxietățile mele cum rămâne, fraților? În curând vor începe și tezele, și olimpiadele, și concursurile. Toate. Buluc. Și eu nu trebuie doar să supraviețuiesc, ci să mă acopăr de glorie! Dar cum să fac asta, când mie-mi merge numai anapoda? Astăzi, de exemplu am încercat să organizez un spectacol pentru ziua națională, dar zadarnic. Sper ca măcar excursia de sâmbătă, de la Alba, să-mi încarce bateriile.

7 decembrie 2007. Aoleu! Măine e ultima zi în care mă mai pot înscrie la Simpozionul internațional de literatură de la București. Sper să ajungă la timp, fiindcă am pus totuși suflet în această lucrare...

11 decembrie 2007. M-am calificat! Măine ar trebui să dau teza la engleză, dar totodată să fiu și la București. Sunt amețită. Dar aflu că... teza se mai poate și amâna, pe când această ocazie, nu. Diriga!

15 ianuarie 2008. La mulți ani, Eternitate! Aș spune că astăzi e ziua marelui Eminescu, dar e banală și tocită afirmația, zic unii. Eu cred că fiecare zi poate fi ziua Lui... Astăzi, pentru prima dată, am citit ceva diferit în privirile colegilor. Dar, am zis să gândesc pozitiv, dom'le, că doar a trecut ziua lui Bacovia (nesărbătorită), de ce s-o transform pe aceasta (magică) într-una dezolantă?

19 ianuarie 2008. Un vis spulberat! Teatrul este viața mea, cel mai bine mă simt pe scenă, dar nu! Sunt o incompetentă! Fir-ar! Sunt la pământ. Simt un fel de ură sau poate invidie. Nu mai am putere! Am creierul obosit! Vreau înapoi în vacanță, pe forumul MEC, cu Dany, care să mă streseze cu numărul secundelor rămase până la începerea școlii, deși era abia iulie. Trebuia să nu-l ascult și să nu-mi grăbesc timpul numai de dragul lui!

24 ianuarie 2008. Opa! Dacă nu mă înșel, azi ar trebui să ne simțim uniți, să ne-ascultăm istoria! Da, mă simt foarte „unită”, am dat teză la istorie! Mă simt ca și când aș fi drogată și, fiindcă nu-mi era de ajuns, mă mai ceartă și Dany, că am stat să urmăresc luna în loc să vin direct acasă pentru a ne apuca de lucrarea pentru simpozionul de la geografie. Ce echipă! El A eu F, el calculat, eu visătoare, amândoi „pe lângă” în ceea ce privește geografia, eu cu idei, el cu practica... Echipa ideală! Ha, ha, ha... Oricum ne descurcăm noi cumva, că doar suntem „șefi”, corect?

26 ianuarie 2008. Mda... Iar același subiect: școală! E neplăcut, dar prefer să bat mingea pe maidan, să joc scrabble cu vântul sau să îndur glumele proaste sau ironice ale tatei. Vreau să plâng, dar nu mai pot. Noi încercări: olimpiade, concursuri, note, lucrări, cărți, biblioteci, calcule. „Bucăți”, da, *bucăți* de viață tristă de elev (dacă nu te mulțumești cu locul II). Mi-e frică de ce urmează, de eșec! Vreau să fiu iar în grădina mea de vise!

Jurnal de licean

Voican Miruna

Colegiul Național “Ienăchiță Văcărescu”, Târgoviște

[[1 ian. 2008]

te vei întâlni cu mine.

te vei întâlni cu mine?

înainte de a pleca la liceu, mă spăl pe dinți. [Mutsu-Hito: cel mai tare conducător japonez

ever /Japonia: stat dezvoltat]

[India: economie de piață/ dispută/ marile puteri]

creierul meu repetă.

pe stradă au fost astăzi mai mulți oameni ca oricând. mai multe camioane. așteptam verde. mă gândeam la porii vibrații ai periutei mele de dinți.

cel mai frică mi-e de bătrânii cu ochi roșii care vorbesc singuri. la naiba,

semaforul a fost stricat. strada arată ca un metrou care avea în loc de ferestre blocuri. am așteptat.

cine îndrăznește să treacă?

în pauze se vând produse avon & oriflame. fond de ten, pudră, parfum, mascara, multă mascara maro. Oana își scoate pieptănul și își aranjează părul. mătălina mă întreabă dacă-mi plac cerceii ei noi. îi spun că da. zâmbește. *damn*, arăt groaznic.

laura desenează la sfârșitul caietului un monstru. sunt sigură că o să înghită tot: sala de clasă,

praful de cretă (alergie), picioarele mele care se bâtaie, pieptănul oanei, profa de sociologie. [grupurile sociale sunt definite ca fiind orice agregare de minim două persoane care îndeplinește

câteva condiții: sentimentul de apartenență la grup, caracteristici comune, scop comun] sentimentul de apartenență la grup: toată lumea mănâncă sandvișuri.

oamenii care trec pe coridoare în timpul orelor mă fac să mă gândesc la mihai.

chestionar. 1. câți ani ai: 17. 2. trupa pe care o ascuți momentan: cocorosie 3. ce-ai ascultat în ultimele trei zile: mașini pe stradă, cocorosie, vocea mamei, cerând pastila și o cană cu apă.

[18 ian. 2008]

mă simt aiurea când îi văd p-ăștia în parc ținându-se de mână (chiar arăt nașpa. dar amintește-ți, nu trebuie să cazi în depresie. creierul meu repetă: eu o să te ridic, eu o să te ridic.)

în clasă colegii alcargă, praful se împrăștie, la naiba, praful acoperă tot. dacă aș fi în locul lustrei ăleia, i-aș vedea pe toți ca pe niște nuferi răsărind dintr-un lac în japonia (creierul meu și-amintește de Mutsu-Hito). mâinile mele strâng sticla de cola.

[ce înseamnă sfânta treime? ce înțelegeți prin această noțiune? cine răspunde are zece.]

această noțiune poartă hainele mele.

această noțiune este invizibilă.

alexandra se apropie de mine. vrei și tu revista oriflame?

pe platou sunt multe vrăbii. de fapt, cred că în tgv sunt cele mai multe vrăbii din țară. azi am cumpărat Doris Lessing, „O coborâre în Infern”. are poza ei pe copertă. e o mamaie simpatică. în seara asta nu învăț la engleză. citesc și mă gândesc la mihai.

cartea e super. personajul principal se crede în ocean, când de fapt e într-un pat de spital obișnuit. și eu ma simt ca în ocean. *fuck*, nu știu să înot.

[23 ian. 2008]

[editorul de baze de date access este un editor cu ajutorul căruia se pot stoca informații sub forma

unor baze de date.]

[le barbèle. sârma ghimpată]

[century's worst draught hits kenya]

completez *gap-uri* la engleză.

câteodată mă gândesc să plec de-aici. pe bune. să merg acasă și să nu ies de acolo vreo două luni. să stau să mă gândesc la ce-mi doresc cu adevărat, cum făcea Holden Caulfield din "De veghe în lanul de secară". ar fi chiar mișto să stau să prind copii în brațe într-un lan. dar asta nu se poate. în românia, oamenii nu stau degeaba, pe scaunul meu scrie *made in romania*, pe ghetete la fel. Pe spatele meu scrie *made in romania*.

ea trece lin. cizmele ei abia ating parchetul. e de o delicatețe indubitabilă, profa de latină e frumoasă ca discursul lui cicero pentru repatrierea lui milo. cer voie la baie. am cu mine telefonul și mp3 player-ul. vorba aia: *omnia mea mecum porto*.

[28 ian. 2008]

am lucrare la italiană, n-am învățat nimic. azi mă întâlnesc cu mihai. inima mea e un pahar de

cola. și bulele vor să iasă din pahar. *fuck*, n-am învățat nimic.

îndes căștile în urechi. ascult cu atenție. creierul meu repetă. creierul meu nu repetă. nimic. nu înțelege nimic. *damn, nimic*.

21 decembrie

Tic... tac... tic... tac... tic... tac... secundarul ceasului din dreapta patului își urmează bătaia monotonă, devenită de mult absentă.

Ah... și îmi simt pleoapele atât de grele, ca după o veșnicie de nesomn...

Nu, nu am dormit nici ieri-noapte. Am stat lângă fereastra deschisă și am fumat. Toată noaptea. M-am uitat în gol, în întuneric și m-am gândit. La ce? Ca de obicei... la lumea asta murdară pe care o urăsc, dar care - nu pot să mint - îmi stârnește în același timp curiozitatea, la adunătura asta de snobi, de înfumurați care se uită urât la mine pentru că refuz să fiu ca ei, refuz să mă afund în superficialitatea lor, unde contează mai mult pieptănătura decât ce se află înăuntru, în minte și în suflet.

Azi mi-au spus că trebuie să plec. Nu mai sunt dorit nici aici. Iarăși mi-au zis că sunt prea nepăsător. M-au mai chemat în biroul cu lambriuri și cu scaune cu tapițerie roșie. Acolo draperiile nu sunt niciodată lăsate, tocmai ca lumina să-ți inunde retina atunci când te așezi pe scaunul dinaintea mesei, în fața directorului.

„Ne pare rău, domnule Holden Caulfield, dar trebuie să ne părăsiți la sfârșitul acestui semestru.”

Mi-au spus că trebuie să plec din cauză că rezultatele unele nu sunt destul de bune, din cauză că „nu mă pliez pe profilul elevului acestui colegiu, dornic de cunoaștere, care știe ce vrea de la viață și care se interesează de situația lui școlară”. Am încheiat citatul.

Prostii. Toate astea sunt niște prostii. „Nu vă pliați” - o să plec bucuros că n-am stricat frumosul origami. E târziu... deja nu mai pot scrie.

22decembrie

Astăzi plec la New York. Ce rost are să mai rămân?

Așa am hotărât azi-noapte. O să merg la New York, o să mă plimb prin oraș. Am destui bani pentru o noapte sau două la un hotel ieftin.

Mi-am făcut deja bagajele. Mă voi duce să-mi iau rămas bun de la profesorul meu, singurul pe care-mi face plăcere să îl văd.

ora 15:40

Am ajuns la New York. Scaunul ăsta e rece. Mi-am adus aminte în tren de un fost profesor, pe care cred că o să-l vizitez. Locuiește undeva la marginea orașului cu soția sa, într-un apartament încăpător.

Am fost acolo odată. Țin minte doar un stejar mare de lângă bloc, sub care era o rulotă Fish & Chips. O să-mi las bagajele aici, la gară, și plec să-l vizitez pe profesor.

23 decembrie

Aseară n-am mai putut să scriu. L-am găsit pe profesor. A fost o vizită foarte stranie. Credea că e ceva în neregulă cu mine... A fost ciudat. M-a invitat să rămân la el și am acceptat. Pe urmă, m-am trezit în toiul nopții și am plecat. Nu știu de ce. Nu contează, nu vreau să vorbesc despre asta. Am găsit o cameră la un hotel... E murdar aici. Am văzut un gândac pe pervazul ferestrei...

Ieri, când mergeam spre casa profesorului, mi-am adus aminte de Daisy. Voiam s-o văd. I-am dat telefon și mi-a răspuns că nu ne putem întâlni. Era invitată la un dineu important,

la care mergea însoțită de Scott, rugbistul. M-am dus până acolo unde se ținea recepția și am văzut-o. Era chiar mai frumoasă decât mi-o aminteam eu. Am rugat pe cineva s-o cheme, am așteptat-o lângă scări timp de o oră, dar n-a venit. Nu mai contează...

S-a deschis patinoarul din Central Park. Lilly trebuie să fie acolo, cu prietenele ei. E singura din familie pe care vreau s-o văd. Tot timpul am iubit-o pe ea cel mai mult, pentru că este cea mai mică și pentru că-mi place cum zâmbește atunci când mă invită să iau ceaiul cu ea și cu păpușile.

ora 20:45

Am fost la patinoar, am găsit-o acolo. Era bucuroasă că mă vede. Mi-a spus că au sunat de la școală și le-au spus că am fost exmatriculat și că nu m-a mai văzut nimeni de când am fost anunțat că trebuie să plec. Era puțin speriată, dar am liniștit-o repede. Am dus-o să călărească poncii, am fost și la carusel.

Mi-a spus că-i place când o răsfăț și că i se face foarte dor de mine când plec pentru că trebuie să ia singură ceaiul. E absolut adorabilă. Am dus-o până aproape de casă și i-am zis c-o să mă întorc diseară.

Acum sunt la hotel... nu știu ce să fac, nu vreau să mă duc acasă. Nu vreau să văd fețele dezamăgite ale tuturor în momentul când voi intra pe ușă. Mi-e teamă însă pentru Lilly. E foarte sensibilă și plânge zile în șir când lipsesc și nu știe nimic despre mine.

Nu m-am hotărât ce voi face... Rămân aici până mai târziu, în patul ăsta în care mă simt ca de veghe în lanul de secară.

** Personaj al romanului „De veghe în lanul de secară” (The Catcher in the Rye), de J.D. Salinger (n. 1919)*

Nichita Stănescu. Jurnal apocrif

Bercea Ana Maria
Colegiul Național “I.L. Caragiale”, Ploiești

12 aprilie 1968

Încerc să mă regăsesc, să am dorința de ”a fi”, nu de „a avea”, să-mi creez uniVersuri concentrice, dincolo de cotidian. De aceea am ales, pentru câteva zile, să scriu un jurnal...

Mi se spune că sunt „un înger blond cu aripi răsfățate”, iar prietenii, rudele îmi spun Nini: „Tu, rază de scurtă de stea oarbă /după scris, /tăcerea mâinii...”

M-am trezit pe la opt în dimineața, după o noapte lungă, în care am fost foarte neliniștit, având o stare onirică. Am visat că locuiam în străinătate, fără spațiu și fără cărți. Existau un fel de pompieri, care veneau la casele oamenilor și... le ardeau cărțile, documentele sau orice altă sursă scrisă. Mă simțeam neputincios, singur și nu reușeam să fac nimic pentru a salva forța creației, a cuvântului, a lecturii. Parcă eram într-o cupolă de sticlă, foarte îngustă pentru că nu puteam gândi, înțelege, scrie... Goethe mărturisea: „Să nu treacă o zi fără să vezi, fără să auzi, fără să citești.”. Dar într-o lume viitoare toate aceste noțiuni erau interzise!

Am descoperit, după mult timp, în care devenisem rob al necuvintelor, un tărâm feeric, în care existau Oameni-cărți... Aici, fiecare individ citea câte o carte până aceasta se contopea cu sine, cu sufletul său, până când făcea parte din el și era nemuritoare, aidoma

păsării Phoenix, ce renaște din cenușă. Această lume era departe de oraș, iar bărbații aveau pendule mari și grele, din lemn de nuc, încercând să plăsmuiască un timp și un spațiu...

După ce oamenii angelici, puri, „învățau” o carte, aceștia o ardeau, pentru a respecta totuși legea cea absurdă... și am devenit unul din ei, dar eram nonconformist, întrucât scriam pe ascuns...

Visul acesta mi-a tulburat întreaga zi... N-am făcut decât să reflectez asupra acestei probleme insolubile... eu, Nichita, trăiesc într-o lume illogică, banală. Perioada comunistă accentuează neomul din noi. Pentru mine, scrisul este ca respirația de sub aripi de păsări, iar creația eternă am numit-o „Evocare”: „Ea era frumoasă ca umbra unei idei [...] Între ape numai ea era pământ”.

Acum e seară... După ce am cântat puțin la pian și mi-am admirat, cu o ușoară mândrie, colecția de monede, am început să scriu cu însetare despre această zi... Ochiul poeziei plânge...

16 aprilie 1968

Azi am evadat din odaia mea, unde eram ținut prizonier de bibliotecă. Am fost, de această dată, robul creației, al frumosului, al îngerului meu cu trupul alb, al nemuririi, aidoma plopilor nătăngi, ce se supun vântului...

Pe la prânz, mi-a făcut o vizită prietenul meu, scriitorul Ion Stratan, anunțându-mă că voi câștiga Premiul Pulitzer pentru poezie. Nu știu de unde a aflat această veste incredibilă, dar misteriosul de el n-a vrut să-mi mărturisească nici în ruptul capului.

Ne-am plimbat la apus pe bulevardul castanilor, amintindu-ne de anii adolescenței, pe când eram elevi ploieșteni la Colegiul „Ion Luca Caragiale”. Deși eram la o clasă cu profil real, îmi amintesc fericit că am fost „poetul clasei”. I-am povestit lui Nino Stratan cum, după terminarea liceului, eram hotărât să dau la Politehnică. Tatăl meu își dorea din suflet să devin inginer și mă aștepta înfrigurat să mă întorc de la examenul de admitere... Revenirea acasă a fost o surpriză neașteptată. Le-am spus alor mei că am intrat la facultate, însă nu la Politehnică, ci la Filologie. Doream să devin profesor...

Am stat până târziu cu poetul meu de suflet și am vorbit despre poezie, despre volumele noastre și despre cenaclurile literare, care se țin în orașul nostru...

Poetul e ca și soldatul, el se dedică întru totul artei frumosului, trăind prin vers, nisip, piatră... Am în minte și acum, când scriu în caietul meu, bulevardul singur, înecat în versuri și zborul: „Pe șoseaua mare / Stă un ou în vulturare”.

17 aprilie 1968

Filozofia pietrei egal ne /cuvânt.

Mi-am cunoscut îngerul la amiază, care este tălmăciul, traducătorul și desfăimătorul pietrei. El nu poate ști ce spun stelele, scoicile, marea...decât limba pietrei: “Pietrele zic că sunt piatră, / Nisipiul că sunt nisip...”

Caut profunzimea cuvântului în forța mineralului și în vibrațiile violete ale clapelor... Uneori simt că nu sunt împlinit, de aceea spun: “Ah, mai rărește-ți pasul, / Secundă care treci...”

Am făcut rost de încă o piesă rară pentru colecția mea numismatică. Mi-a adus-o sora mea de la București și am fost foarte încântat de acest dar neprețuit.

Am primit și o scrisoare de la un prieten drag, despre care am crezut că m-a uitat pentru câțiva ani. Da, așa este. “Prietenii mei nu sunt mulți, dar sunt, în schimb, nenumărați.”

Înainte de culcare, am răsfoit unul din cele cincisprezece volume enorme ale lui Eminescu. Cât adevăr: „Geniul n-are moarte, dar n-are nici noroc.” Opera sa este

nemuritoare, captivantă prin metamorfozele viselor, ale cuvintelor. L-am privit în ochi pe Arghezi, care l-a privit în ochi pe Eminescu.

Apoi am început să visez tăcerea... Eu mi-s Nichita.

Mircea Eliade. Jurnal apocrif

Buteață Andreea

Colegiul Național "Ion Minulescu", Slatina

Joi, 28 mai

Îmi vin în minte aceleași idei, obsesiv, și aproape că nu pot să-mi regăsesc gândurile. Știu că trebuie să termin „Cum am găsit piatra filozofală” cât mai repede. Începusem ordonat și totul era limpede, aproape că vedeam cuvintele așternându-se pe hârtie... și acum totul e neclar, iar orice rând îmi pare prost. Și totuși, paginile astea trebuie terminate în câteva zile, nu mai mult. Iar îmi propun termene pe care de multe ori nu le respect. Dar nu.... voi sta în casă și voi scrie, mă voi chinui chiar dacă asta înseamnă să șterg și să rescriu aceeași frază de sute de ori. Trebuie să renunț la obiceiul ăsta de a începe să citesc când nu pot scrie. Mă trezesc în fața foilor pline de ștersuri și mă îngrozesc, gândindu-mă că n-o să termin niciodată. Poate exagerez, știu. Chiar acum voi începe din nou lucrul, igorând lumina care se strecoară prin fereastra deschisă. Și e atât de cald aici! Dacă aș începe mai devreme cu germana? Nu. Programul e program și trebuie respectat. Câteodată mă simt atât de prost, de incapabil să fac ceva fără să amân sau să mă lametez. Și, până la urmă, pentru ce? Poate că, într-adevăr, sunt inutil fără scris. Încerc să mă concentrez, dar nu reușesc - mă gândesc mereu la alte lucruri și locuri (mi s-a făcut dor de mare, și fiecare clipă de mirare îmi aduce briza). Mă uit în jur pe birou și amân din nou matematica (derivări de ordin superior – ce sec sună!). O să am eu timp și de matematică. Acum, trebuie să mă întorc la "piatra filozofală".

30 mai (sâmbătă)

Am venit ieri acasă atât de pierdut, încât n-am putut să scriu nimic nici măcar aici, cu atât mai puțin unde chiar aveam de lucru. Gândindu-mă să ajung acasă, am văzut-o pe bancă. Avea ochii mari, blânzi, plini de lumină. M-am oprit la... simplitatea din jurul ei, la ușurința cu care stătea pe o bancă într-o zi caldă, nefăcând altceva decât să privească oamenii cum vin și pleacă. La început am fost uimit să văd cum cineva pierde, pur și simplu, timp, când eu am nevoie de atâta. Ea de ce nu voia să scrie? De ce n-o așteptau acasă cărți nerăsfoite? Își făcea planuri mari? Avea ambiția de a schimba lumea sau doar va urma un drum oarecare, ghidată de alții? Poate că nu... nu cred că aștepta pe nimeni, și cu toate astea aștepta totul. Și eu așteptam... să mă trezesc din mirare și să merg acasă unde mă așteptau foi nescrise și cărți necitite. Încă nu-mi pot scoate din minte imaginea ei de eroină a lui Thomas Hardy, grația, simplitatea mișcării ei. Și erau porumbei în jur, și o anumită naturalețe, de parcă ar fi stat acolo de la începutul timpului. Mă întreb dacă m-a văzut atunci. Oare cum m-am desprins de gânduri să o pot privi? Nu, în mod sigur n-am vrut asta... lumina ei mi-a atras atenția, cu siguranță. N-am lucrat deloc în astea două zile căci, de fiecare dată când închid ochii, revine lumina ei în care rămân captiv. Și acum, când scriu, mă surprind făcând pauze lungi, în care încerc să recompun sentimentul de ieri, când nu puteam să mă mișc, nici chiar să respir. Și totuși ... ea nu pierdea timpul, căci totul se opriase în jurul ei. Dacă m-ar fi oprit, dacă ar fi spus doar „Mircea”, aș fi rămas? Îmi doream



asta ca și când ar fi fost hotărâtor pentru existența mea. Pentru un moment, toate cărțile îmi păreau seci și goale, și mă simțeam incapabil să mă mișc. Uluit, mi-am dat seama că plecase, deși imaginea ei stăruia în mintea mea, ca și când ar fi fost aieva: cu ochii mari, de lumină, reflectându-se în părul ei roșcat, castaniu sau poate blond. Cum ar fi putut să mă observe? Tocmai pe mine, care n-aveam nimic special, nimic nou. Nu eram demn de lumina ei.

Joi, 4 iulie

Recitesc ce-am scris și roșesc penibil. Câtă risipă de cuvinte pentru o apariție aproape banală! Ce stupid îmi par acum! Era, desigur, o fată ca toate celelalte, iar slăbiciunea mea e cu atât mai mult condamnată. Și așteptarea... așteptarea nu înseamnă pierderea unor ore. Așteptarea înseamnă renunțarea la tot ce-ai trăit până atunci, renunțarea chiar la sine. Când aștepti, rămâi închis în interiorul tău, trăind doar pentru scopul final al așteptării, păstrând doar vechi sentimente, cu care te hrănești până la sfârșit. În rest, totul dispare și în interiorul tău nu poate pătrunde nimic. Nu faci planuri, nu te gândești, aștepti. După câteva zile, mă regăsesc în aceeași stare. Așteptarea ... e la final, chiar dacă în timpul ei nu mai ești, nu mai auzi bătăi de ceas sau de inimă. Mă simt ridicol pentru cele scrise, mediocru în toate. Am terminat însă „piatra filozofală”, și mă simt oarecum mulțumit pentru că am reușit să mă izolez, să mă închistez, să rămân rece la „evenimentele” din jurul meu. Și acum mă gândesc la ea, însă efectul ei a dispărut. Apare fadă și neimportantă. Cred că mi-am găsit un oarecare echilibru. Cred.

Herman*. Jurnal apocrif

Chichifoi Diana

Grupul Școlar “Alexandru cel Bun”, Gura Humorului

“... dar presimțeam căderea în gol, mă temeam de permanența ei, deși îmi inducea o stare fiziologică de criză, din care îmi doream să nu mai fi ieșit.”

27 mai 1995

Dimineată chinuitor de însořită, de melancolică. I-am scris până în zori lui Mircea și scrisul m-a scos din starea de plutire. Preferam să-l fi chemat la mine sus, chiar dacă mirosul de igrasie l-ar fi stânjenit. Poate nu de asta se teme, totuși, să mă însoțească în apartament sau pe acoperișul blocului; i-am auzit de-atâtea ori pe părinții lui spunându-i: „Iar te duci la bețivul de la școală, la nebunul ăla de Herman.” Hm, nebunia asta, pe care mi-o atribuie ca pe-o foaie gratuită, m-a închis ieri în orbitorul drum de cenușă, în neputința unei glorie de fluture.

Leșisem pe bloc să-mi fumez ultima țigară și golul din jur îmi ațintise privirile în umbra pe care clădirea o lăsa pe asfalt. Oameni, roiuri, claxoane, panoul cu discount la mobilă căzut de pe blocul vecin. Știam că de două zile se reface șoseaua Ștefan cel Mare și asta stârnea un haos ritmic printre trecători. Am contenit să-i privesc și am dat să cobor pe casa scării, când, întorcându-mă, am găsit răvășit manuscrisul vechi care stă acum pe birou. M-am căznit să-l deschid, cu acea temere pe care o ai atunci când ți se citește diagnosticul de pe foaia de internare [Apropo, nu mai trec pe la spital; m-am hotărât că boala îmi e de ajuns mie, ceilalți pot să-și păstreze compătimirile ridicole].

Foile păreau vechi, scrise îngrijit. Părea mai degrabă un caiet-jurnal fără copertă, în care, dintr-o privire, am putut citi nume mari: Mozart, Haydn, Bach – numele plăcilor de

patefon pe care le ascult acum, încercând să deslușesc înțelesul celor scrise. Transcriu o pagină la întâmplare:

[5 iunie '40]

„Am revăzut-o pe Leni, în compania unui bancher de la Breaza. Avea același aer frivol ca la ultima noastră întâlnire în gară, doar că acum nopțile nedormite o făceau să pară mai urâtă, urâtenie ce-i dădea prestanța unei femei lucidee.

Am ieșit din salon și am dat drumul la radio... de la Viena se transmite „eine Kleine Nachtmusic”, arie pe care m-am hotărât să o folosesc ca decor în romanul început săptămâna trecută.

Mă tem că Leni va izbucni din nou dacă am să revin în salon, mă tem să încerc a o face fericită. De ce doar eu cer fericirea simplă, de ce cer atât de puțin ca să mă simt împlinit?

Aștept să se termine programul la radio și mă culc.”

N-aș fi ghicit ale cui erau rândurile. În fond, erau experiențe rememorate sacadat. Reci și febrile, scrise în aceeași nesiguranță cu care îmi dezvălui și eu neputințele de fiecare zi. Caietul meu trădează mai multă căutare; nu mi-e de ajuns fericirea simplă, nu pot să rabd doar deliciile unei iubiri. M-am săturat să văd toată viața în ochii altora și să-i simt loviturile pe pielea mea. Caut întoarcerea sau caut nimicul, însă știu că am de lăsat ceva în urmă.

Mi s-a rupt și ultimul pulover de lână cu care mai puteam ieși pe stradă.

23 mai 1995

Am redeschis jurnalul și l-am chemat pe Mircea să-i citesc din el. Îl văd că nu are răbdare, nu pot să-i reproșez că nu ascultă mărturiile. E la vârsta la care nu poate înțelege presiunile care pot răni. Am închis după zece minute caietul și am ieșit amândoi pe acoperiș (...)

M-am întors la masă, am redeschis caietul. Descopăr că autorul era evreu, așa încât am putut înțelege de unde porniseră marginalizarea și drama lui. Mi-am amintit cum am stat și eu ascuns cu părinții în subsoluri de bloc, atunci când opresiunea devenise mai puternică. Jurnalul nu pomenește astfel de episoade, dar găsesc spre sfârșitul lui o experiență militară, probabil vreo pregătire de război...

Când mi-amintesc că nu pot nici măcar să lupt pentru o cauză, când știu că zilnic nimicul mă copleșește și n-am timp să-i răspund, simt cum alunec spre același haotic vid. Lumea mă măsoară din priviri, sunt etichetat, nu încerc să mă revolt, dar îndrăznesc să caut acea nemulțumire de mine care să mă împingă mai departe, să mă facă să-mi doresc o nouă zi.

29 mai 1995

Am devenit tot mai sceptic la ce aud, îmi cenzurez chiar senzația de frig, ignor mirosul de igrasie. Mi-a bătut cineva adineauri la ușă. Nu putea fi decât Mircea, dar n-am deschis și bătaia a conținut peste câteva minute... Nu pot să înțeleg de ce scrisul nu-mi e suficient... Atunci recitesc. Nu pot da înapoi paginile unei existențe așa cum îmi răscolesc caietele de însemnări zilnice. Nu vreau să cred că mă asemăn cu cel ce-a scris jurnalul găsit. Nu îndur să cred că am trăit, pe undeva, aceeași dramă. E clar, el a fost om de artă, scriitor rafinat și cine știe ce dandy prin anii '40. Nu sunt decât un bețiv mizer care se clatină de îndată ce se ridică de la masa de scris, nu îndrăznesc măcar să înfrunt lumea, nu știu să accept căderile și capcanele. Azi-dimineață i-am speriat pe copiii din fața blocului. Și-au

aruncat mingea și au strigat „nebunul! nebunul!” Mi s-a părut, chiar, că ultimul care a fugit de mine a fost chiar Mircea.

Se poate să fi venit să-și ceară iertare... dar știe că n-am avut de la el pretenția să-mi ia apărarea. Apărarea mi-o iau singur și nu știu în fața cui. Mă consolez cu gândul spasmodic că o dată și o dată hialinul va irumpe și vor ieși de acolo toate îngenuncherile mele în fața Nordului.

Acum îmi întorc gândul de la ce a fost, refuz să mai cred în propriul trecut. Cred doar în mărturiile lăsate de viața altora, precum cele pe care le-am terminat de parcurs adineauri. Nu îndrăznesc să cred în suficiența pe care mi-a dat-o jurnalul meu, totuși am înțeles că îmi creează confortul de a fi în echilibru cu mine însumi.

Nu pot experimenta însă în scris gândul unei morți subite, nici chiar durerea mimată a celor care și-ar aduce aminte de nenorocirea mea. De fapt, căderea în mine, suprapunerea gândurilor mele peste viața ce-o mai am de trăit ar însemna uitare. Ca și acum, când vreau să uit că sunt pur și simplu alungat din calea mea, dar și din drumul fără noimă al celorlalți.

Ei cred că am de re trăit blestemul, nu cunosc bătaia de aripă ce mă chinuiește nopți de-a rândul în interiorul craniului de acolo, spre toate viscerele pornește mirarea de a mă fi născut om.

După-amiază am fost din nou sus. Simțeam nevoia să rup firul lucid al oricărui gând. Am luat manuscrisul cu mine și m-am mirat să-l găsesc sus pe Mircea, uitându-se în gol; m-a speriat orice gând de a-l vedea dispărând brusc din fața mea și atunci am țipat. M-am speriat de sunetul proprii voci, ca și când spaima ce mă făcuse să urlu devenise străină. Băiatul m-a privit în ochi, parcă trăgându-mă la răspundere că țin în mână caietul. Mi l-a cerut, cu vorba aprigă a unui copil ca te face să te rușinezi că nu l-ai mângâiat.

N-am putut să i-l întind. M-am întors cu spatele, l-am lăsat jos, în locul unde-l găsisem și am fugit fără să privesc înapoi. Acum simt că dorința lui Mircea de a avea jurnalul îl făcea parcă să-l posede, să aibă tot dreptul de a-l rescrie sau de a-l rupe în bucăți (...)

Mă chinuiesc de câteva ore să adorm și nu pot să nu mă gândesc la întâmplarea de azi. Mă împacă în răstimpuri doar gândul că, undeva, în cele scrise în jurnal, amintirile tănuite acolo îi erau închinete lui spre citire.

** Personaj al romanului "Orbitor", de Mircea Cărtărescu (n. 1956)*

Jim Carrey*. Jurnal apocrif

Constantiniuc Andrada

Colegiul Național "Petru Rareș", Suceava

E 2 martie; 2 a III-a; 2.3. 23! La naiba de 23! Și chiar dacă n-ar fi 23 în persoană, eu tot l-aș găsi, picioarele lui 23, umbra lui 23, în orice. JIM. J-10; I-9; M-13. $10+9=19$. $19+13=32$. 32 inversat... 23! Până și în numele meu s-a pitit nebunul. Îmi și imaginez fanii lui Joel Schumacher, îl consideră un geniu pentru cum m-a pus pe M I N E să fac obsedatul de 23. Dacă n-ar fi fost un atât de bun regizor, poate dacă n-ar fi fost acele scene, acele cadre, acele lumini... sau blonda aceea invadată și ea de 23... Poate așa n-ar fi rămas marcat și Jim Carrey – actorul - de blestematul de 23. El e vinovat, e prea bun, prea-prea... Mereu

mă întreb ce-ar fi fost dacă?... Ce făceam ieri la ora asta? Ce-ar fi dacă ar fi acum abia ieri la ora asta? Mi-aş da câinele numai să fie abia luna ianuarie, să nu fi spus DA când mi s-a oferit rolul. Câinele. Ha HA. Ncd. N-14; E-5; D-6. *D o u ă z e c i ş i t r e i !*

Acceptasem rolul pe 13.01. $13+1=14$. 2007. $14+2+7$. Renunţasem să înjur de când cel mic a venit pe lume şi parecă am uitat cum, nu mai găsesc cuvinte prin care să exprim intensităţi gigantice ale blestemelor pe care le-aş arunca asupra lui 23.

Puştiu' nu era încă pe lume când începusem să frecventez parcurile de copii. Îmi plăcea să-i privesc, râdeam văzându-i pe ei râzând. Mereu mi-au plăcut cât sunt mici. Acum mi-e frică să mă apropiu de puşti. Poate-am să văd şi-n ochii lui 23-ul şi nu mă voi putea controla. E nebunesc! Din nou nu găsesc termeni mai intenşi.

Ieri a fost ziua Evei, iar la 17:06 am văzut-o intrând pe uşă cu un buchet de 23 de lalele în braţe. Împlinea, bineînţeles, 23 de ani. Îi cântam „La mulţi ani!” în faţa unui tort pe care scria cu roz-bombon 23.

Amintindu-mi de scenele jucate acum câteva zile, am pornit ca un nebun spre debara. Are 23 de perechi de papuci. De ce au fetele atâtea perechi de papuci?! Mă rog, eu am numai 5, $2+3=5$, deci tot acolo ajungem în fond. Nici nu ştiu de ce mă mai miră fiecare descoperire a douăzecişitreiului în existenţa mea. Ar trebui să mă preocupe de acum absenţa lui, să consider asta o anormalitate. Mă întreb dacă şi în realitate există cineva care-mi poate explica. Nu nu nu nu nu nu am cum să fiu EU nebunul! 23 e nebunul, e clar.

Şi este musai ca exact atunci când mă uit eu la ceas să devină 21:31 -> 21:32?! OK, e totuşi posibil să înnebunesc.

De mult nu m-am mai culcat la nici ora 10. Seara. Îmi amintesc cum îmi plăcea să stau când eram mic cu faţa în sus pe pat, capul să-mi spânzure în jos, să mă uit la ceasul electronic de pe noptieră şi să aştept să se facă 22:22. Muream după ora asta, reprezenta pentru mine echilibrul perfect, întâlnit numai în experienţele teoretice din timpul cursurilor de fizică. Priveam captivat în adâncimea lui douăjdoo:douăjdoo, iar la :23 adormeam. Mereu. Acum e trecut si de :23 si de :32, îmi par oarecum salvat, cumva în siguranţă. Trebuie să sting şi să merg lângă Eva. Poate mâine 23-ul nu va mai fi nici în timp, nici în spaţiu, nici în culoarea părului ei.

Am visat că 23 de ceasuri de-alea care îi plac Evei au început să sune simultan pe ritmul piesei Bittersweet Symphony. Trebuie să mai precizez că era 6:23 când am deschis ochii? Şi trebuie să mai precizez că piesa fusese pe soundtrackul filmului? A fost alcasă de regizor. Joel. 23. A insistat şi s-a dat de 23 de ori peste cap să fie partea cu vioara în film. Chiar a spus „Mă voi da de 23 de ori peste cap de va fi nevoie!”. Dacă el e cel cu răspunsurile la ceea ce mă frământă pe mine?? Slavă Domnului că nu sunt încă atât de nebun încât să povestesc cuiva despre nebunia mea.

M&Ms-urile s-au lansat ca firmă în 1923. Au fost unicul meu drog până la vârsta de 17 ani, când băieţii de la sala 2 a etajului 3 m-au iniţiat într-ale fumatului.

Am să merg după o gură de aer acum, cât încă nu văd 23ul. Revin...

E 24 martie. 23 şi cu 1. Am fost din nou în parc. Unii se uitau urât la mine, căci ocupam o bancă din perimetrul destinat numai copiilor şi părinţilor ce-i însoţeau. Am făcut din mână unui copil de pe balansoar, cu intenţia de-a-i face pe moşnegeii ăia încruntaţi să creadă că sunt totuşi cu cineva. Au zâmbit, a mers faza. Este aproape un sport extrem ceea ce tocmai făcusem. Când m-am ridicat şi-am plecat singur mai departe şi-au dat din nou ghionturi şi m-au privit răutăcios. La fel e şi 23-ul. Se bagă în seamă în viaţa ta degeaba, nu are nicio satisfacţie văzându-te nebun. Dar îţi lasă doze de chestii amare pe buze, iar amarul parecă-ţi cuprinde întreaga fiinţă.

Aș vrea să pot întreba pe cineva DE CE?? De ce eu, de ce 23 [de ce nu 22, 37, 15, oricare altul?], de ce nu mă pot abține să nu-l caut cu tot dinadinsul pe nebun?

Mă îngrozesc să văd că-am ajuns să mă întristez când văd ceva în care nu apare 23-ul. Există și așa ceva. Mă uit la puști și simt cea mai calmă pace dintre păcile care m-au cuprins vreodată. El e în siguranță.

Astăzi pare să fi fost o zi fără prea mult 23. 23 pare să fi devenit o stare de spirit, un fel de a vedea lumea. Dar nu un fel de a iubi. Maleficul nu are ce căuta în iubire.

Știu! Avea o pereche de papuci și în picioare! Deci are 24, nu 23. Corect. 23 nu este între noi. Mă voi culca liniștit... Măcar azi.

Da, e 25. 2 și 2 cu 3. Este ziuă, a trecut noaptea fără niciun vis douăzecișitri-ist, ne-a trezit ceasul la 6 fix, Eva este plecată, puștiul doarme, iar din boxe se aude ceva Mozart. E chiar ok, totul e în regulă, mi-e foame. În casă miroase cumva... N-am termen nici pentru asta, din nou... Dar cumva îmi amintește de un eu mic, care bea lapte cald cu pâine prăjită și miere. Abia aștept să crească asta micu', să poată gusta și el din plăcerile astea ale vieții. Revin... Am revenit.

Micile plăceri ale vieții... Ce capacitate de a nu le aprecia la momentul T. Curent avem... Mozart, lapte, pâine prăjită, miere. Mă bucur. **CHIAR MĂ BUCUR.**

Ned. Trebuia să începă chiar ACUM să latre? Consider imaginile cu pastile pe care sunt desenate fețe zâmbărețe [„happy pills” sau „happiness pills” sau așa ceva] unul din cele mai tâmpite clișee. Dar aș avea cu disperare nevoie de așa ceva... Acum-acum. Să pot prelungi sau relua și continua starea de dinainte de primul lătrat. Cât de stupid.

Am „Les Miserables”, ecranizarea din 2000, a lui Josee Dayan. Cât mai doarme puștiul am să îl revizualizez. Franceza este frumoasă, „douăzecișitri” în franceză sună mai puțin malefic. Dacă vom avea cândva și o fată, se va numi Cosette. Niciun 23 în filmul ăsta. Dayan a știut să-și facă treaba fără a lăsa șanțuri în viața actorilor. Dayan a știut să fie bun fără a fi și malefic. Malefic... Dayan a știut...

Actorii, regizorii, scriitorii, compozitorii, toți sunt mândri creatori ai culturii, dar ce rost... ce rost, ce rost are dacă dorința de a-și împărtăși ideea prin creație ajunge uneori să distrugă? Creația distruge. Uneori. Mereu îmi spunea mama că sunt special. „Uneori, în cazul unora” a devenit „a c u m, î n c a z u l m e u”.

Comic este că nebuniei din mine îi pace locul în care s-a cuibărit, sunt convins că e cald și bine acolo, în mintea mea. Confortul acesta al nebuniei din mine nu mă lasă să-mi fac vânt pe geam, precum făcuse nebunul din film. EU și NEBUNIA vom conviețui, ne vom iubi, vom dormi împreună, vom visa împreună, ne vom plimba împreună. NEBUNIA va dormi singură numai atunci când cei la care țin sunt în preajma mea. Se va împăca singur cu acest gând. Când mă voi uita în ochii puștiului, NEBUNIA va ști că t r e b u i e să adoarmă. Instantaneu. Altfel va fi ucisă. Și eu la fel, odată cu ea.

A sunat Eva. Pe 23 mergem la aniversarea părinților mei. 46 de ani. Mult, mult... 23*2*12 luni. Mult.

Mă duc pe canapea, la film. Am să revin tot azi. Cu siguranță.

** Actor canadian de film (n. 1962)*

Diaconița Georgiana
Colegiul Național "Petru Rareș", Suceava

Într-o sâmbătă de 27 aprilie

Stau să sufăr. Stau să cobor. Stau să zbor. Știu că am aceleași argumente pentru a-mi demonstra că Ela mă iubește. Și aceleași argumente că ea mă înșală. Însă acum, în această unduire neverosimilă a ființei mele, totul îmi pare umbrit de acest G.

Citeam mai deunăzi în „Epistola către Corinteni” că „dragostea este iertătoare. Ea nu se poartă cu necuviință, ci se poartă cu adevăr. Toate le crede, toate le suferă, toate le pătimește. Dragostea nu cade niciodată”. Era citatul meu preferat până în acea seară, până în acea clipă în care Ela s-a purtat față de el ca o femeie ușoară. Clipă în care am simțit că fericirea n-o să mă mai poată izbi cu fruntea de stele. Când am știut că există în mine ceva mult mai puternic decât toată pleiada de sentimente pe care le aveam față de ea.

Nu pot spune că n-am iubit-o. Și dacă așa face-o, ar însemna să mă transform în depozitarul minciunii. Dragostea a fost pentru mine ceva patologic. A fost ca un joc, în care mereu trebuia să stau de veghe. A fost ca un lut din care e adevărat că n-am știut să plămădesc o ființă. O ființă demiurgică - „chipul și asemănarea lui Dumnezeu” – care să ne lege pe noi, AMÂNDOI, într-un infinit și fericire. Și ce minuni puteam făuri noi, AMÂNDOI... și prin câte vieți trecute și viitoare nu ne-am fi alergat unul pe altul... noi, AMÂNDOI...

Însă acum m-am transformat în prizonierul propriului meu eu. Îmi căutam în război o identificare și-o verificare, o ieșire din blestemata stare de trezie. Și cu ce m-am ales? Ei i-am lăsat tot trecutul: casa, camera mea, amintirile mele, cărțile, Totul. Și eu cu ce m-am ales? Cine sunt acum și ce vreau de la mine?

Mi se pare că războiul m-a transformat într-o ființă care nu mai poate pendula între spiritual și fiziologic. Nu sunt nimic altceva decât un animal fără adăpost. Alerg, asemenea colegului de pe front, fără cap. Simt că altcineva a intrat în posesia mea și mă obsedează gândul că „ființa” asta îmi dictează ce să fac, e mai puternică decât ideile pe care, la un moment dat, eram mândru că le văzusem.

Dar ce mă doare cel mai tare e că monada mea s-a transformat într-o monedă, care va cădea în mâna negustorilor de iluzii. Și odată ajunsă în materialitate, disoluția și dezmembrarea ei vor fi ireversibile. Unde este Ela mea primordială? Unde-i sunt ochii ca două întrebări de cleștar? Unde-i spectacolul minunat oferit de trupul ei ademenitor și de sufletu-i paradisiac?

Azi, 29 aprilie

Îmi propusesem de vreo câteva săptămâni să-l vizitez pe Nae Gheorghidiu. Știam că nu va fi ceva la nivel înalt, dar trebuia să-mi depășesc toate prejudecățile și să merg să-l văd, mai ales că aflasem, prin intermediul unei cunoștințe comune, că era internat în spital.

Deși bolnav, a găsit puterea să-mi țină un discurs legat de căsnicia mea cu Ela, eșuată lamentabil. Privindu-l fix în ochi și analizând destul de minuțios încăperea în care mă aflam, mi-am dat seama că omul ăsta nu se va schimba niciodată, că va muri cu gândul la un singur lucru: banii. N-avea rost să lungesc prea mult discuția cu el. Am mers, l-am văzut, măcar știam că nu voi avea remușcări.

Procesul de conștiință avea să înceapă mult mai târziu, în noapte, când, întors acasă, îmi revenea în minte tot ceea ce-mi spusese Nae, după ce s-a aflat că eu voi primi cea mai consistentă parte din averea unchiului Tache: „lasă-mă pe mine în pace cu Schopenhauer și cu Kant... când vine vorba de bani, eu sunt mai deștept decât ei!”. Să fie banul - „zeul la care toți ne închinăm” – singurul vinovat pentru nereușita mea în dragoste? A fost moștenirea primită singura cauză a despărțirii mele de Ela, singurul motiv pentru care ea a alergat să-și caute alinarea în brațele altuia? Și încă pe cine și-a găsit și ea... Dar, într-un final, am adormit, și alături de mine și ideile mele.

Azi, de dimineață, mi-am amintit de Heidegger și de concepția lui despre om: noi nu suntem altceva decât niște acumulări de „acum-uri” – acum-ul care nu mai este (al trecutului), acum-ul bătucit (al prezentului) și acum-ul care încă n-a fost (al viitorului). Și dacă mă gândesc mai bine, structura mea interioară corespunde perfect definiției lui. Dar simt că mai este totuși o experiență de la care n-aș vrea să lipsesc sau, mai exact, să lipsească ea din întregul meu sufletesc. Și această experiență nu e nici viața și nici moartea. Nu e nici iubirea și nici războiul. E ceva între Eros și Thanatos, între „a fi” și „a nu fi”. Ceva care pendulează între poet și soldat, între Dumnezeu și Lucifer, între ying și yang.

De acum nu știu ce voi face. Mi-am pierdut și ultima putere de-a mai acorda vioara la care viața mea era obișnuită să cânte. Am uitat cum să fac inima să-mi vibreze și sufletul să simtă nostalgia paradisului. Ela mi-a provocat macularea spirituală, mi-a furat toate sensurile pe care le dădusem iubirii noastre.

Aș vrea să mă întorc în război, dar de data asta să lupt până la final. Și poate așa voi găsi „altceva-ul” care să-mi declanșeze energiile latente.

Azi, 30 aprilie

Cred că sunt norocos că exist. Cineva, de acolo de sus, mă veghează și-mi îndrumă pașii. Începând de azi, viața mea s-a schimbat. Ce-am pățit?

Când mă întorceam dimineață de la universitate, am fost oprit de o studentă, care mi-a spus doar atât: „Îmi place de dumneavoastră! Cursul a fost neașteptat de interesant!”. În aceste milisecunde al existenței mele, am simțit că ireversibilitatea timpului a fost învinsă definitiv. Eu eram acum Creatorul, olarul în mâinile căruia începea să se remodeleze esența. Studenta acesta ar fi trecut în mod sigur neobservată de mine, dacă n-ar fi avut ideea (nu genială, ci *divină*) de-a mă aborda.

Eram noi doi și NIMIC altceva. În momentul acela știam că orice aș face, universul va fi de partea mea. Simțeam că în loc de sânge, prin vene îmi curgea apa Nilului înfierbântată. Trupul meu avea puterea tuturor îngerilor, iar în glasul meu nu mai era nimic uman, ci o fărâmă din părțica lui Dumnezeu. Cuvintele nu-și mai aveau rostul. Ne înțelegeam din priviri. Puteam spune din nou: noi, AMÂNDOI...

Eram stăpânul acelei „ființe” care credeam că mă va doborî. Îmi regăsisem MONADA.

Când am revenit la realitatea imediată, am observat că eram singur, în parcul din fața universității. Dar nimic nu mai conta. Deși Ea plecase, eu o aveam ascunsă în mine și mă hotărâsem să nu-i mai dau drumul. Mi-am făcut, astfel, un alt ideal feminin.

Scriind acum aceste rânduri în jurnalul meu bicisnic, de pământ înglodat, structura mea interioară se reface. Acum îmi dau seama că relația mea cu Ela avea nevoie de acel „ceva”, numit de unii „coup de foudre”, care să alunge din noi blestemul de ființe efemere. Să ne scape de greaua povară a lui Sisif, de limitarea noastră în natură și în noi înșine.

Azi am auzit în cuvintele acelei studente, pe care nu știu dacă o s-o mai văd vreodată cum am văzut-o azi, aprobarea divină de-a putea vedea nu numai idei, ci și

deschiderea florii de lotus. Îndemnul de-a mă transforma într-un mare inițiat. De a deveni eu prin mine însumi, și nu prin ceilalți. Poate că Ela îmi limita orizontul meu ideatic, îmi umbrea răsăriturile pentru a mi le releva, mult mai târziu, în apusuri.

Ela a fost icoana la care n-am știut cum să mă închin; singurul zeu la care aveam acces, dar pe care n-am știut cum trebuia să-l venerez. Ea a fost Mecca spre care mereu am vrut să merg, dar la care nu am ajuns niciodată.

Azi mi-am dat seama că poate toată tragedia mea existențială s-a întâmplat pentru că EU am fost acolo. Pentru că n-am știut ce înseamnă într-adevăr Ela pentru mine. A fost vina mea...

Ela*. Jurnal apocrif

Dinoci Otilia Iulia
Palatul Copiilor – Pitești

Motto: „Iubirea este pentru muritori, dar și geniile au nevoie de o minune.”

20 februarie 1937, 22.47

Bunul meu prieten,

Mi-am promis ca voi fi puternică și voi trece peste tot ce înseamnă durere fizică sau intenții crude. Credeam că în adâncul meu nu mai zace nicio rană sau vreo portiță spre o altă lume ce ar putea fi deschisă, dar azi zeii mi-au arătat opusul. Mediator între două lumi paralele și echidistante, astăzi am aflat ce înseamnă să fii uman și femeie.

Obosită de gânduri și dorințe fizice, dedicând pentru a suta oara milioanele de atomi din jurul meu universul și creatorul ființei mele, am întâlnit singurul meu legământ pe acest pământ: sentimentul unei apropieri divine. Cred că a fost pentru prima dată când am rămas fără cuvinte!

Dacă aș putea cumva să explic... cred că ai simțit vreodată căldura și miresma care te întâmpină în bucătărie atunci când pregătești plăcintele învățate de la mama, cele cu mere, cu vișine sau cu brânză?! Sau, mai bine, ai încercat vreodată să muști dintr-o astfel de plăcintă imediat scoasă și să simți focul acela ce se mistuie ușor lăsând în urmă o învălmășcală de arome și culori?! Fiorul pe care îl simți după în tot corpul nu e altceva decât un sunet de alarmă înaintea furtunii, doar că ești deja cuprins!

Când privirile ni s-au intersectat, am simțit cum scânteia din ochii lui a aprins-o și pe a mea și cum parfumul lui a declanșat în mintea mea o serie de dorințe și pasiuni... pasiunea de a trăi omenește, pe cât de uman posibil. Și, că tot veni vorba de iubire, cum se face că, deși ne știm de mai bine de trei ani, nu ne-am observat așa niciodată! Are cumva marea iubire ceva din amicitia de la început? De ce tocmai acum se întâmplă toate astea și, mai ales, de ce mie?

22 februarie 1937, 1.02 a.m.

Astăzi l-am întâlnit din nou. E tot timpul cufundat în cărțile sale și tot timpul ocupat cu ceva total absurd pentru statutul sau. E doar un copil. Visează când merge, merge când mănâncă și trăiește când doarme. Am înțeles de la cei de la seminar că e un geniu, un copil minune sau ceva de genul ăsta. Aș! E un copilandru! Am schimbat două, trei vorbe azi cu el. Părea că e de pe Venus în călătorie spre Saturn. Evita să mă privească în ochi și, când o

fața, două căpșuni prindeau viață în obrajii lui albi ca frișca. Îmi era poftă de pofta lui de a visa. Are o mână caldă și ușoară. M-a întrebat ceva despre un curs teoretic, dar eu eram prea prinsă în jocul buzelor lui. Pielea fină ca de bebeluș și ochii mari și cuprinzători m-au disecat în mii și mii de stele și m-au aruncat pe bolta cerească.

Undeva, la două minute de când drumurile ni se intersectaseră, mi-a dat niște scrisori personale și m-a rugat să le înmănez decanului. Nu-mi aduc aminte când am acceptat, doar ca m-am trezit cu un dosar mare în mâini, iar el intra într-o clasă apropiată. Am mai rămas acolo câteva minute bune pentru a savura imaginea și mirosul lui. Am simțit o briză ușoară răcorindu-mi pielea asudată de emoție. Nu era foarte cald, dar parca soarele strălucea ca și când abia se născuse...

Visând cu ochii deschiși la ceva ce numai eu puteam cunoaște și era al meu personal, am intrat accidental într-un grup de alți studenți vorbăreți și puși pe șotii. Ca rezultat, am împrăștiat dosarul lui pe podea. Însă zeii au fost iar de partea mea și mi-au dat să descopăr trăirea prințului meu: foarte multe schițe sau poezii, la care se lucra treptat. Studenții au bombănit ceva, nemulțumiți, dar vocile lor alcătuiau un cântec pentru coloana sonoră a scenariului din capul meu.

Versurile m-au copleșit, nu prin estetică, ci prin puterea lor de a zugrăvi o personalitate a unui înțelept în trup de copil. Îngerii sunt printre noi, sacrificând geniul în haine noi, dar murdare. Imediat mi-am amintit de zâmbetul lui! Ascundea nu tristețe și nici bucurie, ci dorință și... compromis. M-am trezit reflectând la o statuie înghețată cu gust de căpșuni.

Decanul mă aștepta și chiar m-a muștră pentru întârziere. A luat dosarul, l-a inspectat și, după o scurtă aranjare, l-a pus ușor, ca pe un copil de nobil, la locul său în servieta gigant. Mai târziu l-am văzut la umbra unui tei. Seria ceva de zor. Părea că are inspirație sau, poate, pur și simplu se gândea... Ceva m-a împins către el și m-am trezit la câțiva metri de dânsul, dar, fiind prea ocupat, nu a înțeles că e urmărit, și m-am depărtat ușor. I-am simțit respirația rece de toamnă în ceafă, însă eram prea dependentă de el ca să mă pot opri din drog.

1 martie 1937, 21:53

De ce sunt bărbații atât de încuiați și de timizi? Ori sunt prea proști și nu-și dau seama când cineva are un interes mai deosebit, dincolo de amicitie. Ori nu sunt proști destul. De ce le ia atât de mult să-și dea seama de postura lor în cadrul societății și de relația pe care o au sau ar trebui să o aibă în raport cu femininul? Pe scurt, de ce uită că femeile au prioritate?

Nu știu cum, zeii nu sunt de partea mea azi. 1 martie a căzut într-o zi de sâmbătă, când toți studenții au plecat, fiecare pe unde a putut, și m-am trezit singură în tot căminul. Nu că aș fi vrut ceva, dar o vorbă acolo puteau să spună! Așa că m-am hotărât să fac o plimbare prin Herestrău și să întâmpin primăvara. Era puțin mai cald, soarele strălucea vesel, iar eu... mă plimbam singură prin imensul parc, fără vreun gând de primăvară. Se anunța a fi o zi total pierdută! Măcar de l-aș mai vedea o dată! Mi-ar însenina ziua!

Cred că am petrecut câteva ore bune în compania lui Tudor Vianu și printre rândurile sale m-am afundat în vise. La puțin timp după am simțit cum o altă ființă umană își ducea amarul singurătății lângă mine și, neintenționat, am simțit răsuflarea acesteia ca o veche amintire copilăroasă. Am simțit un gust de gheață pe vârful limbii și un aer rece cum îmi îngheață sângele. Era el!

N-am îndrăznit să privesc lângă mine! Nu mă puteam mișca. Fiorul vulcanic din trupul meu amenința cu o explozie puternică ce avea să-mi aducă moartea! Un gând, deși final, avea să mă elibereze de închisoarea asta. L-am simțit că se apropie timid de mine și, dintr-o dată, soarele a strălucit mai puternic și am simțit o poftă nestăvilită de a mânca lacom căpșuni!

Ținea în mână un stânjeneț. Stângaci, m-a salutat, dar m-am pierdut în jocul buzelor lui. Și-a cerut scuze că n-am mai vorbit, dar a fost ocupat cu redactarea unei reviste. Ținea floarea strâns și-mi vorbea ca și când era la confesiune. Pentru prima dată am simțit cum focul din mine voia să distrugă pe o a treia piesă din jocul ăsta! Era rândul meu să fac mutarea și aveam toate șansele să dau șah-mat la rege! Dar ura din mine năștea copii mulți și puternici! E bărbatul meu! O a treia va fi o amintire. Jocul de-a v-ați ascuns s-a terminat aici!

S-a oprit din mișcare și m-a privit confuz și speriat! Mă simțea cum îl simțeam și eu. Eram furioasă, dar iubeam și eram un monstru... În clipa următoare a devenit bărbatul la care visam și astfel s-a născut copilul nostru. M-a privit, mi-a zâmbit temător și mi-a înmănat floarea, urându-mi toate cele bune de ziua de 1 martie! Era vizibil coplesit de emoție.

Mi-am mușcat buzele și am încropit un zâmbet nefiresc de mare. Mă simțeam și cred că și eram în al nouălea cer! El continua, în mod copilăresc, să întrevadă reacțiile mele și să-mi vorbească despre viața lui. Iar eu... prin el trăiam și visam. Picioarele nu-mi atingeau pământul, nu cred că respiram aer, ci praf de stele! Cred că eram în cealaltă lume... Îngerului de lângă mine i se arătau aripile! Mari, strălucitoare și puternice, îl aduceau pe copilul de lângă mine în raiul copiilor și îl lăsau pe bărbat să ia forma lui completă...

* *Personaj al romanului „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, de Camil Petrescu (1894-1957)*

(Josef) K*. Jurnal apocrif

Hancer Aida

Colegiul Național “Petru Rareș”, Suceava

6.06.19__

Prolog: K - un personaj mult sub nivelul decenței imaginației. E josnic, chiar dacă e frumos. Tu trebuie să privești lumea simplu, cu toate organele tale, chiar dacă între tine și ea se ridică și se coboară ziduri absurde, ziduri camusiene. Oamenii doar se luptă pentru hainele tale, K, deci în viață nu există procese.

Astăzi, pentru câteva momente, am simțit că libertatea nu m-ar putea face mai josnic și cu atât mai puțin – adevărat. Sau n-am fost liber? Citeam o carte, ceva despre esențe, că existența le precedă. Atunci am auzit bătăi dincolo. Bărbatul, cu un chip ale cărui umbre nu prezentau consistența unui chip adevărat, mi-a spus că singurul lucru pe care mi-ar fi ușor să-l pierd e libertatea.

Au plecat. Și el și celălalt mi-au impus, de acum înainte, o stranie împăcare, o colaborare cu ceea ce-am fost. O colaborare cu mine, însă, nu poate sfârși în nici o trăire autentică. Am devenit un om superficial. Dar n-am de gând să ies, nu am pentru cine să cumpăr pâinea, gazda mea e capabilă să se ocupe în liniște de trupul meu și de starea mea de imponderabilitate. Nu pot fi trist, după cum nu înțeleg vorbele lor, acelea despre Proces. Nu mă judec cu nimeni pentru nimic al meu, fiindcă n-aș câștiga, altfel e viața. Te poți automutila fără nici un fel de judecată, dar râsul pe care oamenii ți-l pot dovedi, zâmbetul la

limita dintre milă și uimire e mult mai penibil, mai amplu decât complexul unui invalid. N-aș putea fi un invalid mobil, în astfel de situații.

Totuși, e prima mea zi de libertate în absență și, atunci când n-o simți, ea te omoară.

Îmi iau hainele, mă îmbrac tot pe Mine, cel căruia nu i se pare nimic neliniștitor în faptul că esențele fundamentale pot fi luate de oameni, că se poate trăi fără ele.

Măine renunț la tot pentru un Proces. Dacă sunt un animal, am nevoie de el! Ca om aș fi avut nevoie de Libertatea de a decide chipurile pe care să le văd la trezire și înainte să adorm, ar fi trebuit ca cineva, pe lume, să-mi confirme că sunt ceva și nu altceva; dar mă sprijin pe amintirea dezlănțată tot a unora ca mine. Sunt, deci, ca ei!

7.06.19__

De dimineață l-am căutat pe omul care așteaptă ceva de la mine. Pe cel care mi-a inventat Procesul, sigur, pentru că el are mai mare nevoie decât mine să știe cine îi va da unul din acele lucruri care, în viața oamenilor, trebuie să aibă o anumită calitate. El trebuie să știe că nimeni nu deține nimic autentic și că ceea ce se poate lua de bunăvoie de la un astfel de om este obișnuința de sine. Iar asta ucide.

Ajunsesem să caut plictisit tribunalul și pe judecător. Credeam că acolo se duc criminalii și femeile vinovate, că există în fiecare spațiu de judecată un Iad în expansiune. Dar nu, tribunalul e pentru oamenii care au nevoie de oameni. Era atât de cald acolo și atât automatism moral, încât m-a bucurat până și prezența unui cerșetor. El aducea lumea cu toate contradicțiile ei, în spațiul în care un vid, oricum ar fi fost reprezentat el, era fatal.

Culoarele prea lungi, cu spații înguste pentru odihnă, mă făceau să-mi doresc un Proces care să-mi permită să mor oriunde, departe de labirint. Au oprit oamenii care n-aveau nici un dar. Unul din ei mi-a spus că Tribunalul acesta a fost, mai întâi, unul al ciungilor, al celor fără noroc. Dar toți s-au obișnuit ca, înainte de masa de seară, să facă o vizită acestor Poduri Uriase, fără seamăn în oraș. Apoi Tribunalului i s-a dat numele de „Locul unde se țin procesele.” Devenise insuportabil de cald, iar mie mi se părea că oamenii au ochii câinilor credincioși. Zilnicul lor pelerinaj se realiza prin grația acestui Tribunal. De-atâta așteptare, unii dintre ei uitaseră și nu mai știau dacă exista vreo condamnare, dacă, totuși, existase, la un moment dat, un Proces.

Opream oamenii. Caut, spuneam, caut judecători. Credeam că aici au venit o parte din cei de pe Muntele Athos, și mă aplecam la urechea câte unei femei. Nici ea nu înțelegea niciodată întrebarea, dar totdeauna aceste femei îmi ghiceau numele, „K”, îmi spuneau. Și toți ceilalți vorbeau despre asta.

Apoi mi-au anunțat numele și m-am îmbrâncit atât cât să mă așez cum se cuvine, pe locul condamnatului. Eu credeam că nu sunt vinovat, dar aici, în fața atâtor oameni cu fețe urâte, condamnarea mea îmi apărea ca un fapt natural, la vârsta mea de treizeci de ani.

Am așteptat cuvintele din partea lor, dar mi s-a părut că și eu vorbesc în același timp. Cuvintele mele, însă, „combinau” cu ale lor, și urlau înapoi înspre mine, care simțeam deja mușcăături de om pe brațe și pe picioare. Curtea a hotărât verdictul care mie nu-mi umplea nici o faptă de sens. Vinovat de ceva, am înțeles, și am hotărât că a doua zi voi avea de făcut alte două drumuri. Nu știu dacă există vreo Mântuire care să te închidă într-un Castel, dar speram ca măcar Biserica și preotul care nu dăruiește nimic în schimbul lentei lui îndumnezeiri/ dezdușezării puteau să-mi spună care e vina mea, și de ce condamnatul nu are nevoie nici de Procese și nici de Dumnezeu.

A doua zi, dacă va exista, mă voi așeza pe locul meu de dinaintea lui Hristos și-l voi întreba, despre Proces, pe El, care are mâinile și picioarele ruginite și neliniștite sub lanțuri. Dacă sunt condamnat, acesta va fi o afacere bună pentru oamenii a căror liniște se desface la fiecare răscruce de drumuri.

Voi muri probabil, dar o voi face numai pentru ca lucrul pentru care sunt condamnat să nu devină niciodată obiect în virtutea cunoașterii mele sau a altora.

8.06.19

Era bătrân judecătorul și promitea lucruri mari, lipsite de sens. Nu mi-a mărturisit motivul pentru care Libertatea mea „se prostitua” într-atât, nici nu puteam câștiga dreptul de a întreba pe vizitatorii mei de fiecare zi – care este Entitatea și în ce măsură superioară mie – care m-a condamnat.

Bărbatul acela nu contenea în a mă asigura că singurul mod în care îmi voi ispăși pedeapsa este acela al tăcerii. Să nu întreb, să nu caut, să nu doresc să cunosc. Dar eu nu eram vreun Isus care nu luptă, eu trebuia să știu exact de ce pierd, în fața cui, și ce se va lua de la mine după încheierea procesului. Cantitatea de substanță care mai exista era cu adevărat josnică, o *res cogitas* denaturată; a lor era numai substanță întinsă, care băltea pe niște culoare fierbinți, călcate de oameni din ce în ce mai câinești.

Bătrânul judecător m-a asigurat de reușita unui proces în condițiile intrării nule în anonim. Va dura mult până când eu și judecătorii mei vom uita de condamnare și atunci nu voi mai avea nimic, deci nimic de pierdut.

Am plecat apoi spre biserică, târându-mă mai mult decât pășind. Eram jumătate de om din care preotul acela nu mai avea ce să aleagă, și nu m-aș fi putut încheia decât cu mâna stângă sau deloc, atât eram de paralizat în realitatea mea de „mască pentru ciot”. Mi se lipise de mine umbra. Așezat pe locul meu, am văzut cu uimire cum spațiul amvonului se lumina, și un bărbat frumos, supus, se apropia de pedestalul de marmură. Uram predicile, iar acum, pentru mine, o predică de la distanță ar fi simbolizat, în alți termeni, uciderea filisteanului cu praștia.

S-au dat niște învățături de care n-aveam nevoie. Eu trebuia să fiu educat în sensul deprinderii și nu al evoluției. Aflasem că Tribunalul devenise un spațiu de joacă și că lumea era absurdă și liniștită, clădită și zidită pe interiorul unui pește imens.

Liniștea se curba, îmi devenea urâtă, ca mărturie că Libertatea mea era încă în mine și eu păcătuiam în a o căuta la oameni bătrâni și la judecători. Speram ca Procesul să cadă de foarte de sus, să nu existe nimic să-l sprijine, să se crape, să se spargă, să curgă peste forma lui, o formă mai demnă, aceea a morții.

M-am întors acasă, unde ceea ce eu am trăit a depășit limitele închipuirii. Trecuseră mulți ani, gazda mea scosese spre vânzare lucrurile care fuseseră ale mele. Probabil că omul care m-a acuzat a luat tot ce-mi aparținuse. Și liniștea. Trăisem ca un animal cu instincte paralizate și acum doream să mă întorc cu liniștea „revăzută și adăugită” de care puteam dispune.

Așteptam lucruri noi, iar bărbații care mi-au făcut cunoscută condamnarea au lipsit mult timp din diminețile mele. E sigur că existența precede esența. Dar libertatea le constrânge pe amândouă, iar eu urăsc succesiunea acestor trei elemente fundamentale care mișcă lucruri inventate - precum monadele, și altele care se lovesc unele de celelalte și tot de nimic mor - oamenii.

Ceea ce am scris în ultimele trei zile n-am putut revedea. Sper să fie toate adevărate, și, mai mult, doresc ca starea aceasta de condamnat să se încheie, deși nu înțeleg cum am putut accepta vina fără moarte. Am trăit, în aceste trei zile, cu siguranța că firul roșu de la mâna mea mă protejează.

Epilog: K, atunci când aceiași oameni care te-au vizitat dimineața vin în casa ta în miez de noapte, e semn rău. Condamnarea ta dintâi n-a fost împlinită și acum ești dus la rugăciune sau la moarte.

Nu mai scrie, nu accepta, păsește cu grijă, căci, dacă vei muri înainte, condamnarea ta va fi o logodnă eșuată.
Sfârșit.

* *Personaj al romanului „Procesul” (Der Prozess), de Franz Kafka (1883-1924)*

Alan. Jurnal apocrif

Holbea Maria Alexandra
Liceul Teoretic “Vasile Alecsandri”, Iași

Ce e oare această scriere încifrată a ființei? Destăinuire? Dărure? Nu! De fapt sunt eu, ființa care se reîntregește la această confluență a gândurilor și a ideilor.

3 mai 1930

Meditez. Însușirea indescifrabilă a minții mă obosește. Acum încerc să mă deslușesc. Staționez în lucrurile ce mă înconjoară: piesele de mobilier din camera de hotel, construite după modelul oriental. Revin și plec. Sunt un străin. E India! E țara visurilor, a unor tradiții păstrate în cele trei puncte: trecut - prin etapele care i-au conturat nucleul cultural și spiritual, prezent - prin atitudinile celor ce se așteaptă încă inițiați, cum sunt și eu. La fel și viitorul, influențat de acest „văl” de întâmplări și promovat în mrejele misterului. Mă simt expulzat din această realitate „ficțională”. E atât de ușor să calc pe aceste meleaguri, dar atât de greu să-mi ocrotesc sufletul încătușat în necunoaștere de himera fricii, de nesiguranță.

Am venit aici inocent, definit prin naivitatea vârstei. Vioam doar să-mi continui studiile. Am trăit o emoție puternică acum câteva ore: prietenul meu, originar din India mi-a cerut, într-un moment de liniște: „Allan! Ne-ar face mare plăcere să ne vizitezi casa. Familia mea ar fi onorată să te afli la cină în seara aceasta... Vreau să-ți prezint niște documente. Avem treabă. Gândește-te!”

În momentul acela totul devenise sumbru în mine, simt și acum sângele, emoția care-mi macină inima. Mă așez în mijlocul camerei cu capul potolit de atingerea dintre genunchii grei și piept. Mă simt un bob perfect rotund, „conturat” de flexibilitate. De ce teama aceasta de necunoscut îmi sporește dorința și nu mă lasă să evaderez din calea tentației? Știu că mai târziu voi înțelege sensul acestei baricade. Mă las în urmă, simt cum din moarte „renaște” viața. Totul este nou. Mă ridic și-mi spun: „Voi merge! Trebuie!”. Sunt epuizat... mă eliberez și apoi simt un fior rece...

4 mai 1930

În sfârșit, cunosc împrejurările. Tocmai vin din oraș, am început să mă obișnuiesc cu aceste chipuri ciudate și întrebătoare într-un timp destul de scurt. Intervalul acesta mi-a dat însă răgaz să-mi intensific trăirile și să fiu eu.

Mă aflu în fața ferestrei, o deschid ușor, aerul îmi învăluie buzele și creează un joc sălbatic în părul meu. Apoi freamătul orașului... Oh, nu! Îmi amintesc de cutremurul de acum două seri.

Chipul mi se oglindește în geam. În imaginea reflectată, imaginația își face jocul și „descuie” noi amintiri. Îmi aduc aminte de ochii ei negri, îi simt încă pielea fină, fără să i-o fi atins vreodată. Culoarea cafenie și părul ei negru dau impresia unei fecioare a morții.

Finețea și voluptatea buzelor ei induceau fantezia mea erotică. La auzul numelui ei deveneam alt om: „Maitreyi”! Frumusețea ei, modul în care percepea viața într-o ființă nemișcată, în arbori, ca o zeiță proiectată în abis...

Sticla subțire plesnește la ciocnirea cu cealaltă bucată simetrică. Mă trezesc din această cufundare interioară. Închid fereastra... apoi privesc stropii de ploaie caldă care, dezgoliți, sărută pământul ce-i absoarbe. Mă hotărâsc să ies puțin în singurătatea mea, să observ altă față a orașului, umezită de ploaie.

Pășesc în stradă, înlăturând apa adunată cu vârful piciorului. Stropii își refac mereu cursul lor la această atingere, revenind ușor spre centrul de greutate.

5 mai 1930

Sunt singur. Aștept să-mi petrec după-amiaza cu Maitrey și Chabu. Acum mă aflu în casa lor. Tatăl lui Maitreyi este bolnav. Atmosfera este oarecum tensionată, dar mascată de calm.

Mă uit la ceașca cu cafea, dar mă hotărâsc să-mi pun ceai. N-am stare. Prea puțin îmi pasă de ceea ce se petrece în casă și încep să devin atât de prost sufletește pentru că accept această sinceritate a sentimentelor. Dar așa este, nu pot să neg trăirea. Vreau să fiu alături de Maitreyi, tot ceea ce vreau sunt câteva momente cu ea.

Iarăși mă întreb cine sunt și ce vreau. Ce-am fost și ce-am devenit. Nu pot să cred că iar aud acele clape de pian de la prima întâlnire cu Maitreyi. Totuși, sentimentul este atât de nou și de diferit. Parcă-mi sporește nerăbdarea, mă simt atât de disperat și nu reușesc să mă ating pe mine, cel de la început.

Pot doar să mă las străpuns de voință și să încerc să dau o altă formă lucrurilor, atâta pot.

Persistența în iluzie mă dezamăgește. Nu mă mai simt de mult atras de aceste locuri, deja m-am obișnuit, dar ea, Maitreyi, va fi mereu acolo, ca un pion al existenței orientale, ca o ființă ce oferă puls întregii mele lumi. Să fie aceasta oare o inițiere prin atracție, prin aspirația către iubire? Răspunsul e în mine, dar parcă prea aproape ca să-l pot descifra, mult prea aproape, plantat în mine ca un scris prea apropiat de ochii cititorului. Unde mă aflu acum? În ce punct de cunoaștere? Mai este mult până să-mi până să ajung la o limită? Și poate aceasta nu se va întâmpla niciodată. Nu este posibil ca eu să nu reușesc să mă înțeleg, deși sunt atât de dezorientat psihic, atât de slăbit spiritual, atât de înșelat de puterea minții.

Scârțâitul scârilor mă atenționează... Maitreyi o ține de mână pe Chabu. Apropiindu-se ușor de mine, îmi șoptește încet: „Suntem gata...” Gesturile ei erau prea vagi pentru mine, iar atitudinea ei, prea profundă.

Nu pot să nu fierb în mine, când o simt atât de aproape de mine. Îmi produc singur hrana sufletească, iluzia, speranța de care sunt atât de legat, de care mă agăț de parcă m-aș afla pe marginea prăpăstiei.

Dar evoluez, creez spații, dau viața trăirilor. Știu sigur că mă voi reda pe mine mie, deoarece am învățat să mor în mine. Și să renasc.

12 octombrie 1936

Astăzi am început primul curs din semestrul ăsta. Zarvă mare pe holuri și aceeași sală de la etajul doi care mă aștepta. Aș minți dacă aș spune că n-am avut emoții. Sau dacă nu emoții, atunci o oarecare neliniște. Aveau să mă privească alți ochi întrebători, veniți în căutare de răspunsuri la întrebări pe care cred că încă nu le știu nici ei. Așa a și fost. Sala era destul de plină, câțiva interesați, și, ca întotdeauna, mulți în căutare de senzațional. Ce influență puternică au ziarele asupra tineretului! Că nici măcar nu caută să cunoască, să înțeleagă mecanismele valorilor, ale unei ecuații noi, nu caută nimic din ce ar putea afla la cursul ăsta, afară de senzaționalul susținut de ziare.

Mulțimea de ochi ațintiți n-a crâcnit la nicio remarcă. Ciudat. Mă așteptam la dezaprobări, la reacții acide din partea lor, dar se pare că toate astea se lasă așteptate. Cum i-am văzut eu, mă îndoiesc că lucrurile vor rămâne așa. Par totuși niște tineri firavi, ce-i drept, nu toți, dar cele mai puternice caractere ies la vedere. Ca întotdeauna. Și totuși... deși muți, ochii lor păraseau tolbe de săgeți, gata să fie aruncate, dar așteptând momentul oportun. Toate la timpul lor, fiecare cu anotimpul lui. Numai că al lor, al ochilor încărcăți cu săgeți, se apropie cu repeziciune. Am înțeles în ochii lor neliniștea, grozava dorință de cunoaștere și de schimbare. Toate săgețile se pregăteau parcă să țâșnească atunci când ascultau cele spuse despre valorile din economie, despre schimbare. Poate că ei, mai mult ca sigur ei, generația lor va fi cea potrivită, în anotimpul potrivit pentru schimbare inevitabilă și gravă pe care țara o așteaptă.

I-am lăsat, și în urma mea - liniște. Toți au rămas tăcuți în bănci. Liniștea care precedă furtuna, o liniște aparentă, căci înăuntrul lor, cu siguranță, războiul între valori a început.

Pe Calea Victoriei m-am întâlnit cu doi dintre ei. M-au salutat, oprindu-se, deși eu mergeam în continuare. Aveau sclipirea din ochii căutătorilor de aur în care se oglindesc apele clare ale râului în care cercetează. Și, tot ca ei, aceeași victorie ascunsă, suspendată în așteptare, undeva, în ei, își recunoștea apropierea împlinirii.

Acum e seară. Un început târziu de toamnă. Încă destulă forfotă pe stradă. Ciudat cum toți poezii găsesc în toamnă un sezon al regretelor. Cum să regreti, cum să te întristezi, unde găsești timp pentru toate astea într-un oraș ca Bucureștiul de azi? Ah, e atâta neliniște, atâta inevitabil și totuși atâta imprezvizibil în orașul ăsta, în străzile lui, încât timpul pentru tristețe nu mai rămâne. Și regretele... pentru ce să regreti? Și de ce? Când viața are un termen, când sfârșitul e conștient inevitabil, regretele nu numai că par un lux, dar par cel mai inutil lux din lume.

13 octombrie 1936

Trenul a ajuns târziu în gară. Am avut însă destul timp să observ lucrurile. Am mers atât de mult, o zi întreagă aproape, încât credeam că nu se mai termină. Și parcă, totuși, nu voiam să se termine mai devreme. Am văzut atâtea holde, atâtea plaiuri, atâtea pământ încât parcă mirosul ăsta de țară mi s-a fixat undeva în minte. Am așteptat până acum ca să-l ating. Poate era o mireasmă care să mă farmece, tocmai ca să mă îndemne, cât mai curând,

să revin. Aproape nimic nu mai e verde. Ce era viu acum o lună sau mai bine s-a transformat în aramă, în fier subțire și cald. E o căldură, o liniște în toamna asta de țară, cât pare că totul a adormit sau că doar asta așteaptă, prins în moleșală. Țăranii însă par că nu cunosc moleșala omului de oraș. Erau mulți pe holde, în grădini, lucrau de zor, strigau, cântau. E o fericire în munca pământească, o fericire atât de plină și de durată, încât pare că nu există alta mai mare. Și pentru ei poate că nici nu există. Legătura lor cu pământul e prea puternică și legătura asta îi ține strâns aici, în fericirea lor, fără întrebări.

Trenul a oprit într-o gară. Puțin, cât să disloce liniștea huruitului de roți cu strigăte de țărani împovărați, cu mirosuri proaspete și înțepător de puternice, colorați la vorbă și la port. În învălmășeala asta am avut timp să-mi cumpăr un ziar. Evident, se scria din nou despre cursul meu. Remarci vehemente, pe un ton dramatic și acuzator. Eu, Ghiță Blidaru, manipulez tineretul! Eu, Ghiță Blidaru, distrug valorile economice! Transform cursuri de economie, cursuri menite să pregătească viitori economiști ai țării, viitori intelectuali, în cursuri de metafizică, de logică, de specific tradițional! Cât de puțin înțeleg ziariștiiăștia minori din cursurile astea...

Dar e bine să strige! Să acuze! Să se înghesuie și să se aglomereze, să se învălmășească acuzele și mai acre, să vadă ei peste ani, să vadă toți ziariștii mici, ziariști după ureche, să vadă ei toți cum se formează oamenii! Și, mai ales, să vadă ei toți unde a dus economia, să vadă ei cum se vor transforma toate, și atunci să-și aducă aminte de Ghiță Blidaru și de cursurile lui...

Cursurile alea pe care le critică tot Bucureștiul, cursurile la care participă mulți, dar de la care înțeleg foarte puțini ceva. Și aceia care vor înțelege, cât de puțin vor fi, or s-o conducă atunci și or să pună la cale transformarea economică, economie care acum și-a pierdut valoarea odată cu valorile ei fundamentale, pe care, de-a lungul timpului, jurnaliștii de nimic au reușit să le zdruncine.

Și cum nu era suficient, nu s-au oprit numai la curs, ci au menționat și Europa, care devine prea mică pentru imaginea pe care România și-o creează. Au luat în derâdere lipsa de interes din timpul cursului, și din afara lui, acordată acestui conglomerat insuficient pentru noi. Ziariști de nimic! Obişnuți să acuze, niciodată să cerceteze, cu atât mai puțin să gândească ei înșiși la ceea ce scriu!

14 octombrie 1936

Am ajuns târziu în București. Trenul parcă s-a încăpățânat să întârzie. Dar am ajuns cu bine, fără prea mult întâmplări. În schimb, mi-a atras atenția un om care s-a urcat de la Brăila. Era negustor de cărți, încărcat cu sacose mari, grele, cusute și legate ca să țină cât mai mult, ticsite cu cărți, care de care mai vechi. Nu erau însă în limba română, ci în limba lor, în jargonul de care unii dintre ei sunt așa mândri. Ce mândrie le mai rămâne însă unor oameni ca ei, care, de ani de zile, de două mii de ani... de două mii de ani suferă neîncetat, sunt prigonți și alungați din toate locurile în care reușesc să se stabilească.

Așa și negustorul de cărți din tren. Aducea puțin cu ovreiul despre care îmi povestise amicul I.H., cu care se împrietenise. Sau poate nu semăna, dar aducea puțin cu imaginea pe care mi-o închipuisem eu. Nu-și găsea locul, se foia până când cineva cobori și putu să stea mai bine. Și totuși, parcă ceva nu era cum trebuie. Scoase o carte, începu să citească și treptat începu să se liniștească. Parcă se cufundase într-o mare adâncă, izolat de tot ce putea să-i zdruncine echilibrul și concentrarea.

În liniștea lui regăsită, avea însă ceva foarte trist. Și nu era vina cărții. Era o expresie a unui tumult interior, emana un sentiment trist, parcă dureros, care își avea izvor în ființa sa și poate în timpul strămoșilor săi, prigonți ca și el, ca toți evreii din lume. De unde atâta suferință pentru oameniiăștia, de unde antisemitismul dus la extrem, de ce atâta suferință

acumulată și acceptată? Ori nu erau ei un popor ales? Poporul din care fiul lui Dumnezeu avea să se nască și să aducă mântuirea mult așteptată?! Poate tocmai pentru că ei au preferat să aștepte în continuare. Au refuzat să creadă în mântuitorul tuturor, așteptând în continuare un salvator propriu, doar al lor. Probabil că așteptarea asta acceptată, conștientă, oarbă, privită cu două mii de ani înainte e izvorul suferințelor lor atât de grave și devenite fundamentale. Poate că suspendarea asta în care s-au complăcut, așteptând la nesfârșit o salvare asemeni celui pe care o refuzaseră mai înainte ar fi emblema suferinței. Într-o lume în care cei mai mulți au conștiința Mântuitorului lor, a întrupării Lui și speranța unui noi întrupări, evreii așteaptă întruparea, dovada supremă, păstrându-și credința cu tărie, în așteptare.

Izvorâtă dintr-un fond profund, tristețea atât de veche a negustorului de carte s-a evaporat o dată cu el, l-a urmat ca o umbră de care nu poți să scapi atâta timp cât există vis și există lumină. Ajuns acasă, m-am pierdut în camerele ticsite cu cărți. Am găsit multe despre evrei, dar nici una în limba lor. La ce mi-ar fi folosit?! Totuși, o să mai caut. Acum sunt la birou, amintindu-mi cele petrecute azi.

Am rămas câteva minute uitându-mă pe fereastră. Forfota începe să se stingă, arama caldă s-a coborât din copaci și începe să se dezintegreze. Mai e totuși timp până vine iarna, deși peisajul nordic de pe perete ar vrea să spună altceva.

Deși e alb, neliniștit, e atât de însemnat și de potrivit cât să nu dezechilibreze atmosfera asta care-mi învăluie camera. E ceva cald aici, oricât de rigid ar fi patul și rama pe un perete. Poate neliniștea străzii se evaporă, se ridică de jos până ajunge în casă. Cât de mult îmi place strada!

** Filosof, logician, pedagog și jurnalist român (1980-1940)*

Pemiul II

Virginia Woolf*. Jurnal apocrif

Mihalache Larisa

Colegiul Național "Petru Rareș", Suceava

5 februarie 19__
08:30 AM

Nu m-am decis încă dacă medicul a avut dreptate atunci când mi-a recomandat să păstrez un jurnal relativ actualizat, în speranța că și lui îi va fi mai ușor să-mi înțeleagă angoasele. Cu toate astea, uite – continui să notez aici tot ce-mi trece prin minte, deși uneori apar fraze fără sens (de exemplu, ieri - m-am speriat recitindu-mi notițele). Ieri am fost la o nouă consultație, îmi amintesc perfect cum domnul Frank mă ruga să-mi pronunț numele pe litere, crezând că am iarăși o criza de identitate. Am reușit să-l pun aproape corect, adoptând un ton aspru, dar inocent: V-I-R-G-I-N-I-A W-O-O-L-F. De ce oare l-am mirat într-așa hal pe Frank? El chiar mă crede o victimă a nebuniei? Astăzi va fi diferit, sunt sigură, pentru că știu că-mi încep noua carte. De cum te închid, voi scrie primul rând.

13:45 PM

Cât poate fi de greu! Femeia care ne îngrijește casa nu face decât să mă enerveze, și, cu toate că noi cheltuim lire cu ea, încă n-a învățat că în familia noastră se mănâncă doar biscuiți de la Blooms. Dacă ar fi altfel, de ce aş trimite-o zilnic tocmai până în Londra, riscând să rămân o oră întreagă fără ajutor?

Martin - iubitul meu soț - crede că eu nu mai am niciun viitor. Frank a spus tuturor, cu o prea mare nonșalanță, că nu voi mai putea deveni scriitoarea care am fost cândva, pentru că nebunia mea - pare-se - atinge cote paroxistice. E adevărat, nu mă pot concentra, iar de socializare nici nu poate încăpea vorba. Aș vrea să pot scrie, dar într-un alt loc, unul mai liniștit, oriunde aş putea asculta cântecul păsărilor mele dragi. Cum pot fi considerată nebună, dacă și acum știu toate speciile de păsări învățate din manualul desuet, primit în dar de la regretatul John Cassidy, cel ce a fost un adevărat geniu al cercetării?

Încep să cred și eu în tot ce-mi tot spun medicii, pentru că motivele sunt din ce în ce mai multe. Versuri ușoare: "Pleoapele-mi sunt grele/ de-atâta primăvară./ Nu-ți cer nimic la schimb/ decât poate/ alt fel de cer/ afară."

Banalitățile mă cuceresc, iar eu am rămas fără arme. Nu știu din ce ungher ascuns al minții mele bolnave a răsărit ce e mai sus. Nu le mai pot pătrunde, cuvintele au încetat să fie de partea mea, au început să-mi pară lipsite de mister, de substanță... Dar trebuie să recunosc: acum - cea mai lipsită de esență - sunt eu. Chiar eu. Taina începe să se desprindă de mine la fel ca o crustă mai veche, dar din răutate nu lasă loc alteia. Tocmai din acest motiv sunt victima banalităților, fiindcă... grație bolii mele, am ajuns eu însămi o ființă banală și dizgrațioasă.

23:05 PM

Sunt obosită. Hrana nu mă mai satisface, drept care astăzi n-am mai mâncat nimic. Ce paradox: eu nu mănânc nimic, dar se pare că totul se înfruptă din mine. Sunt obosită și sunt sigură că mâine nu se va schimba nimic. Nu mai cred în minuni, încă de când eram mică. De fapt, eu nu cred c-am crezut vreodată în minuni - decât în joacă. Cum altfel? Ce folos, eu nu i-am cunoscut niciodată regulile, de asta tocmai acum face ce vrea din mine.

6 februarie 19__

12:50 PM

Și astăzi sunt obosită, însă l-am sunat adineauri pe Frank, iar el mi-a spus că starea se datorează medicației destul de severe pe care mi-o administrează. Când l-am auzit zicând asta, mă gândeam că aş avea două variante: prima ar fi să întrerup tratamentul și să mă condamn la o sumbră și patetică existență, iar a doua ar fi să mă prefac că aş uita dozajul corect. În ambele cazuri, le-aș provoca și altora un oarecare necaz, iar Frank n-ar înceta să se acuze pe sine.

Mai am timp de gândire. Astăzi citisem că o domnișoară și-a numit jurnalul „Kitty”. Pesemne că este și ea la fel de singură ca și mine, cu toate că sunt o groază de oameni în jurul ei. Și eu care credeam că nu poți fi singur înconjurat de oameni... Desigur, eram tânără și eram lucidă. Nu merită să mă mint, eram tot ce nu mai pot să fiu, nebunia nu mă cunoștea.

Singurele momente de luciditate le am atunci când mă simt în stare să scriu în jurnalul ăsta, numai după ce iau pastilele alea nenorocite. Aș întrerupe tot, dar ultima oară când am făcut lucrul ăsta, am zăcut două săptămâni la clinică. De ce nu vor să mă lase? Ce mai e de salvat?

Am recitat la prânz vechile mele notițe. Manuscrisul meu drag, cu un scris mult mai firesc și mai ordonat, cel puțin agreabil. Ce diferită eram, cât patos inocent transmit

rândurile alea... Recitindu-le, știu cum se va numi cartea la care mă tot gândesc, și pe care o voi scrie. Se va numi „Doamna Dalloway”, pentru că așa o va chema și pe dădaca mea, sau o chema Danaway, nu mai pot să-mi aduc aminte. În orice caz, doamna Dalloway va împrumuta doar numele dădacei mele, nu și elementele din personalitatea ei. Nu de alta, dar memoria mă lasă și, în mod sigur, aș fi ridicolă în încercarea de a realiza o relatare cât de cât fidelă.

17:40 PM

Am notat deja un oarecare profil al personalității viitorului meu personaj, însă am să scriu aici câteva, pentru că trebuie să fiu precaută: nu ar fi prima dată când Martin mi-ar sustrage notițele - dându-i-le lui Frank - în încercarea lor de a mă sonda psihologic. Nu știu ce mai speră să afle - nebunia e relativă acum.

Doamna Dalloway va avea cam 50 de ani, părul alb, ochii albaștri. Dincolo de înfățișare, va ascunde un temperament diversificat: o combinație între flegmatic și melancolic. Vreau să-mi semene, dar nu vreau să se identifice totalmente cu mine, pentru că ar trebui să fie pur melancolică, cu autonome tendințe suicidale, ar fi macabru de tristă în permanență, dar mai ales, ar fi prea singură. Mult prea singură. Cu un astfel de temperament, socializarea ei se va forma doar pe trunchiul gingaș al caracterului relativ maleabil. Deloc dinamică, profundă fire meditativă, înclinată spre autoizolare și solitudine. Cam așa va fi Dalloway.

Astăzi vreau să plec undeva să încep să scriu. Astăzi se naște doamna Dalloway și moare frustrarea mea. Aceea de a nu mai putea scrie.

21:50 PM

Încântată c-am găsit - în sfârșit - subiectul cărții mele, am uitat să iau tratamentul. Lăsând stiloul și foile acasă, am plecat (îmbrăcată doar în cămașa mea de noapte și desculță) să găsesc un loc mai liniștit. Eu nu-mi amintesc deloc traseul pe care l-am urmat, însă am aflat că Martin m-a căutat disperat ore în șir, găsindu-mă - în final - pe o bancă din gară, tremurând de frig. Tot ce îmi amintesc, în schimb, este că, ajunși acasă, el a izbucnit în plâns, strigând că e imposibil să mai continuăm așa, că răbdarea lui a atins apogeul, acel „punct terminus”, după cum el l-a numit.

Mi-am dat seama astăzi că sunt cu adevărat bolnavă, că rănesc, fără să vreau, un om pe care nici măcar nu-l mai iubesc. Cu toate astea, zicându-i și lui asta, l-aș răni mai tare. Eu nu pot să plâng din două motive. În primul rând, din principiu, iar în al doilea rând, pentru că nici nu mai știu cum. Dar dacă aș putea, acum ar fi momentul în care n-aș ezita să o fac.

Cred că notițele de până acum mă vor ajuta să scriu măcar primul capitol al cărții, pentru că ele sunt motivul ce mă determină să plec pentru o vreme, probabil puțin mai departe decât de obicei, să scriu cartea și să-mi savurez nebunia, căci ce nu te omoară te face mai puternic. Poate că voi pleca chiar mâine, nu sunt încă decisă, dar mă voi gândi la o scrisoare pentru Martin, pentru că am nevoie, și are și el, de o justificare pentru viitoarea mea absență prelungită.

11 februarie 19

Sussex, 12:15 PM

Am reușit să plec și am venit într-un loc minunat, în Sussex, unde peisajul este splendid, iar liniștea, fără cușur. Abia dacă auzi ceva. Nu știu ce crede Frank, fiindcă tratamentul ar trebui făcut sub supravegherea lui, iar jurnalul - după cum se vede - l-am luat cu mine, însă știu că Martin mă înțelege.

I-am lăsat o scrisoare pe masa de mahon din hol, pe care – mai mult din necesitate – a citit-o deja, știu asta. Iat-o și aici:

„Dragul meu,

Știu că nebunia mea începuse să te macine și pe tine, drept care am ales să te las singur pentru o vreme. Chiar dacă amintirile mele se împrăstiează pe zi ce trece, încă mai țin minte cum îmi aduceai zilnic, până să mă îmbolnăvesc, brațe întregi de flori de mac. Îmi plac florile și acum, dar tu ai crezut că nebunia mi-ar fi stins și pasiunile. E de înțeles, nici eu nu mai știu de câte ori m-am comportat ca o lașă în fața ta, lăsând să se-nțeleagă că nu vreau sau că nu pot să fac nimic pentru binele nostru.

Dacă închid ochii, îmi imaginez cu claritate câmpuri line de flori – lăsate în bătaia vântului. Și voi m-ați lăsat în calea vântului, însă eu n-am știut cum e mai bine să mă unduiesc. Am devenit un fel de floare, și poate că de asta nu mi-ai mai adus flori. Cum poate o floare să primească alte flori?

Am plecat pentru o vreme, în speranța că-mi voi putea termina cartea și că dintr-o floare ofilită, voi redeveni o floare gîngășă și plină de vitalitate. Sunt sigură că nu s-a sfârșit viața noastră împreună, doar pentru că ghinionul m-a îmbrățișat.

Mereu surăzătoare,

a ta, Virginia ”

I-am lăsat scrisoarea, iar acum nu pot decât să sper că voi redeveni cea care am fost cândva. Am de gând să scriu și să zâmbesc, chiar dacă până și vântul a uitat de mine.

Și voi reuși, știu asta...

** Scriitoare și eseistă engleză (1982 -1941)*

Emil Cioran. Jurnal apocrif

Morhan Ștefana

Colegiul Național “Calistrat Hogaș”, Piatra Neamț

2 aprilie 1942. 9:25

Ca și acum, în unele zile resimt organic demonul singurătății. Mă trezesc cu o insuportabilă sfârșeală a viscerelor și cu o senzație de neputință. E imposibilitatea de a-mi crea un timp imponderabil, de a-mi crea un mecanism constant de adaptabilitate...

În aceste momente, singurătatea îmi invadează simțurile cu o dulce și sfâșietoare toropeală, prevestitoare de musoni, încât îmi anihilează aproape complet conexiunile cu materialul și imediatul. Cu toții suntem niște păsări schiloade, inconștiente de condiția lor degradantă prin natură, incapabile de a plana mai mult de jumătate de aripă deasupra solului. Și dacă ai fi undeva deasupra, ai vedea, totuși, mulțime de aripi ridicate.

Ce bine m-a înțeles Dostoievski când spunea că doar în propria-ți durere nemărginită poți găsi plăcerea tăioasă. De asta, amara și lucida singurătate devine unica soluție. Refuz mediocritatea, dar nu din superioritate, ci din conștientizarea ei. Atunci, devii un fel de albatros al lui Baudelaire.

Nu din lipsă de modestie, ci dintr-o prea cruntă luciditate mă simt îndreptăţit, eu, un biet Cioran, totuşi, să-i dau dreptate lui Nietzsche, care spunea că pentru cei de jos devii cu atât mai mic, cu cât te înalţi mai mult... În final, te transformi într-un inadapdat incompetent în a se subscrie rigorii... ori alegi „teoria supravieţuirii sau a ipocriziei necongenitale.”

3 aprilie, 1942. 11:30

Am citit undeva că fiecare poate găsi, în miturile Antichităţii, ceea ce caută. Mă întreb oare câţi de Oedip sunt capabili de a demola un sfînx şi de a renunţa la reconfortanta autoamăgire de dragul unui singur adevăr? Ar trebui pentru asta să cunoaştem suferinţa în starca sa, descinsă din luciditate, nu din măruntele frământări umane. Suntem, de aceea, o lume de Narcisi, consumându-ne în limitele propriului nostru egocentrism.

Aşa se explică de ce umbla Diogene, pe timp de zi, cu un felinar în mână.

Din nou, aceeaşi singurătate...

Mă sufoca România, iar acum, odată cu războiul, mi-a repugnat doar gândul că va spori imbecilizarea pe metru pătrat, că lumea nu va avea altceva de făcut decât să întreţină anoste şi inepuizabile conversaţii de salon.

De aceea am înţeles teribilul Paris. Are el un fel de frivolitate, o naturaleţe debordantă. E singurul loc unde îl contest pe Camus, care spunea că omul preferă să fie orice altceva decât ceea ce este: aici chiar simţi o dezlănţuire a eului, în care, oricât de covârşitoare ar fi, nu te poţi îneca. Sau ajungi un inconştient înecat în tine însuţi, satisfăcut cu propriul aer.

Am flanat vreo câteva ore în seara asta. E o surescitare periculos de erotică să observi zâmbetul unor femei care, poate, nici măcar nu-şi dau seama că îţi zâmbesc ţie. E un şarm inconsistent în substrat, lipsit de orice provocare mentală, dar atât de ticălos de sexual, încât organele tale de mai sus devin un automat instinctual, iar creierul, un imbecil imortalizat pe acelaşi traseu.

4 aprilie 1942. 5:45

O noapte albă e cel mai negru lucru. Nimic nu simt mai obsedant. Întinericul îmi zgârie pupilele ca unghiile casante scoarţa unui arţar. Mă doare piciorul drept, îl simt ca prins de teasc. Îl las să se lipească ca o meduză de cearşafurile umede. Gândurile îmi suferă de un ermetism atât de dezgustător de intim, încât şi nervurile stâncilor îmi par mai accesibile. E deliciul sadic al singurătăţii, care acum atinge forma sa apoteotică.

Mă izbesc atât de furios cu tâmpilele de paradoxuri, încât mă deconcentrează tăria lor. Sunt un lup flămând al sensului şi mă incomodează seva derutantă a jumătăţii. Spunea Nietzsche că orice convingere este o închisoare. Dar mai degrabă constrâns de propriul meu adevăr, decât o hienă liberă vânând fluturi morţi.

Pantazi*. Jurnal apocrif

Moroşanu Gabriela Adina

Colegiul Naţional “Fraţii Buzeşti”, Craiova

Duminică, 23 iunie [1912]

Se împlinesc trei ani de când Paşadia nu s-a mai întors din călătoria lui la mare... eu sunt satisfăcut spiritual că nici unul dintre noi nu a făcut nefericita alegere de a-l întovărăşi

pe Pirgu în Hagialăcul Desfrânării... Totuși, simt că această zi îmi va definitiva o traiectorie... ah, cât aș vrea să o reîntâlnesc pe Ilinca, să-i spun că încă mai face parte din planurile mele, în ciuda fluviului vieții ei ce se încâpățânează să ia o turnură ambiguă, despletindu-și brațele spre a scobi albia altui firisor de apă... ce ironie! Și chipu-i tainic și încărcat de mister pulsând în sclipiri fulgurante la adăpostul soarelui... și zâmbetul ei ce ascunde înțelepciunea, s-au dus toate, s-au vărsat cu amărăciunea neîmplinirii într-un ocean în care eu nu știu să înot. Probabil că m-aș îneca la prima încercare...

În fond nu așa mă învățase bătrânul Pașadia, că omul, dacă este într-adevăr om, trăiește mai mult din incertitudini decât din convingeri. Eu aș putea să-l contrazic, dar la ce bun? Amintirea trebuie să rămână amorfă, dacă vrem să o păstrăm intactă.

Aș vrea să scrutez orizontal, să pornesc dincolo de necunoscut, într-un periplu sempitern, dar mă trădează febrilitatea așteptării, nu știu pe cine, nu știu ce, dar în această clipă sunt produsul a mii de senzații și nu am căderea să mă sustrag lor...

Gândindu-mă la tot felul de lucruri, nu fără un dram de frică, m-am simțit ocrotit de o invizibilă forță a destinului, în ale cărei brațe i-am putut întrezări pe Pașadia și pe Pirgu! Să fi fost doar un gând vicios, o încrucișare străveche de simțuri?

Poate voi analiza și această antinomie sufletească mai târziu; acum lumina mucului de lumânare mă neliniștește și mă irită până la rădăcina fibrei nervoase... și episoade inexplicabile din viața noastră de după veac se înlănțuie în fața privirii sufletului, ridicând imagini atât de vii și de intense, de parcă toate călătoriile noastre neuitate s-ar mai derula o dată, cu o repeziciune ce depășește furia unui ciclon.

Șezând la birou și încercând să încondeiez un stih, am reconstruit întâlnirea mea de dincolo de timp cu Pașadia, cu acel omuleț cu spirit lucid și intransigent care făcuse abstracție de la moștenirea genetică a străbunilor, sau prima mea beție catalizată de Pirgu, din a căreia vâltoare încă îmi mai revin la intervale regulate vocile grunjoase ale hangiiilor... s-au petrecut toate cu o viteză prea greu de imaginat de mintea umană. Acum, la marginea unui gând extenuat, văd prin vălul uitării turlile bisericii din Curtea Veche și clopotul metalic ce vestea zilele de sărbătoare și de sindrofie din care nu ne mai trezeau decât ivirile zorilor stacojii.

S-a pornit o ploaie, mai întâi mărunță și deasă, apoi prefirând stropi cu aparență fantomatică pe geamul prăfuit de timp... mă cheamă un somn adânc. Genele se vor lipi în curând și poate mă vor include într-o recluziune a hagialăcurilor moarte...

Luni, 24 iunie [1912]

Vuia un vânt furibund de la miazănoapte, iar trupul meu amorțit și greoi ca un drug de fier refuza să înfrunte gravitația și încă se complăcea în lenevie... nu știam ce mi-a fost rezervat, dar acel minimum de imaginație care-mi rămăsese mă purta departe de genunea prezentului și mă conducea în mari explorări metafizice. Plănuisem de ceva timp o carte și tentativele de a tencui paginile erau nule sau zădărnice. Nici o zi cu ploaie, cum fusese cea de ieri, nu mă putea ține locului și mă îndemna să iau condeiul în mână.

O rază de soare, chiar firavă ca o floare abia culeasă, pe care ezitam să o mai ofer vreunei domnițe de la dispariția prietenilor mei, îmi inunda chipul și mă-înstăpânește de curaj și încredere... Heureusement, il n'y était pas besoin de room-service a quelque part, donc j'ai pense de me promener au long de „Rue Victoria”. Bizar sau nu, am amânat micul meu dejun pentru mai târziu și am pornit la vale sau la deal, nici eu nu mai știu.

Ce grandioase îmi păreau acum clădirile cenușii ale Bucureștilor! Mă simțeam ca un norocos cavalier de onoare în urma unei sentințe divine, iar pasu-mi moale și în același timp hotărât ce ocolea birtul lui Pirgu era pentru mine ca un ambasador binevenit la această

întâlnire dintre două lumi. Bag de seamă că mi-a fost hărăzit să rătăcesc prin labirintul lui Dedal ca un pariu al lumii drapate în necunoaștere și platitudine la care nu mai doresc să acced. Tocmai eu, care căutam să mă întretes printre fibrele relațiilor sociale, nu datorită felului meu prea prietenos de a fi, ci pentru că detestam să lupt de unul singur contrar fluxului, tocmai eu, acum, îmi deplâng mohorâta soartă între ale cărei gratii am ajuns propriul prizonier..

Ce exces de vanitate din partea zeilor și ce lipsă de încordare din partea mea... Încercând să mai remediez întrucâtva situația în care mă aflam, am văzut la intersecția dintre două străzi o pată difuză ce lua încet-încet formă umană, atât de asemănătoare siluetei de pe timpuri a înțeleptului Pașadia... Cu cât mă apropiam mai mult de obiectul câmpului meu vizual, cu atât acea apariție spectaculoasă își deslușea și mai mult însușirile.

Era, într-adevăr, Pașadia, întors din Purgatoriu sau din Rai, același Pașadia cu pletele-i „chevalier de bronz”, cum i se spunea deunăzi, în scurta peregrinare prin existență. Îmi părea acum desprins dintre ramele unui tablou mângălit de o mână nepricepută, totuși împrumutând conturul impetuos al unui rege al genealogiilor... cu o privire cuprinzătoare și nicidecum analitică, poate doar puțin surprinsă, am încercat să-l suprapun pe vechiul Pașadia celui nou. Asemănarea era izbitoră. În fapt, copia se suprapunea peste original și încă nu-mi venea a crede că-l reîntâlnesc, după trei ani de la moartea lui fizică, pe Pașadia... O prăpastie primejdioasă mă invita la o dulce cădere, căci între mine și Pașadia se instalase un abis al înțelesurilor.

Mai piere o după-amiază și eu am început lucrul la jurnal prea devreme pentru a mai avea informațiile necesare să-l termin.

Am să-l suspend în liniștea înserării, cât timp soarele va mai lăsa reflecții luminoase pe jumătatea din stânga a biroului... somnul va veni negreșit, deși eu de obicei nu mă mulțumesc cu o prezumție. Acum este însă altceva. Acum pătrund într-o durată a clarviziunii... În curând îl voi visa pe Pașadia și mă voi lăsa pradă reveriei, căci lumânarea stă să se stingă și nu mai am chibrit să o aprind...

Miercuri, 26 iunie [1912]

În viața aceasta fracturată, limitele sunt foarte ușor de trasat. Nu mă consider un geometru iscusit, dar cred că a mea se desfășoară de-a lungul unei singure semidrepte.

Ieri de dimineață, la revărsatul zorilor în falduri mari, l-am visat pe Pirgu în persoana lui Pașadia...Ce substituție miraculoasă și ce pachet de emoții mă cutremura... era clar că toate acele semne erau menite a-mi comunica doar mie ceva, dar ce anume, nu puteam ști... Fluxul conștiinței mele îl disciplinează pe Pirgu în toiul nopții, socializând cu „camarazii de beție”, așa cum obișnuia! Neputința de a înțelege nu se-nnoadă aici, ci la granița dintre creditabil și necreditabil.

Am reușit să dezleg semnificația întâlnirii de la răscruce, dar și cea a visului, după lungi procese de conștiință. Venit de pe frontul dintre două entități spirituale, Credința și Dezamăgirea, Pașadia îmi cerea cu insistență ajutorul de pe Pământ pentru a îndeplini poruncile cerești la judecată. Își evaluase, pesemne, păcatele, care cântăreau mai greu decât faptele bune. M-a înduioșat enorm chipul său fără vlagă.

Suferind și eu în tăcere, căci nu pot ascunde îngrijorarea ce nu-mi dă pace, încerc de astăzi să formulez o scrisoare de IERTARE, singura cale de a aboli trufia și rigiditatea ce l-au împins spre interiorizare pe Pașadia. La umbra a două existențe se joacă două drumuri, iar chipurile noastre se alătură și se despart...

** Personaj al romanului „Craii de Curtea-Veche”, de Mateiu I. Caragiale (1885-1936)*

5 noiembrie 1976

Noica ne-a invitat la Păltiniș. Andrei spune că noi vom începe să scriem pagini de istorie. Mi-e greu să-l cred, el e mereu mult prea entuziasmat. Eu mă bucur, dar sunt îngrijorat. Încerc să-mi ascund emoțiile. Dacă nu vom fi suficient de buni?

Măine ne întâlnim să plecăm împreună. Noica merge des la Păltiniș și a închiriat câteva camere și pentru noi. A insistat să plătească, dar am senzația că nu-și permite. Când ne-am văzut astăzi s-a uitat adânc în ochii mei și mi-a întrebat dacă sunt sigur că vreau să pornim pe acest drum. Am zis că da. N-am înțeles prea bine ce voia să spună. Apoi mi-a prezentat succint planurile lui cu noi și mi-a arătat un orar pentru următoarele luni: greacă veche, germană, anticii și traduceri. Mie mi-a recomandat „Banchetul”. A spus că mă ajută pentru studiul limbii și crede că ar fi o bună provocare. Accept.

Andrei n-a luat încă nimic de tradus. Citește ceva despre filozofia culturii. Îmi pare paradoxal câteodată. Deși este foarte capabil, pur și simplu nu reușește să se concentreze. Își face o groază de planuri și se apucă de toate concomitent.

Față de mine pot recunoaște că mă simt privilegiat, dar nu pot să arăt asta. Cu Noica nu am să împart sentimente, ci idei.

20 noiembrie 1976

Ne-am obișnuit cu programul lui Noica. Ne trezim la 7, mâncăm împreună și apoi Noica își fumează pipa. Îmi place să-l privesc când face asta. Îmi pare un gest atât de intim. Felul în care rupe o țigară „Carpați” și cu mare atenție strânge tot tutunul din ea și îl așază frumos, îl bătătorește și miroase. Miroase. Apoi își aruncă pentru câteva momente privirea pe geam. Privește în gol, cred. Aș vrea să știu la ce se gândește, aș vrea să-mi arate mai mult cât de uman este. Vreau să-i cunosc trecutul, vreau să știu cum a trăit până atunci. Și se întoarce; cu un chibrit dă foc tutunului și începe să ne explice ce artă extraordinară este a face focul în sobă.

Andrei pufăie. El se ofensează mereu când cineva folosește cuvântul „artă” fără să trădeze o afectare exagerată. Noica își dă scama și mustăcește. Mă bucură „dialogul” dintre ei. Începe să explice pe măsură ce alege lemnele cu mare atenție. Îl ascult cu luare-aminte. Sigur va face vreo trimitere metafizică în stilul-i caracteristic. Ascult. Noica va continua expunerea la fel de calm și tacticos. Aștept. Mă simt prost. Mă uit la el și încerc să-i dau de înțeles că nu pricep metafora. Mă privește îngăduitor și-mi spune: „Gabriel, un bun filozof trebuie să știe întotdeauna cum să-și încălzească bine odaia.” Mă inhib pentru câteva clipe și râd în gând de naivitatea mea. Poate e mai bine că Andrei e mai realist. Nu știu.

Cu traducerea am ajuns la jumătate. În fiecare seară îi arăt lui Noica ce-am mai lucrat. După micul dejun și plimbarea zilnică prin împrejurimile Păltinișului avem de aprofundat Aristotel. Astăzi, din „Etica Nicomahică”. Noica insistă asupra faptului că orice filozof trebuie să-l fi citit pe Aristotel. Că este fundamental prin universalitatea lui și că niciodată de atunci nici un filozof n-a mai acoperit o arie atât de vastă. Din încordarea lecturii m-am trezit citind într-o carte a unuia dintre exegeții săi un amănunt picant: Aristotel s-a iubit cu Alexandru Macedon. Chicotesc în inima mea.

După-amiaza, filosofie germană. Heidegger, în special. Pentru Noica, Heidegger este reprezentativ pentru secolul nostru și ne vorbește cu îndârjire despre importanța

covârșitoare a filosofiei germane. Are planuri mari. Vrea să formăm un grup unitar și să ne apucăm serios de traduceri. Vom începe cu "Ființă și Timp" și nu-i vom neglija pe Platon, Aristotel și Kant. Am observat că are o preferință pentru clasici și nu simpatizează prea mult existențialismul (cu toate că e un cititor avid al lui Heidegger). Am impresia că existențialistii îi par superficiali. Mă întreb dacă e ateu sau nu.

7 decembrie 1976

Astăzi am mai zăbovit puțin înainte să mă trezesc. Mi se întâmplă să fac lucrul acesta atunci când mă macină un gând pe care nu vreau să-l înfrunt. Stau și moșăi. Prelungesc fiecare moment care mă poate împiedica să rămân singur cu... mine. Asta pentru că mă simt slab și vulnerabil și pentru că tăcerea mă deprimă îngrozitor.

Mi se pare că-mi activează automat un nu-știu-ce mecanism și-mi readuce în minte cele mai dureroase amintiri și totodată marile semne de întrebare pe care nu sunt pregătit să le înfrunt acum. Mi-e teamă de mine și de ce-aș putea să devin. Mă întreb adesea dacă povestea asta cu școala de filosofie nu e doar o fugă de realitate, de responsabilitate și, în fond,... de regim. Și cu toate astea nu mă mai pot întoarce la Gabriel cel profan. Simt că ar fi un sacrilegiu. Dar ce e atât de sfânt în asta? Și de ce simt că am încredere oarbă în Noica? Unde mă conduce el? E atât de straniu că, uneori, cu toată sobrietatea lui de secol al XIX-lea – sau poate că l-am perceput numai în relație cu mine – îl găsesc adesea atât de... jucăuș, bucurându-se ca un copil de micile frumuseți ale vieții.

După prânz am mers în pădure. Ne-a tăiat calea un trunchi de copac doborât la pământ. Noica s-a întins acolo pe spate. A privit spre cer și a început să cânte. Cânta și râdea... discret, ce-i drept. Ne-a spus la un moment dat că mințile luminate nu râd niciodată, și că numai oamenii superficiali pot râde în hohote. Un înțelept întotdeauna va zâmbi inteligent. Atât.

Mă gândesc cu groază la momentul în care va trebui să ne despărțim de Noica și să pornim singuri. Mi-a spus zilele trecute că mă iubește mai mult decât pe fiul său și că e dezamăgit că acesta a ales calea călugăriei. A spus și că-și pune toate speranțele în mine și că va trebui să continui ce a început el. Dar nu mă simt capabil încă. Personalitatea lui mă copleșește.

Măine ne întoarcem la București. Andrei i-a recomandat lui Noica o expoziție bună. Poate am să merg și eu. Sănătatea lui Noica e șubredă și el a început să se comporte straniu. Încerc să ignor asta. M-am hotărât să public jurnalul.

Traian Băsescu. Jurnal apocrif

Nica Andreea Aurelia
Colegiul Național "Petru Rareș", Suceava

02.05.2007. Fratele meu liberal. S-a tot spus despre tiparul politicianului intelectual. Fără moravuri sociale; dosarele subțiri din arhiva națională a României îmi sunt încă prea puțin cunoscute. Fratele meu a renunțat să fie alături de mine. Acum bate vântul puternic în cabină. Astăzi, sufăr de o depresie ușoară. Consilierii mei prezidențiali sunt ori scăpați din cercul ipocriziei și a domagogiei, ori sunt eu – președinte incompatibil cu sistemul politic

actual. Și, totuși, a spune că cei mai mulți politicieni sunt intelectuali e un paradox echitabil.

02.05.2007. Întâlnirea a decurs asemenea planului. Agenda prezidențială pentru luna curentă include puncte ușor de îndeplinit. Amorul dintre mine și funcția de președinte e sacru. Indiscutabilă e și despărțirea de Tăriceanu - fratele meu liberal. Mi s-a spus să mă gândesc la Evanghelie în momentul despărțirii. Ei bine, am alegători comuni de partea mea. Parcă... aș urma un curs de dans pentru relaxarea nervilor.

02.05.2007. Soarele renunță să mai lupte azi. Eu însă refuz să cedez. Indiferența e un sentiment de pomină pentru funcție. Prezența mea pe scara politică e esențială. Sala de guvernare e plină de esențe plictisitoare, corupte. Norocoși sunt compatrioții mei de prezența mea fizică și emoțională. Prezența mea.

02.05.2007. Familia... Alături de statutul de om politic ce va lăsa istoria gravată de evenimente extraordinare. Rolul de soț și tată e departe de a fi complet. Pentru sfârșitul acestei serii am programat o meditație de științe politice cu fiica mea mai mică. În adevăr, marii conducători au lăsat în urma lor urmași de cinste.

03.05.2007. Azi urmez silfi de lumină. Aparițiile media sunt benefice pentru poporul meu. A decora fotbaliști e o treabă vădit superficială. Repet: superficialitatea și media sunt drepte contrar dreptelor lui Euclid, din vechea geometrie. Se contopesc, se iubesc și se aruncă în danțul superb al minciunii și al înșelătoriei. Alături de subalternii mei politici, media se găsește pe frontul advers.

03.05.2007. Discursul meu a fost deosebit. Micile mele ieșiri cu o notă hazlie fac bine oricărui eveniment. Oamenii sunt atât de încordați în prezența mea. Adevărul sigur e că această încheștare de spirit și intelect e cu totul aparte. Am observat, am simțit gândurile neortodoxe ale unor indivizi prezenți care, din pură prostie ori dintr-o crudă gelozie, speră să-mi denigreze imaginea imaculată de președinte.

03.05.2007. Nici n-a trecut ușor prânzul că, iată, poporul meu trebuie să suporte injurii la adresa mea ale unor indivizi suspecti din punct de vedere moral, social, intelectual. Da! În acest joc e mâna partenerului meu politic. Auzi. Dosarul "Flota"! Corăbiile mele în larg, în recunoaștere, pregătite pentru neprevăzut. Să mă acuze că trăiesc în lumea hierofaniei! Ce lume o mai fi?

03.05.2007. Stimați români! Am suportat destul comunismul unora și răutatea altora. În acest ceas de mare încercare politică, mă închin dorințelor poporului român de a anihila orice individ capabil să intervină în atribuțiile mele de conducător. Modelul sfintei constituții (după modelul Belgiei) îmi permite, după buna mea conștiință de funcționare, să execut orice mișcare, fie ea scrisă ori verbală.

03.05.2007. Nu uita de cumpărăturile săptămânale.

03.05.2007. Jurnaliști impertinenți!

03.05.2007. Astăzi am avut evenimente deosebite. Îmi pierde cheful și de amor fizic. Îmi pierde cheful și de băutură. Perdea afurisită! Mă tot gândesc la posibilitatea unei alte

apartenențe politice. Să fim onești! România e o țară fără puteri internaționale; o slugă pentru Rusia, Statele Unite, Marea Britanie și așa mai departe. Ce conducător aș fi pe o punte mai mare! Aș cuceri țărmurile Africii, m-aș face cunoscut în Australia, aș stăpâni țara tuturor posibilităților! Aș fi mai presus de însuși Napoleon!

04.05.2007. Activitățile de dimineață sunt groaznice. Fiecare ramură a economiei e hibridă. Sau, mai corect spus, e lipsită de caracteristici naturale de funcționare. Nu-mi stă în puteri să intervin. Am doar dreptul de a conversa. O, doar de dragul conversației aș fi președinte! Stimați miniștri! România e fecioară!

04.05.2007. Cred, dragi jurnaliști, în puterea de a ierta. Pe ascuns mă gândesc la câte porunci am încălcat.

04.05.2007. Vinul de la masă a fost puțin prea aromat. Sunt obișnuit.

04.05.2007. Briza ascunsă a Mării Negre mă împiedică să-mi îndeplinesc activitățile corect. Ședința cu ministrul agriculturii a decurs în același mod plictisitor și rece. Ce programe, ce afaceri, ce imitație? În zadar! Dumnezeu a dat românilor după merit, vorba glumei mele.

04.05.2007. Dosarul „Flota” s-a scufundat. Imunitatea oferită de Constituție e bine-venită. Planurile mele pentru această țară sunt frumoase. Uniunea Europeană și Alianța Nord-Atlantică așteaptă înflorirea poziției mele politice... Mă gândesc la o strategie pro-America și anti-Rusia. Sau, poate, abilitățile mele nemărginite îmi vor permite să construiesc un joc politic de o extraordinară anvergură, pentru a da câștig de cauză țărișoarei mele. Halal gaze, halal locuri de muncă plătite cu monede americane!

04.05.2007. La ora 7 seara sunt singur împotriva tuturor.

04.05.2007. Stau liniștit. Încerc să uit de teoriile cu caracter conspirativ ale prietenilor mei, încerc să privesc viața lor mizerabilă și să-mi aduc aminte că poziția asta de președinte e una firească și frumoasă pentru numele meu. Trăiască președintele!

Premiul I

Salvator Dali. Jurnal apocrif

Novac Andreea Cristina

Colegiul Național “Petru Rareș”, Suceava

30 martie 1937

Madrid. Am sosit în țară acum două zile, dar întâlnirile pe care am fost nevoit să le onorez la Ministerul Cultură m-au făcut să pierd noțiunea timpului. N-am scris de câteva zile bune, cred că e semn că marile personalități (și spun mari pentru că există două feluri

de personalități: cele mici, care figurează doar formal în catalogul vieții culturale, și cele mari, care reușesc să se impună în fruntea grupului) sunt oameni cu adevărat ocupați. Îmi place să cred că ceea ce fac mă face pe mine mare și-mi alimentează, neîncetat, orgoliul de „chien andalouz”. Și asta mă face fericit.

Am discutat astăzi la minister problema burselor în străinătate. Încă nu mi s-a dat un răspuns concret, lumea tergiversează, spaniolii tergiversează, oamenii de cultură tergiversează, și nu știu de ce. Oare nu știu ei că au în față un *homo novus* care poate să ridice țara de pe pedestalul uitării? Chiar nu-și dau ei seama că șansa lor de a gusta din bucuria universală stă doar în bucuria de a lăsa arta să-și spună cuvântul?

Le-am spus: „Să facem din bucuriile regionale, bucurii generale, mult mai simple și mai vaste”. S-au uitat cu îndoială la mine și, încruntați până la oase, cu ochii ieșiți din orbite, ca și cum un trunchi gros și umed de copac ar urma să se prăbușească peste ei și să le zdrobească țeasta, mi-au răspuns: „Dumneata nu știi cât a investit statul în tine? Burse, burse, burse. De parcă ar ploua cu burse. Țara asta se scaldă în artiști? Ei sunt oamenii care vor înota mereu în ea și nu se vor îneca niciodată? Poți dumneata să ne promiți, să juri chiar, că ți-ai învățat lecțiile atât de bine încât să fii sigur pe puterile tale? Sau speră la acea insulă salvatoare, uscatul promis care te va scuti de la înot? Tu vorbești de bucurie, dar tu visezi și cu visul tău vrei să construiești o lume și să-i dai o notă de realitate, ca mai apoi să o împarți fiecărui spaniol, fiecărui european sau, mai nou, fiecărui argentinian.”

Am vrut să le aduc la cunoștință că tot ce-am făcut a fost doar meritul meu, că toate călătoriile mele, reale și ireale, le datorez doar minții și geniului meu. Dar nefericirea mea a venit exact de la ușă, când, în toiul dialogului aprins, un om mic și îndesat s-a arătat în prag și l-a convocat pe domnul Ministru la o ședință urgentă. Orgoliul meu m-a făcut să cred că într-adevăr, lumea asta era interesată de soarta mea și că, de amorul artei, vor face ceva extraordinar, vor convoca ședințe și vor începe discuții privind plecarea mea în străinătate. Eu cred că lumea mă iubește. Altfel, expozițiile mele nu s-ar bucura de atâția vizitatori, atâtea fețe deschise către această lume pe care eu, salvatorul, El Salvador, vreau să o deschid. Intrați și vă bucurați de ea! Aceasta este lumea MEA, acesta este glasul meu care pe voi toți vă strigă spre uitarea trecutului și spre cunoașterea mării fericiri. Urmați-mă și nu veți regreta! Dali își dă cuvântul lui de geniu că viața poate fi nebun de frumoasă, că oamenii sunt mai simpatici decât orice altă creatură și că spiritul lor, suflul lor, trece prin fiecare obiect pe care îl ating. Și uite așa am plecat eu de la Minister cu buzele triumfătoare și cu mers voinic. Știam că lumea nu poate fi decât cum mi-o închipuiam. Repetam mereu în gând vorbele amicului meu Fernando, bunul meu prieten care mă însoțește la expozițiile prin țară: „o să fie bine.” Și știu asta.

30 martie 1957, ziua în care Dali a zâmbit Ministrului și a crezut, mai mult decât oricând, că va obține o bursă în străinătate. Dar Dali, trezește-te, tu, Dali, întoarce-te la munca ta. Îmi iau culorile și pânza și-mi mut locul, acolo unde pot să visez altfel. Poate chiar mai bine.

31 martie 1957

N-am primit încă telefon de la Minister. Încep să mă tulbur. Abia m-am întors din Argentina, dar simt că nu pot să stau un moment la locul meu. Sedentarismul mă înspăimântă. Eu trebuie să fac ceva, trebuie să arăt cât de mult exist și cât de bine mă simt printre oameni, iar ministrul trebuie să înțeleagă asta. Oricărei minți luminate îi trebuie o lumină care neconținut să o lumineze. Orice geniu are nevoie de genialitate care să curgă râuri-râuri, cum spunea și Heraclit, genialitate care să-i alimenteze spiritul, căci el nu trebuie să-și piardă niciodată din exercițiu. Dacă o zi nu gustă din acest măr dulce și roșu ca păcatul, șansa lui de a fi unic într-o mare de artiști este limitată.

Încă nu m-am gândit unde aş vrea să primesc bursa. Îi las pe ei să decidă asta, o dată în viaţa lor. Orice ieşire mi-ar face bine, aş avea, fără doar şi poate, destule teme de reflecţie şi destulă inspiraţie, oriunde aş merge, ca să-mi pot continua munca. Visul meu şi munca mea. Ce frumos sună!

4 aprilie 1937

Un amic m-a invitat la o expoziţie pe care a deschis-o, timp de trei zile, la Madrid. Îmi e simpatic omul, dar mai are mult de muncit până la un Dali. Face parte din cercul nostru de suprarrealişti, dar tinereţea lui îmi dă o oarecare reţinere. Îi e greu să se exprime şi lucrează de mult timp la expoziţia asta. Ori eu cred că iubind ceea ce faci, dedicându-te cu trupul şi cu sufletul, opreşti timpul. Un artist talentat îşi încheie întotdeauna opera de artă într-un timp care îl avantajează.

Notez singurele lucruri care m-au surprins plăcut, într-o pictură de-a lui: o gură mare, cu un zgomot nesfârşit (un Schrei expresionist), culori violente, multe capete de oameni, două mâini care se întâlnesc, o limbă care iese în afară şi pe care cad, într-o veselie magică, oameni.

Mi-a plăcut ideea de gură a lumii. Îmi imaginez că sufletul şi gândurile n-au un loc anume în corpul uman: ele pot exista în mâini, în urechi, în genunchi sau chiar în gură. Pe aici ele pot să cadă sau, în cazurile fericite, să nu dea deloc pe dinafară, să umple la refuz locul. Atunci omul ţine în el gândurile, este raţional în timp ce visează. Sau lucid. O bilă albă, aşadar, pentru amicul meu.

Cu această expoziţie am reuşit să uit, un timp, de ideea de a mai pleca. Aş putea, la urma urmei, să continui şi în ţară ceea ce am început, atâta timp cât există destulă pânză şi destule culori ca să pot supravieţui. În după amiaza aceasta mă văd cu Marta, fiinţa mea blândă şi caldă ce mă face să mă gândesc la tot ce e mai bun. Lumea mă iubeşte. Dali este iubit.

4 aprilie 1937, seara

Marta. Fiinţă dulce şi caldă. Un zâmbet pronunţat şi o mare unduire de fericire în ochii ei jucăuşi. Degete subţiri, fine, ca un cristal de Boemia, o faţă pe care n-aş putea să mi-o imaginez altfel. Un loc în care m-aş refugia oricând. Opreşte, Marto; timpul, stai în loc şi îngăduie ochilor mei să se odihnească: frumuseţea ta îi epuizează. Iată, Marta s-a oprit nedumerită în faţa mea, iar eu mi-am pus imaginaţia în acţiune. Din tabloul acesta voi scoate ceva frumos, voi scoate o mare fericire, va fi cadoul de nuntă. Tabloul acesta va fi cunoscut în toată lumea, El Salvador va sosi din nou, însoţit, de data aceasta, de o altă mână.

Aproape c-am uitat de gândurile de a mai pleca. Pânzele se înmulţesc şi aici, ceea ce mă face să cred că pot să trăiesc şi bine şi fericit, alături de oamenii mei, lumea mea care mă iubeşte. Pe 10 mai voi deschide o expoziţie cu ultimele lucrări, la Galeriile de Artă din Madrid. Autorităţile mi-au dat voie să staţionez cu ele două săptămâni, lucru care mă face să cred din ce în ce mai mult în viitorul meu strălucit. Nu mi-e frică de înălţimi. Sunt sigur că, acolo unde nu e siguranţă de sine, nu poate fi nici speranţă. Drumurile acestea trebuie să se intersecteze, altfel, nu există geniu. Pe drumurile acestea am apucat-o deja şi nu mai există vreun sens giratoriu. Aici sunt eu, aici e visul meu şi aici e geniuul meu. Azi dimineaţă, frizerul meu, pe care nu-l văzusem de câţiva ani buni (am renunţat de ceva timp să mai frecventez astfel de locuri care, la urma urmei, mi se par umilitoare, fiindcă ajungi să ieşi din ele lipsit de personalitate, tăiat, tuns de propriul tău eu) m-a întrebat, din curiozitate, de ce mustaţa mea e atât de rebelă. I-am răspuns cu cea mai mare sinceritate: 'Nu e rebelă, ci e genială. Cu ea eu mă înalţ, şi prin ea, spiritul meu creşte.'

Este adevărat. Toată viața mi-a plăcut să fiu cu ceva mai presus decât toți și cred că așa ar trebui să fie fiecare. Oricine trebuie să se deosebească, măcar prin ceva, de ceilalți. Și cred că, prin firca mea, eu sunt altfel, chiar și atunci când aparțin în întregime Martei. Există, în oricare, o preferință pentru singurătatea adamică. Fiecare își dorește, de nenumărate ori în viață, să se întoarcă la viața lui Adam, să fie singur și unic în grădină, să stea întins pe Marele Verde și să pască din fericirea personală. Un Dali va găsi mereu această singurătate plăcută în artă. El își va fi întotdeauna sieși, propriul Salvador, care transformă bucuriile regionale în bucurii generale. Eu știu că pot să fiu ceea ce sunt și ceva mai mult.

Hans Schnier*. Jurnal apocrif

Sârbu Adrian

Colegiul Național "Petru Rareș", Piatra Neamț

Marți, 13 aprilie

Așa arată orice scară din viața unui clovn. Unii ar spune că fiecare clipă e diferită, e unică, însă, cel puțin până acum, eu nu-mi amintesc decât un singur fel în care mă privesc în oglinda din dormitor și-mi spun "Hans, n-ai bani nici de pâine", un singur fel în care-mi scot hainele de pe mine și un singur fel în care mă bag în pat și adorm. Nu-mi amintesc să fi avut decât un singur bec în casă, care mă urmărea peste tot și mă asculta de fiecare dată. E becul care s-a ars ieri. A fost prima dată când am văzut cum arată un bec.

De când m-a părăsit Marie, îi simt lipsa indiferent de ce aș face, asta cu toate că prima lecție de viață, pe care am primit-o de la profesorul cel mai sever din școală (și singurul, se pare, pe care-l țin minte bine), a fost să nu-mi leg deciziile importante de o zi anume și sub nici o formă să nu țin minte acea zi. Drept urmare, după zece ani și ceva, viețile noastre, a mea, Hans Schnier, și a frumoasei Marie, s-au întâlnit și s-au împletit într-o marți. O zi banală, poate cea mai neînsemnată zi din săptămână, ziua în care nu se întâmplă nimic și nici măcar telefonul nu sună. Ei bine, domnule profesor, te-ai înșelat amarnic și te urăsc.

În fiecare săptămână, sunt nevoit să-mi de prima zi în care n-am mai fost doar eu, ci am fost eu și Marie. Adică Marie și eu. Chinul e și mai groaznic tocmai din cauză că marțea nu se întâmplă nimic, iar atunci când n-ai ocupație, te apuci să te gândești la regretele vieții. Dacă aniversarea noastră ar fi fost în cutare zi din lună, măcar că mi-aș fi plăns de milă de numai douăsprezece ori pe an. Acum sunt obligat s-o fac mai des, mult mai des. Te urăsc, domnule profesor, pentru că n-ai tăcut din gură. Căci, dacă mă gândesc bine, n-ai avut dreptate, dar nici nu te-ai înșelat. Nu contează datele speciale. Cel mai mult îmi lipsește prostul obicei al lui Marie de a-mi fuma țigara pe care am lăsat-o câteva clipe în scrumieră. Și țigări nu-mi aprind numai marțea, și cu siguranță nu numai de douăsprezece ori pe an.

Miercuri, 14 aprilie

„Hans Schnier, nu ai bani nici de pâine”. S-a cam dus machiajul cu mult înainte să-l curăț eu. Probabil a fost benefic pentru spectacol. Știu sigur că dacă aș fi fost un copil grăsuț de bani gata, aș fi râs cu lacrimi văzând un clovn cui i se scurge fața pe obraji în jos. Puteam să fiu mim și, chiar dacă aș fi murit și mai tare de foame, măcar n-ar mai fi trebuit să mă prefac atâta că zâmbesc. Culorile mint. Albul și negrul spun adevărul. De asta nu mă pot privi în oglindă decât pe întuneric, seara, când mă întorc de la spectacol. Mă văd atunci

așa cum sunt de fapt, un clovn decolorat, fără glume în program, fără căzături și fără tumbe. Sunt Hans cel ce nu zâmbește. Mi-e somn.

Joi, 15 aprilie

Nu plâng decât la concertele de Wagner. De asta mă duc de fiecare dată singur. De fapt, nici n-am cu cine să mă duc de când a plecat Marie. Îmi pare așa de rău. Îmi pare rău că se mărită cu scorțosul ăla mai catolic decât Papa. Oare se poate așa ceva? Vreau să zic, să fii mai catolic decât Papa? Minunatul, incontestabilul, marele și de un milion de ori marele Charlie Chaplin a participat la un concurs de „imitatori ai lui Charlie Chaplin” și a ieșit pe locul al treilea. Deci cred că se poate să fii mai catolic decât Papa.

Am fost azi la un spectacol de teatru. Mi-a făcut rost impresarul de un loc în picioare, în fundul sălii, dar eu am fost mulțumit. E un băiat bun și uneori îmi dă o marcă în plus dacă îi zic că am datorii și mi-e foame. Nu știu de ce nu m-am dus la teatru, la un spectacol numit „Angajare de clovn”. Nu știu când un clovn e bătrân și nu știu de ce a răs toată lumea. Dar să vă spun cum a fost spectacolul. Câțiva actori îmbrăcați în clovni, căci clovni adevărați nu erau cu siguranță - se vedea din stratosferă, din cosmos, din mijlocul galaxiei - veneau la un interviu, la o probă mai degrabă, la un teatru care voia să angajeze un clovn bătrân. Toți candidații trebuiau să fie netaentați și neîndemânatici, în sensul că erau prea serioși sau își uitau numerele.

Cea mai tare poantă mi s-a părut atunci când unul dintre clovni a zis că-și împrăștie gândurile pe podea și apoi s-a aruncat pe burtă pe scenă și a zis că a căzut pe gânduri. Dar în rest nu m-am amuzat. E destul de ciudat să fii clovn tânăr și să n-ai de lucru, dar să fii și bătrân și netaentat - atunci e un pic cam trist.

M-am gândit apoi că și eu voi ajunge așa și atunci m-am întristat și mai tare. Când era Marie cu mine, parcă nu mă simțeam atât de bătrân. Marie era frumoasă nu numai pentru că era tânără, și pentru că arăta bine, dar mai ales pentru că o iubesc. O iubeam. Așa încât dacă nu s-ar mărita cu catolicul ei, poate că am fi îmbătrânit împreună. Și tot frumoasă ar fi fost. „Ce îmbătrânire?”, mi-ar fi spus ea acum. „Timpul e prea scurt ca să îmbătrânim. Hans, tu trebuie să fii mereu tânăr.” Parcă îmbătrânesc mai tare acum când nu mai e.

Stăteam seara, înainte să adormim, să fumăm amândoi aceeași țigară. Ne uitam pe tavan ca și cum acolo ar fi fost locul în care privirile noastre și-ar fi dat întâlnire și apoi ar fi mers la cafeneaua de după lustră (într-o marți). Oare se gândește și Marie la toate astea?

Noapte bună, te iubesc, noapte bună. Hans? Da. Am văzut astăzi în ziar o știre despre un cuplu de bătrâni de optzeci și ceva de ani. Mai întâi a murit el, și după o săptămână a murit și bătrâna. Tăcem amândoi o vreme. Marie? Da. Oare murim și noi? Cred că da, Hans. Noapte bună, Marie. Te iubesc, Hans.

** Personaj al romanului "Opiniile unui clovn" (Ansichten eines Clowns), de Heinrich Böll (1917-1985)*

17 septembrie

Nimic nu s-ar fi declanșat mai rapid în mecanismul meu psihic decât recunoștința față de Divinitate, mai ales acum când am mai adăugat un an în cutia mea cu amintiri. Îmi simt și mâinile îmbătrânite, iar orgia din timpan parcă nu vreau să înceteze.

Da, a mai trecut un an, dar eu tot singur mă-mbăt cu atmosfera difuză și las cancerul să-mi distrugă ftizia. Ha, ha, ha! De parcă ar fi și posibil!

E septembrie... am "scăpat" de acel "cuptor" și de morții ce se descompun în mizeria aerului și mă îndrept către un întunecat și plumburiu amurg.

Mizantropia mă informează că mai sunt doar câteva zile în care mă mai pot bucura de "lumină", după care va urma întunericul.

Am profitat de "ocazii" pentru a da o deosebită petrecere în nostalgicul meu Bacău... o plimbare prin cimitir, alături de "Nu-Știu-Cine", braț la braț cu Cineva. Știi, niciodată nu m-am temut de întâlnirea cu Celălalt, cu acel ochi străin și gol ce mi-ar putea vindeca oarecum sufletul de mizeria aceasta...

Dar m-am întors, iar acum... Nimic special!

Doar patru pereți, un tavan și o podea, transformându-mă-n cenușă!

Știu! "Sunt câțiva morți în oraș, iubito!", dar de dragul lor îmi vând sufletul luminii de pe geam, și-mi ascund haosul în spatele perdelei (spatele timpului meu).

1 octombrie

"Și toamna, și iarna / Coboar-amândouă/ Și plouă și ninge, /Și ninge și plouă."

A început deja chinul. Cred că acesta este capătul de drum... nu voi putea trece de iarna aceasta, presimt!

Ieri a venit pe la mine un prieten de la Universitate. Spunea că treburile merg bine dar... nici nu mai înțeleg rostul cuvintelor. M-am prefăcut indiferent, dar a înțeles. A scos din plasă două portocale pe care mi le-a pus pe masă și a plecat... Portocale! Ce infinitul meu întunecat să fac eu cu două portocale, când nu pot să le mănânc? Sunt "prea" perfecte!

Portocale... port-o-cale... da! Asta era! În liniștea ce-mi învăluie „Nu-știu-ce”-ul, fructele-astea îmi pot fi de folos. Indubitabil! Treaba aceasta îmi amintește acum (ho! Déjà-vu) de liceu („... cimitir al vieții mele”). Da dom❑ le! Nu mă înțelegea nimeni, dar nici că-mi păsa.

„Ar trebui să renunți la melancolie”, spuneau profesorii, dar ce știau ei? „Ești un geniu”, ziceau amicii... Eu ce să mai cred?!

Ce a fost... a fost! N-are rost să mai caut un tablou într-o coajă bătrână și uscată de portocală... adică în propria-mi, trecută, viață. Că bine mai ziceam: „Vei scrie altădată, orice! Și tot nimic”. La fel ar trebui să fac. Nu înțeleg de ce-mi debitează imaginația nonsensuri, sau de ce-mi dansează condeiul, și cum de toate sunetele au pornit acum... însă, poate ar fi mai bine să încetez înainte de a purta o cale... a nebuniei!

15 octombrie

N-am timp! Azi am fost până la Universitate, dar am simțit că-mi slăbesc puterile. Afară plouă, pereții se mișcă, stropii se năclăiesc dezordonat și aleargă pe geam, iar covorul meu m-așteaptă cu ușa deschisă, adică hibernez. Hibernez!

Nu mai suport ce se întâmplă cu mine... dar totodată, mă simt bine! Sunt captivat de lugubru infantil al morții... pe care o aștept! Fantomele dansează, iar mintea-mi delirează aceleași bla-bla-bla-uri fără sens. Punct și de la capăt!

Am rămas fără leac! Oare crede cineva în lumea aceasta că mai am vreo șansă de a mă salva? "Ad initio", ar spune strămoșii, de m-ar auzi, și pe buna dreptate, așa va fi! Acum pe Pământ, mâine în Infern. Blasfemie!

Mai târziu...

Am ascultat cântecul câinilor de pe trotuar și am înțeles foarte bine că într-o zi se va sfârși! Cât de melodios se mai văicăreau, spre deosebire de mine, care, în singurătatea mea, am rămas și fără voce... mă apasă! Poate cineva să mă trezească? Mi-aș dori să pot țipa... să urlu... să înjur! Dar este imposibil, sunt condamnat la tăcere... o eternitate!

Urmăresc ochiul Celuilalt și înțeleg. Ștt!.. îmi moare sufletul! Sunt un om ca tot omul, într-o lume anormală. Condamnat la tăcere! De n-ar fi fost vremea, aș fi încercat să mă trezesc, dar, acum, îngheț! Mă-mbrac în funerar-mi veșmânt și pun capacul! Departe de lume, o lume ce nu-mi aparține și căreia nu mă potrivesc...

Acum, în epilog, caut ceva pierdut! Poate calea, sau poate cele două portocale vechi, menite să-mi ștergă mucegaiul de pe tavan și să mă aducă-n lumea în care trebuia să fiu!

Adrei Gamarț*. Jurnal Apocrif

Voican Miruna

Colegiul Național "Ienăchiță Văcărescu", Târgoviște

11 martie 2008

deschid ochii și-mi dau seama: dimineța asta e o groapă în care stau și încerc să-mi încălzesc mâinile. dacă privesc geamul, lumina o să intre și o să-l spargă. eu spun dragoste, și în jurul meu strălucesc cioburi. dimineța asta e o groapă. stau înăuntru, strâng în palme cioburi strălucitoare.

afară oamenii se grăbesc spre servicii. pași, țipete. linii încurcate, înnodate în creierul meu.

ce o să faci, andrușa?

privesc luciul ușii. andrușa apleacă privirea. spun: andrușa, acesta este andrușa. acesta este andrei gamarț. el are ochii albaștri și îmi spune: privește-mă, eu sunt cu tine. în această dimineață ca o groapă întunecată în mijlocul străzii.

la t.v. e dragostea adevărată, singurătatea, frica. și în timp ce schimb programele, creierul meu inventează scenarii:

1. vrăbiile de afară își vor înfige ciocurile în palmele mele.
2. voi intra într-un bar, mă voi așeza la o masă de patru persoane, mă voi preface că aștept pe cineva.
3. în mijlocul străzii, am să mă opresc, am să le spun adevărul. dar ei se vor opri ca în fața unui câine așteptând să treacă pentru a putea accelera.



mașina de spălat o să vorbească: mă hrănesc prin niște tuburi subțiri. prin geamul rotund îl văd pe andrușa & andrușa așază hainele ude pe calorifer. mâinile lui sunt ude. vreau să am mâini să-l țin de mână.

există undeva butonul stop.

creierul meu este fratele meu bun, creierul meu este sora & mama mea.

andrușa, totul se risipește.

/ce-o să faci, andrușa?/

am să strâng tot ce-mi trece prin minte. am să le țin pe o sfoară ca pe niște cearceafuri ude.

am lăsat robinetul deschis. apa umple chiuveta & umflă parchetul. andrușa, în oceane e liniște.

dar ceva nu e cum trebuie. parchetul crapă.

& mă gândesc că e liniște. pielea mea e din sticlă.

/seara e o groapă în mijlocul străzii. andrușa își așază pătura & perna, apoi își balansează picioarele goale pe marginea patului. /

18 martie 2008

i-am trimis mamei flori. „florile sunt frumoase”. m-am gândit la human zone și la corina, daria, vadim, hose, sandu. mi-am privit apoi ghetetele murdare de nărozi.

/ce vei face, andrușa?/

încerc să răspund. încerc. să răspund: eu sunt. & în mine port o unitate centrală din care ies cabluri. ca niște tentacule. ca niște tentacule prea scurte care nu mă pot mângâia pe frunte și nu-mi pot spune: „andrușa, tu ești fain.”

/andrușa merge la human zone. el cântă și spune dragoste./

/andrușa, oamenii se grăbesc. numele tău ca o lamă strălucește în aer. tu trebuie să te grăbești./

mișc mouse-ul pe birou și mouse-ul e chiar mâna mea. ating bucata de lemn ca un orb într-un oraș străin, căutând ieșirea.

/gabi, gândește-te la mine ca la o sticlă goală de cola pe care o păstrezi / doar pentru că mai târziu o poți umple cu apă./

există undeva butonul stop. dar creierul meu continuă: senzația că sunt un bloc cu o singură fereastră & pe zidurile mele cineva face graffiti.

neliniștea mea are butoanele roase.

aici nu există nimic. pe spatele meu scrie: made in chișinău. aici nu există nimic. și teama că așa va fi și mâine e mai puternică decât teama că aș putea rămâne fără mâini. decât teama că gabi poartă în geantă un glonte pe care scrie moarte într-o armă invizibilă, care se poate descărca oricând.

/ce vei face, andrușa?/

privesc paharul de cola în care se sparg bule. dar acest pahar nu e decât singurătatea mea care ține ochii strâns închiși. stau nemișcat. lângă mine, andrușa stă și el nemișcat.

23 martie 2008

/gabi, gândește-te la mine ca la o sticlă goală de cola pe care o păstrezi doar pentru că mai târziu o poți umple cu apă./

camera mea e un balon de sticlă. înăuntru:

andrușa.

andrușa.

andrușa.

andrușa.

andrușa.

și acest gol.

cineva stinge lumina.

golul acesta rămâne înăuntru. ca într-o parcare noaptea, când în orice secundă pândește o pisică cu ghearele ascuțite.

& de aici, din fața ferestrei, pot vedea totul mai clar ca oricând. și frica mă transformă în aburul de pe geam. /ce o să faci, andrușa?/

eu vreau să ies pe fereastră și să pot spune: dragoste. și totul să se prăbușească ca o ușă de metal și oamenii să fie frumoși ca niște becuri. lumina să intre pe geam / să-l spargă.

strâng în palme cioburi strălucitoare.

andrușa e lângă mine, strânge în palme cioburi strălucitoare. & acest gol se sparge. și nu există nimic.

/ce o să faci, andrușa?/

eu ascult muzică degeaba. voi îmbătrâni degeaba. creierul meu repetă.

nu există butonul stop. aceasta este o minciună. nu există nici un buton stop.

îmi spun asta în timp ce îmi balansez picioarele pe marginea patului.

strâng tot ce-mi trece prin minte. le agăț pe o sfoară ca pe niște cearceafuri ude.

** Poet, artist plastic și muzician basarabean (n. 1980, Chișinău)*



Editura NOMINA

Reduceri între 10-20% în funcție de numărul de exemplare comandate.

Persoane de contact: Radu Valentin 0746.15.45.96

Dobrin Bogdan 0746.15.45.97

Pentru București: Mărzăcioiu Marian 0744.42.95.12

Sediul central 0348.43.94.17

comenzi.nomina@gmail.com

CP 70, OP 5 Pitești, Ghișeu 1

1. **Limba și literatura română. Ghid pentru pregătirea Concursurilor și Olimpiadelor școlare (vol. I)**
Mina-Maria Rusu (coord.), Petru Apachiței, Mihaela Apetroaie, Rita Cântiuc, Horia Corcheș, Tatiana Costache, Geanina Cotoi, Sorina Duică, Vasilica Georgescu, Lydia Ignat, Elena Jiga, Felicia Marc, Doina Marinov, Florentina Năstase, Daniela Păduraru, Radu Savulov, Violeta Ștefanian, Anca Todiriță **11 lei**
2. **Limba și literatura română. Ghid pentru pregătirea Concursurilor și Olimpiadelor școlare (vol. II)**
Mina-Maria Rusu, Camelia Gavrilă (coord.), Petru Apachiței, Mihaela Apetroaie, Rita Cântiuc, Horia Corcheș, Tatiana Costache, Geanina Cotoi, Sorina Duică, Vasilica Georgescu, Lydia Ignat, Elena Jiga, Felicia Marc, Doina Marinov, Florentina Năstase, Daniela Păduraru, Radu Savulov, Violeta Ștefanian, Anca Todiriță **14 lei**
3. **Lucrări de nota 10 (vol. I)**
Mina-Maria Rusu, Camelia Gavrilă (coordonator) **11 lei**
4. **Lucrări de nota 10 (vol. II)**
Mina-Maria Rusu, Camelia Gavrilă, Petru Apachiței, Mihaela Apetroaie (coordonator) **14 lei**
5. **Limba și literatura română. 100 de variante de subiecte pentru Concursul național „Mihai Eminescu”. Clasele V-VIII**
Vasile Goran (coordonator), Diana Velciov, Dorina Chintoanu, Ladislau Daradici **14 lei**
6. **Dificultăți ale limbii române grupate pe tipuri**
Ioana Guciu Radu **12 lei**
7. **Memorator de Matematică pentru clasele V-VIII**
Jean Ilie (coordonator) **4,5 lei**
8. **Literatura română. Aplicații: textul literar/nonliterar. Temă. Motiv. Proză narativă. Stil. Dramaturgie. Poezie pentru clasele IX-XII**
Carmen Circa Chirilă (coordonator) **11 lei**
9. **Literatura română. Ghid pentru pregătirea Concursurilor și Olimpiadelor școlare pentru liceu**
Miorița Got **19 lei**
10. **Literatura română: comunicare, opera literară, stilul artistic, curente literare, fișe recapitulative, modele de eseuri structurate**
Miorița Got, Rodica Lungu **18 lei**



11. Istoria Altfel. Curiozități istorice vol. I	11 lei
Doru Dumitrescu Mihai Manea(coordonatori)	
12. Istoria Altfel. Curiozități istorice vol. II	12 lei
Doru Dumitrescu Mihai Manea(coordonatori)	
13. Curiozități despre Terra	12 lei
Cătălina Șerban, Nela Burcea, Mioara Popica, Adrian Nedelcu (coordonatori)	
14. Curiozități despre natură	12 lei
Ioana Ariniș	
15. Ion Luca Caragiale – Teatru	9 lei
16. Ion Luca Caragiale – Nuvele	10 lei
17. Jean Bart – Europolis	12 lei
18. Jean Bart – Jurnal de bord	12 lei
19. Panait Istrati - Chira Chiralina	10 lei
20. Panait Istrati – Ciulinii Bărăganului	10 lei
21. Panait Istrati – Spovedania unui învins	10 lei
22. Panait Istrati – Moș Anghel	10 lei
23. Iona Slavici – Nuvele	10 lei
24. Mihai Eminescu – Proză	11 lei
25. Mateiu Caragiale – Craii de curte veche	10 lei
26. Alexandru Macedonski – Poezii	7 lei
27. Urmuz – Pagini bizare	10 lei
28. Octavian Goga- Poezii	7 lei
29. Vasile Alecsandri – Poezii	5 lei
30. George Topîrceanu – Poezii	5 lei
31. George Topîrceanu – Balade vesele și triste	7 lei
32. Gib Mihăescu – Rusoaica(volumul 1)	12 lei
33. Gib Mihăescu – Rusoaica(volumul 2)	12 lei
34. Gib Mihăescu – Nuvele (volumul 1)	10 lei
35. Gib Mihăescu – Nuvele (volumul 2)	10 lei
36. Gib Mihăescu – Donna Alba(volumul 1)	12 lei
37. Gib Mihăescu – Donna Alba(volumul 2)	12 lei
38. George Coșbuc – Poezii	7 lei